

การศึกษาแนวทางการปรับปรุงการดำเนินนโยบาย
การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
ของประเทศไทยเพื่อตอบสนอง
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

โดย

นายไชยฤทธิ์ อนุชิตวรวงศ์
รองผู้จัดการใหญ่
ธนาคารกรุงเทพ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2560-2561

บทคัดย่อ

เรื่อง การศึกษาแนวทางการปรับปรุงการดำเนินนโยบาย การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของประเทศไทย เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นายไชยฤทธิ์ อนุชิตวรวงศ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

งานวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษานโยบายของการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของไทย โดยพิจารณาความสอดคล้องของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กับ Sustainable Development Goals (SDGs) ของสหประชาชาติ พร้อมทั้งศึกษาผลการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย จากตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยคัดเลือกมา รวมทั้งศึกษานโยบายของประเทศกรณีศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 เรื่อยมาจนถึงฉบับที่ 12 รวมทั้งมีการบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีด้วย สำหรับการศึกษาค้นคว้าของการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยตัวชี้วัดส่วนใหญ่แสดงความก้าวหน้าของการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ยังไม่บรรลุตามเกณฑ์ของสหประชาชาติ

ส่วนประเทศกรณีศึกษา ได้แก่ สวีเดน เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และนอร์เวย์ ส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมายด้านเศรษฐกิจ สังคม และความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ยังไม่บรรลุเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม ขณะที่ ซิลิ ยังไม่บรรลุเป้าหมายทั้ง 4 ด้าน ส่วนสิงคโปร์ บรรลุเป้าหมายด้านเศรษฐกิจ แต่ยังไม่บรรลุเป้าหมายด้านอื่น ๆ

ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศกรณีศึกษา ได้แก่ ความจริงจังและเข้มงวดในการดำเนินนโยบาย การติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด ตลอดจนการให้ความรู้ ความเข้าใจ และปลูกฝังเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนแก่ประชาชน

ทั้งนี้ ประเทศไทยควรเรียนรู้และนำจุดเด่นของประเทศกรณีศึกษามาปรับใช้ และที่สำคัญคือทุกภาคส่วนต้องตระหนักว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนมิใช่หน้าที่ของภาครัฐฝ่ายเดียว หากต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งภาคเอกชน และประชาชนทั่วประเทศ

ABSTRACT

Title **The Study of Method to Improve Environmentally Friendly, Sustainable Development Policies in Thailand for response 20-Year Strategic Plan**

Field **Economics**

Name **Chaiyarit Anuchitworawong** **Course NDC** **Class 60**

This study aims to examine the alignment between the environmentally friendly, sustainable development policies under the frameworks of National Economic and Social Development Plan and the 20-Year National Strategic Plan and the United Nation's Sustainable Development Goals (SDGs), to measure the progress on each goal under the SDGs, and to identify key success factors of policy adoption by analyzing the case study of six selected countries.

The study found that Thailand has adopted the sustainable development policy framework since the 9th National Economic and Social Development Plan. Based on the evaluation of selected indicators, the study revealed that while most of the established targets have yet to be achieved Thailand has performed satisfactorily on a few aspects of sustainable development.

Based on the case study, Sweden, Denmark, Finland and Norway had achieved dimensions on economy, society and cooperation for sustainable development but had yet to achieve dimension on environment. The case study of Chile and Singapore showed that Chile had an improvement but not achieved all four dimensions, while Singapore had an achievement the dimension on economy.

The critical success factors, observing from the case of four Nordic countries in the study, are clearing directions and strictly implementing the policies, closely monitoring and honestly evaluating, and educating and cultivating the sustainable development knowledge onto their citizen.

Therefore, Thailand can learn from the experiences of the successful countries and develop these key success factors in order to achieve SDGs in the future.

คำนำ

กระแสการพัฒนาที่ยั่งยืน เริ่มเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาของสังคมโลก นับตั้งแต่ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติรวมทั้งประเทศไทย ได้ร่วมลงนามในแผนแม่บท เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ในการประชุมสุดยอดของโลกทางด้านสิ่งแวดล้อม (Earth Summit) ที่ประเทศบราซิล เมื่อปี 2535 ต่อมาสหประชาชาติมีการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ขึ้นเพื่อเป็นเป้าหมายให้ประเทศสมาชิกร่วมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในแนวทางเดียวกัน ซึ่ง MDGs สิ้นสุดลงในปี 2558 และถูกแทนที่ด้วย Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งมีระยะเวลา 15 ปี คือปี 2558-2573

สำหรับประเทศไทย มีพันธสัญญาที่จะต้องปฏิบัติตาม SDGs เช่นกัน งานวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา นโยบายของการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย รวมทั้งของประเทศกรณีศึกษา พร้อมทั้งศึกษาพัฒนาการของการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย จากตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยคัดเลือกมา จากนั้นวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทาง ในการปรับปรุงการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยต่อไป

(ไชยฤทธิ์ อนุชิตวรวงศ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	6
แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	6
แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในไทย	9
แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
กรอบแนวคิดและดัชนีชี้วัดที่ใช้ในการศึกษา	22
สรุปความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) 17 เป้าหมาย	24

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของไทย และประเทศกรณีศึกษา	27
นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของไทย	27
นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศ กรณีศึกษา	65
สรุป	90
บทที่ 4	
วิเคราะห์ผลการดำเนินนโยบายของประเทศไทย เปรียบเทียบ กับประเทศกรณีศึกษา	92
วิเคราะห์ผลการดำเนินนโยบายของประเทศไทยตามแนวทาง SDGs	92
วิเคราะห์ผลการดำเนินนโยบายของประเทศกรณีศึกษาตามแนวทาง SDGs	133
เปรียบเทียบผลการดำเนินนโยบายของประเทศไทยกับประเทศกรณีศึกษา แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ	137
สรุป	148
บทที่ 5	
สรุปและข้อเสนอแนะ	151
สรุป	151
ข้อเสนอแนะ	159
บรรณานุกรม	161
ประวัติย่อผู้วิจัย	166

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	แสดงการแบ่งเป้าหมาย SDGs ออกเป็นด้านต่าง ๆ	9
2-2	ตัวชี้วัดที่ใช้ในการศึกษา	23
2-3	แสดงความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) 17 เป้าหมาย	26
3-1	หน่วยงานที่รับผิดชอบแต่ละเป้าหมาย SDGs	28
3-2	SDG Index ของประเทศใน ASEAN	66
3-3	แกนกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินการของ Chile's National Green Growth Strategy	83
4-1	คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง	126
4-2	เปรียบเทียบสถานะ SDGs จาก SDG Index and Dashboards Report 2017	139
5.1	สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านเศรษฐกิจ	154
5.2	สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านสังคม	155
5.3	สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านสิ่งแวดล้อม	156
5.4	สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านความร่วมมือ การพัฒนาที่ยั่งยืน	156

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
4-1	สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน	93
4-2	สัดส่วนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ	94
4-3	ความชุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็น ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	95
4-4	ความชุกของภาวะทุพโภชนาการผอม ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	95
4-5	ความชุกของภาวะน้ำหนักเกิน ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	96
4-6	การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน	98
4-7	การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน จำแนกตามภาค	98
4-8	การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน	99
4-9	การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน จำแนกตามภาค	99
4-10	การเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน	100
4-11	การเสียชีวิตจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน ต่อประชากร 100,000 คน	100
4-12	อัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา	103
4-13	อัตราการอ่านออกเขียนได้ของคนอายุ 15-24 ปี	103
4-14	สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในสภาแห่งชาติ	105
4-15	สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในองค์กรท้องถิ่น	105
4-16	สัดส่วนของจำนวนประชากรภาคการเกษตรที่เป็นเจ้าของหรือมีสิทธิเหนือพื้นที่ทำการเกษตร จำแนกตามเพศ 106	
4-17	สัดส่วนของประชากรที่ใช้บริการน้ำดื่มที่ได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย	107
4-18	สัดส่วนของแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี	108
4-19	สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	110
4-20	รายได้ต่อหัวของประชากร	111
4-21	อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ	112
4-22	อัตราการว่างงาน	112
4-23	สัดส่วนของเยาวชน ที่ไม่ได้อยู่ในการทำงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม	113

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า	
4-23	สัดส่วนของเยาวชน ที่ไม่ได้อยู่ในการจ้างงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม	113
4-24	อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตต่อจำนวนประชากร	115
4-25	อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากร	116
4-26	สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางคิดเป็นร้อยละต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด	116
4-27	ต้นทุนค่าขนส่งสินค้า ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	117
4-28	สัดส่วนรูปแบบการขนส่ง ต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ	117
4-29	ดัชนีจีดีพี	119
4-30	จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้ต่ำในชุมชนแออัดที่มีความแออัดร้อน ด้านที่อยู่อาศัย จำแนกตามภาค	120
4-31	ปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายที่ได้รับการจัดการ	121
4-32	ปริมาณการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์	123
4-33	ปริมาณของเสียและการใช้ประโยชน์ของเสียภาคอุตสาหกรรม	123
4-34	ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	125
4-35	สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด	128
4-36	ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI)	130
4-37	สัดส่วนรายได้รัฐบาลรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	131
4-38	สัดส่วนรายได้จากภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	131
4-39	สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษาและสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	132

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	แสดงการแบ่งเป้าหมาย SDGs ออกเป็นด้านต่าง ๆ	9
2-2	ตัวชี้วัดที่ใช้ในการศึกษา	23
2-3	แสดงความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) 17 เป้าหมาย	26
3-1	หน่วยงานที่รับผิดชอบแต่ละเป้าหมาย SDGs	28
3-2	SDG Index ของประเทศใน ASEAN	66
3-3	แกนกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินการของ Chile's National Green Growth Strategy	83
4-1	คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง	126
4-2	เปรียบเทียบสถานะ SDGs จาก SDG Index and Dashboards Report 2017	139
5.1	สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านเศรษฐกิจ	154
5.2	สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านสังคม	155
5.3	สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านสิ่งแวดล้อม	156
5.4	สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านความร่วมมือ การพัฒนาที่ยั่งยืน	156

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
4-1	สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน	93
4-2	สัดส่วนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ	94
4-3	ความชุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็น ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	95
4-4	ความชุกของภาวะทุพโภชนาการผอม ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	95
4-5	ความชุกของภาวะน้ำหนักเกิน ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	96
4-6	การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน	98
4-7	การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน จำแนกตามภาค	98
4-8	การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน	99
4-9	การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน จำแนกตามภาค	99
4-10	การเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน	100
4-11	การเสียชีวิตจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน ต่อประชากร 100,000 คน	100
4-12	อัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา	103
4-13	อัตราการอ่านออกเขียนได้ของคนอายุ 15-24 ปี	103
4-14	สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในสภาแห่งชาติ	105
4-15	สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในองค์กรท้องถิ่น	105
4-16	สัดส่วนของจำนวนประชากรภาคการเกษตรที่เป็นเจ้าของหรือมีสิทธิเหนือพื้นที่ทำการเกษตร จำแนกตามเพศ 106	
4-17	สัดส่วนของประชากรที่ใช้บริการน้ำดื่มที่ได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย	107
4-18	สัดส่วนของแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี	108
4-19	สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	110
4-20	รายได้ต่อหัวของประชากร	111
4-21	อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ	112
4-22	อัตราการว่างงาน	112
4-23	สัดส่วนของเยาวชน ที่ไม่ได้อยู่ในการทำงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม	113

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่		หน้า
4-23	สัดส่วนของเยาวชน ที่ไม่ได้อยู่ในการจ้างงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม	113
4-24	อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตต่อจำนวนประชากร	115
4-25	อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากร	116
4-26	สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางคิดเป็นร้อยละต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด	116
4-27	ต้นทุนค่าขนส่งสินค้า ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	117
4-28	สัดส่วนรูปแบบการขนส่ง ต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ	117
4-29	ดัชนีจีดีพี	119
4-30	จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้ต่ำในชุมชนแออัดที่มีความแออัดร้อน ด้านที่อยู่อาศัย จำแนกตามภาค	120
4-31	ปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายที่ได้รับการจัดการ	121
4-32	ปริมาณการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์	123
4-33	ปริมาณของเสียและการใช้ประโยชน์ของเสียภาคอุตสาหกรรม	123
4-34	ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	125
4-35	สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด	128
4-36	ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI)	130
4-37	สัดส่วนรายได้รัฐบาลรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	131
4-38	สัดส่วนรายได้จากภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	131
4-39	สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษาและสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	132

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
4-1	สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน	93
4-2	สัดส่วนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ	94
4-3	ความชุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็น ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	95
4-4	ความชุกของภาวะทุพโภชนาการผอม ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	95
4-5	ความชุกของภาวะน้ำหนักเกิน ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	96
4-6	การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน	98
4-7	การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน จำแนกตามภาค	98
4-8	การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน	99
4-9	การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน จำแนกตามภาค	99
4-10	การเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน	100
4-11	การเสียชีวิตจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน ต่อประชากร 100,000 คน	100
4-12	อัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา	103
4-13	อัตราการอ่านออกเขียนได้ของคนอายุ 15-24 ปี	103
4-14	สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในสภาแห่งชาติ	105
4-15	สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในองค์กรท้องถิ่น	105
4-16	สัดส่วนของจำนวนประชากรภาคการเกษตรที่เป็นเจ้าของหรือมีสิทธิเหนือพื้นที่ทำการเกษตร จำแนกตามเพศ 106	
4-17	สัดส่วนของประชากรที่ใช้บริการน้ำดื่มที่ได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย	107
4-18	สัดส่วนของแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี	108
4-19	สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	110
4-20	รายได้ต่อหัวของประชากร	111
4-21	อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ	112
4-22	อัตราการว่างงาน	112
4-23	สัดส่วนของเยาวชน ที่ไม่ได้อยู่ในการทำงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม	113

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า	
4-23	สัดส่วนของเยาวชน ที่ไม่ได้อยู่ในการจ้างงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม	113
4-24	อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตต่อจำนวนประชากร	115
4-25	อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากร	116
4-26	สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางคิดเป็นร้อยละต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด	116
4-27	ต้นทุนค่าขนส่งสินค้า ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	117
4-28	สัดส่วนรูปแบบการขนส่ง ต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ	117
4-29	ดัชนีจีดีพี	119
4-30	จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้ต่ำในชุมชนแออัดที่มีความเดือนร้อนด้านที่อยู่อาศัย จำแนกตามภาค	120
4-31	ปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายที่ได้รับการจัดการ	121
4-32	ปริมาณการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์	123
4-33	ปริมาณของเสียและการใช้ประโยชน์ของเสียภาคอุตสาหกรรม	123
4-34	ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	125
4-35	สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด	128
4-36	ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI)	130
4-37	สัดส่วนรายได้รัฐบาลรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	131
4-38	สัดส่วนรายได้จากภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	131
4-39	สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษาและสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	132

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมา การพัฒนาเศรษฐกิจของโลก รวมถึงประเทศไทย ต่างมุ่งไปที่ตัวเลข การเติบโตด้านการผลิต การบริโภค การลงทุน การค้า โดยมีได้คำนึงถึงความยั่งยืนของการเติบโต กล่าวคือมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อตอบสนองความต้องการที่ไม่มีสิ้นสุดของมนุษย์ จนส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อระบบนิเวศน์ในวงกว้าง สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง รวมถึงคุณภาพชีวิตประชาชนแย่ลง ปัจจุบันจึงได้มีการตื่นตัวในการนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาใช้ โดยในเวทีโลก เริ่มมีการประชุมสหประชาชาติเรื่องสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (UN Conference on the Human Environment) ที่กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ในปี 1972 และเกิดการจัดตั้งองค์กรสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) ในปี 1973 และในช่วง 2 ทศวรรษนับจากนั้น ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืนได้กลายเป็นวาระของโลกเรื่อยมา ในปี 1992 องค์กรสหประชาชาติได้จัดการประชุมว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (United Nations Conference on Environment and Development: UNCED) หรือ Earth Summit ที่กรุงรีโอเดจาเนโร ประเทศบราซิล ผลจากการประชุมครั้งนี้ ได้มีการกำหนดแผนปฏิบัติการโลกสำหรับดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้ได้ในศตวรรษที่ 21 เรียกแผนปฏิบัติการนี้ว่า Agenda 21 โดยประเทศสมาชิกขององค์กรสหประชาชาติรวมทั้งประเทศไทย ได้ร่วมลงนามในแผนปฏิบัติการนี้ อันเป็นพันธกรณีที่แต่ละประเทศจะต้องแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืน และได้จัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (United Nations Commission on Sustainable Development: CSD) ต่อมา ในปี 2000 มีการประชุม Millennium Summit ขึ้น โดยประเทศไทยลงนามให้สัตยาบันใน Millennium Declaration ซึ่งเป็นปฏิญญาสำคัญในการสนับสนุนสิทธิของบุคคลที่จะได้รับความเป็นอยู่ที่ดี ความเสมอภาค และเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวและสังคม มีการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) จำนวน 8 เป้าหมาย (Goals) 21 เป้าประสงค์ (Targets) ซึ่งทั้ง 193 ประเทศสมาชิกสหประชาชาติตกลงที่จะบรรลุให้ได้ ภายในปี 2015 MDGs ได้สื่อสารทำให้สังคมโลกได้เกิดความตื่นตัวต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน โรคติดต่อ การไม่ได้รับการศึกษาของเด็กทั่วโลก ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้การที่ MDGs วางเป้าหมายที่ชัดเจนและมีเวลากำกับ ทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพมากกว่าการทำแผนในยุค 90's

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีข้อบ่งชี้ที่ชัดเจนว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนและปัญหาสิ่งแวดล้อมได้รับการแก้ไขอย่างสัมฤทธิ์ผล ที่ประชุมใหญ่สมัชชาสหประชาชาติ จึงมีมติให้มีการจัดประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Conference on Sustainable Development) ขึ้น ในปี 2012 ณ กรุงริโอเดจาเนโร ประเทศบราซิล หรือเรียกว่าการประชุม Rio+20

ปัจจุบัน MDGs ได้สิ้นสุดลงแล้ว และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนา องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย (Goals) 169 เป้าประสงค์ (Targets)

สำหรับประเทศไทย มีพันธสัญญาที่จะต้องปฏิบัติตาม SDGs เช่นกัน มีการรับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน มาปรับใช้ในการวางแผนพัฒนาประเทศ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา ได้ปรับเปลี่ยนทิศทางไปสู่ความยั่งยืนมากขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคน” พร้อมทั้งได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นแนวคิดที่สืบเนื่องต่อมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นอกจากนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนยังได้ถูกกำหนดเป็นหนึ่งในวิสัยทัศน์ของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีด้วย นั่นคือ วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

ทั้งนี้ “ความยั่งยืน” ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีแนวทาง ดังนี้

1. การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาระบบนิเวศน์

2. การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลกซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

3. มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อการพัฒนาในทุกระดับ อย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

4. ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อย่างไรก็ตาม นอกจากการกำหนดกรอบแนวทางการวางแผนพัฒนาแล้ว การกำหนดนโยบายลงไปยังหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมทั้งแผนปฏิบัติการ ที่สื่อสารลงไปยังทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับประชาชนคนทั่วไปก็เป็นสิ่งสำคัญ งานวิจัยฉบับนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อศึกษา และรวบรวมนโยบายของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินนโยบาย รวมถึงศึกษาแนวทางการใช้นโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน จากประเทศที่ผู้วิจัยนำมาเป็นกรณีศึกษา และศึกษาพัฒนาการของประเทศไทยจากตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยคัดเลือกมา เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนสู่การปฏิบัติการของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมทั้งนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศที่นำมาเป็นกรณีศึกษา และศึกษาพัฒนาการในการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย
2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
3. เสนอแนะแนวทาง ในการปรับปรุงการดำเนินนโยบายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนสู่การปฏิบัติ และตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษานโยบายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่สอดคล้องกับ Sustainable Development Goals (SDGs) ของสหประชาชาติ
2. ศึกษาพัฒนาการ และประเมินผล ความสำเร็จ/ความล้มเหลว ในดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน จากตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยคัดเลือกมา โดยแบ่งเป็นตัวชี้วัด ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. ศึกษาแนวทางการใช้นโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยที่นำมาเป็นกรณีศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมและศึกษานโยบายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และวิเคราะห์พัฒนาการ และประเมินผล จากตัวชี้วัด ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเทียบเคียงกับ Sustainable Development Goals (SDGs) 17 เป้าหมาย ของสหประชาชาติ รวมถึงวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินนโยบาย และเปรียบเทียบกับประเทศที่นำมาเป็นกรณีศึกษา และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้แนวทางในการเสนอแนะแก่หน่วยงานภาครัฐ ในการปรับปรุงการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย
2. เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชน มีความตระหนัก และตื่นตัวต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

คำจำกัดความ

การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษาและการฟื้นฟู ฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม จนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs)

บทที่ 2

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์การสหประชาชาติให้ความสนใจเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาตั้งแต่ ช่วงปี พ.ศ. 2515 โดยมีการจัดการประชุมเรื่องสิ่งแวดล้อมในระดับโลกขึ้นเป็นครั้งแรก ที่กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน และในปี 2526 ได้จัดตั้ง คณะกรรมาธิการโลกในเรื่อง สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development) เพื่อทำการศึกษา เรื่องการสร้าง ความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา และต่อมาได้เผยแพร่เอกสารชื่อ Our Common Future เรียกร้องให้ชาวโลกเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตที่ฟุ่มเฟือย เพื่อให้มีการพัฒนาที่ปลอดภัยต่อ สิ่งแวดล้อม เอกสารฉบับนี้มีส่วนสำคัญต่อการประชุม สูดยของโลก หรือ The Earth Summit ที่ กรุง ริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี พ.ศ. 2535 ซึ่งในการประชุมครั้งนั้นมีหนังสือ ประกอบการประชุมเล่มหนึ่งที่เรียกว่า Bruntland Report ได้ให้คำจำกัดความคำว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน ไว้ดังนี้ (การพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development, ออนไลน์, 2561)

การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความจำเป็นของคนยุคปัจจุบันโดยไม่ลด จีตความสามารถในการตอบสนองความจำเป็นของคนยุคต่อไป (Development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs)

2. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development: SD) เริ่มต้นจากการประชุม สหประชาชาติ ครั้งที่ 2 ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ในปี 1992 (2535) ประเทศสมาชิก ต่าง ๆ ประชุมร่วมกันในหัวข้อว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Environment and Development) และได้เห็นชอบให้ประกาศหลักการแห่งสิ่งแวดล้อม และแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) สำหรับ ทศวรรษ 1991-1999 และศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแผนแม่บทของโลกสำหรับการดำเนินงานที่จะทำ ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และในเวลาต่อมาได้มีการ จัดทำเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) จำนวน 8 เป้าหมาย ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี (พ.ศ. 2543 -2558) ได้แก่

- เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนและความหิวโหย
- เป้าหมายที่ 2 ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา
- เป้าหมายที่ 3 ส่งเสริมบทบาทสตรีและความเท่าเทียมกันทางเพศ
- เป้าหมายที่ 4 ลดอัตราการตายของเด็ก
- เป้าหมายที่ 5 พัฒนาสุขภาพสตรีมีครรภ์
- เป้าหมายที่ 6 ต่อสู้โรคเอดส์ มาเลเรีย และโรคสำคัญอื่นๆ
- เป้าหมายที่ 7 รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในประชาคมโลก

ปัจจุบัน MDGs ได้สิ้นสุดลงแล้ว โดยประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในหลายประเทศ เช่นเดียวกับประเทศไทย และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนา องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ทั้งนี้ เมื่อเดือนกันยายน 2558 นายกรัฐมนตรีของไทยพร้อมคณะ เข้าร่วมประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ 70 พร้อมกับผู้นำจากประเทศสมาชิก 193 ประเทศ หัวข้อการประชุมในครั้งนั้นคือ การพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมกันนี้ผู้นำจากประเทศสมาชิกเหล่านี้ได้ร่วมรับรอง ร่างเอกสารเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนหลังปี 2015 Sustainable Development Goals ที่เรียกว่า Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development (การปรับเปลี่ยนโลกของเรา: วาระ 2030 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน)

สำหรับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) ใน 15 ปีข้างหน้าที่จะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาของประชาคมโลก ตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย (Goals) 169 เป้าประสงค์ (Targets) โดยเป้าหมายต่าง ๆ ประกอบด้วย

- เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่
- เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย บรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุงโภชนาการ และสนับสนุนการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน
- เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของคนทุกเพศทุกวัย
- เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันให้การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและครอบคลุม และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน
- เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง

- เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ และมีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืน สำหรับทุกคน
- เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ย่อมเยา และยั่งยืน
- เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และครอบคลุม และการจ้างงานเต็มอัตรา และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน
- เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม
- เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ ไม่เท่าเทียม
- เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างครอบคลุมและยั่งยืน
- เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน
- เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ
- เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้มหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอื่นๆ อย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ป่าฟื้นฟู และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดิน และฟื้นฟูสภาพดินและหยุดยั้งการสูญเสียดิน ความหลากหลายทางชีวภาพ
- เป้าหมายที่ 16 สนับสนุนสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน จัดให้มีการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับทุกคน และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และมีความครอบคลุมในทุกระดับ
- เป้าหมายที่ 17 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- โดย SDGs ทั้ง 17 เป้าหมาย สามารถแบ่งออกเป็น ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2-1 แสดงการแบ่งเป้าหมาย SDGs ออกเป็นด้านต่าง ๆ

ด้านสังคม	เป้าหมายที่ 1 : ขจัดความยากจน เป้าหมายที่ 2: ขจัดความหิวโหย เป้าหมายที่ 3: การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เป้าหมายที่ 4: การศึกษาที่เท่าเทียม เป้าหมายที่ 5: ความเท่าเทียมทางเพศ เป้าหมายที่ 10: ลดความเหลื่อมล้ำ ไม่เท่าเทียม เป้าหมายที่ 11: เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 16: สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก
ด้านเศรษฐกิจ	เป้าหมายที่ 7: พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ เป้าหมายที่ 8: การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ เป้าหมายที่ 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน เป้าหมายที่ 11: เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน
ด้านสิ่งแวดล้อม	เป้าหมายที่ 6: การจัดการน้ำและสุขาภิบาล เป้าหมายที่ 12: แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13: การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายที่ 14: การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล เป้าหมายที่ 15: การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก
ด้านความร่วมมือ การพัฒนาที่ยั่งยืน	เป้าหมายที่ 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในไทย

1. แนวคิดของนักวิชาการ

นักวิชาการหลายท่านพยายามอธิบายความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ที่สำคัญคือ แนวคิดของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2541) ได้อธิบายการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนมีลักษณะที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่ง คือ มีดุลยภาพ (Balance) หรือพูดอีกนัยหนึ่ง คือ การทำให้กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้อง

กับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ” นั่น ก็คือ การกำหนดแนวทางการพัฒนาจะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านมนุษย์ โดยให้คุณค่าทางวัฒนธรรมรวมอยู่ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วย ดังนั้นตามแนวคิดของพระธรรมปิฎก จึงสามารถสรุปได้ว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมการพัฒนาในทุกด้านและทุกมิติ กล่าวคือ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จิตใจ วัฒนธรรม ฯลฯ โดยมีคนเป็นศูนย์กลางหรือ เป้าหมายของการพัฒนา เพื่อให้คนอยู่ดีกินดี และมีความสุข ทั้งคนในรุ่นนี้และรุ่นต่อ ๆ ไป” นอกจากนี้ ในการจัดทำข้อเสนอของประเทศไทยในการประชุมสุดยอดของโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้เมื่อเดือนกันยายน 2545 คณะอนุกรรมการกำกับการอนุวัติตามแผนปฏิบัติการ 21 และการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีหน้าที่เป็นคณะกรรมการเตรียมการประชุมสุดยอดฯ ของประเทศได้ร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย จัดระดมความคิดเห็นจากภาคีต่าง ๆ ได้ข้อยุติด้านค่านิยมของการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย เป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความ เป็นองค์รวมของทุก ๆ ด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วยความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเอง และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียม”

นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้อีกหลายความหมาย ดังนี้

การพัฒนาแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ตรงกับความต้องการตามความจำเป็นในปัจจุบันโดยสามารถรองรับความ ต้องการหรือความจำเป็นที่จะเกิดแก่ชนรุ่นหลัง ๆ ด้วยทั้งนี้ มาตรฐานการครองชีพที่เลวขีดความจำเป็นขั้นพื้นฐานต่ำสุดจะ ยั่งยืนต่อเมื่อมาตรฐานการบริโภคใน ทุกหนทุกแห่งคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว (Long-term Sustainability) รวมถึงครอบคลุม มาตรการการรักษามรดกทางทรัพยากรที่จะตกกับคนรุ่นหลังโดยอย่างน้อยให้มาก ๆ พอกับชนรุ่น ปัจจุบันที่ได้รับมาและเป็นการพัฒนาที่กระจายประโยชน์ของความก้าวหน้าเศรษฐกิจได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนเป็นการพัฒนาที่ปกป้องสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับโลก โดยรวมเพื่อชนรุ่นหลังและเป็นการพัฒนาที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างแท้จริง (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2538 : 71-72)

การพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ ในระยะยาวและมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่คนส่วนใหญ่ รวมทั้งความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างผู้เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย (ไพฑูริย์ พงสะบุตร, 2544 : 21)

การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ รูปแบบการพัฒนาที่คอยตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในปัจจุบันโดยไม่มีข้อผ่อนปรนใด ๆ กับความต้องการที่จำเป็นที่คอยตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในอนาคตด้วย (คณะกรรมการการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2546 : 34)

การพัฒนาที่ยั่งยืนรวมความถึง 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์กันโครงการพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นอะไรที่ไกลกว่าเพียงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมเพื่อลดการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมลงไปในระดับที่ยังรักษาความสมดุลที่ดีที่ทำให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างอย่างที่ผ่านมา และยังคงทำกันอยู่หลายแห่งให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน อยู่ดีกินดีและอยู่เย็นเป็นสุข (สุทธิดา ศิริบุญหลง, 2554 : 22-25)

2. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเป้าหมายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม และระบบนิเวศ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมไปถึงต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ต่อระบบทางธรรมชาติที่จำเป็นต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ทั้งในรุ่นนี้และรุ่นต่อไป ซึ่งศาสตร์ของพระราชาในเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวคิดที่ตอบสนองกับเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เป็นอย่างดี หากบุคคลและองค์กรนำเอาหลักความพอดีมาใช้ในการดำเนินชีวิตและการบริหารจัดการ ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล มีความพอประมาณในการบริโภค และคำนึงถึงผลที่จะเกิดจากการกระทำอย่างรอบคอบแล้ว ก็จะเป็นการสร้างความยั่งยืนให้กับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และประชาคมโลกได้ (จिरายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, ออนไลน์, 2561)

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน่วยงานต่าง ๆ ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่าง ๆ มาร่วมกันพิจารณากลับกรองพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในโอกาสต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง สรุปออกมาเป็นนิยามความหมาย ดังนี้ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้แนะการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง 8 โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มี

สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้าน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นไม่มาเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง หมายถึงการตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล ตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจรรยา และวัฒนธรรมที่ดีงาม คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วนโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

โดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

จึงกล่าวได้ว่าการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี เป็นแนวทางในการพัฒนาให้สามารถพึ่งตนเองในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน ลดความเสี่ยงเกี่ยวกับธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่าง ๆ โดยอาศัยความพอประมาณและสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียร และความอดทน สติ และปัญญา การช่วยเหลือเกื้อกูลและความสามัคคี โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับหลักวิชาการ ใช้การพิจารณาวางแผนและขั้นตอนการปฏิบัติอย่างรอบคอบ โดยตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต ใช้สติปัญญาและความเพียรในการดำเนินชีวิต

แนวคิดการพัฒนายั่งยืนในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. แนวคิดการพัฒนายั่งยืนในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยมิได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ของประเทศในระยะยาว จึงส่งผลให้การบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ให้ความสำคัญกับนโยบายพรรคการเมือง หรือนโยบายของรัฐบาลเป็นหลัก ซึ่งเมื่อมีการเปลี่ยน รัฐบาล ทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบายสำคัญและขาดบูรณาการ ทั้งในระดับนโยบาย และการนำไปสู่การปฏิบัติ ถือเป็นการสูญเสียโอกาส และสิ้นเปลืองทรัพยากรของประเทศ ดังนั้นเพื่อเป็นการปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยให้มีเป้าหมายการพัฒนาในระยะยาว และเพื่อเป็นการกำหนดให้ฝ่ายบริหารมีความรับผิดชอบที่จะต้องขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายที่เป็นที่ยอมรับ ร่วมกันและเป็นเอกภาพ ประเทศไทยจำเป็นต้องมี “ยุทธศาสตร์ชาติ”

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเทศไทยต้องปฏิรูป และปรับเปลี่ยนอย่างเป็นระบบขนานใหญ่ เพื่อให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เหมาะสมกับภูมิทัศน์ใหม่ของโลก ยืดหยุ่นปรับตัวได้เร็ว สามารถรับมือกับความเสี่ยงและภัยคุกคามแบบใหม่ได้ และสามารถอาศัยโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงบริบทโลกมาสร้างประโยชน์สุขให้กับคนในชาติได้ โดยวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

โดยในด้าน “ความยั่งยืน” ในยุทธศาสตร์ชาตินั้น หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษาและการฟื้นฟู ฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม จนเกินความสามารถในการรองรับ และเยียวยาของระบบนิเวศน์ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนายั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาในระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง

1.1.1 เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.1.2 ปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศ

1.1.3 บริหารจัดการความมั่นคงชายแดนและชายฝั่งทะเล และป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1.4 พัฒนาระบบ กลไก มาตรการและความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ

1.1.5 พัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการฉนีกกำลังป้องกันประเทศและกองทัพ

1.1.6 พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการปกป้องรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล รวมทั้งเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารพลังงาน และน้ำ

1.1.7 ปรับกระบวนการทำงานของกลไกที่เกี่ยวข้องจากแนวตั้งสู่แนวระนาบมากขึ้น

1.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

1.2.1 สมรรถนะทางเศรษฐกิจ รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสร้างความเชื่อมั่น ส่งเสริมการค้าและการลงทุน ทั้งภาครัฐและเอกชน พัฒนาประเทศสู่ความเป็นชาติการค้า

1.2.2 การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ

1.2.2.1 ภาคเกษตร เสริมสร้างฐานการผลิตการเกษตรให้แข็งแรงและยั่งยืน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร ส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยให้ปรับไปสู่รูปแบบเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและรวมกลุ่มเกษตรกรในการพัฒนาอาชีพ พัฒนาสินค้าเกษตรและอาหารที่มีศักยภาพในการแข่งขัน

1.2.2.2 ภาคอุตสาหกรรม พัฒนาอุตสาหกรรมที่ไทยมีศักยภาพในการแข่งขัน และอุตสาหกรรมที่เป็นที่ต้องการในตลาด

1.2.2.3 ภาคบริการ สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ผลักดันประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพ ส่งเสริมธุรกิจบริการที่ไทยมีศักยภาพในการแข่งขัน และธุรกิจบริการที่เป็นที่ต้องการในตลาด

1.2.3 การพัฒนาผู้ประกอบการระดับเศรษฐกิจชุมชน

1.2.3.1 พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ของผู้ประกอบการไทย

1.2.3.2 พัฒนาและยกระดับผลิตภาพแรงงาน เพื่อส่งเสริมขีด

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1.2.3.3 พัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสู่สากล

1.2.3.4 ยกระดับศักยภาพของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

(OTOP) ไทยให้ก้าวไกลสู่สากล

1.2.3.5 พัฒนาวิสาหกิจชุมชนและสถาบันเกษตรกร

1.2.4 การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและเมือง

1.2.4.1 เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน พัฒนาเป็นฐานการผลิตใหม่

กระจายกิจกรรมเศรษฐกิจและความเจริญสู่ภูมิภาค สร้างความมั่นคงในพื้นที่ เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในด้านการผลิตและช่องทางการตลาดร่วมกัน

1.2.4.2 พื้นที่เศรษฐกิจบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก พัฒนาเป็น

ฐานการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสูง มีบริการทันสมัย ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน

1.2.4.3 พื้นที่เมืองศูนย์กลางของแต่ละภาคทั่วประเทศ พัฒนา

เป็นเมืองที่มีประสิทธิภาพ ปลอดภัยและน่าอยู่ ใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัด จัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างเหมาะสม รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีอนาคต มีระบบรางเชื่อมโยงเมืองศูนย์กลาง บริหารจัดการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขีดความสามารถสูง

1.2.5 การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

1.2.5.1 ด้านการขนส่ง ปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งสินค้าทาง

ถนนสู่การขนส่งที่ต้นทุนต่ำ รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางและขนส่งไปสู่เมืองศูนย์กลางของแต่ละภาคทั่วประเทศ และเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและพัฒนาอุตสาหกรรมระบบราง และอุตสาหกรรมซ่อมบำรุงอากาศยานและการผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน เพื่อสร้างฐานอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศ

1.2.5.2 ด้านความมั่นคงทางพลังงาน พัฒนาให้มีความมั่นคงใน

ราคาที่เหมาะสม โดยกระจายประเภทของเชื้อเพลิง ส่งเสริมพลังงานทดแทนตามศักยภาพรายพื้นที่

อาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านพลังงาน พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และนำไปสู่การสร้างอุตสาหกรรมที่จะเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ รวมทั้งเชื่อมโยงแหล่งพลังงานกับประเทศในอาเซียน

1.2.5.3 ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ICT ที่เป็นอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ทันสมัยและกระจายทั่วถึง พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความ สามารถ และเชี่ยวชาญระดับมาตรฐานสากล เพิ่มขีดความสามารถของอุตสาหกรรม ICT และใช้ ICT ในการสร้างนวัตกรรมบริการภาครัฐแบบบูรณาการ ประยุกต์ ICT เพื่อสร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิต การศึกษา และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

1.2.5.4 ด้านการวิจัยและพัฒนา เพิ่มสัดส่วนค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนาให้ไม่น้อยกว่า 3% โดยมีสัดส่วนรัฐต่อเอกชน 20:80 สนับสนุนวิจัยที่มุ่งเป้า ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ เพิ่มจำนวนบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาเป็น 70 คนต่อประชากร 10,000 คน

1.2.6 การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก

1.2.6.1 สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา กับประเทศในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติ ทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคี เพื่อส่งเสริมความมั่นคง เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าและลดความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืนร่วมกัน

1.2.6.2 ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานของการประกอบธุรกิจ การให้บริการด้านการศึกษา ด้านการเงิน ด้านสุขภาพ ด้านโลจิสติกส์ และการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งเป็นฐานความร่วมมือในเอเชีย

1.2.6.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนและการดำเนินธุรกิจ ของนักลงทุนและผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศ

1.2.6.4 ส่งเสริมความร่วมมือกับภูมิภาคและนานาชาติ ในการสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน ด้านอาหาร ด้านสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการภัยพิบัติ รวมทั้งการป้องกันภัยในทุกรูปแบบ

1.2.6.5 ส่งเสริมบทบาทการเป็นผู้ประสานประโยชน์ในการ เชื่อมโยงและถ่วงดุลระหว่างกลุ่มอำนาจ และแก้ไขปัญหาความแตกต่างทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยการดำรงความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศและองค์กรระหว่างประเทศทั้งในและนอกภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง บนหลักของการรักษาคุณภาพ

1.2.6.6 เพิ่มบทบาทและการมีส่วนร่วมของไทยในองค์การ ระหว่างประเทศ ในการผลักดันการพัฒนาในอนุภูมิภาคและภูมิภาค รวมทั้งประเทศกำลังพัฒนาใน

ภูมิภาคอื่น และให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านการเงินและทางเทคนิคกับประเทศกำลังพัฒนาในการพัฒนาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์

1.2.6.7 สนับสนุนการเปิดเสรีทางการค้า ทั้งในระดับทวิภาคี ภูมิภาค และพหุภาคี และส่งเสริมการค้ากับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเดียวกัน (Intra-Regional Trade) มากขึ้น เร่งรัดการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงที่มีผลบังคับใช้แล้ว ตลอดจนใช้โอกาสจากการเปิดเสรีการค้าและการลงทุน รวมทั้งวางแนวทางป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

1.2.6.8 สร้างองค์ความรู้ด้านการต่างประเทศ และให้ความรู้ความเข้าใจด้านการต่างประเทศและผลประโยชน์ที่มีต่อการพัฒนาประเทศต่อสาธารณชนไทย รวมทั้งดำเนินการเชิงรุกในการสร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่น และภาพลักษณ์ที่ดีและศักยภาพทางเศรษฐกิจ และด้านอื่นของไทย

1.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

1.3.1 พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ โดยพัฒนาเริ่มตั้งแต่ในครรภ์และต่อเนื่องไปตลอดช่วงชีวิต

1.3.2 ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียมและทั่วถึง

1.3.3 สร้างเสริมให้คนมีสุขภาวะที่ดี

1.3.4 สร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย

1.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

1.4.1 สร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4.2 พัฒนาระบบบริการและระบบบริหารจัดการสุขภาพ

1.4.3 สร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย

1.4.4 สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน

1.4.5 พัฒนาการสื่อสารมวลชนให้เป็นกลไกในการสนับสนุนการพัฒนา

1.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ

สิ่งแวดล้อม

1.5.1 จัดระบบอนุรักษ์ฟื้นฟู และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

1.5.2 ปกป้องรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้

- 1.5.3 ส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ
 - 1.5.4 วางระบบป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง
 - 1.5.5 เสริมสร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียนด้านการจัดการอย่างยั่งยืน
 - 1.5.6 วางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ
 - 1.5.7 พัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ส่งเสริมการผลิตพลังงานสะอาด กำหนดกฎระเบียบและสร้างกลไกให้ทุกภาคส่วนใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาและการประหยัดพลังงานอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง
 - 1.5.8 พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
 - 1.5.8.1 พัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมหนาแน่นให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศต้นแบบ ด้วยแผนพัฒนาของจังหวัดและพื้นที่
 - 1.5.8.2 สนับสนุนและผลักดันให้โรงงานปฏิบัติสู่อุตสาหกรรมสีเขียว และปรับกฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนา
 - 1.5.8.3 เพิ่มศักยภาพเมืองด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของเสีย
 - 1.5.8.4 เพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อเป็นแหล่งดูดซับมลพิษและก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์
 - 1.5.8.5 พัฒนาพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน ในการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
 - 1.5.9 ร่วมลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
 - 1.5.9.1 ลดการก่อก๊าซเรือนกระจก
 - 1.5.9.2 เพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
 - 1.5.9.3 ส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
 - 1.5.9.4 ป้องกัน ฝ้าระวังและเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติ
- ส่งเสริมการทำแผนบริหารความต่อเนื่องของธุรกิจ

1.5.10 ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

1.5.10.1 จัดให้มีภาษีและค่าธรรมเนียมสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือมีความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อม

1.5.10.2 ปรับปรุงโครงสร้างภาษีเพื่อส่งเสริมการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานทางเลือก และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.5.10.3 ส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงระบบโครงสร้างองค์กร กลไก และกฎหมายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เน้นการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

1.6.1 ปรับปรุงการบริหารจัดการรายได้และรายจ่ายของภาครัฐ ปฏิรูประบบภาษีทั้งระบบ ปฏิรูประบบการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล มุ่งเน้นการจัดทางงบประมาณโดยยึดพื้นที่และประเด็นวาระการพัฒนาเป็นตัวตั้ง

1.6.2 ปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และ โครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐ ทบทวนบทบาทและภารกิจของหน่วยงานภาครัฐให้มีความเหมาะสม ถ่ายโอนงานให้ภาคส่วนอื่น เพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพในการปฏิบัติราชการและสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ พัฒนาให้หน่วยงานรัฐเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐ ตอบสนองความต้องการของประชาชนตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน

1.6.3 วางระบบบริหารงานราชการแบบบูรณาการ

1.6.4 พัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

1.6.5 ต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

1.6.6 พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ

1.6.7 ปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่ล้าสมัย

2. แนวคิดการพัฒนายั่งยืนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทยในช่วงสองทศวรรษหลัง ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนายั่งยืนอย่างเห็นได้ชัด โดยมีการกำหนดกรอบเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนายั่งยืนอย่างชัดเจน อาทิ เป้าหมายในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เช่น การพัฒนาคุณภาพคน การพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืน และการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและ

สิ่งแวดล้อม เป็นต้น เป้าหมายในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เช่น ความอยู่เย็นเป็นสุขและความสงบสุขของสังคมไทยเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง สัดส่วนผู้อยู่ได้เส้นความยากจนลดลง สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่เหมาะสมตามศักยภาพของประเทศ การให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ เป็นต้น และเป้าหมายในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เช่น การลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจน ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ ทุนทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การมีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “โครงการขับเคลื่อนการเติบโตสีเขียวของเมือง ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11” ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และเงื่อนไขที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการขับเคลื่อนการเติบโตสีเขียวของเมือง 2) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาเมืองสู่การเติบโตสีเขียวอย่างยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเมืองให้ดีขึ้นในอนาคต โดยมีผลการศึกษาดังนี้

ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ เช่น ความเข้าใจของผู้นำหรือทีมบริหารเมือง การมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มุ่งมั่น กล้าตัดสินใจและกำหนดทิศทางนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาเมืองที่ชัดเจน นโยบายมีความต่อเนื่องและไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย การมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมรองรับนโยบายเฉพาะด้านชัดเจน การจัดตั้งกลไกหรือมอบหมายงานให้แก่หน่วยงาน/องค์กร/คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นมาเฉพาะ การจัดสรรงบประมาณดำเนินการตามนโยบายและแผนที่วางไว้อย่างเพียงพอ การปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เป็นต้น

ปัญหาอุปสรรค/ปัจจัยเสี่ยง/ปัจจัยความล้มเหลว เช่น ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันเกี่ยวกับมโนทัศน์ และความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเรื่องการเติบโตสีเขียวของเมือง เครื่องมือทางนโยบายที่มีอยู่ของภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสู่การเติบโตสีเขียวของเมืองไม่เพียงพอหรือไม่มีประสิทธิภาพ นโยบายขาดความต่อเนื่องหรือให้ความสำคัญกับนโยบายเพียง

ด้านใดด้านหนึ่ง ท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดการปัญหาในพื้นที่ของตนเองได้แบบเบ็ดเสร็จ การขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และนอกพื้นที่ เป็นต้น

ข้อเสนอเชิงนโยบาย เช่น ผู้นำประเทศหรือรัฐบาลต้องประกาศนโยบายเรื่องการเติบโตสีเขียวอย่างชัดเจน การจัดตั้งกลไกการขับเคลื่อนระดับนโยบาย การเร่งกระบวนการกระจายอำนาจและงบประมาณให้แก่ท้องถิ่น การพิจารณาทบทวนนโยบายแบบประชานิยมของรัฐบาลที่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตสีเขียว เป็นต้น

แนวทางการขับเคลื่อนการเติบโตสีเขียวของเมืองในระยะต่อไป เช่น การตั้งหน่วยงานหรือคณะกรรมการกลางขึ้นมา เป็นกลไกในการขับเคลื่อนเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในเรื่องการเติบโตสีเขียวของเมือง การสนับสนุนให้ผู้บริหารท้องถิ่นกำหนดนโยบายการเติบโตสีเขียวของเมืองไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น การสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากตัวอย่างที่ดีของเมืองที่มีการดำเนินงานด้านการเติบโตสีเขียวของเมืองเพื่อขยายผลการดำเนินงาน การสร้างมาตรการใหม่ ๆ ทางการเงินการคลังที่สนับสนุนการเติบโตสีเขียวของเมือง การปรับปรุงและปฏิรูปกฎหมายที่จำเป็น การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมกับท้องถิ่นในทุกขั้นตอน และการปลูกจิตสำนึกของคนในชุมชนผ่านช่องทางทางการรับรู้ข่าวสารการพัฒนาเมือง เป็นต้น

การศึกษาเศรษฐกิจสีเขียวในบริบทของภาคการเกษตร ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กรอบแนวคิด แนวทางการดำเนินการของเศรษฐกิจสีเขียว และเศรษฐกิจสีเขียวในบริบทภาคเกษตรของไทย เพื่อเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจสีเขียว

โดยผลการศึกษาพบว่า ภาคการเกษตรเป็นสาขาหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบของเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งการดำเนินเศรษฐกิจสีเขียวในบริบทของภาคเกษตรควรคำนึงถึงการบูรณาการสามเสาหลัก เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ 1) พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร 2) การใช้/อนุรักษ์/ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ 3) การสร้างความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ สำหรับการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ผ่านมาพบว่า มีการดำเนินการ/แผนงานต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินเศรษฐกิจสีเขียวที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน อาทิ การประยุกต์แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้อยู่ในระบบของการทำเกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์ รวมถึงการพัฒนาพืชพลังงานทดแทน นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ยกร่างแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) โดยได้บรรจุประเด็นเศรษฐกิจการเกษตรสีเขียว (Green and Cool Agricultural Economy) ไว้ด้วยประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาขีดความสามารถในการผลิต การจัดการสินค้า

เกษตร และความมั่นคงอาหาร และยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ สมดุล และยั่งยืน ซึ่งมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเศรษฐกิจสีเขียว

อย่างไรก็ตาม เพื่อเตรียมความพร้อมและการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายให้สอดคล้องกับการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสีเขียวในบริบทของโลก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องเร่งสนับสนุน/ส่งเสริมให้เกิดการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีเขียว อาทิ สร้างการรับรู้/การตระหนักถึง/และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี-นวัตกรรมสีเขียวใหม่ ๆ ที่เน้นการประหยัดทรัพยากรและเพิ่มผลผลิตต่อไร่ รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีขนาดเล็กละสำหรับเกษตรกรรายย่อย สนับสนุนการลงทุนเพื่อให้เกิดเศรษฐกิจสีเขียว รวมถึงการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว การให้เงินอุดหนุน และสร้างแรงจูงใจ การใช้กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อแสวงองค์ความรู้ เทคโนโลยี และแหล่งทุน รวมถึงติดตามนโยบาย/มาตรการ/การดำเนินงานเศรษฐกิจสีเขียวของประเทศต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรต่อไป

กรอบแนวคิดและดัชนีชี้วัดที่ใช้ในการศึกษา

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) เป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาของสหประชาชาติ ที่มีความกว้างขวางและครอบคลุมแทบทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ มีเป้าหมายที่จะบรรลุให้ได้ภายในปี ค.ศ. 2030 ในการที่จะทราบว่าสถานะของเป้าหมายทั้งในระดับโลกและของแต่ละประเทศองค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดให้มีตัวชี้วัด (Indicators) มาเป็นเครื่องบ่งชี้สถานะเป้าหมายทั้ง 17 เป้าหมาย เป้าประสงค์รวม 169 เป้าประสงค์ โดยมีตัวชี้วัดรวมทั้งหมด 241 ตัวชี้วัด

ทั้งนี้ เนื่องจากระบบสถิติฐานข้อมูลของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ตัวชี้วัดสำหรับบางเป้าประสงค์อาจจะไม่เกี่ยวกับประเทศไทย ซึ่งส่วนนี้เป็นเรื่องของแต่ละประเทศที่จะพัฒนาตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้อง สำหรับในกรณีประเทศไทยนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กำลังร่วมกันรวบรวมสถิติทุกอย่างที่ภาครัฐมีอยู่เพื่อตรวจสอบว่า ปัจจุบันสถานะด้านข้อมูลทางสถิติของประเทศไทยมีความพร้อมเพียงใด และจะปรับปรุงให้ครอบคลุมเพื่อให้การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ SDGs มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้อย่างไร

ในการวิจัยฉบับนี้ ขอหยิบยกบาง Indicators มาแสดงเพื่อให้เห็นภาพพัฒนาการการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย และเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลของการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย ดังนี้

ตารางที่ 2-2 ตัวชี้วัดที่ใช้ในการศึกษา

เป้าหมาย SDGs	ตัวชี้วัด (Indicators)
1. No Poverty	สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน

2. Zero Hunger	สัดส่วนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ ความซุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็น ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ความซุกของภาวะทุพโภชนาการผอม ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ความซุกของภาวะน้ำหนักเกิน ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี
3. Good Health and Well-Being	การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน การเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน การเสียชีวิตจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน ต่อประชากร 100,000 คน
4. Quality Education	อัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา อัตราการอ่านออกเขียนได้ของคนอายุ 15-24 ปี
5. Gender Equality	สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในสภาแห่งชาติ สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในองค์กรท้องถิ่น สัดส่วนของจำนวนประชากรภาคการเกษตรที่เป็นเจ้าของหรือมีสิทธิเหนือพื้นที่ทำการเกษตร จำแนกตามเพศ
6. Clean Water and Sanitation	สัดส่วนของประชากรที่ใช้บริการน้ำดื่มที่ได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย สัดส่วนของแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี
7. Affordable and Clean Energy	สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย
8. Industry, Innovation and Infrastructure	อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตต่อจำนวนประชากร อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากร สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด ต้นทุนค่าขนส่งสินค้าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สัดส่วนรูปแบบการขนส่ง ต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ

ตารางที่ 2-2 ตัวชี้วัดที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

9. Reduced Inequalities	ดัชนีจีนิ
10. Sustainable Cities and Communities	จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัดที่มีความเดือนร้อนด้านที่อยู่อาศัย ปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายได้รับการจัดการ
11. Responsible Consumption and Production	ปริมาณการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ปริมาณของเสียและการใช้ประโยชน์ของเสียภาคอุตสาหกรรม

12. Climate Action	ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์
13. Life below Water	คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง
14. Life on Land	สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด
15. Peace and Justice Strong Institutions	ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI)
16. Partnerships for the Goals	สัดส่วนรายได้รัฐบาลรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สัดส่วนรายได้จากภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษาและสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

สรุปความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) 17 เป้าหมาย

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศให้ปรับตัวได้ สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นการวางแผนระยะยาว เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศในภาพรวมให้เหมาะสมและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้ง 6 ยุทธศาสตร์หลัก เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จะสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะของการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ ระยะยาวลงสู่การปฏิบัติในช่วงเวลา 5 ปี และยังคงสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ตามที่องค์การสหประชาชาติ (The United Nations: UN) ได้กำหนดไว้ด้วย โดยความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) 17 เป้าหมาย แสดงดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2-3 แสดงความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) 17 เป้าหมาย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 12	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs)																
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1. การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์																	
2. การสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม																	
3. การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่างยั่งยืน																	
4. การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน																	
5. การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศ																	
6. การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย																	
7. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบ โลจิสติกส์																	
8. การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม																	
9. การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ																	
10. ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา																	

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

บทที่ 3

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมของไทย และประเทศกรณีศึกษา

นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของไทย

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นเป้าหมายการพัฒนา ที่นานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยได้ลงนามและมีคำมั่นร่วมกันในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 เป้าหมายดังกล่าวเป็นการสานต่อเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ที่หมดอายุลงในปี พ.ศ. 2558 ในขณะเดียวกันก็ เป็นการรับวาระด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนมาจากการประชุม Earth Summit ที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศ บราซิล ในปี ค.ศ. 2012 (พ.ศ. 2555) เข้ามาประกอบด้วย เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จึงถือได้ว่าเป็นวาระการพัฒนาในระดับโลกที่สำคัญที่สุด วาระหนึ่ง และจะเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ไปจนถึงปี พ.ศ. 2573

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของประเทศไทยนั้น รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เป็นคณะกรรมการหลักในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีคณะอนุกรรมการอยู่ภายใต้ กพย. 3 คณะ ประกอบด้วย

1.1 อนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 3 คณะทำงาน ได้แก่ คณะทำงานที่ 1 รับผิดชอบการบูรณาการการดำเนินงานและจัดลำดับความสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะทำงานที่ 2 รับผิดชอบการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และ คณะทำงานที่ 3 ปรับปรุงกลไกมาตรการด้านเศรษฐกิจ สังคมและกฎหมาย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.2 อนุกรรมการส่งเสริมความเข้าใจและประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 อนุกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน กพย. มีหน้าที่ช่วยผลักดันให้ ความสมดุลของทั้ง 3 มิติของการพัฒนาได้รับการถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติ โดย กพย. มีหน้าที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและบูรณาการ ตลอดจน

กำกับกำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์การพัฒนายั่งยืนของประเทศ ซึ่งรวมถึงการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนายั่งยืนด้วย

ทั้งนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบแต่ละเป้าหมาย SDGs ดังนี้

ตารางที่ 3-1 หน่วยงานที่รับผิดชอบแต่ละเป้าหมาย SDGs

SDGs	เป้าหมาย	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
1. No Poverty	ขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่	กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2. Zero Hunger	ขจัดความหิวโหย บรรลุนความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุงโภชนาการ และสนับสนุนการทาเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
3. Good Health and Well-Being	สร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของคนทุกเพศทุกวัย	กระทรวงสาธารณสุข
4. Quality Education	สร้างหลักประกันให้การศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างเท่าเทียมและครอบคลุม และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน	กระทรวงศึกษาธิการ
5. Gender Equality	บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
6. Clean Water and Sanitation	สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ และมีการบริหารจัดการน้ำและสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน	กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 3-1 หน่วยงานที่รับผิดชอบแต่ละเป้าหมาย SDGs (ต่อ)

SDGs	เป้าหมาย	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
7. Affordable and Clean Energy	สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ย่อมเยา และยั่งยืน	กระทรวงพลังงาน กระทรวงมหาดไทย
8. Decent Work and Economic Growth	ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และครอบคลุม และการจ้างงานเต็มอัตรา และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน	สภาพัฒน์ฯ กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน
9. Industry, Innovation and Infrastructure	สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม	กระทรวงคมนาคม กระทรวงอุตสาหกรรม
10. Reduced Inequalities	ลดความไม่เท่าเทียมทั้งภายในและระหว่างประเทศ	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สภาพัฒน์
11. Sustainable Cities and Communities	ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ความต้านทาน และยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง อย่างครอบคลุมและยั่งยืน	กระทรวงมหาดไทย
12. Responsible Consumption and Production	สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
13. Climate Action	ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับสถานะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
14. Life below Water	อนุรักษ์และใช้มหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอื่น ๆ อย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 3-1 หน่วยงานที่รับผิดชอบแต่ละเป้าหมาย SDGs (ต่อ)

SDGs	เป้าหมาย	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
15. Life on Land	ปกป้อง ฟื้นฟู และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดินและฟื้นฟูสภาพดินและหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
16. Peace and Justice Strong Institutions	สนับสนุนสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน จัดให้มีการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับทุกคน และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และมีความครอบคลุมในทุกระดับ	กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
17. Partnerships for the Goals	เสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. นโยบายต่าง ๆ ตามเป้าหมาย SDGs

2.1 เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่

รัฐบาลได้มีโครงการต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยในการขจัดความยากจน ดังนี้

2.1.1 ในปีงบประมาณ 2559 รัฐบาลให้การช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคมเป็นเงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่งครั้งละไม่เกิน 3,000 บาทต่อครอบครัว รวม 325,609 ราย เป็นเงิน 593,101,978 บาท รวมทั้งจัดโครงการจัดหาที่อยู่อาศัยให้ผู้มีรายได้น้อยตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี (พ.ศ. 2559-2568) เช่น โครงการบ้านประชารัฐ

2.1.2 โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มคนไร้บ้าน การตั้งศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 (Social Assistance Center 1300) เพื่อรับแจ้งเหตุผ่านโทรศัพท์สายด่วน และช่องทาง

ออนไลน์ โดยให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือและส่งต่อผู้ที่ประสบปัญหาทางสังคมให้ได้รับการช่วยเหลือและบริการที่ตรงกับความต้องการอย่างสะดวก ทัวถึงและทันท่วงที

2.1.3 โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เพื่อช่วยลดรายจ่ายค่ารักษาพยาบาลของคนไทยลง

2.1.4 โครงการสวัสดิการต่าง ๆ ที่ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายการใช้ชีวิตในเมืองของประชาชน เช่น โครงการรถเมล์และรถไฟฟ้า โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา จนกระทั่งจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

2.1.5 มาตรการช่วยเหลือผู้ยากจนและเปราะบางในกลุ่มต่าง ๆ เช่น เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูสำหรับเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 3 ปีที่อยู่ในครัวเรือนยากจน โดยจ่ายเป็นเงิน 600 บาท ต่อคนต่อเดือน

2.1.6 การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.7 การสร้างหลักประกันรายได้ให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ด้วยเบี้ยยังชีพความพิการ 800 บาท ต่อคนต่อเดือน และผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ด้วยเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันได

2.1.8 ส่งเสริมการจ้างงานและให้บริการกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อประกอบอาชีพสำหรับคนพิการ ตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุโดยใช้ชุมชนเป็นฐานช่วยเหลือผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก มีชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ ให้เงินทุนกู้ยืมผ่านกองทุนผู้สูงอายุ ปรับปรุงบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุในชุมชนให้มีความปลอดภัย

2.1.9 โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย โดยเปิดให้ผู้ที่มิรายได้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี ลงทะเบียนแสดงความประสงค์รับความช่วยเหลือ โดยในปี 2559 ได้เบิกจ่ายเงินครั้งแรก 17,469 ล้านบาท แก่ผู้ผ่านเกณฑ์ 7.5 ล้านคน และในปี 2560 โครงการจะสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพแก่ผู้ลงทะเบียน รวมทั้งมีมาตรการสนับสนุนการหารายได้เพิ่มเติมแก่ผู้มีรายได้น้อยต่ำกว่า 30,000 บาทต่อปี

2.1.10 สำหรับผู้ว่างงานซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะประสบปัญหาความยากจน ศูนย์บริการจัดหางานเพื่อคนไทยเป็นศูนย์กลางให้บริการจัดหางาน แนะนำอาชีพ พัฒนาศักยภาพฝีมือแรงงาน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและคุ้มครองแรงงาน และพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิแรงงานให้ได้มาตรฐานสากล ส่งเสริมการมีงานทำให้แก่แรงงานนอกระบบ แรงงานคนพิการ แรงงานผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้ “คนไทยทุกคนมีงานทำ”

2.1.11 ด้านโทรคมนาคมได้รับการส่งเสริมด้วยนโยบาย Digital Economy และ Smart City และการตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน

2.1.12 ด้านการครอบครองที่ดินซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดรายได้สำคัญของคนยากจนในประเทศไทยที่ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติมีนโยบายพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ การกระจายการถือครองสิทธิในที่ดินให้แก่ราษฎรผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม แก้ไขปัญหาความยากจนด้านที่ดิน โดยมอบให้กรมที่ดินนำที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนเลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้วมาจัดระเบียบการถือครองให้แก่ราษฎร รวมถึงชุมชนได้มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย เกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มผลผลิต สร้างรายได้ เป็นปัจจัยให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ รัฐบาลตระหนักในเรื่องภัยพิบัติ โดยเฉพาะกับผู้ยากไร้ รัฐบาลอยู่ระหว่างกระบวนการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ตามกรอบเซนไดเพื่อสร้างระบบบริหารจัดการ สร้างภูมิคุ้มกัน และลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ให้กับคนยากจนและอยู่ในสภาวะเปราะบาง ปัจจุบัน มีเครือข่ายเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงภัย “มิสเตอร์เตือนภัย” ประจำทุกหมู่บ้านเสี่ยงภัย พร้อมจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและชุดเผชิญสถานการณ์วิกฤติ เพื่อให้ชุมชนมีความสามารถในการรับมือและฟื้นคืนกลับได้โดยเร็วทุกครั้งที่เกิดภัยพิบัติ

2.2 เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุงโภชนาการและสนับสนุนการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

ประเทศไทยดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างหลักประกันให้ทุกคน โดยเฉพาะคนยากจนและกลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการ และเพียงพอ ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2559-2579) มุ่งส่งเสริมให้เด็กอายุ 0-5 ปี สูงดีสมส่วน และกำหนดมาตรการเร่งรัดดำเนินงาน โภชนาการสตรีและเด็กปฐมวัยเพื่อลดจำนวนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ พร้อมทั้งจัดทำชุดกิจกรรมพื้นฐานด้านโภชนาการให้แก่ สถานบริการสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์เด็กเล็ก ชุมชน และครอบครัว เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อน ตลอดจนผลักดันพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารทารกและเด็กเล็ก และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง (Milk Code)

ในการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 9 ปี 2559 ได้มีการผลักดันนโยบาย “การสร้างเสริมสุขภาพของเด็กปฐมวัยด้วยการบูรณาการอย่างมีส่วนร่วม” ประกอบด้วย การส่งเสริมโภชนาการใน 2,500 วันแรกของชีวิต ร่วมกับการเสริมสร้างพัฒนาการสมวัยและการส่งเสริมการอ่าน

รัฐบาลยังสร้างหลักประกันให้มีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันเพื่อเพิ่มผลิตภาพและการผลิตที่รักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัย และภัยพิบัติอื่น ๆ และจะช่วยพัฒนาที่ดินและคุณภาพดินอย่างต่อเนื่อง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำกรอบแนวทางการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน (พ.ศ. 2560-2564) และตั้งเป้าจะเพิ่มพื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืน 5 แสนไร่ต่อปี ตามแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 5 แนวทาง คือ ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตตามระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พัฒนาการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พัฒนาและส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรที่ผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน สนับสนุนสินเชื่อสีเขียว และสนับสนุนการวิจัยองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านเกษตรกรรมยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม

ในช่วงที่ผ่านมา มีการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมยั่งยืน ดังนี้

2.2.1 โครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ เพื่อเพิ่มพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ สร้างมูลค่าเพิ่ม เพิ่มปริมาณการค้าและการบริโภคเกษตรอินทรีย์ในประเทศ รวมทั้งผลักดันให้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยจัดเตรียมความพร้อม ด้วยการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ด้านต่าง ๆ ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และตรวจรับรองมาตรฐาน การพัฒนาต่อยอดการผลิต การแปรรูปสู่การตลาด โดยพัฒนาเครือข่ายการผลิตและตลาดเกษตรอินทรีย์ สร้างความรู้ความเข้าใจ และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ด้วยการจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรนำเอาเศษวัสดุเหลือใช้ในไร่นาครัวเรือน และโรงงานอุตสาหกรรมมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ย

2.2.2 โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความสนใจจาก 882 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 70,000 ราย น้อมนำหลักทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรตามภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ โดยมุ่งหวังจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ลดรายจ่าย/หนี้สิน และเพิ่มรายได้ อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนสร้างอาชีพที่เหมาะสมกับทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ที่ผ่านมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เปิดตัวโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยร่วมมือกับ 5 ภาคส่วนที่สำคัญ ได้แก่ เกษตรกร ปราชญ์เกษตร เกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เร่งดำเนินการขับเคลื่อนโครงการให้เกิดผลเป็นรูปธรรมภายในปี 2560

นอกจากนี้ รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้เพาะปลูก สัตว์ในไร่นาและที่เลี้ยงตามบ้านเรือน และชนิดพันธุ์ตามธรรมชาติที่

เกี่ยวข้องกับพืชและสัตว์เหล่านั้น โดยได้จัดทำแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558-2564 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ และบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียวและพัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล

2.3 เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของคนทุกเพศทุกวัย

กระทรวงสาธารณสุขมีแผนการดำเนินงานและพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนอย่างต่อเนื่อง เช่น นโยบายการดูแลมารดาซึ่งเริ่มตั้งแต่การตั้งครรภ์คุณภาพ คือ การฝากครรภ์ 5 ครั้งเพื่อดูแลการตั้งครรภ์ของมารดาอย่างมีคุณภาพ การจัดทำแผนพัฒนาห้องคลอดคุณภาพ และการเยี่ยมมารดาหลังคลอด 3 ครั้ง นโยบายการดูแลทารกซึ่งเริ่มตั้งแต่การตั้งครรภ์จนถึงหลังการคลอด การสร้างเสริมความรู้ให้กับมารดาเกี่ยวกับการดูแลตนเองขณะตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูทารกอย่างถูกวิธี

นอกจากนี้ ยังพัฒนาการให้บริการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประเทศไทยมีผลการดำเนินงานเป็นที่ยอมรับในการให้บริการประชาชนด้านการดูแลสุขภาพ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เน้นการสร้างเสริมป้องกันควบคุมโรค และการให้บริการดูแลสุขภาพประชาชน เนื่องจากเป็นการสร้างเสริมสุขภาพก่อนเป็นโรคเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพของประเทศชาติ การเน้นการรักษาสุขภาพดูแล การบริโภคอย่างเหมาะสมพอดี และออกกำลังกายเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันของประชาชนทุกคน พร้อมทั้งส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพให้ประชาชนมีความเข้าใจในการดูแลสุขภาพร่างกายอย่างเหมาะสม

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ปรับปรุงรวบรวมกฎหมายว่าด้วยการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและกฎหมายคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ไว้เป็นฉบับเดียวกัน และรวบรวมหลักเกณฑ์ให้เป็นระบบเพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ซื้อจากเดิม 18 ปี เป็น 20 ปี และห้ามขายในลักษณะจูงใจให้บริโภค และห้ามโฆษณา

2.4 เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันให้ การศึกษามีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและครอบคลุม และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน

รัฐบาลสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยครอบคลุมถึงคนที่ไม่ได้มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย มาตั้งแต่ปี 2548 โดยการขยายโอกาสการศึกษานี้ เป็นไปสำหรับเด็กทุกคนในประเทศไทย ไม่ว่าจะ มีสัญชาติไทย หรือ บุตรหลานของแรงงานต่างด้าวทั้งที่จดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียน มีหรือไม่มี หลักฐานทางทะเบียนราษฎร ให้มีสิทธิเข้าเรียนในโรงเรียนได้ โดยไม่จำกัดระดับ ประเภท หรือ พื้นที่การศึกษา และได้รับสิทธิเข้าเรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษา ตอนปลาย

นอกจากนั้น ยังมีกองทุนการศึกษาต่าง ๆ เช่น กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) และทุนการศึกษา เช่น โครงการ ทุนการศึกษาเฉลิมราชกุมารี โครงการ 1 อำเภอ 1 ทุน โดยสนับสนุนทุนการศึกษาต่อในระดับ ปริญญาตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สำหรับกลุ่มเปราะบาง ไม่ว่าจะเป็เด็กด้อยโอกาส ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ เด็กชายขอบ รัฐบาลได้จัดให้สามารถเข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาค โดยสนับสนุนเงินอุดหนุน ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนนักศึกษาที่เป็นเด็ก และเยาวชน คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนปกติ

นอกจากนี้ ยังขยายโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาให้แก่กลุ่มเปราะบางโดยการ จัดการศึกษาอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนที่ยากจนที่มีทักษะสมรรถนะ สามารถสร้างอาชีพและมีรายได้ที่ดีขึ้นเพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองได้ ตลอดจน จัดบริการการศึกษาให้เด็กที่ตกหล่น ยากจน และไร้ที่พึ่ง อันเนื่องมาจากอยู่ในพื้นที่ชนบทที่ห่างไกล เด็กและเยาวชนที่ออกกลางคันจากระดับการศึกษาภาคบังคับ กลุ่มเด็กเยาวชนเร่ร่อน ไร้บ้าน กลุ่ม เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นลูกกรรมการก่อสร้าง เป็นต้น

ในการพัฒนาด้านการศึกษา รัฐบาลมีแผนพัฒนาการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่มีเป้าหมายหลัก 5 ประการคือ

1. คุณภาพการศึกษาของไทยดีขึ้น คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกัน ต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต
2. กำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของ ประเทศ
3. มุ่งองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่าง ยั่งยืน
4. คนไทยได้รับโอกาสในเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

5. ระบบบริหารจัดการการศึกษามีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดย การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

มีการจัดตั้งศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความ ยั่งยืนขององค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO) ที่ประเทศไทยเพื่อเป็น ศูนย์ระดับภูมิภาคที่เป็นเลิศด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเป็นคลังความรู้และศูนย์กลางด้าน ข้อมูล รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการศึกษาวิจัย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการบูรณาการและการ ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดประโยชน์ในบริบทของประเทศในภูมิภาค ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระดับภูมิภาค และต่อขยายผลสู่ระดับสากล

รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอาชีวศึกษา และเร่งผลิตและ พัฒนากำลังคนเพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนาประเทศ และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน อาชีวศึกษาผ่าน โครงการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) การบูรณาการการเรียนร่วมกับการทำงานในการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา (สหกิจ ศึกษา) ผลักดันการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยร่วมมือกับสถานประกอบการและจับคู่กับ หอการค้ากลุ่มจังหวัด 18 จังหวัด เพื่อผลิตกำลังคนรองรับภาคอุตสาหกรรมภาคเกษตรกรรม และ ภาคบริการของประเทศ รวมทั้งสร้างหลักสูตรใหม่รองรับความต้องการของประเทศพร้อมก้าวสู่ ประชาคมอาเซียน พัฒนาการจัดอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะ บริเวณพื้นที่เขตชายแดนของประเทศ ตลอดจนจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ ในสถาบันอุดมศึกษา (University Business Incubator: UBI) เป็นต้น

2.5 เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่สตรีและเด็กหญิง

ประเทศไทยได้บูรณาการปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้า ของสตรี (Beijing declaration and Platform for Action) ไว้ในแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2545) เป็นต้นมา ซึ่งถือเป็นต้นแบบการจัดทำ แผนพัฒนาสตรีต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำแผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับใหม่ ภายใต้ชื่อ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. 2560-2564” ซึ่งได้บูรณาการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 5 เข้าไปด้วย

รัฐบาลส่งเสริมการจัดตั้งเครือข่ายสตรีผู้ประกอบการอาเซียนเพื่อสนับสนุน การพัฒนาศักยภาพให้สตรีผู้ประกอบการไทยมีทักษะในการพัฒนาธุรกิจ และความสามารถในการ แข่งขันในระดับสากล การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องช่วยให้ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้เป็น 2

ของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่สนับสนุนผู้ประกอบการสตรีที่ดีที่สุดจาก Women's Entrepreneurial Index 2016

มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) และคณะกรรมการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ (สทพ.) เป็นกลไกระดับชาติ และออกพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรกของประเทศไทยที่ปกป้องและคุ้มครองกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยมุ่งคุ้มครองทุกคนจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ ในระดับหน่วยงาน ได้กำหนดให้ทุกหน่วยงานราชการมีผู้บริหารระดับสูงทำหน้าที่ ผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officer: CGEO) ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (Gender Focal Point: GFP) ในทุกระดับ มาตั้งแต่ปี 2544 โดยตั้งแต่ 31 มีนาคม 2558 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ปลัดกระทรวงดำรงตำแหน่ง CGEO ในระดับกระทรวง นอกจากนี้ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้การจัดทำงบประมาณต้องคำนึงถึงมิติหญิงชาย หรือ Gender Responsive Budgeting (GRB) โดยขณะนี้ ได้มีการอบรมให้ความรู้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ และดำเนินการนำร่องในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.6 เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันให้น้ำใช้ และมีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน

ประเทศไทยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการน้ำของประเทศ โดยเมื่อเดือนกรกฎาคม 2543 ได้กำหนดวิสัยทัศน์น้ำแห่งชาติซึ่งระบุว่า “ภายในปี พ.ศ. 2568 ประเทศไทยจะมีน้ำใช้อย่างเพียงพอและมีคุณภาพ โดยมีระบบการบริหารจัดการองค์กร ระบบกฎหมายในการใช้ทรัพยากรน้ำที่เป็นธรรม ยั่งยืน โดยคำนึงถึง คุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในทุกระดับ”

รัฐบาลตระหนักถึงความเชื่อมโยงของการบริหารจัดการน้ำจึงจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2558-2569 ซึ่งครอบคลุมการบริหารจัดการน้ำอย่างครบวงจรใน 3 ระดับ ตั้งแต่การจัดการแหล่งน้ำ การใช้น้ำ และการบริหารจัดการน้ำเสีย นอกจากนี้ ยังกำหนดยุทธศาสตร์การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และยุทธศาสตร์ด้านการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยได้ดำเนินการต่าง ๆ ได้แก่

2.6.1 การใช้น้ำ รัฐบาลดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพของประชาชน ในส่วนของการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ

ทรัพยากรน้ำฯ ได้กำหนดกลไกในการดำเนินการทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น โดยการดำเนินการข้างต้นครอบคลุมตั้งแต่การให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหา การเข้าถึงสุขภิบาลและสุขลักษณะที่เพียงพอและเท่าเทียม และขจัดการขังถ่ายในสถานที่เปิดโล่ง การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ สร้างหลักประกันการใช้น้ำจืดและแหล่งน้ำจืดที่ยั่งยืน และลดจำนวนผู้ที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างบูรณาการ จนถึง การสนับสนุนและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการปรับปรุงน้ำ และการบริหารจัดการด้านสุขอนามัย

2.6.2 การจัดการแหล่งน้ำ ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดินซึ่งมีส่วนในการรักษาระบบนิเวศและสร้างสมดุลทางธรรมชาติ โดยกำหนดเป้าหมายให้ได้พื้นที่ป่าไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ

2.6.3 การบริหารจัดการน้ำเสีย มุ่งลดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด และเพิ่มประสิทธิภาพ ระบบบำบัดน้ำเสีย และกำหนดให้น้ำเสียชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง

2.7 เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน

ประเทศไทยเดินหน้าขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงด้านพลังงาน โดยมี แผนบูรณาการพลังงานระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2558 – 2579) ซึ่งถือเป็นแผนแม่บทด้านพลังงานของ ประเทศที่มีความสมบูรณ์เป็นกรอบนำทางเพื่อมุ่งสู่พลังงานมั่นคง เศรษฐกิจมั่งคั่ง และสังคมไทย ยั่งยืน แผนดังกล่าวประกอบด้วย แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (Power Development Plan: PDP) แผนอนุรักษ์พลังงาน (Energy Efficiency Plan: EEP) แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและ พลังงานทางเลือก (Alternative Energy Development Plan: AEDP) แผนบริหารจัดการก๊าซ ธรรมชาติ (Gas Plan) และแผนบริหารจัดการน้ำมันเชื้อเพลิง (Oil Plan) ซึ่งครอบคลุมมิติพลังงาน และห่วงโซ่คุณค่าอย่างครบถ้วน

ในส่วนการสร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการบริการพลังงาน สมัยใหม่ในราคาที่ซื้อหาและเชื่อถือได้ รัฐบาลได้ดำเนินการตามแผน PDP ซึ่งให้ ความสำคัญทั้งในด้านความมั่นคงของระบบไฟฟ้าต้นทุนการผลิตไฟฟ้าที่เหมาะสมและลด ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การติดตามผลักดันการสร้างโรงไฟฟ้าตามแผนที่วางไว้ ซึ่งรวมถึงโรงไฟฟ้า ขนาดเล็ก โรงไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียน และโรงไฟฟ้าเอกชนเพื่อส่งจ่ายไฟฟ้าในพื้นที่ห่างไกลระบบ ส่งไฟฟ้า ตลอดจนศึกษาและพัฒนาระบบส่งไฟฟ้าให้ทั่วถึงเพื่อรองรับความต้องการไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น

ในพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น และเพื่อส่งไปยังพื้นที่ห่างไกล เช่น ระบบเคเบิลใต้ทะเล เป็นต้น

สำหรับการพัฒนาพลังงานที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยตระหนักว่า การใช้พลังงานทดแทนและการประหยัดพลังงานเป็นหัวใจสำคัญในการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จึงได้รับรองความตกลงปารีส (Paris Agreement) ในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ COP21 ณ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2558 จากข้อตกลงดังกล่าว

ไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของทบวงการพลังงานหมุนเวียนระหว่างประเทศ (International Renewable Energy Agency: IRENA) ซึ่งมีส่วนช่วยให้ไทยเข้าร่วมในกิจกรรมในระดับนานาชาติ อาทิ การศึกษาวิจัยในโครงการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน การนำผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่บุคลากรด้านพลังงานของไทยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายและกระตุ้นภาคเอกชนในธุรกิจพลังงานหมุนเวียน

นอกจากนี้ มีการดำเนินการตามแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2558 – 2579 (EEP2015) ซึ่งมีเป้าหมายร่วมที่จะลดอัตราส่วนของปริมาณพลังงานที่ใช้ต่อผลของกิจกรรมหรือลดความเข้มข้นในการใช้พลังงาน (Energy Intensity) ลงอย่างน้อยร้อยละ 30 ภายในปี 2579 เมื่อเทียบกับปี 2553 โดยสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงสินค้าประหยัดพลังงาน มาตรการประหยัดพลังงาน และกำกับส่งเสริมผู้ประกอบการให้ใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมภาคขนส่ง ภาคอุตสาหกรรม ภาคอาคารธุรกิจขนาดใหญ่ และภาคอาคารธุรกิจขนาดเล็กและบ้านอยู่อาศัย โดยมีผลการดำเนินการที่สำคัญ เช่น ดำเนินมาตรการจัดการโรงงานและอาคารควบคุมให้อนุรักษ์พลังงาน และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในโรงงานและอาคาร กำหนดเกณฑ์มาตรฐานอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน กำหนดรายละเอียดของเครื่องจักรอุปกรณ์ประสิทธิภาพสูงและวัสดุอุปกรณ์เพื่อการอนุรักษ์พลังงานและการสนับสนุนด้านการเงินเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งให้สิทธิประโยชน์ทางการเงินแก่ผู้ประกอบการเพื่อจูงใจให้ลงทุนเปลี่ยนเครื่องจักรอุปกรณ์ประสิทธิภาพสูง เช่น สิ้นเชื้อเพลิงดีเซล การสนับสนุนเงินลงทุนบางส่วน การอุดหนุนผลประหยัด เป็นต้น

ล่าสุด รัฐบาลได้ริเริ่มนโยบายพลังงาน 4.0 หรือ Energy 4.0 เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติในการขับเคลื่อนประเทศสู่ประเทศไทย 4.0 ซึ่งหมายถึงการขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรมเพื่อยกระดับให้ประเทศมีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้น หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง เปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไปสู่ “Value Based Economy” นโยบาย Energy 4.0 มีหลักการสำคัญ คือ การยกระดับประสิทธิภาพของระบบพลังงานในปัจจุบัน และการนำนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนา และยกระดับการบริหารจัดการระบบพลังงานให้มีการ

ผลิต การจัดหาพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคงด้วยการจัดหาพลังงานจากแหล่งในประเทศให้มากที่สุด และดึงดูดให้เกิดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ

ในด้านการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ขับเคลื่อนการจัดการพลังงานในชุมชน มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ได้แก่

1. ความพอประมาณ คือ ใช้พลังงานบนพื้นฐานความประหยัด สมดุลไม่ฟุ่มเฟือย
2. ความมีเหตุมีผล คือ เลือกใช้พลังงานให้เหมาะสม ใช้พลังงานในชุมชนและประเทศก่อนเลือกใช้นำเข้า
3. การสร้างภูมิคุ้มกัน คือ พัฒนาพลังงานทดแทนจากฐานทรัพยากรที่มีในชุมชน สร้างความมั่นคงจากหลายแหล่งพลังงาน
4. ความรู้และคุณธรรม คือ การนำความรู้สากลมาปรับใช้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาความสามารถของผู้นำการพัฒนา โดยมี 5 แผนงาน ดังนี้ (1) สร้างนักวิจัยชุมชน (2) ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากด้วยการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนลดใช้พลังงาน (3) โครงการ“ชุมชนประหยัดพลังงานไฟฟ้า “เพื่อสร้างความรู้และจิตสำนึกในการใช้ พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ (4) การฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพนักวางแผนพลังงานระดับจังหวัดทั่วประเทศ โดยเน้นโครงการต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ เช่น โครงการวิสาหกิจชุมชนลดใช้พลังงาน โครงการ โซล่าเซลล์ในพื้นที่ไฟฟ้าสายส่งเข้าไม่ถึง ปฏิบัติการโซล่าสูบน้ำเพื่อการเกษตร เทคนิคการออกแบบและพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนที่เหมาะสม (5) ขยายผลเทคโนโลยีโครงการพลังงานชุมชนที่ให้ผลประโยชน์ในวงกว้าง เช่น โครงการโซล่าเซลล์สูบน้ำกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตร ระบบก๊าซชีวภาพจากฟาร์มต่อท่อนำก๊าซสู่ครัวเรือน ระบบอบแห้งแสงอาทิตย์ขนาดใหญ่สำหรับเครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์

2.8 เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่มีผลผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รัฐบาลตั้งเป้าหมายที่จะยกระดับประเทศให้ก้าวข้ามประเทศรายได้ปานกลางไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงในปี 2579 (มีรายได้ต่อหัวประมาณ 13,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี) ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงมีเป้าหมายในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล เป็นสังคมผู้ประกอบการของคนรุ่นใหม่ และมีผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่เข้มแข็ง สามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ รวมทั้งมีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และมีการลงทุนในการผลิตและบริการด้วย

ฐานความรู้ชั้นสูงใหม่ ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งกระจายฐานการผลิตและการให้บริการสู่ภูมิภาค เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

ประเทศไทยตั้งเป้าให้ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพและคงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี โดยมีปัจจัยสนับสนุน อาทิ ระบบ โลจิสติกส์ พลังงาน และการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่เอื้อต่อการขยายตัวของภาคการผลิตและบริการ ให้มีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นเป็น 8,200 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ผลผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity) เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.5 ต่อปี และได้กำหนดเป้าหมายการขยายตัวในเศรษฐกิจหลักรายสาขา ประกอบด้วย

2.8.1 ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ให้มีอัตราขยายตัวเฉลี่ยของ GDP ร้อยละ 3.0 ร้อยละ 4.5 และร้อยละ 6.0 ตามลำดับ

2.8.2 ภาคการท่องเที่ยว กำหนดเป้าหมายการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติและรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย (ไทยเที่ยวไทย) ไม่ต่ำกว่า 3.0 ล้านล้านบาท

2.8.3 การสร้างความเข้มแข็งในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยกำหนดสัดส่วน GDP ของ SME ต่อ GDP รวมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 45 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฉบับที่ 12

รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างยั่งยืนผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ โครงการสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายฉุกเฉินและจำเป็นของเกษตรกรที่ประสบปัญหาภัยแล้ง โครงการสินเชื่อ ๑ ตำบล ๑ SME เกษตรเพื่อสร้างความยั่งยืนของภาคเกษตรไทย โครงการค้าประกันสินเชื่อเพื่อผู้ประกอบการ Micro Entrepreneurs ระยะที่ 2 ของบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม โครงการชุมชนปรับเปลี่ยนการผลิตสู่วิกฤตภัยแล้ง เป็นต้น

ในส่วนของการจัดหางานที่เหมาะสม ในปี 2559 รัฐบาลโดยกระทรวงแรงงานได้พัฒนาทักษะของแรงงานเพื่อยกระดับและเพิ่มผลิตภาพ โดยจัดตั้งศูนย์บริการฝึกอบรม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน Smart Training และฝึกอบรมฝีมือแรงงานเพื่อรองรับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่เน้นใน 13 กลุ่มกิจการตามที่ตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ให้การส่งเสริม รวมทั้งยังรณรงค์ให้สถานประกอบการและรัฐวิสาหกิจจัดให้มีการบริหารแรงงานสัมพันธ์ด้วยระบบทวิภาคี เพื่อให้แรงงานได้รับความเป็นธรรมและเกิดความสมานฉันท์ในวงการแรงงาน

การจัดการฝึกอาชีพแรงงานกลุ่มเฉพาะ ได้แก่ ทหารก่อนปลดประจำการ ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด ผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ประสบภัยธรรมชาติ เยาวชนในสถานพินิจและชนกลุ่มน้อยให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะฝีมือแรงงานและเป็นการเตรียมความ

พร้อมด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพซึ่งจะสามารถพึ่งพาตนเองได้และทำให้สังคมเกิดการยอมรับในศักยภาพการทำงาน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพฝีมือแรงงานทั้งระบบให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีการจัดตั้ง “ศูนย์บริการจัดหางานเพื่อคนไทย” (Smart Job Center)

นอกจากนี้ มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมการมีงานทำให้แก่แรงงานนอกระบบ แรงงานคนพิการ และแรงงานผู้สูงอายุ โดยได้ขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนตามมาตรา 40 เพื่อให้ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ (แรงงานนอกระบบ) ได้มีหลักประกันความมั่นคงในชีวิตจากการประกันสังคมภาคสมัครใจ ตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการหรือหน่วยงานภาครัฐร่วมส่งเสริมการจ้างงานคนพิการโดยการจ้างงานคนพิการในอัตราส่วนลูกจ้าง 100 คน ต่อคนพิการ 1 คน หรือให้สัมปทานหรือดำเนินการอื่น หรือส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ นอกจากนี้ ยังให้บริการกู้ยืมเงินแก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการเพื่อการประกอบอาชีพ

ในส่วนการส่งเสริมการมีรายได้และการมีงานทำของผู้สูงอายุ รัฐบาลได้ใช้แนวทางประชารัฐบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยสนับสนุนให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุในหน่วยงานภาครัฐ สถานประกอบการ และส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระผ่านกองทุนผู้สูงอายุ

รัฐบาลยังได้ส่งเสริมให้ภาครัฐกึ่งนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในเชิงธุรกิจ โดยให้ยึดหลัก “มาตรฐานธุรกิจเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Business Standard: SEBS)” ให้เป็นค่านิยมร่วมของคนในองค์กร ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจ ซึ่งค่านิยมร่วมหรือวัฒนธรรมแห่งองค์กรที่เป็นรากฐานของมาตรฐานธุรกิจเศรษฐกิจ แบ่งเป็น 7 ค่านิยม คือ ภูมิคุ้มกัน ความเพียร ความพอประมาณ ความโอปป้าอมารี จริยธรรมการพัฒนาภูมิสังคม และการคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย

2.9 เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและส่งเสริมนวัตกรรม

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุม และการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยภายใต้แผนการพัฒนาระยะที่ 12 ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 9 โดยประเทศไทยมีการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

2.9.1 ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) ที่ให้ความสำคัญการพัฒนาคมนาคมขนส่งที่

ยั่งยืน ในทุกรูปแบบ ได้แก่ ทางถนน ระบบราง ทางน้ำและทางอากาศ เพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจคู่การค้าเติบโต อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน เพื่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันที่มีเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษ 5 แห่งตามแนวชายแดน

รัฐบาลได้วางร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทย ระยะ 20 ปี เพื่อพัฒนาประเทศและสอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีแนวคิด 3 ด้าน ได้แก่

2.9.1.1 การพัฒนาการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ (Effective Transport) รัฐบาลมุ่งสร้างความเชื่อมโยงด้านการขนส่งอย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่ในเมืองใหญ่ ระหว่างเมือง และการเชื่อมต่อระหว่างประเทศ โดยเน้นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งจากการใช้ถนนไปสู่ระบบรางมากยิ่งขึ้น ทำให้ต้นทุนการขนส่งลดลงแก้ปัญหาการจราจรติดขัดในเมืองใหญ่ และเพิ่มการแข่งขันของภาคเอกชน โดยแนวทางพัฒนาระบบรางของรัฐบาล แบ่งออกเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ การพัฒนาระบบรางในเมือง โดยมีแผนการลงทุนในโครงสร้างระบบขนส่งมวลชนทางรางในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 10 เส้นทาง ระยะทางประมาณ 550 กิโลเมตรซึ่งจะแล้วเสร็จทั้งระบบตามแผนภายในปี 2573 ในส่วนของการพัฒนาระบบรางระหว่างเมือง รัฐบาลได้ดำเนินโครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ทั่วประเทศซึ่งจะช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่ง ส่วนในการสนับสนุนการเชื่อมต่อระหว่างประเทศ รถไฟความเร็วปานกลางและความเร็วสูงจะได้รับการพัฒนาเพื่อเชื่อมต่อเมืองใหญ่ที่เป็นจุดท่องเที่ยว และแหล่งผลิตที่สำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.9.1.2 การพัฒนาการขนส่งที่สะอาดและปลอดภัย (Green and Safe Transport) รัฐบาลให้ความสำคัญกับปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามคำมั่นที่ให้ไว้ต่อที่ประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 21 ว่า จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ 20-25 จากกรณีปกติ ภายในปี ค.ศ. 2030 ซึ่งร้อยละ 5.58 เป็นสัดส่วนที่จะต้องลดในภาคการขนส่งกระทรวงคมนาคมจึงกำหนดแผนลดมลภาวะสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการจัดการรถประจำทางที่ใช้ก๊าซ NGV และรถประจำทางที่ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า การจัดหาหัวรถจักรพลังงานไฟฟ้าเพื่อใช้ทดแทนหัวรถจักรดีเซล รวมถึงโครงการระบบรถไฟฟ้ามวลขนส่ง ซึ่งจะช่วยให้เกิดการลดการใช้พลังงานและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนของการพัฒนาด้านความปลอดภัยทางถนน รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายในการลดปริมาณผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บทางถนนลงไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ภายในปี 2563 เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยกระทรวงคมนาคมได้จัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องหลายโครงการ เช่น โครงการการเพิ่มความปลอดภัยในพื้นที่หน้าโรงเรียน โดยการติดตั้งป้ายจราจร ไฟกระพริบเตือนผู้ขับขี่ และการ

ดีเส้นจราจรรวมถึงการรณรงค์ด้านความปลอดภัยให้กับโรงเรียน โครงการพัฒนาทางจักรยานในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ ตลอดจนการกำหนดมาตรการบังคับใช้กฎหมายจราจรที่เข้มงวด

2.9.1.3 การพัฒนาการขนส่งที่เข้าถึงง่ายแก่ผู้โดยสารทุกคน

(Inclusive Transport) รัฐบาลให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันของประชาชนที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง เช่น ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เด็ก และสตรี ให้สามารถเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป จึงกำหนดนโยบายพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้นำหลักการ Universal Design มาใช้ในการออกแบบทั้งในส่วน of โครงสร้างพื้นฐาน และพาหนะการขนส่ง

ทั้งนี้ แนวคิดในการพัฒนาทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าวข้างต้น จะต้องส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ในการนำเครื่องมือด้านนวัตกรรม (Innovation) และการบริหารจัดการ (Management) ที่มีประสิทธิภาพ มาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง

นอกจากนี้ยังมีแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2560-2564 เป็นไปในทิศทางเดียวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้กำหนดเป้าประสงค์อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การลดต้นทุนค่าขนส่งสินค้าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ จากร้อยละ 7.4 เป็นร้อยละ 6.9 การเพิ่มสัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ จากร้อยละ 1.4 เป็นร้อยละ 4.0 การลดจำนวนอุบัติเหตุที่มีผู้เสียชีวิตต่อปริมาณการเดินทางบนโครงข่ายถนนในความรับผิดชอบของกระทรวงคมนาคม จากร้อยละ 6.35 เป็นร้อยละ 4.07 และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคคมนาคมขนส่งไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 นอกจากนี้ รัฐบาลไทยยังเน้นย้ำถึงความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เน้นผลประโยชน์ร่วมกัน และยึดหลักความไว้วางใจ เชื่อใจ ความเคารพในสิทธิ และการแบ่งปันผลประโยชน์

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการเชื่อมโยงโครงข่ายการขนส่งซึ่งรวมการขนส่งทางทะเลที่จะเชื่อมโยงประเทศหมู่เกาะแปซิฟิกเข้ากับประเทศในภาคพื้นทวีป นอกจากนี้ไทยในฐานะประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นทางผ่าน (Transit Developing Country) ยืนยันเจตนารมณ์สนับสนุนแผนปฏิบัติการเวียนนา เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีทางออกทางทะเล (Landlocked Developing Countries) สามารถบรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการเวียนนา ตลอดจนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้ดำเนินการอย่างแข็งขันในการพัฒนาโครงข่ายถนนเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ได้แก่ โครงข่ายทางหลวงอาเซียน (ASEAN Highway Network) โครงข่ายทางหลวงสายเอเชีย (Asian Highway Network) เส้นทางเชื่อมโยงระหว่างประเทศภายใต้กรอบ GMS เส้นทางคมนาคมภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านระหว่างกัมพูชา-ลาว-พม่า-ไทย (Ayeyawady-Chao Praya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) และ โครงข่าย

ถนนเชื่อมโยงระหว่างประเทศตามกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT)

2.9.2 ในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและส่งเสริมนวัตกรรม รัฐบาลโดยกระทรวงอุตสาหกรรมได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ในระยะ 20 ปี ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กรอบยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมในปัจจุบันมุ่งเน้นการปฏิรูปอุตสาหกรรมไปสู่การผลิตที่สร้างมูลค่าเพิ่มขึ้น รวมทั้งปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมเดิมและอุตสาหกรรมพื้นฐานให้เป็นอุตสาหกรรมรูปแบบใหม่ที่มีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมากขึ้น มุ่งเน้นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ (S Curve) และอุตสาหกรรมอนาคต (New S Curve) รวมถึงการปฏิรูปนิเวศอุตสาหกรรม ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมด้านอุตสาหกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง อุตสาหกรรมดิจิทัล ควบคู่กับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Green Growth) รัฐบาลได้วางกรอบยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนที่สำคัญ ดังนี้

2.9.2.1 การปฏิรูปอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มการใช้งานด้านดิจิทัล และนวัตกรรมในการบริหารจัดการ และการผลิตภาคอุตสาหกรรม โดยคำนึงถึงการลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสร้างความยั่งยืนในการประกอบการอุตสาหกรรมซึ่งครอบคลุมผู้ประกอบการในกลุ่ม SMEs และวิสาหกิจชุมชน ในปีที่ผ่านมารัฐบาลได้ดำเนินงานสำคัญ ได้แก่

1. การส่งเสริม ให้ความรู้ และคำปรึกษา แก่ผู้ประกอบการในการพัฒนาระบบการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพการผลิต พร้อมทั้งลดการใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2. การอบรมเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ประกอบการทั้งในเรื่องการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการผลิต และมาตรฐานของผลิตภัณฑ์

3. การเสริมสร้างความร่วมมือของผู้ประกอบการท้องถิ่นและชุมชน เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืนของอุตสาหกรรม

2.9.1.2 การปฏิรูปนิเวศอุตสาหกรรม เพื่อปฏิรูปองค์ภาครัฐให้ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรม และพัฒนาทักษะ องค์ความรู้ของบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยรัฐบาลได้มีแผนดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) และยกระดับ

ให้พื้นที่มีระบบนิเวศนวัตกรรม หรือเป็นเมืองนวัตกรรม (Innovation City) นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อื่น ๆ สร้างศูนย์ทดสอบผลิตภัณฑ์เพื่อการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และการผลิต

2.9.1.3 การเชื่อมโยงอุตสาหกรรมไทยกับเศรษฐกิจโลก เพื่อพัฒนา
ให้รูปแบบการผลิตของภาคอุตสาหกรรมสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดโลกและปรับเปลี่ยนสู่ห่วงโซ่ที่มีมูลค่าสูง โดยการเชื่อมโยงระบบดิจิทัลกับระบบการผลิตและการตลาด นอกจากนี้ รัฐบาลส่งเสริมการลงทุนของผู้ประกอบการไทยไปยังต่างประเทศ และเพิ่มการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายด้วยการออกมาตรการเพื่อการส่งเสริมการลงทุน และได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย พ.ศ. 2560 เพื่อชักจูงการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สำคัญหรืออุตสาหกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีใหม่หรือใช้ความรู้ในการผลิตขั้นสูง

2.10 เป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เท่าเทียม

ประเทศไทยให้ความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะลดความไม่เท่าเทียมด้านรายได้ และเพิ่มการคุ้มครองทางสังคม จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และในกลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย รวมถึงการลดความไม่เท่าเทียมและความไม่เสมอภาคในด้านอื่น อาทิ กฎหมาย การเลือกปฏิบัติ และการกระทำที่ไม่เหมาะสมอันทำให้รู้สึกถูกแบ่งแยกเชื้อชาติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ โดยได้ออกนโยบายและแผนงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการยกระดับรายได้ของคนทุกกลุ่ม รวมถึงการขยายความคุ้มครองทางสังคมให้ทั่วถึงทุกกลุ่ม เพศ และวัยโดยกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กำหนดให้มียุทธศาสตร์การสร้างโอกาสความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม (ยุทธศาสตร์ที่ 4 จาก 6 ยุทธศาสตร์) และภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ (ยุทธศาสตร์ที่ 2 จาก 10 ยุทธศาสตร์) ที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับรายได้คนกลุ่มร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด

ในช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาผู้มีรายได้น้อย ทั้งในการส่งเสริมการมีอาชีพและรายได้ การช่วยแก้ไขปัญหา โดยมีมาตรการสำคัญ ได้แก่

2.10.1 มาตรการให้ความช่วยเหลือชุมชนเมืองตามแนวทางประชารัฐ
ประกอบด้วย มาตรการสินเชื่อประชารัฐเพื่อประชาชน เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ มาตรการประชารัฐเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินประชาชน โดยลูกค้าธนาคารออมสินสามารถขอพักชำระหนี้หรือขอขยายระยะเวลาชำระหนี้ และโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มพัฒนาอาชีพและสร้างความรู้ทางการเงินแก่ผู้ประกอบการรายย่อยในชุมชนเมือง

2.10.2 โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งได้เปิดให้ลงทะเบียนครั้งแรกในระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม – 15 สิงหาคม 2559 มีผู้มาลงทะเบียน 8.32 ล้านคน และเปิดให้มีการลงทะเบียนครั้งที่สองในระหว่างวันที่ 3 เมษายน-15 พฤษภาคม 2560

2.10.3 มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืน โดยการเปิดช่องทางให้เจ้าหนี้ในระบบจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ (สินเชื่อนาโนไฟแนนซ์) และสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (สินเชื่อพีโกไฟแนนซ์) การเร่งรัดการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา...พ.ศ...ซึ่งจะมีการเพิ่มบทลงโทษสำหรับเจ้าหนี้ในระบบที่เรียกเก็บดอกเบี้ยเกินอัตรา กฎหมายกำหนด การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสินเชื่อในระบบ การใช้ระบบใกล้เคียงประណหมนี้ การฟื้นฟูอาชีพของลูกหนี้ในระบบ การส่งเสริมการแก้ไขปัญหาหนี้ระบบผ่านเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชน เป็นต้น

2.10.4 แผนพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชนพ.ศ. 2560 –2564 โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบต่อร่างแผนพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชนแล้วเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2559 นอกจากนั้น ได้มีการปรับเพิ่มค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อวัน โดยสูงสุด 330 บาทต่อวัน มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2561 รวมถึงการสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุและ ผู้พิการ โดยได้มีการจัดตั้งศูนย์บริการจัดหางานผู้สูงอายุ เพื่อขยายโอกาสการจ้างงานและ โอกาสการมีรายได้ของคนทุกกลุ่ม และยังได้มีการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานของสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง เพื่อมิให้แรงงานถูกละเมิดสิทธิ ในด้านผลตอบแทนและการคุ้มครองอื่น ๆ

2.11 เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความทั่วถึง ปลอดภัย พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้บรรจุยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองไว้เป็นการเฉพาะเป็นครั้งแรก โดยให้ความสำคัญลำดับต้นกับนโยบายเมืองและผังเมืองที่เชื่อมโยงทุกระดับ การบริหารจัดการที่ดินที่ดี การกระจายอำนาจให้หน่วยงานท้องถิ่น มียุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองคาร์บอนต่ำ เมืองอัจฉริยะ และเมืองที่ครอบคลุมสำหรับทุกคนและการรักษาวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของเมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในเมือง โดยมียุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาเมือง คือ การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ให้ความสำคัญกับเมืองใหญ่และเขตเศรษฐกิจพิเศษ พร้อมกับยกระดับเมืองอื่น ๆ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 11 ร่วมกับ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินงานเพื่อพัฒนาเมืองและพื้นที่โดยรอบอย่างครอบคลุมทุกมิติให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้วาระใหม่แห่งการพัฒนาเมือง (New Urban Agenda)

ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยมีพัฒนาการที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 11 ในหลายด้าน เช่น

2.11.1 การวางผังเมืองที่เชื่อมโยงและยืดหยุ่นต่อภัยพิบัติ กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ปฏิรูประบบการผังเมือง ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยปัจจุบันได้มีการจัดทำผังเมืองในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ผังประเทศ ผังภาค จำนวน 6 ภาค ผังอนุภาค จำนวน 18 กลุ่มจังหวัด ผังเมืองรวมจังหวัด จำนวน 73 จังหวัด ผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน จำนวน 435 ผัง มีการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน กิจกรรมทางเศรษฐกิจพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และการอนุรักษ์พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศให้สอดคล้องกับโอกาส บทบาท และศักยภาพของพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยในการวางผังเมือง มีการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัย เขตพื้นที่น้ำหลาก ที่ราบน้ำท่วมถึง พื้นที่โล่งริมฝั่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำควบคู่กับการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำและระบบนิเวศของกลุ่มน้ำ ใช้มาตรการด้านสิ่งก่อสร้าง (การสร้างอ่างเก็บน้ำการขุดลอกลำน้ำ การก่อสร้างพื้นที่ปิดล้อมสำหรับพื้นที่ชุมชนเมืองและมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ) และมาตรการไม่มีสิ่งก่อสร้าง (การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามกฎกระทรวงผังเมืองรวม) รวมถึงกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินควบคู่กับมาตรการทางผังเมือง ได้แก่ กำหนดพื้นที่สีเขียวเป็น Floodway กำหนดพื้นที่แก้มลิง มาใช้ในการบริหารจัดการน้ำท่วม และการกักเก็บน้ำ และกำหนดระยะถอยร่นจากแนวน้ำหรือแหล่งน้ำ เป็นต้น **ความมั่นคงในที่ดิน** ปัญหาสำคัญของประเทศไทยการกระจุกตัว การเก็งกำไรที่ดิน และความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินสูง โดยที่ดินในประเทศไทยร้อยละ 60 กระจุกตัวอยู่ในมือของคนร้อยละ 10 ไทยจึงเร่งพัฒนากฎหมายเพื่อแก้ปัญหาการถือครองที่ดิน อาทิ ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินอัตราก้าวหน้าร่างพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน และ ร่างพระราชบัญญัติสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากร

2.11.2 ความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ในปี 2558 ประเทศไทยมีจำนวนครัวเรือนประมาณ 21.3 ล้านครัวเรือนโดยเป็นครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยประมาณ 5.87 ล้านครัวเรือน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี (พ.ศ. 2559-2568) โดยมีการเคหะแห่งชาติและสถาบันพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้มีรายได้น้อย รับผิดชอบโดยการเคหะแห่งชาติ และกลุ่ม

ผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัด ชุมชนบุกรุก คนไร้บ้าน และผู้มีรายได้น้อยในชนบท รับผิดชอบโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีพื้นที่ดำเนินการกระจายอยู่ทั่วประเทศ รวมถึงมีการส่งเสริมการให้สินเชื่อที่อยู่อาศัยแก่ผู้มีรายได้น้อยและปานกลางด้วยเงื่อนไขผ่อนปรน

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ระหว่างพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 20 ปี (2560-2579) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยถ้วนทั่วในปี 2579” และมียุทธศาสตร์สำคัญ คือ 1) การส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน 2) การเสริมสร้างระบบการเงินและสินเชื่อเพื่อการอยู่อาศัย 3) การยกระดับการบูรณาการด้านบริหารจัดการที่อยู่อาศัย 4) การพัฒนาและสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน 5) การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รัฐบาลได้สนับสนุนการจัดตั้งบริษัทพัฒนาเมือง เพื่อการระดมทุนในพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเมือง และเป็นโมเดลใหม่ที่ช่วยเติมเต็มการพัฒนาเมืองสู่ Smart City ให้เป็นจริงได้รวดเร็วขึ้นผ่านความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาครัฐ เกิดเป็นโมเดลประชารัฐพัฒนาเมืองที่ทุกคนเป็นเจ้าของ และทุกคนช่วยกันพัฒนา

การบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ประเทศไทยได้บูรณาการแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 กับแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593 ส่งผลให้เกิดการพัฒนากระบวนการป้องกัน การเตรียมความพร้อม และการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาภูมิความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งระดับชุมชนในการเฝ้าระวังและรับมือกับสาธารณภัย การส่งเสริมการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และการสร้างภูมิคุ้มกันด้านทานให้แก่ชุมชนตามหลักสากล คือ “รู้รับ-ปรับตัว-ฟื้นเร็วทั่ว-อย่างยั่งยืน” (Resilience) โดยใช้มาตรการเชิงป้องกัน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมการตอบโต้สถานการณ์ ในด้านต่าง ๆ ให้แก่เยาวชนและประชาชน

โครงการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนตามแนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management: CBDRM) เพื่อให้ชุมชนมีระบบการแจ้งเตือนภัยการอพยพ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในเบื้องต้น การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยพิบัติขนาดใหญ่ การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับจังหวัด/อำเภอ การจัดทำบัญชีพื้นที่เสี่ยงการฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามสภาพพื้นที่เสี่ยงภัยทั่วประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนและชุมชนมีระบบป้องกันและเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ สามารถอยู่ในพื้นที่และรู้วิธีที่จะรับมือกับภัยพิบัติได้ มีการตรวจสอบและจัดหาเครื่องจักรกล เครื่องมือ อุปกรณ์ สำหรับการให้ความช่วยเหลือให้เพียงพอและทันกับความต้องการ รวมถึงการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ด้านคมนาคม พลังงานเทคโนโลยีสารสนเทศ สาธารณสุข โดยยึดหลักการ “Build

Back Better” และ “Build Better from the Start” ในการสร้างหรือฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานเดิม และการสร้างใหม่ที่ดีกว่าเดิมในทุกด้าน มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสาธารณสุข บูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลและระบบสื่อสารระหว่างหน่วยงาน เพื่อคาดโอกาสที่ภัยพิบัติจะเกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแม่นยำและสามารถแจ้งเตือนการอพยพให้กับประชาชนได้อย่างทันท่วงที นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาระบบบัญชาการเหตุการณ์ในทุกระดับให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การปรับโครงสร้างภาษีที่ดิน โดยการพิจารณาบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. แทนพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 และพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมากขึ้น รวมทั้งมีรายได้เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการในเขตพื้นที่ของตน ก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้เสียภาษี ช่วยกระตุ้นให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ ผลักดันให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดิน และช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการถือครองทรัพย์สิน

โครงการพัฒนาเมืองของไทย ปัจจุบันการพัฒนาเมืองของประเทศไทยมีความก้าวหน้าไปมาก ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม โดยการสร้างโอกาสและความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการของรัฐ กระทรวงคมนาคมได้พัฒนารอบแนวคิดการออกแบบเพื่อคนทุกคน (Universal Design) การออกกฎหมายการจัดตั้งอำนาจความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุการพัฒนาอาคารสถานที่ให้บริการภาคขนส่งเป็นไปตามข้อกำหนดและหลัก Universal Design และ Service Design เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะและดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างไม่มีข้อจำกัด

2.12 เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและบริการที่ยั่งยืน

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดประเด็นการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไว้ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ขณะที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งเป็นแผนหลักที่ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้ความสำคัญอย่างมากกับการผลิตและบริการที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ยังมียุทธศาสตร์ และแผนรายสาขาในหลายด้านที่มีการดำเนินงานสนับสนุนการผลิตและบริการที่ยั่งยืน อาทิ ด้านอุตสาหกรรม การเกษตรการท่องเที่ยว การศึกษา และการคมนาคม เป็นต้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานหลัก ร่วมกับหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงฯ รวม 27 หน่วยงาน เป็นคณะทำงานขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 12 ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้าน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำ “แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560-2579 (SCP Roadmap)” ซึ่งปรับปรุงมาจากโรดแมปเพื่อการส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. 2560-2579 อันเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและสหภาพยุโรป (Thailand-EU Policy Dialogues Support Facility) ภายใต้ SWITCHAsia Programme เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของแต่ละหน่วยงานสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในระยะ 20 ปี ตลอดจนเป็นกรอบในการจัดทำแผนงาน โครงการ และเสนอของบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ที่ผ่านมาประเทศไทยมีการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืนในหลายลักษณะ อาทิ

2.12.1 การส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริโภคผ่านระบบการให้การศึกษา การเรียนรู้จากประสบการณ์ การปรับตัวและการปรับทัศนคติ เพื่อลดความต้องการบริโภคสูง เช่น การจัดทำหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดทำโครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Eco-school) เป็นต้น

2.12.2 แผนงานในการปรับรูปแบบการขนส่งสาธารณะ (Modal-Shift) ให้เป็นระบบการขนส่งที่ใช้พลังงานต่ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน เช่น การขนส่งทางรางหรือทางน้ำ ระบบขนส่งเชื่อมโยงหลายรูปแบบ (Multimodal Transport) โดยเฉพาะโครงข่ายรถไฟฟ้าในเมือง ระบบรถไฟฟ้าความเร็วสูงระหว่างเมือง และระบบการกระจายและรวบรวมสินค้าที่มีประสิทธิภาพการส่งเสริมการใช้จักรยานในชีวิตประจำวัน โดยเร่งให้มีเส้นทางจักรยานที่ปลอดภัยให้ทั่วถึงทุกภูมิภาคและเชื่อมโยงให้เกิดเส้นทางจักรยานเพื่อการสัญจรและการท่องเที่ยว ซึ่งช่วยลดการใช้พลังงาน ลดมลพิษ และรักษาสีเขียวของประเทศไทย

2.12.3 การส่งเสริมการตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาศัยพลังของผู้บริโภคเป็นแรงกระตุ้นให้ภาคเอกชนยกระดับมาตรฐานของสินค้าและบริการให้สูงขึ้นและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากขึ้น และแสดงถึงความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมของบริษัทและผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของสินค้าและบริการนั้น ๆ เช่น ฉลากเขียว (Green Label) และฉลากคาร์บอน (Carbon labelling) โครงการสำนักงานสีเขียว (Green Office) รวมทั้งการรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น โรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Hotel) มาตรฐานโรงแรมสีเขียว มาตรฐานใบไม้เขียว (Green Leaf) เป็นต้น

2.12.4 นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ลดการใช้ทรัพยากรและพลังงานเพื่อประหยัดต้นทุนการดำเนินธุรกิจและสร้างโอกาสในการแข่งขัน รวมถึงการสร้างโอกาส

ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตสีเขียวซึ่งกำลังจะเป็นที่ยอมรับและต้องการของผู้บริโภคทั่วโลก ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น ลดการใช้พลังงาน และลดของเสียจากการผลิต เป็นต้น รวมทั้งการออกตราสัญลักษณ์การรับรอง (Green Industrial Mark: GIM) ให้แก่โรงงานและสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งจะทำให้ประชาชน เกิดความเชื่อมั่นว่าโรงงานหรือสถานประกอบการนั้น ๆ จะไม่ก่อความเดือดร้อน แต่กลับจะสร้างเศรษฐกิจความสุข และความเจริญรุ่งเรืองแก่สังคมและชุมชน

2.12.5 โครงการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน (Environmentally Sustainable Cities) และเมืองต้นแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green city) อาทิ โครงการสนับสนุนการออกแบบเมืองอัจฉริยะ (Smart Cities-Clean Energy) มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกิดความตระหนักถึงการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมพลังงานหมุนเวียน รักษาสิ่งแวดล้อม และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การพัฒนาเมืองต้นแบบที่ประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในอนาคต

2.12.6 โครงการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Procurement) เพื่อเสริมสร้างให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้นำในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และขยายผลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย หน่วยงานในกำกับของรัฐ และองค์กรมหาชน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ผลิตผู้ประกอบการ ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าและบริการให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.12.7 แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564 เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในภาพรวมของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยมีกรอบแนวคิดสำคัญ คือ ลดการเกิดขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิดส่งเสริมการกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายแบบศูนย์รวม ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน นอกจากนี้ ทั้ง ภาครัฐและภาคเอกชนยังร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกเพื่อลดปริมาณขยะอีกด้วย

2.12.8 ประเทศไทยได้ให้การรับรองและเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาด้านสารเคมีและของเสีย 3 ฉบับ คือ อนุสัญญาบาเซล อนุสัญญารอตเตอร์ดัม และอนุสัญญาสตอกโฮล์ม ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการตามพันธกรณีของอนุสัญญาดังกล่าว รวมทั้งได้ปรับปรุงกลไกการดำเนินงานภายในประเทศให้สอดคล้องกับข้อตกลงภายใต้อนุสัญญาแต่ละฉบับ และปัจจุบัน ประเทศไทยอยู่ระหว่างเตรียมการเพื่อให้ภาคยานุวัติเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญามิามาตะอีกด้วย

2.13 เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิ

อากาศ และผลกระทบ

ประเทศไทยเข้าข่ายเป็นประเทศที่มีความเปราะบางและมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และได้รับการจัดให้อยู่ในประเภทของประเทศที่มีความเสี่ยงสูงมาก (Extreme risk) ลำดับที่ 12 ของโลก (Maplecroft 2011, Climate Change Vulnerability Index) และได้รับการจัดลำดับจากองค์กร Germanwatch ให้เป็น 1 ใน 10 ประเทศที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว

นับตั้งแต่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) เมื่อปี 2537 และเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารเกียวโต เมื่อปี 2545 ประเทศไทยได้ดำเนินการร่วมกับนานาประเทศในการรักษาระดับความเข้มข้นของปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศ และตั้งรับปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศไทยมีการจัดทำและจัดส่งรายงานแห่งชาติ (National Communication: NC) และรายงานความก้าวหน้ารายสองปี (Biennial Update Report: BUR) ซึ่งเป็นการดำเนินการตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและแสดงให้ประเทศภาคีต่าง ๆ ทราบถึงการมีส่วนร่วมของไทยในการดำเนินการร่วมกับประชาคมโลกด้านการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างต่อเนื่อง

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีความตกลงปารีส โดยมีเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ภายหลังปี 2563 ที่ร้อยละ 20-25 จากกรณีปกติ มีการจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ภายใต้ออกุฏกรรมการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านการบูรณาการนโยบายและแผน และได้จัดทำแผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี พ.ศ. 2564-2573 (Thailand's Nationally Determined Contribution Roadmap on Mitigation 2021-2030: NDC Roadmap 2021-2030) ซึ่งระบุแนวทางและมาตรการในรายละเอียด เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกที่ได้ตั้งไว้

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และ 12 และกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) รวมทั้ง มีแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593 ซึ่งมีมาตรการเสริมสร้างขีดความสามารถของภาคส่วนต่าง ๆ ในการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ที่ผ่านมา ได้มี

การนำแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ โดยประเทศไทยได้มีความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในด้านนี้ อาทิ “โครงการสนับสนุนการพัฒนาและดำเนินงานด้านนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทย (Support to the Development and Implementation of the Thai Climate Change Policy)” ดำเนินการฝึกอบรมการบูรณาการแนวคิดด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในกระบวนการจัดทำแผนระดับจังหวัดและท้องถิ่น ในพื้นที่นำร่อง จำนวน 17 จังหวัด 32 เทศบาล เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพบุคลากรในพื้นที่นำร่องให้มีทักษะในการวางแผนเชิงบูรณาการแนวคิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ขณะนี้ พื้นที่นำร่องทุกแห่งได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแบบมีส่วนร่วมแล้วเสร็จ

สำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านทานและขีดความสามารถในการปรับตัวต่อภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รัฐบาลได้จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เป็นแผนระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558-2562) และแผนการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในระดับจังหวัดครบทุกจังหวัดแล้ว และขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำ (ร่าง) แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (The National Adaptation Plan: NAP) ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2560

ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษา การสร้างความตระหนักรู้ และการพัฒนาศักยภาพในเรื่องการบรรเทาปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2560 มอบหมายให้ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) และกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่และสร้างความตระหนักรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ และจัดทำหลักสูตรร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนา โดยในปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีการจัดตั้ง ศูนย์ฝึกอบรมนานาชาติด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change International Training Center: CITC) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) และ องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency: JICA) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเครือข่าย องค์ความรู้ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศด้าน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทยและประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยที่ผ่านมาได้มีการจัดฝึกอบรมให้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคการศึกษา

องค์กรเอกชน รวมทั้งบุคคลทั่วไป ซึ่งทุกภาคส่วนเป็นส่วนสำคัญในการช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2.14 เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเล อย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และยุทธศาสตร์ด้านการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในช่วงที่ผ่านมามีความคืบหน้าแล้วในหลายด้าน ดังนี้

2.14.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นกฎหมายคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งฉบับแรกของประเทศ

2.14.2 การป้องกันและลดมลพิษทางทะเล โดยได้เริ่มดำเนินการศึกษาประเภทขยะทะเล เก็บข้อมูลสัดส่วนขยะพลาสติกต่อปริมาณขยะเกยตื้นในพื้นที่ชายหาด ศึกษาขยะปากแม่น้ำของอ่าวไทยตอนบนและทะเลสาบสงขลา ศึกษาการเคลื่อนตัวของขยะในพื้นที่อ่าวไทยตอนบน ศึกษาไมโครพลาสติกในระบบนิเวศชายหาด

2.14.3 ดำเนินมาตรการเพื่ออนุรักษ์ปกป้องระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพในทะเล ทั้งด้านการฟื้นฟูทรัพยากรและระบบนิเวศทางทะเล และชายฝั่ง การกำหนดและปรับปรุงมาตรการในการทำประมง การประกาศพื้นที่สงวน อนุรักษ์คุ้มครองทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งเพิ่มเติม และการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล (Marine Spatial Planning: MSP) เป็นต้น ปัจจุบัน พื้นที่ทางทะเลที่มีการกำหนดมาตรการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรและระบบนิเวศ ทั้งในด้านการทำประมง เช่น พื้นที่ห้ามทำการประมงอวนลาก และพื้นที่ห้ามทำการประมงในฤดูวางไข่ของสัตว์น้ำ ตลอดจนการกำหนดพื้นที่คุ้มครองทางทะเลรูปแบบต่าง ๆ ครอบคลุมพื้นที่ทะเลรวม 50,743 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 15.68 ของพื้นที่ทางทะเลทั้งหมดของประเทศ โดยในจำนวนนี้ มีพื้นที่ที่จัดเป็นพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งที่สำคัญ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทางทะเล (22 แห่ง) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าในพื้นที่ชายฝั่ง (6 แห่ง) ป่าสงวนแห่งชาติที่เป็นป่าชายเลน (ครอบคลุมพื้นที่ 2,304 ตร.กม.) พื้นที่สงวนชีวมณฑล ที่รักษาพืชพันธุ์ที่ประกาศในพื้นที่ทะเลและชายฝั่ง (56 แห่ง) และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม (6 พื้นที่) ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 18,136 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 5.6 ของพื้นที่ทางทะเลทั้งหมด (323,488 ตารางกิโลเมตร) และตั้งเป้าหมายประกาศพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพิ่มเติม ระหว่างปี 2559-2566 อีกจำนวน 9 พื้นที่

2.14.4 การแก้ไขและขจัดปัญหาการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing – IUU Fishing) เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล โดยมีการขับเคลื่อนในมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ภายใต้การกำกับของศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) ทำให้ประเทศมีความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหา ภายใต้แผนปฏิบัติการระดับชาติของประเทศไทยในการป้องกัน ยับยั้งและจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม พ.ศ. 2559-2563 (Thailand National Plan of Action to prevent, deter and eliminate IUU fishing (Thailand NPOA-IUU) และแผนแม่บทการจัดการประมงทะเลไทย พ.ศ. 2552-2561 ได้มีการศึกษาและกำหนดปริมาณการจับสัตว์น้ำรวมต่อปี ที่อยู่ในระดับความยั่งยืนทางชีวภาพ (MSY) ของประเทศประกอบด้วยการประมงสัตว์น้ำหน้าดิน การประมงปลากระตัก และการประมงปลาผิวน้ำอื่น ๆ โดยมีมาตรการในการลดศักยภาพการหาประมง เพื่อจำกัดการประมงไม่ให้เกิน MSY

นอกจากนี้ มาตรการรองรับการแก้ไขปัญหาที่สำคัญอื่น ๆ ได้แก่

1. การสำรวจจำนวนเรือประมงทั้งระบบ และจัดทำตัวเลขจำนวนเรือที่ชัดเจนเพื่อการบริหารจัดการประมงทะเล
2. การดำเนินการตามมาตรการลดการลงแรงประมง โดยการลดจำนวนเรือประมง
3. การออกใบอนุญาตทำการประมงระบบอิเล็กทรอนิกส์กับเรือประมงพาณิชย์ โดยการจัดสรรใบอนุญาตขึ้นกับค่าปริมาณการจับที่จะอนุญาตได้มีค่าต่ำกว่า MSY
4. ควบคุมเรือประมงพาณิชย์ด้วยมาตรการการควบคุมและจัดการเรือประมงที่เข้า-ออก โดยใช้ Entry/Exit Scheme

แผนการดำเนินงานที่สำคัญและอยู่ระหว่างการขับเคลื่อน ได้แก่

1. ตั้งศูนย์ PIPO (Port in/Port out) รวมทั้งการติดตั้งระบบติดตามตำแหน่งเรือประมง (Vessel Monitoring System: VMS)
2. พัฒนาศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและคาดการณ์สถานการณ์ด้านการประมง (Fishery Monitoring Center: FMC)
3. จัดทำแผนควบคุมและตรวจตราด้านการประมงแห่งชาติ (National Plan of Control and Inspection: NPCI)
4. จัดทำระบบฐานข้อมูลเรือประมงและแรงงานประมง

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันความตกลงมาตรการรัฐเจ้าของท่าเรือ (Port-state Measure Agreement) ของสหประชาชาติ โดยมีมาตรการตรวจสอบเรือประมงต่างชาติที่

นำสัตว์น้ำขึ้นท่า และป้องกันไม่ให้เรือประมง IUU เข้าเทียบท่าของประเทศไทย นอกจากนี้ กรมประมงกำลังดำเนินการเพื่อการให้การรับรองข้อตกลงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขจัดปัญหา IUU Fishing เพิ่มเติมคือ UN Fish Stock Agreement (UNFSA) และ FAO Compliance Agreement 1993

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีส่วนสำคัญต่อการจัดให้มีการเข้าถึงทรัพยากรทางทะเลและการตลาดสำหรับชาวประมงพื้นบ้านรายเล็ก โดยการกำหนดเขตการประมงพื้นบ้าน ห้ามเรือประมงพาณิชย์เข้ามาทำการประมงในเขตทะเลชายฝั่ง (3 ไมล์ทะเลจากชายฝั่ง) เพื่อสงวนไว้สำหรับประมงพื้นบ้านอนุญาตให้มีการเพาะเลี้ยง และการส่งเสริมเครื่องมือประมงพื้นบ้าน

ประเทศไทยตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2554 รวมทั้งพยายามให้การรับรองหรือยอมรับต่อข้อตกลงเชิงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย จะทำให้สามารถอนุวัติกฎหมายหรือข้อตกลงภายใต้อนุสัญญาองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (IMO) ได้ โดยที่อยู่ระหว่างเตรียมการได้แก่ MARPOL Annex V CLC Protocol 1992 FUND Protocol 1992 และ London Protocol 1996 เป็นต้น

2.15 เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ป่าไม้ และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน
การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดินและฟื้นฟูสภาพดินและหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ด้านการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดแนวทางที่สำคัญในการปกป้องและฟื้นฟูป่าไม้ ทั้งป่าต้นน้ำ ป่าชุมชน และป่าชายเลน ปราบปรามและป้องกัน การบุกรุกป่าอย่างเข้มงวด บริหารจัดการที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ รวมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอาเซียน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ร้อยละ 25 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ 15 และเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนเป็น 1.58 ล้านไร่ โดยมีมาตรการที่เกี่ยวข้องหลายด้าน อาทิ การปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน 1 : 4,000 ที่เรียกว่า “One Map” เป็นมาตรการหนึ่งที่ช่วยให้แนวเขตที่ดิน ทั้งของรัฐและที่ดินของเอกชนต่อกันสนิท ไม่ทับซ้อน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ลดความเหลื่อมล้ำ และคืนความชอบธรรมให้กับประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งได้ปรับปรุงพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559 เพื่อให้

สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเร่งบังคับใช้กฎหมายเพื่อจัดการกับปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า ทั้งการบุกรุกของนายทุน การออกเอกสารสิทธิ์ที่ไม่ถูกต้อง และผู้ลักลอบตัดไม้อย่างเข้มงวด

นอกจากนี้ยังมีแนวทางการเพิ่มพื้นที่ป่า โดยการปลูกป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อทดแทนพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้กลับมาเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์อีกครั้ง การส่งเสริมการจัดตั้งป่าชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่ได้รับการจัดการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชนและองค์กรชุมชน ควบคู่ไปกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทาง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ป่า โดยการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าทาง เศรษฐกิจระยะยาว อาทิ ไม้สัก ไม้มะค่า และไม้พะยุง และการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่เอกชนโดย ขึ้นทะเบียนสวนป่าที่สามารถใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เพื่อให้มีปริมาณไม้ใช้สอยเพียงพอในประเทศ รวมถึงการสนับสนุนกลไกทางการเงินเพื่อการปลูกป่า อาทิ การออกพันธบัตรป่าไม้ธนาคารต้นไม้ หรือกองทุนส่งเสริมการปลูกป่า และการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการปลูกพืชแซมในสวนป่าการทำวนเกษตร เพื่อให้มีการจัดการป่าในทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพระดับชนิดพันธุ์ และพันธุกรรมในระดับสูง อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี 2548-2558 ความหลากหลายทางชีวภาพของ ประเทศไทยถูกคุกคามอย่างต่อเนื่อง และมีอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้นทั้ง พันธุกรรม ชนิดพันธุ์ และระบบนิเวศ ทั้งจากการใช้ประโยชน์มากเกินไป การทำลายแหล่งที่อยู่อาศัย และการนำพันธุ์ต่างถิ่นเข้ามา การขยายตัวและพัฒนาของเมือง การลักลอบล่าสัตว์และเก็บหาของป่า การถมพื้นที่ชุ่มน้ำและภาวะมลพิษ

ปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมดำเนินการตามแผนแม่บทบูรณาการ จัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558-2564 ซึ่งเป็นแผนหลักของประเทศด้านความ หลากหลายทางชีวภาพ โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายการบรรลุตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ หรือเป้าหมายโอบิโงมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นภายในปี 2563 โดยเพิ่มประเด็น อาทิ การส่งเสริม การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการตามการเข้าถึงและการแบ่งปัน ผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ ภายใต้ความตกลงตามพิธีสารนาโงยา และการเผยแพร่ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพันธุกรรมตามพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ

2. โครงการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่มีความสำคัญ ระดับโลกในพื้นที่ภาคการผลิต (Conserving Habitats for Globally Important Flora and Fauna in Product Landscape) ภายใต้การสนับสนุนของกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อ การอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ และถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญระดับโลกและอยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์ 3 ชนิด ได้แก่ นกชายเลนปากช้อนซึ่งมีสถานภาพเป็นนกที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง นกกระเรียนพันธุ์ ไทยซึ่งเคยสูญพันธุ์ไปจากประเทศไทยแล้ว และพลับพลึงธารซึ่งพบเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น รวมถึงได้เพาะพันธุ์สัตว์คืนสู่ธรรมชาติ เพื่อฟื้นฟูประชากรสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์

3. ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) ตั้งแต่ปี 2544 ในปี 2559-2560 มุ่งเน้นการจัดทำเป้าหมายความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) โดยกำหนดเป้าหมายพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ เพื่อกำหนดมาตรการป้องกัน ลดผลกระทบ และฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดินจากกิจกรรมของหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งด้านดิน น้ำ ป่าไม้ และภัยแล้ง นอกจากนี้ประเทศไทยยังจะขับเคลื่อนการป้องกัน ลดผลกระทบ และฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดินอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

4. ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) เมื่อปี 2526 โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เมื่อปี 2535 เพื่อบังคับตามกลไกของอนุสัญญา โดยถือเป็นกฎหมายหลักที่บังคับใช้กับสัตว์ป่า และยังมีกฎหมายและกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายลำดับอื่น ๆ ที่มีส่วนสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าภายใต้บัญชีของ CITES อาทิ กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา กฎหมายด้านศุลกากร การส่งออกและการนำเข้าสินค้า การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการป้องกันและปราบปรามการองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

5. ไทยได้แก้ปัญหากลักลอบค้าาง้างอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง ทั้งในด้านแผนปฏิบัติการและกฎหมาย โดยคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2557 เห็นชอบต่อร่างแผนปฏิบัติการแห่งชาติฉบับที่ 3 และได้ตราและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครอง สัตว์ป่า (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2557 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการสัตว์พาหนะ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557 พระราชบัญญัติง้าง พ.ศ. 2558 รวมถึงได้ตรากฎหมายลำดับรอง เกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และง้าง มากกว่า 30 ฉบับ และได้กำหนดให้ง้างแอฟริกาเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง

6. การจัดทำระบบทะเบียนข้อมูลง้าง ได้แก่ ระบบทะเบียนข้อมูลการครอบครองง้างบ้านและง้างแอฟริกาที่ถูกกฎหมาย ระบบทะเบียนข้อมูลผู้ค้าง้างและรายการสินค้าง้าง และระบบทะเบียนข้อมูลง้างของกลาง ซึ่งได้มีส่วนช่วยควบคุมและป้องปรามการค้าง้างที่ผิดกฎหมายได้เป็นอย่างดี ในการประชุมภาคีอนุสัญญา CITES ครั้งที่ 17 (CITES CoP 17) ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ได้มีมติเลื่อนสถานะของประเทศไทยจากกลุ่มประเทศที่น่ากังวลอย่างยิ่ง (Primary concern) ไปอยู่กลุ่มที่น่ากังวลลำดับรอง (Secondary concern)

2.16 เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และทุกคนสามารถเข้าถึงในทุกระดับ

ในรอบปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้พัฒนาระบบการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพและมุ่งให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่เป็นอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย

การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในภาครัฐ และการพัฒนาประเทศในภาพรวม อันได้แก่ การทุจริตคอร์รัปชัน และการค้ามนุษย์

ในส่วนของความสงบเรียบร้อยและความยุติธรรม เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2560 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ**กรอบการป้องกันอาชญากรรม**ที่มีประสิทธิภาพที่เชื่อมโยงภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระบบเพื่อให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สินภายใต้การคุ้มครองของรัฐ มีแนวทาง 6 ด้าน ได้แก่

1. การป้องกันอาชญากรรมโดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย
2. การป้องกันอาชญากรรมโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. การป้องกันอาชญากรรมโดยการลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ
4. การป้องกันอาชญากรรมโดยการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสจะกระทำ

ความผิด

5. การป้องกันอาชญากรรมโดยการลดโอกาสการตกเป็นเหยื่อ
6. การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในการป้องกันอาชญากรรม

นอกจากนี้ ประเทศไทยส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมผ่านทางกองทุนยุติธรรม การปฏิรูประบบทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายและความร่วมมือกับกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) เสริมองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองเด็กในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้ประชาชนทุกคน รวมถึงเด็กและเยาวชนได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายที่ได้มาตรฐานสากล และช่วยส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ประเทศไทยได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์เป็นวาระเร่งด่วนระดับชาติ เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ทั้งระบบได้อย่างยั่งยืน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลไทยได้วางพื้นฐานและแนวทางการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์อย่างเป็นระบบและมีพัฒนาการที่ชัดเจนมากขึ้นเป็นลำดับ โดยในปี 2559 รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายต่อต้านการค้ามนุษย์แบบองค์รวม ไม่ยอมรับการค้ามนุษย์ในทุกรูปแบบอย่างสิ้นเชิง (Zero Tolerance) ผ่านมาตรการต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ดำเนินการอย่างบูรณาการภายใต้ความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สื่อมวลชนทั้งไทยและต่างประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีความครอบคลุมและเข้าถึงซึ่งรวมถึงกลุ่มเปราะบางหมายถึงเสี่ยงต่อการเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ เช่น เด็กและสตรี และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในระยะยาว ทำให้สถานการณ์การค้ามนุษย์ของไทยในภาพรวมดีขึ้น

การทุจริตคอร์รัปชันเป็นอีกหนึ่งวาระแห่งชาติที่ไทยเร่งแก้ไข โดยได้ปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานรับผิดชอบโดยจัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) และศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ทำหน้าที่เป็นองค์กรอำนวยการระดับชาติเพื่อให้

การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังมี การแก้ไขร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ที่เพิ่มบทลงโทษกรณี เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับสินบนและเอาผิดกับเอกชนที่จ่ายสินบน การประกาศใช้พระราชบัญญัติการ จัดตั้งศาลอาญาแผนกคดีทุจริตเมื่อเดือนตุลาคม 2559 โดยขยายขอบเขตของการฟ้องร้องคดีทุจริตให้ ครอบคลุมภาคเอกชนและเจ้าหน้าที่รัฐระดับล่าง และทำให้การพิจารณาคดีทุจริตดำเนินไปได้รวดเร็ว ยิ่งขึ้น รวมถึงมาตรการทั้งในด้านสารสนเทศและการนาระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจ เพื่อเพิ่มความโปร่งใสในโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ ซึ่งความพยายามเหล่านี้จะช่วยสนับสนุนการ ปฏิบัติตามข้อริเริ่มต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับในเวทีโลก อาทิ ข้อตกลงคุณธรรม โครงการความโปร่งใสใน การก่อสร้างภาครัฐ (CoST) และโครงการความโปร่งใสในอุตสาหกรรมสกัดทรัพยากรธรรมชาติ (EITI) นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้มีมาตรการป้องกันการทุจริตไว้ อย่างเข้มงวด สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปแห่งชาติได้เร่งผลักดันให้มีการแก้ไขระบอบอุปถัมภ์ที่เป็นต้นธาร ของการทุจริตอย่างหนึ่ง โดยความร่วมมือจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เพื่อลดปัญหาการ ทุจริตคอร์รัปชันให้ดีขึ้น และรองรับการค้าการลงทุนจากต่างชาติอันเป็นการก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศที่ พัฒนาแล้วต่อไป

นอกจากนี้ ยังมีโครงการที่ประเทศไทยได้ดำเนินการเพื่อส่งเสริมหลักนิติธรรม และความยุติธรรมทางอาญาที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับบริบทของเป้าหมายการพัฒนาที่ ยั่งยืน โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 16 และสามารถต่อยอดความสำเร็จไปยังประเทศต่าง ๆ ได้ ได้แก่

1. การใช้แนวทางการพัฒนาทางเลือก (Alternative Development – AD)

ในการแก้ไขปัญหาการปลูกฝิ่นแบบสมดุลเพื่อลดอุปสงค์และปริมาณยาเสพติดควบคุมไปกับการบังคับใช้ กฎหมาย อันเป็นแนวทางตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรม นาถปิตร์ ซึ่งทรงริเริ่มจัดตั้งโครงการหลวงขึ้นในปี 2512 โดยใช้รูปแบบการปลูกพืชทดแทนฝิ่นใน พื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย ขยายโครงการออกจนครอบคลุมการพัฒนาด้านการเกษตร สาธารณสุข และการศึกษา นำไปสู่การพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่ เชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและคนใน ชุมชน เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันและมีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับความไม่แน่นอนต่าง ๆ ได้

2. โครงการกำลังใจ (Inspire) ซึ่งพระเจ้าหลุยส์ อองรี เจ้าฟ้าพรกิติยาภา

ได้ทรงริเริ่มขึ้นเมื่อปี 2549 เพื่อให้ผู้ที่ก้าวพลาดสามารถเรียนรู้ที่จะเริ่มชีวิตใหม่เพื่อเป็นคนดีของสังคม และรณรงค์ให้สังคมไทยเป็นสังคมซึ่งให้ออกาสกลุ่มเป้าหมาย อันได้แก่ กลุ่มผู้ต้องขังหญิง กลุ่มเด็กติด ผู้ต้องขัง กลุ่มเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และกลุ่มผู้ขาดโอกาสอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็น ส่วนสำคัญในการผลักดันข้อกำหนดของสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ และมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิงหรือข้อกำหนดกรุงเทพฯ (United Nations Rules for the Treatment Of Women Prisoners And Non-Custodial Measures for Women Offenders – the Bangkok Rules) เพื่อเป็นแนวทางอ้างอิงในการปรับปรุงกฎหมายภายในและ กฎระเบียบด้านราชทัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังหญิงให้ประเทศต่าง ๆ ได้ใช้ต่อไป

3. **อัตลักษณ์ทางกฎหมายของบุคคล (legal identity)** เป็นหลักประกันขั้นพื้นฐานที่จะช่วยให้บุคคลได้รับสิทธิและเข้าถึงบริการของรัฐได้ตามกฎหมาย และลดความเสี่ยงที่จะถูกล่วงละเมิดโดยไม่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเพียงพอ ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งและประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมโดยการจดทะเบียนการเกิด แก่เด็กทุกคนที่เกิดในผืนแผ่นดินไทย ซึ่งกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) และโครงการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมเฉลิมพระเกียรติ ดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี 2556 เพื่อแก้ไขปัญหาทางทะเบียนให้กับบุคคลในพื้นที่สูง หรือบุคคลต่างด้าวไม่ว่าจะมีสถานะการเข้าเมืองอย่างไร ตลอดจนบุตรของผู้หนีภัยการสู้รบและเกิดในศูนย์พักพิงชั่วคราว และรวมถึงบุคคลในพื้นที่สูง

อีกประเด็นสำคัญคือการเข้าถึงข้อมูลของรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้มีบทบัญญัติในการรับรองสิทธิของพลเมืองในการเข้าถึงข้อมูลของรัฐ มาตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540

2.17 เป้าหมายที่ 17 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลไกการดำเนินงาน และฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งการนำประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศรายได้สูงตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ต้องอาศัยงบประมาณดำเนินการที่มากขึ้นกว่าในปัจจุบันที่รัฐบาลมีรายได้รวมคิดเป็นร้อยละ 21.84 ของ GDP ไทยจึงตั้งเป้าเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีผ่านการวางแผนการปฏิรูประบบภาษีอย่างต่อเนื่องในระยะกลางจนถึงระยะยาว โดยนำระบบ National E-payment มาปรับใช้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการ เพิ่มรายได้รัฐบาลและสร้างความยั่งยืนทางการคลัง เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี สร้างความเข้มแข็งการคลังท้องถิ่น สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำโดยมีความสอดคล้องกับสภาพการณ์เศรษฐกิจในอนาคต

ในช่วงเดือนธันวาคม 2558 รัฐบาลได้ร่วมกับผู้แทนภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จัดตั้งคณะกรรมการภาครัฐและเอกชนเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ หรือกลไกประชารัฐ (Public – Private – People Partnership) มีเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ยกกระดับคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนและสนับสนุนใน 13 ประเด็นเพื่อพัฒนาภาคการเกษตร การค้าอุตสาหกรรม บริการ การพัฒนามนุษย์ เศรษฐกิจฐานราก และสังคม ตัวอย่างหนึ่งของการขับเคลื่อนคือการจัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคี จำกัด ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยได้ดำเนินการ อาทิ การสนับสนุนให้เกษตรกร รวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน และเชื่อมโยงกับเครือข่ายเปอร์มาร์เก็ตที่ใหญ่ที่สุดของประเทศมาสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการให้แก่กลุ่มเกษตรกรจนสามารถทำการซื้อขายผลผลิตด้วยตัวเองจนครบวงจรได้เป็นครั้งแรกโดยไม่ต้องผ่านคนกลาง ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น กลไกประชารัฐระดับจังหวัดนี้ จะเป็นช่องทางหนึ่งในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยในระดับท้องถิ่นต่อไป

การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจะสามารถเป็นตัวเร่งให้เกิดการยกระดับการพัฒนาและลดความเหลื่อมล้ำ ระหว่างเมืองและพื้นที่ห่างไกล ประเทศไทยจึงมีแผนที่จะมุ่งพัฒนาโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ตอบสนองความต้องการใช้งานของทุกภาคส่วน ด้วยราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลทุกรูปแบบได้อย่างเท่าเทียม รัฐบาลได้ดำเนินโครงการ **“เน็ตประชารัฐ”** ขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้เข้าถึงพื้นที่ที่ไม่มีศักยภาพเชิงพาณิชย์และไม่มีบริการ ซึ่งจะทำให้โครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของไทยครอบคลุมทั่วประเทศภายในสิ้นปี 2561

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการ**เสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนากับประเทศต่าง ๆ** มาเป็นระยะเวลากว่า 6 ทศวรรษ โดยมีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศและสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) เป็นกลไกสำคัญ และได้พัฒนาจากประเทศผู้รับความช่วยเหลือมาเป็นประเทศผู้ให้ในฐานะหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาเกิดใหม่มาตั้งแต่ปี 2546 **เงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA)** ที่ไทยให้กับประเทศกำลังพัฒนาประกอบด้วย การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน และการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์และแนวปฏิบัติด้านการพัฒนาในสาขาที่ไทยมีความเชี่ยวชาญ อาทิ สาธารณสุข ความมั่นคงทางอาหาร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ในปี 2559 หน่วยงานไทยโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และองค์การบริหารก๊าซเรือนกระจก ยังได้ให้ความร่วมมือในการเพิ่มขีดความสามารถด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประเทศเพื่อนบ้าน กล่าวคือได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการตรวจวัดคุณภาพอากาศและเพิ่มขีดความสามารถด้านการจัดการมลพิษ และการฝึกอบรมด้านการบริหารก๊าซเรือนกระจก ตามลำดับ

นอกจากการสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือภายในประเทศแล้ว ไทยยังให้ความสำคัญกับการสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศ ในฐานะที่ไทยเป็นประธานกลุ่ม 77 นครนิวยอร์ก ประจำปี 2559 ซึ่งเป็นปีแรกของการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศไทยได้สร้างสะพานเชื่อมระหว่างประเทศสมาชิกกลุ่ม 77 และประเทศกลุ่มอื่น ๆ ในการวางรากฐานก้าวแรกที่แข็งแกร่งสำหรับการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ปี 2573 ในระยะยาวร่วมกัน โดยไทยได้ริเริ่มนโยบาย **Sufficiency Economy Philosophy for Sustainable Development Goals Partnership** (SEP for SDGs Partnership) เพื่อเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาด้วยการนำเสนอให้ต่างประเทศมีความเข้าใจและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประเทศไทยยังขับเคลื่อนหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบไตรภาคีและพหุภาคี โดยได้แสวงหาความร่วมมือไตรภาคีกับกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส เยอรมนี มาร่วมเป็นหุ้นส่วนใน SEP for SDGs Partnership และผลักดันความร่วมมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบพหุภาคีในระดับต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบภูมิภาคและอนุภูมิภาค ทั้งในบทบาทของผู้ประสานงานของอาเซียนด้านการ

ส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียนกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้ขับเคลื่อนหลัก (Prime Mover) ในเสาหลักด้านการส่งเสริมแนวทางการพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืนภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue – ACD) และผู้ประสานงานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในกรอบการประชุมว่าด้วยการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และมาตรการสร้างความไว้วางใจระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย (Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia – CICA)

ภาคเอกชนไทยก็มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศต่าง ๆ โดยประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศโดยเฉพาะในอาเซียนและตลาดใหม่ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาตลอดจนให้ความสำคัญกับการทำความตกลงคุ้มครองการลงทุนกับประเทศต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความมั่นใจแก่ภาคเอกชนในการสร้างความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจร่วมกันกับประเทศผู้รับ ปัจจุบันไทยมีความตกลงคุ้มครองการลงทุนแล้วกับ 44 ประเทศ โดยในจำนวนนี้เป็นประเทศกำลังพัฒนา 25 ประเทศ ซึ่งรวมถึงประเทศพัฒนาน้อยที่สุด 4 ประเทศด้วย

ประเทศไทยยังได้ดำเนินการยกเว้นภาษีศุลกากรนำเข้าแก่สินค้า 6,998 รายการ ที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ตั้งแต่ปี 2558 ตามโครงการให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุดโดยการยกเลิกภาษีนำเข้าและโควตา (Duty Free Quota Free: DFQF) ภายใต้องค์การการค้าโลก ซึ่งจะมีส่วนสร้างความเข้มแข็งในภาคการส่งออกของประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และในระยะยาวจะขยายมูลค่าการค้ากับประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งไทยหวังว่า การลงทุนของภาคเอกชนไทยในประเทศกำลังพัฒนา และการเพิ่มโอกาสทางการค้าแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด จะนำไปสู่การจ้างงาน การสร้างรายได้และความรุ่งเรืองร่วมกัน และกลายเป็นแหล่งระดมทรัพยากรในการพัฒนาของประเทศเหล่านั้น

นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศ กรณีศึกษา

ประเทศกรณีศึกษาที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สวีเดน เดนมาร์ก ฟินแลนด์ นอร์เวย์ ชิลี และสิงคโปร์

1. เหตุผลในการเลือกประเทศกรณีศึกษา

เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2560 Sustainable Development Solutions Network (SDSN) ร่วมกับ The Bertelsmann Stiftung ได้เผยแพร่รายงาน SDGs Index and Dashboards ประจำปี 2560 ซึ่งวัดสถานะความพร้อมและความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 ข้อ ภายในปี 2573 โดยทำการสำรวจจากประเทศทั่วโลกทั้งหมด 157 ประเทศ โดยประเทศที่ได้รับการจัดอันดับสูงสุด 4 อันดับแรก ได้แก่ สวีเดน เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และนอร์เวย์ โดยมี SDG Index อยู่ที่ 85.6 84.2 84.0 และ 83.9 ตามลำดับ (คะแนนเต็ม

เท่ากับ 100) ทั้งนี้ มีประเทศในเอเชียเพียง 2 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ที่ถูกจัดอันดับอยู่ใน 50 ประเทศแรก ในขณะที่ ไทยได้รับการจัดให้อยู่ในอันดับที่ 55 เลื่อนขึ้นจากปีที่แล้ว ที่อยู่ในอันดับที่ 61 โดยมี SDG Index อยู่ที่ 69.5 ส่วนผลการจัดอันดับของประเทศในกลุ่ม ASEAN ดังตารางที่ 3-2

ข้อมูลที่ใช้จัดอันดับเป็นการรวบรวมจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ

เช่น UNODC UNESCO, WHO, World Bank, UNDP และ IUCN เป็นต้น

ตารางที่ 3-2 SDG Index ของประเทศใน ASEAN

ประเทศในอาเซียน	คะแนน	อันดับ
มาเลเซีย	69.7	54
ไทย	69.5	55
สิงคโปร์	69.0	61
เวียดนาม	67.9	68
ฟิลิปปินส์	64.3	93
อินโดนีเซีย	62.9	100
ลาว	61.4	107
พม่า	59.5	110
กัมพูชา	58.2	114

ที่มา: SDG Index and Dashboards Report 2017

เนื่องด้วยประเทศสวีเดน เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และนอร์เวย์ เป็นประเทศที่มีความพร้อมและความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก ในการศึกษาครั้งนี้จึงเลือก 4 ประเทศนี้ ซึ่งล้วนเป็นประเทศในกลุ่มนอร์ดิก เป็นประเทศกรณีศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงนำมาเปรียบเทียบกับประเทศไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะในเชิงนโยบายต่อไป

นอกจากนี้ ยังเลือกประเทศตัวแทนในละตินอเมริกา และประเทศในกลุ่มอาเซียน ได้แก่ ชิลีและสิงคโปร์ ตามลำดับ ซึ่งถือว่ามีจุดเด่นในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน มาเป็นประเทศกรณีศึกษาด้วย โดยใน SDGs Index and Dashboards 2017 สิงคโปร์ และชิลี ถูกจัดอยู่ในลำดับที่ 44 และ 61 โดยได้คะแนน 71.6 และ 69.0 ตามลำดับ

2. สภาพโดยรวมของประเทศกรณีศึกษา

ประเทศสวีเดน เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และนอร์เวย์ เป็นประเทศในกลุ่มนอร์ดิก ซึ่งมีความเจริญทางเทคโนโลยีสูงแต่ยังรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติไว้ได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งประชาชนยังมีวินัยที่เข้มแข็งในการพัฒนาประเทศไปพร้อมกันทั้งวัตถุนิยมและจิตนิยม อันเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในระดับที่สามารถฟื้นคืนสภาพใกล้เคียงกับสภาพเดิมให้มากที่สุด การขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เพียงพอและต่อเนื่องสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนและการจัดความยากจนได้บนพื้นฐานของการคำนึงถึงการสงวนรักษาทุนทางธรรมชาติไว้ให้กับคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต

ประเทศชิลีเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมืองและเป็นหนึ่งในประเทศตัวอย่างที่ดีที่สุดในโลกในด้านระบบเศรษฐกิจแบบตลาด (market-oriented economy) หลังจากที่ชิลีได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Cooperation and Development, OECD) ในปี ค.ศ. 2010 ทาง OECD ได้สนับสนุนให้ชิลีพัฒนากลยุทธ์การเติบโตสีเขียว เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาสีเขียว การสร้างงานและสนับสนุนความเท่าเทียมกันทางสังคม

ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศขนาดเล็กที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาคและของโลก โดยมีความเข้มแข็งในสาขาบริการและการผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง รวมถึงสินค้านวัตกรรม อีกทั้งยังมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่งและโลจิสติกส์ โดยสิงคโปร์นับได้ว่าเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าในเรื่องการเติบโตอย่างยั่งยืนมากที่สุดในอาเซียนประเทศหนึ่ง

2.1 ด้านภูมิศาสตร์

ประเทศสวีเดน มีพื้นที่ประมาณ 444,964 ตารางกิโลเมตร ใหญ่เป็นอันดับที่ 5 ของยุโรป (ใกล้เคียงกับประเทศไทย) มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ยาวและแคบ ตั้งอยู่ทางเหนือของทวีปยุโรปและอยู่ในพิกัดเดียวกับดินแดนอลาสกา ทำให้มีอากาศที่หนาวเย็นเกือบทั้งปี ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขาสูง

ประเทศเดนมาร์ก มีพื้นที่ประมาณ 43,094 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่บนคาบสมุทรจัทแลนด์ (Jutland) ทางตอนเหนือของทวีปยุโรประหว่างทะเลบอลติกและทะเลเหนือ เป็นประเทศที่มีลักษณะภูมิประเทศล้อมรอบด้วยพื้นน้ำเกือบทั้งหมด โดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีพื้นที่ที่เป็นที่ราบสูงเพียงเล็กน้อย พื้นที่ตลอดชายฝั่งเป็นสันทรายกว้างใหญ่ และมีเกาะต่าง ๆ ถึง 406 เกาะ มีผู้อยู่อาศัย 76 เกาะ ส่วนเกาะอื่นมีขนาดเล็กมากมีผู้อยู่อาศัยเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย

นอกจากนี้ ยังมีหมู่เกาะแฟโร และเกาะกรีนแลนด์ ที่เป็นดินแดนปกครองตนเองในสังกัดประเทศเดนมาร์ก ซึ่งเป็นดินแดนโพ้นทะเลจะมีทั้งที่ราบสูง และภูเขาสูง

ประเทศฟินแลนด์ มีพื้นที่ประมาณ 338,000 ตารางกิโลเมตร มีทะเลสาบถึง 187,888 แห่ง (เนื้อที่มากกว่า 500 ตารางเมตร) และมีเกาะถึง 179,584 เกาะ ภูมิประเทศทั่วไปมีลักษณะเป็นที่ราบ พื้นที่ส่วนใหญ่ปกคลุมด้วยป่าสน และมีพื้นที่เพาะปลูกไม่มากนัก เนื้อที่ราว 1 ใน 4 ของประเทศตั้งอยู่เหนืออาร์กติกเซอร์เคิล ทำให้เกิดปรากฏการณ์พระอาทิตย์เที่ยงคืน ในจุดที่เหนือที่สุดของประเทศ โดยพระอาทิตย์จะไม่ตกดินเป็นเวลา 73 วันในช่วงฤดูร้อน และไม่ขึ้นเลยเป็นเวลา 51 วันในช่วงฤดูหนาว

ประเทศนอร์เวย์ มีพื้นที่ประมาณ 385,170 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ทางตะวันตกของสแกนดิเนเวียในยุโรปเหนือ มีพรมแดนส่วนที่ติดกับสวีเดนและฟินแลนด์ยาว 2,542 กิโลเมตร และพรมแดนสั้น ๆ ติดกับรัสเซียทางทิศตะวันออก ทางทิศตะวันตกและใต้ติดกับทะเลนอร์เวเจียน ทะเลเหนือ และ Skagerak ทางทิศเหนือติดกับทะเลแบเรนต์ส มีภูเขาน้ำแข็งปกคลุมมากกว่าครึ่งประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่สูงและภูเขาสูงจะมีน้ำแข็งปกคลุมตลอดทั้งปี พื้นที่หลายแห่งมีภูเขาสลับซับซ้อน มีช่องเขาแคบ ๆ สลับที่ราบหลายแห่ง ชายฝั่งทะเลส่วนใหญ่เป็นฟยอร์ดที่มีน้ำลึกแต่ตื้นเหมาะในการสร้างท่าเรือ

ประเทศชิลี มีพื้นที่ประมาณ 756,102 ตารางกิโลเมตร (รวมเกาะอีสเตอร์ และเกาะอื่น ๆ) ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าไทยเพียงเล็กน้อย (0.6 เท่า) อยู่ทางตะวันตกของทวีปอเมริกาใต้ ทิศตะวันตกตลอดแนวฝั่งจรมหาสมุทรแปซิฟิก ทิศเหนือจรดประเทศเปรูและโบลิเวีย ทิศตะวันออกจรดโบลิเวีย อาร์เจนตินา ทิศใต้จรดอาร์เจนตินา ภูมิประเทศมีลักษณะเป็นแผ่นดินแคบ ๆ ทอดเป็นระยะทางยาวกว่า 4,300 กิโลเมตร ด้านทิศตะวันออกมีเทือกเขาแอนดิสทอดยาวจากเหนือจรดใต้ระหว่างกลางของเทือกเขากับมหาสมุทรเป็นที่ราบลุ่มแคบ ๆ ขึ้นไปทางเหนือพื้นที่จะค่อย ๆ สูงขึ้นและแห้งแล้งมากขึ้น พื้นที่ภาคกลางเป็นหุบเขายาวที่อุดมสมบูรณ์ ส่วนตอนใต้เป็นป่าดึกดำบรรพ์และทะเลสาบ

ประเทศสิงคโปร์ มีพื้นที่ประมาณ 710 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยเกาะใหญ่ 1 เกาะ และเกาะขนาดเล็ก 62 เกาะ เกาะใหญ่ยาว 42 กิโลเมตร กว้าง 23 กิโลเมตร ทิศเหนือ ติดมาเลเซีย ทิศตะวันออก ติดทะเลจีนใต้ ทิศตะวันตก ติดมาเลเซีย และช่องแคบมะละกา ทิศใต้ ติดช่องแคบมะละกา ภูมิประเทศในภาคกลางและภาคตะวันตกเป็นเนินเขา ซึ่งเนินเขาทางภาคกลางเป็นเนินเขาที่สูงที่สุดของประเทศ เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำสายสำคัญของสิงคโปร์ และภาคตะวันออกเป็นที่ราบต่ำ ชายฝั่งทะเลมักจะต่ำกว่าระดับน้ำทะเล จึงต้องมีการถมทะเล

2.2 ด้านการเมือง

ประเทศสวีเดน เดนมาร์ก และนอร์เวย์ มีรูปแบบการปกครองคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ภายใต้รัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์ทรงทำหน้าที่เป็นตัวแทนสูงสุดของประเทศ แต่ไม่มีอำนาจทางการเมือง และไม่จำเป็นต้องลงพระนามในการตัดสินใจของรัฐสภา

ส่วนประเทศฟินแลนด์มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดีเป็นประมุข ซึ่งรับผิดชอบในเรื่องของนโยบายต่างประเทศ รับรองกฎหมาย แต่งตั้ง นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีอื่นๆ อย่างเป็นทางการ ประกาศยุบสภาได้ก่อนครบวาระ และดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกองกำลังของประเทศด้วย

อย่างไรก็ตาม ทั้ง 4 ประเทศยังมีความเหมือนกันในเรื่องอำนาจในการเมืองและการบริหารประเทศ ส่วนใหญ่จะอยู่ที่คณะรัฐมนตรี นำโดยนายกรัฐมนตรีซึ่งที่มาจาก พรรคหรือกลุ่มที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นจำนวนมากที่สุด

งานด้านนิติบัญญัติของทั้ง 4 ประเทศเป็นระบบสภาเดียว มีรัฐสภาทำหน้าที่ผ่านกฎหมาย กำหนดงบประมาณ ขอมรับสนธิสัญญาระหว่างประเทศ และดูแลการดำเนินงานของรัฐบาล รัฐสภาสามารถแก้ไขรัฐธรรมนูญ ถอดถอนคณะรัฐมนตรี และดำเนินการหลังการใช้สิทธิยับยั้งของประธานาธิบดีได้ การตรากฎหมายสามารถเริ่มโดยคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกของรัฐสภา การแก้ไขรัฐธรรมนูญจะต้องผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาสองครั้ง โดยสภาสองสมัยติดต่อกัน (หมายความว่า เห็นชอบโดยรัฐสภาชุดปัจจุบัน และชุดหลังการเลือกตั้งครั้งหน้า)

ประเทศชิลี มีรูปแบบการปกครองแบบสาธารณรัฐประชาธิปไตย มีประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งเป็นทั้งประมุขและหัวหน้ารัฐบาล มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 15 ภูมิภาค ปกครองโดยผู้ว่าการภูมิภาค (Intendente) ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี แต่ละภูมิภาคประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 54 จังหวัด ปกครองโดยผู้ว่าราชการจังหวัด (Governor) ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี

ประเทศสิงคโปร์ มีรูปแบบการปกครองแบบสาธารณรัฐประชาธิปไตยแบบรัฐสภา (มีสภาเดียว) มีประธานาธิบดีเป็นประมุข มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด แบ่งอำนาจปกครองออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. สภาบริหาร (The Executive) ประกอบด้วย ประธานาธิบดี และคณะรัฐมนตรี 2. รัฐสภา (Parliament) และ 3. สภาตุลาการ (Judiciary) แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ศาลชั้นต้น (Subordinate Courts) และศาลฎีกา

2.3 ด้านเศรษฐกิจ

ทั้ง 4 ประเทศในกลุ่มนอร์ดิก มีระบบเศรษฐกิจแบบเสรี โดยดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจแบบรัฐสวัสดิการ ซึ่งเน้นการนำรายได้ของรัฐมาสนับสนุนภาคบริการ เพื่อเป็นหลักประกันทางสังคมแก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา การจัดระบบบำนาญบำนาญ และการดูแลผู้พิการและผู้สูงอายุ เป็นต้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันในเรื่องเพศ จึงทำให้สตรีได้รับสิทธิในการทำงานและสิทธิทางด้านสังคมอื่น ๆ เช่นเดียวกับบุรุษ ทั้งนี้ แต่ละประเทศมีสถานะทางเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพและความมั่นคงสูง แต่รายได้หลักของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ดังนี้

ประเทศสวีเดน เป็นประเทศที่มีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสูงมาก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมขั้นสูง เช่น รถยนต์ อากาศยาน อาวุธ และเวชภัณฑ์ เป็นต้น สาเหตุที่สวีเดนมีความก้าวหน้าในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง เนื่องจากบริษัทของสวีเดนสนับสนุนการลงทุนในด้านการวิจัยและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในอัตราที่สูงมาก อย่างไรก็ตาม การที่สวีเดนมีจำนวนประชากรไม่สูงนัก ทำให้ตลาดภายในประเทศค่อนข้างจำกัดและต้องพึ่งพาการส่งออก สวีเดนจึงเป็นแหล่งกำเนิดของบริษัทที่ประสบความสำเร็จในตลาดโลกจำนวนมาก เช่น วอลโว่ อีริกสัน อีเล็กโทรลักซ์ และเอชแอลเอ็ม เป็นต้น

ประเทศเดนมาร์ก คิดอันดับประเทศที่มีรายได้ต่อหัวสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก โดยอุตสาหกรรมที่สำคัญ และใหญ่ที่สุดของเดนมาร์ก คือ อุตสาหกรรมอาหาร โดยสินค้าส่งออกสำคัญ เช่น เนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากนม เนย สินค้าประมง อาหารสัตว์ เบียร์ ผลิตภัณฑ์เคมี ชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้า เฟอร์นิเจอร์หนังสัตว์ เครื่องจักร น้ำตาล น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งจุดได้เปรียบที่สำคัญของประเทศ คือ ท่าเลที่ตั้งที่เป็นศูนย์กลางส่งผ่านสินค้าเข้าสู่กลุ่มประเทศนอร์ดิกและกลุ่มบอลติก เพราะมีเส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างเดนมาร์ก-สวีเดน-นอร์เวย์ หลายเส้นทาง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางอากาศ โดยมีสนามบินที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคยุโรปเหนือ จึงทำให้เดนมาร์กมีบทบาทเป็น Trading House ในภูมิภาคยุโรปเหนือ

ประเทศฟินแลนด์ ตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา การพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมมีความเจริญก้าวหน้ามาก โดยมีการพัฒนาจากอุตสาหกรรมดั้งเดิม คือ อุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและเยื่อกระดาษ มาเป็นอุตสาหกรรมที่มีการผลิตและใช้เทคโนโลยีระดับสูง ปัจจัยที่ทำให้ฟินแลนด์ประสบความสำเร็จ คือ การให้ความสำคัญแก่การวิจัยและการพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรม การศึกษาตลาดระหว่างประเทศ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศและการผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าอิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสาร โทรคมนาคมได้มีบทบาทสำคัญมากขึ้นต่อเศรษฐกิจ

ประเทศนอร์เวย์ มีรายได้หลักจากการส่งออกน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ (คิดเป็นร้อยละ 50-55 ของรายได้จากการส่งออกทั้งหมด) เหล็กและเหล็กกล้า อะลูมิเนียม เครื่องจักร และอุปกรณ์ขนส่ง (รวมอุตสาหกรรมต่อเรือ) ปู๊ย เคมีภัณฑ์ เชื้อกระดาษ และผลิตภัณฑ์ประมง นอกจากนี้ รัฐบาลนอร์เวย์สนับสนุนการพัฒนาด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัยและการพัฒนา ตลอดจนเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ส่วนปัญหาทางเศรษฐกิจของทั้ง 4 ประเทศ มีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ ข้อจำกัดในเรื่องจำนวนประชากร ทำให้ขนาดตลาดภายในแต่ละประเทศไม่ใหญ่ จึงต้องพึ่งพาการส่งออก แรงงานมีจำนวนจำกัด และค่าจ้างแรงงานสูง เนื่องจากนโยบายด้านแรงงานที่ให้มีการต่อรองร่วมกัน ประกอบกับนโยบายรัฐสวัสดิการ ในขณะที่ ภาคเกษตรมีการปกป้องสูงมากจึงทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าของแต่ละประเภทสูง อันเป็นเหตุให้ต้องมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันภายในประเทศกลุ่มนอร์ดิก

ประเทศชิลี พึ่งพาการส่งออกเป็นสำคัญ คิดเป็นสัดส่วนถึงประมาณร้อยละ 40 ของ GDP โดยมีทองแดงเป็นสินค้าส่งออกสำคัญ คิดเป็นมูลค่าถึง 1 ใน 3 ของรายได้ภาครัฐ เนื่องจากชิลีมีกิจการการผลิตทองแดงของรัฐที่ใหญ่ที่สุดในโลก ขณะที่ นโยบายการลงทุนโดยตรง (FDI) ที่เป็นมิตรทำให้ชิลีเป็นประเทศที่ดึงดูดนักลงทุนส่วนใหญ่จากทั่วโลก โดยมีนโยบายด้านการค้าการลงทุนที่เปิดกว้าง โปร่งใส คาดการณ์ได้ และเป็นกลาง รวมถึงใช้ยุทธศาสตร์การจัดทำความตกลงการค้าเสรี (FTA) เป็นนโยบายการค้าหลักเพื่อขยายการส่งออก ชิลีเป็นประเทศที่มีรายได้ประชากรต่อหัวสูงในอันดับต้น ๆ ของละตินอเมริกา แต่ยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้อยู่มาก (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2555)

ประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการค้าและการลงทุนที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศต่อ GDP สูงสุดในโลก คือ เฉลี่ยประมาณร้อยละ 400 ต่อ GDP ในช่วงปี 2551-2554 สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและในโลก รัฐบาลสิงคโปร์มีนโยบายเศรษฐกิจสนับสนุนการค้าเสรี ส่งผลให้สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีพลวัตทางเศรษฐกิจสูง โดยมีความเข้มแข็งในสาขาบริการและการผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง รวมถึงสินค้านวัตกรรม ทั้งยังมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่งและโลจิสติกส์ ถือเป็นประเทศที่มีรายได้ประชากรต่อหัวสูงสุดประเทศหนึ่งในโลก อีกทั้งยังเป็นประเทศที่มีความง่ายในการทำธุรกิจมากที่สุดเป็นอันดับต้นของโลก โดยมีจุดเด่นในเรื่องความโปร่งใสของกฎระเบียบ การปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน และการลดขั้นตอนการทำธุรกิจเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ภาคธุรกิจ ตลอดจนการให้ความคุ้มครองทางกฎหมายใน

ทรัพย์สินให้กับนักลงทุน ประเทศสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยรัฐบาลสิงคโปร์ตั้งเป้าหมายที่จะเพิ่มสัดส่วนงบประมาณด้าน R&D เป็นร้อยละ 3.5 ต่อ GDP ภายในปี 2558 ทั้งนี้ อุตสาหกรรมที่เข้มแข็งของสิงคโปร์ ได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์ บริการการเงิน อุปกรณ์ในการขุดเจาะน้ำมัน การกลั่นปิโตรเลียม การผลิตยา อาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์ยาง และอู่ซ่อมเรือ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2557)

2.4 ด้านสังคม

ประชากรของประเทศสวีเดน นอร์เวย์ และเดนมาร์ก จะมีรูปร่างสูงใหญ่ ผิวขาว ผมสีอ่อน ตาสีอ่อน ซึ่งแตกต่างจากฟินแลนด์ ที่มีลักษณะตาสีฟ้า ผมดำ จมูกค่อนข้างแบน กะโหลกศีรษะค่อนข้างกลม เนื่องจากมีเชื้อสายมองโกลอยด์

ประเทศสวีเดน เป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดประมาณ 9.8 ล้านคน โดยมีประชากรที่เกิดในต่างประเทศสูงถึงร้อยละ 16 (Sweden, 2015) อันเป็นผลมาจากการย้ายถิ่นฐานของประชากรภายในประเทศกลุ่มนอร์ดิก ในช่วงต้นเป็นการอพยพย้ายถิ่นฐานของแรงงาน ต่อมาเป็นผู้ลี้ภัยทางการเมือง โดยสวีเดนเป็นประเทศที่มีผู้ย้ายเข้าสูงหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 และลดลงหลังจากที่ได้มีการออกนโยบายการย้ายเข้าประเทศใหม่ใน พ.ศ. 2510

ประเทศเดนมาร์ก ฟินแลนด์ และนอร์เวย์ มีจำนวนประชากรใกล้เคียงกัน โดยเดนมาร์ก มีจำนวนประชากร 5.6 ล้านคน (Denmark, 2015) ส่วนใหญ่เป็นชาวเดนมาร์ก ร้อยละ 98 ฟินแลนด์ มีประชากรประมาณ 5.4 ล้านคน (Finland, 2015) ส่วนใหญ่เป็นชาวฟินแลนด์ ร้อยละ 94 ส่วนนอร์เวย์ มีประชากรประมาณ 5.1 ล้านคน (Norway, 2015) ส่วนใหญ่เป็นชาวนอร์เวย์และชาวเยอรมันเหนือ มีชาวมืออาชีพอาศัยอยู่ในภาคกลางและภาคเหนือของนอร์เวย์ โดยมีประชากรที่เกิดในต่างประเทศประมาณร้อยละ 8 ส่วนมากเป็นประเทศปากีสถาน เคิร์ด โซมาเลีย และเวียดนาม

ประเทศชิลี มีจำนวนประชากรประมาณ 18 ล้านคน ร้อยละ 95 เป็นเชื้อชาติยุโรปเปียน อาทิ สเปน เยอรมัน อังกฤษ อิตาลีอื่น นอกจากนั้น เป็นอาหรับ ยูโกสลาเวีย ฯลฯ ประชากรของชิลีส่วนใหญ่เป็นชาว Mestizos ซึ่งสืบทอดมาจากการแต่งงานระหว่างชาวสเปนกับคนพื้นเมืองของชิลี ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ โดยนับถือนิกายโรมันคาทอลิก ร้อยละ 76.7 และโปรเตสแตนต์ ร้อยละ 13.2 ภาษาราชการคือ ภาษาสเปน (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2555)

ประเทศสิงคโปร์ มีจำนวนประชากรประมาณ 5.4 ล้านคน เป็นเชื้อชาติจีน ร้อยละ 74.2 มาเลย์ ร้อยละ 13.3 อินเดีย ร้อยละ 9.2 อื่นๆ ร้อยละ 3.3 ประชากรนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 33.9 มุสลิม ร้อยละ 14.3 ลัทธิเต๋า ร้อยละ 11.3 คริสต์ นิกายคาทอลิก ร้อยละ 7.1 ฮินดู ร้อยละ

5.2 คริสต์อื่นๆ ร้อยละ 11.0 และไม่นับถือศาสนา ร้อยละ 16.5 ภาษาราชการ คือ อังกฤษ จีนกลาง มาเลย์ ทมิฬ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2557)

3. การพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศประเทศกรณีศึกษา

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของประเทศกรณีศึกษา แต่ละประเทศมีดังนี้

3.1 ประเทศสวีเดน

รัฐบาลสวีเดนได้ระดมผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านพลังงาน การบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อม การวางผังเมือง และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จนในที่สุดเมื่อปี 2551 ได้มีการออกแนวคิด บริหารจัดการเมืองแบบบูรณาการ ทั้งด้านการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบองค์รวม ด้านพลังงาน การใช้น้ำ การคมนาคมขนส่ง เพื่อตอบสนองวิถีชีวิตของคนเมือง ให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด มีการจัดลิขสิทธิ์แนวคิดนี้ภายใต้ชื่อ “ซิมไบโอซิตี (SymbioCity)” ซึ่งมาจากประโยคภาษาอังกฤษว่า Symbiosis in a city หมายถึง การอยู่ร่วมกันของสิ่งมีชีวิตภายในเมือง โดยมีหลักสำคัญในการบริหารจัดการเมือง คือ การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนและเป็นองค์รวม โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในเมืองให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการใช้พลังงานความร้อนและส่วนเกินจากอุตสาหกรรมมาใช้ในครัวเรือน และการนำขยะและน้ำเสียจากบ้านเรือนมาผลิตเป็นก๊าซชีวภาพ และการใช้พลังงานหมุนเวียนอย่างเป็นระบบ

โดยมีกระบวนการเริ่มจากการวางผังเมืองอย่างเป็นระบบและเน้นให้มีพื้นที่สีเขียว ซึ่งนอกจากจะเป็นปอดและช่วยลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ให้กับเมืองแล้ว ยังทำให้ผู้คนมีจิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วย ขณะที่ การจัดการที่พักอาศัยให้สามารถเดินทางโดยง่ายด้วยระบบขนส่งมวลชน และมีการสร้างท่อส่งน้ำ ส่งพลังงาน ที่มีประสิทธิภาพทำให้สามารถส่งน้ำ พลังงาน และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำ

การออกแบบสถาปัตยกรรมของอาคารต่าง ๆ ต้องมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการก่อสร้างอาคารที่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติให้น้อยที่สุด การจัดการการใช้พลังงานและการจัดการของเสียให้มีประสิทธิภาพ หลักการง่าย ๆ ของการบริหารพลังงาน คือ การนำพลังงานที่เหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์อีก โดยอาคารบ้านเรือนที่มีพื้นที่ว่างจะมีการติดตั้งแผงรับพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อผลิตพลังงานไว้ใช้ในอาคาร

ด้านการจัดการขยะ บ้านเรือนในประเทศสวีเดนสามารถมีการนำขยะมารีไซเคิลถึงร้อยละ 96 ส่วนขยะที่ไม่สามารถนำมารีไซเคิลได้ถูกฝังกลบ ในขณะที่ การจัดการขยะด้วยวิธีการทางชีวภาพกำลังได้รับความนิยมมากขึ้น ขยะกว่าร้อยละ 46 ถูกนำไปเผาให้พลังงานซึ่งเพียง

พอที่จะให้ความร้อนในบ้านถึง 810,000 หลัง ช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน ไดออกไซด์ได้ 2.2 ล้านตันต่อปี

ส่วนน้ำเสียและขยะชีวภาพที่เกิดขึ้นในครัวเรือน สามารถนำไปผลิตเป็นก๊าซชีวภาพเพื่อใช้ในการผลิตพลังงานและใช้กับรถพลังงานสะอาด โดยรถสาธารณะส่วนใหญ่ใช้ก๊าซชีวภาพเป็นเชื้อเพลิง

ประเทศสวีเดนประสบความสำเร็จในการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานหมุนเวียน โดยบรรลุเป้าหมายใช้พลังงานหมุนเวียนในสัดส่วนร้อยละ 50 ของการใช้พลังงานทั้งหมด ก่อนกำหนดในปี 2563 ถึง 8 ปีเต็ม ปัจจุบันสวีเดนผลิตไฟฟ้า ร้อยละ 83 จากพลังงานนิวเคลียร์ และพลังงานน้ำด้วยสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ที่เหลือเป็นการผลิตด้วยพลังงานลมราว ร้อยละ 1% และพลังงานอื่น ๆ อีกร้อยละ 7

กฎหมายและนโยบายที่ประกาศใช้ก็เป็นปัจจัยสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางภาษีที่รัฐบาลจะลดภาษีให้กับรถยนต์ที่ใช้พลังงานสะอาด เช่น รถที่ใช้พลังงานจากก๊าซชีวภาพ เอทานอล หรือแม้กระทั่งพลังงานไฟฟ้า และเก็บภาษีรถยนต์ที่ใช้พลังงานฟอสซิลในสัดส่วนที่สูงกว่า ทำให้ปริมาณการใช้รถยนต์พลังงานสะอาดมีสัดส่วนสูงขึ้นในแต่ละปี

ในขณะที่ การจัดการผังเมือง มีข้อกำหนดในการจัดตั้งแหล่งธุรกิจ ที่พักอาศัย และแหล่งโรงงานอุตสาหกรรมอย่างมีแบบแผน ทำให้ระยะทางเฉลี่ยในการเดินทางไปทำงานของชาวเมืองแต่ละคนอยู่ที่เพียง 10 กิโลเมตร โดย 50% มีที่ทำงานห่างจากบ้านไม่ถึง 5 กิโลเมตร นอกจากนี้ เมืองยังมีการพัฒนาทางสำหรับจักรยานและทางเท้ามากขึ้นทุกปีอีกด้วย (ไทยพับลิก้า, 2558)

ล่าสุดประเทศสวีเดนผ่านกฎหมายใหม่ที่จะมีผลทำให้ประเทศลดการปล่อยคาร์บอนลงจนกระทั่งเป็นศูนย์ภายในปี 2588 นับเป็นประเทศแรกที่มีการปรับเป้าหมายเรื่องการปล่อยคาร์บอนอย่างมีนัยสำคัญ นับตั้งแต่การทำข้อตกลงปารีสเมื่อปี 2558 ซึ่งกำหนดเป้าหมายเรื่องนี้ไว้ที่ปี 2593 โดยมีการจัดตั้งสถานโยบายสภาพอากาศที่เป็นองค์กรอิสระเรียกว่า Climate Policy Council และจะต้องมีแผนปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายซึ่งต้องปรับปรุงทุก 4 ปี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ ประเทศสวีเดนจึงต้องมุ่งไปที่การลดการปล่อยคาร์บอนจากการขนส่งด้วยการเพิ่มการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพและรถยนต์ไฟฟ้าให้มากขึ้น โดยมีแผนที่จะลดการปล่อยคาร์บอนภายในประเทศให้ได้อย่างน้อย 85% และชดเชยการปล่อยคาร์บอนส่วนที่เหลือโดยการปลูกต้นไม้และการลงทุนในโครงการที่ยั่งยืนในประเทศอื่น

3.2 ประเทศเดนมาร์ก

ประเทศเดนมาร์กมีการดำเนินนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในหลายด้าน ดังนี้
 ประการที่ 1 เน้นการใช้จ่ายในด้านสวัสดิการสังคม เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชากร เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา การจัดระบบบำนาญ การดูแลผู้พิการ และผู้สูงอายุ เป็นต้น

ประการที่ 2 ให้ความสำคัญอย่างมากกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประชาชนเข้าศึกษาได้ฟรี โดยรัฐบาลตั้งเป้าหมายพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับมาตรฐานโลก รวมถึงสนับสนุนให้ประชาชนศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดชีวิต และตั้งเป้าให้เด็กนักเรียนต้องจบการศึกษาขั้นต่ำในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรืออาชีวศึกษาเป็นสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 และจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50

ประการที่ 3 ส่งเสริมให้มีการกระจายรายได้เท่าเทียมกันมากที่สุด ประเทศหนึ่งในโลก โดยคนจนและคนรวยจะมีรายได้แตกต่างกันไม่มากเหมือนกับประเทศอื่น ๆ

ประการที่ 4 เข้มงวดในด้านสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวดและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง มีการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ผู้ที่ก่อให้เกิดมลพิษจะต้องเป็นผู้จ่ายเงินภาษีให้กับรัฐบาล เช่น ภาษีการปล่อยน้ำเสีย ภาษีการปล่อยก๊าซคาร์บอน ไดออกไซด์ ภาษีบรรจุก๊าซ ภาษีน้ำมันเชื้อเพลิง ภาษีไฟฟ้า ภาษีผลิตภัณฑ์จาก PVC ฯลฯ แม้เดนมาร์ก จะผลิตขยะเป็นจำนวนมากถึงปีละ 15 ล้านตัน แต่ประสบความสำเร็จในการนำขยะมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบของการรีไซเคิลเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 60 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 35 ถูกนำไปเผาทำลาย โดยนำความร้อนจากการเผาไหม้มาใช้ประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้าเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 95

ประการที่ 5 เป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในด้านพลังงาน โดยมีตัวชี้วัดสำคัญหลายประการ เช่น เป็นประเทศที่ใช้พลังงานหมุนเวียนในการผลิตไฟฟ้าเป็นสัดส่วนสูงที่สุดในยุโรป และประชาชนตื่นตัวในด้านการประหยัดพลังงาน เป็นต้น

ด้านระบบการศึกษา ประเทศเดนมาร์กมีระบบในการจัดหาสถานศึกษาให้กับนักศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา โดยนักศึกษาไม่จำเป็นต้องหาสถานศึกษาเอง ส่วนเกณฑ์ระยะเวลาในการศึกษานั้นกำหนดไว้อย่างต่ำ 10 ปี รวมถึงโรงเรียนเอกชนหรือการศึกษาที่บ้านด้วย โดยร้อยละ 99 ของประชาชนจะมีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาขึ้นไป นอกจากนี้ วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยทุกแห่งจะไม่มี การเก็บค่าใช้จ่า

ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ประเทศเดนมาร์กนับว่าเป็นตัวอย่างสำคัญของประเทศที่ประสบความสำเร็จในด้านพลังงาน จากเดิมที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจาก

ต่างประเทศ จนเมื่อเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันในปี พ.ศ. 2516 จากการที่กลุ่ม โอเปกขึ้นราคาน้ำมันส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเคนมาร্কเป็นอย่างมาก ประเทศต้องตกอยู่ในภาวะเศรษฐกิจถดถอย เพื่อแก้ไขสถานการณ์ในช่วงนั้น รัฐบาลจึงประกาศนโยบายประหยัดพลังงานในด้านต่าง ๆ เช่น การห้ามขับรถยนต์ในวันอาทิตย์ ขณะที่ บางเมืองได้สั่งปิดไฟที่ให้แสงสว่างตามท้องถนน หลังจากนั้น รัฐบาลจึงประกาศโครงการพัฒนาพลังงานทดแทนเพื่อให้ก้าวขึ้นมาเป็นแหล่งพลังงานหลักของประเทศ โดยมีแผนที่จะยกระดับการใช้พลังงานทดแทนให้ได้คิดเป็นอัตราร้อยละ 35 ของการใช้พลังงานทั้งหมดของประเทศในปี 2563 และมีแผนที่จะใช้พลังงานจากแหล่งพลังงานทดแทนร้อยละ 100 ในปี 2593 โดยมีแผนที่จะผลิตกระแสไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานหมุนเวียนให้ได้ร้อยละ 35 จากปริมาณการบริโภคพลังงานภายในประเทศทั้งหมด โดยที่ร้อยละ 50 ของพลังงานดังกล่าวจะผลิตขึ้นจากลม เนื่องจากอยู่บนพื้นที่ที่มีกระแสลมแรง และรัฐบาลยังมีแผนที่จะหาแนวทางการผลิตกระแสไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานอื่น ๆ เช่น ความร้อน ก๊าซชีวภาพ และเทคโนโลยีอื่น ๆ อีกด้วย (Energy Saving. 2558) สำหรับนโยบายด้านพลังงานของเคนมาร্কในปัจจุบัน ประกอบไปด้วยมาตรการด้านต่าง ๆ ดังนี้ (ยุทธศักดิ์ คณาสวัสดิ์, 2558)

ประการที่ 1 รัฐบาลขึ้นภาษีอากรสำหรับสินค้าพลังงาน เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และไฟฟ้า ฯลฯ อย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบันราคาพลังงานเหล่านี้มีอัตราสูงมาก ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมและประชาชนหันมาประหยัดการใช้พลังงาน

ประการที่ 2 รัฐบาลเรียกเก็บภาษีจดทะเบียนรถยนต์ในอัตราสูง กล่าวคือประมาณร้อยละ 105 ของมูลค่ารถยนต์ รวมถึงเรียกเก็บค่าจดทะเบียนในอัตราสูงในพื้นที่กรุงโคเปนเฮเกน เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเลิกการใช้รถยนต์ส่วนตัว และหันมาใช้บริการขนส่งสาธารณะ ส่งผลให้แม้มีรายได้สูง แต่ชาวเคนมาร্কเกือบทั้งหมดมีรถยนต์ไม่เกินครอบครัวละ 1 คัน

ประการที่ 3 รัฐบาลเน้นส่งเสริมการเดินทางโดยใช้จักรยาน ซึ่งยังนิยมกันอย่างแพร่หลาย มีการก่อสร้างเลนสำหรับจักรยานริมถนนจำนวนมาก

ประการที่ 4 รัฐบาลเน้นส่งเสริมการประหยัดพลังงานในบ้านเรือน โดยแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาคารเมื่อปี 2522 กำหนดมาตรการบังคับให้บ้านเรือนต้องติดตั้งฉนวนอย่างหนาภายในอาคารเพื่อลดการสูญเสียความร้อนที่ให้ความอบอุ่นแก่บ้านเรือนในฤดูหนาว เริ่มแรกได้กำหนดว่าอาคารก่อสร้างใหม่จะต้องใช้พลังงานความร้อนไม่เกิน 90 หน่วยต่อ ตร.ม. ต่อปี และต่อมาได้กำหนดมาตรฐานข้างต้นให้เข้มงวดขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อให้เกิดการประหยัดพลังงานมากขึ้น

ประการที่ 5 รัฐบาลปรับโครงสร้างการผลิตไฟฟ้าของประเทศครั้งใหญ่ในช่วงทศวรรษ 1980 จากเดิมที่เป็นโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ แต่มีประสิทธิภาพในด้านพลังงานต่ำเพียง

ร้อยละ 35–45 เนื่องจากพลังงานจำนวนมากสูญเสียไปในรูปของความร้อน โดยได้เปลี่ยนมาเป็นระบบ Combined Heat and Power System ซึ่งเป็นโรงไฟฟ้าขนาดเล็กระบบ Cogeneration หรือ District Heating ที่ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งชุมชน เพื่อให้สามารถนำความร้อนเหลือทิ้งจากการผลิตไฟฟ้ามาให้ความร้อนแก่บ้านเรือนของประชาชนได้ ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพด้านพลังงานเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 80 เพื่อทดแทนรูปแบบเดิมที่แต่ละบ้านจะมีระบบให้ความร้อนของตนเองซึ่งมีประสิทธิภาพต่ำ

3.3 ประเทศฟินแลนด์

ประเทศฟินแลนด์พัฒนาประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่าคนที่มีคุณภาพย่อมสามารถพัฒนาสังคมให้มีคุณภาพได้ ตั้งแต่ปี 2554 ฟินแลนด์ได้นำเสนอยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพัฒนาสังคมไปสู่ความยั่งยืน (Socially Sustainable Finland 2020) โดยตั้งเป้าหมายความสำเร็จในปี 2563 ซึ่งความยั่งยืนในมุมมองของรัฐสวัสดิการอย่างฟินแลนด์ได้คำนึงถึง ความเสมอภาคและเท่าเทียม ทุกคนในสังคมได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็เพศใดหรือมีสถานะทางสังคมแบบใด ล้วนแล้วแต่เป็นประชากรฟินแลนด์ทั้งสิ้น ทุกคนต้องได้รับสวัสดิการอย่างเท่าเทียมกัน ในเชิงนโยบายรัฐบาลฟินแลนด์ตั้งเป้าที่จะลดสิ่งที่จะแสดงความแตกต่างของคนในสังคมให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องสวัสดิการสังคมและสาธารณสุขเพื่อลดปัญหาความยากจนระยะยาว โดยทำผ่านบริการรัฐที่ปฏิบัติต่อผู้เข้ารับบริการเสมือนลูกค้านึง เน้นการให้บริการและวิธีการทำงานใหม่ ๆ รวมถึงการเข้าใจการพัฒนามนุษย์ ส่งเสริมศักยภาพผ่านสุขภาวะและทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งยุทธศาสตร์ชาตินี้เกิดขึ้นจากความพยายามทำความเข้าใจอดีตและปัจจุบันของประเทศผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล และงานวิจัยต่าง ๆ เช่น โครงสร้างประชากรและปัญหาประชากรสูงวัย โรคเรื้อรังที่มาจากวิถีชีวิตประชากร การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและวิธีการทำงานของประชากร ปัจจัยด้านบริบทต่างประเทศที่จะเข้ามากระทบต่อการพัฒนาสังคมและสาธารณสุข การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ความหลากหลายทางวัฒนธรรม การพัฒนาภายในภูมิภาค หรือแม้กระทั่งรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในสังคมที่จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ด้านสังคม ประเทศฟินแลนด์ให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางการศึกษา โดยไม่มีการเก็บค่าเล่าเรียนสำหรับนักเรียนเต็มเวลาและมีการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ตั้งแต่อายุ 7-16 ปี โรงเรียนทุกแห่งจะมีอาหารกลางวันบริการฟรี การเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายไม่บังคับ โดยมีทั้งการเรียนเตรียมอุดมศึกษาสายสามัญ และอาชีวศึกษา ส่วนในระดับอุดมศึกษาก็จะมีทั้งมหาวิทยาลัยและโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง โดย World Economic Forum ได้จัดอันดับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของฟินแลนด์ให้เป็นอันดับที่ 1 ของโลก โดยรากฐานการศึกษาของประเทศ

ฟินแลนด์ มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเสมอภาค โรงเรียนทุกแห่งต้องเป็นโรงเรียนที่ดี ใส่ใจคนที่เรียน ถ้างั้น และสนับสนุนคนที่เรียนรู้ตามปกติ ดังนั้น ครูต้องมีความสามารถในการตอบสนองต่อ ความสามารถของเด็กที่แตกต่างกัน 2) สนับสนุนการเงิน หรือไม่มีการเก็บค่าเล่าเรียน 3) ประเมินผล นักเรียน จะไม่มีการจัดอันดับครูหรือนักเรียน แต่เป็นการประเมินผลเพื่อเก็บข้อมูลไปใช้ในการ พัฒนาศักยภาพทางการศึกษาเท่านั้น และ 4) หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านการเรียนรู้แบบองค์รวม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ได้ตั้งแต่วัยเด็กถึงผู้ใหญ่

นอกจากนี้ ประเทศฟินแลนด์ตระหนักถึงสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน ทำให้ประเทศฟินแลนด์พัฒนาหลักสูตรหลักของชาติใหม่อย่างต่อเนื่อง โดย ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งอยู่ในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยหลักสูตรล่าสุดที่ปรับใช้ใน ปี 2559 ปลูกฝังให้นักเรียนมีความสามารถใน 7 ด้าน ได้แก่ 1) Thinking and learning to learn มี ทักษะในการคิดและการเรียนรู้ สร้างให้เด็กรู้จักการตั้งคำถาม ใช้วิธีการทดลองมากขึ้น และเน้นการ มีส่วนร่วม ซึ่งทักษะนี้จะส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ไปพร้อมกับครู 2) Cultural competence, Interaction, and self-expression เพราะ 1 ใน 5 ของนักเรียนในโรงเรียนไม่ใช่คนฟินแลนด์ ดังนั้น ครู ต้องคำนึงว่าเด็กจะเรียนร่วมกันอย่างไรในความหลากหลาย ขณะเดียวกัน นักเรียนจะได้ตระหนักถึง ที่มาที่ไปในวัฒนธรรมของเขา ซึ่งครูต้องสอนนักเรียนว่า ความหลากหลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตที่ พวกเขาสามารถเรียนรู้ และอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่มได้ 3) Taking care of oneself and others; managing daily life คำถามที่เกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวันมีความสำคัญ เพราะความต้องการรู้ของเด็กในเรื่อง ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่พวกเขาต้องนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน หากพวกเขามีข้อมูลที่ถูกต้องจะสามารถดูแล ตัวเองและคนอื่นได้ 4) Multiliteracy เน้นความสามารถในการอ่านและเขียนได้หลายภาษา ซึ่งทักษะ นี้จะทำให้เด็กเข้าใจแหล่งข้อมูล และตีความข้อมูลเหล่านั้นได้ โดยครูจะช่วยให้เด็กเข้าใจว่า พวกเขาที่มีข้อมูลสารสนเทศหลากหลายอยู่รอบตัว ดังนั้น จะต้องทำความเข้าใจต่อข้อมูลต่าง ๆ ว่า เป็นอย่างไร แล้วอะไรเป็นเรื่องสำคัญ 5) Competence in Information and Communication Technology (ICT) โรงเรียนจะบูรณาการไอซีทีเข้าไปในสาขาวิชาต่าง ๆ ยกตัวอย่างเรื่องจริยธรรม ในการใช้ไอซีที การโต้ตอบ และการสร้างปฏิสัมพันธ์ โดยไอซีทียังเป็นเครื่องมือสำคัญในการ เรียนรู้ของเด็กทั้งการเรียนเดี่ยวและการเรียนเป็นกลุ่ม 6) Working life competence and entrepreneurship นักเรียนได้เรียนรู้ว่าวิชาต่าง ๆ มีบทบาทอย่างไรในการทำงาน ทั้งยังมีการ กำหนดให้นักเรียนบางระดับชั้น ไปร่วมทำงานกับผู้ใหญ่ด้วย ซึ่งการให้ข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ เด็กสัมผัสกับประสบการณ์จริง จะทำให้เขารู้ว่าเส้นทางการทำงาน และทางเลือกของชีวิตจะเป็น อย่างไร และ 7) Participation, Involvement and building a sustainable future ครูจะส่งเสริมให้เด็ก

เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความยั่งยืน ทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และผู้อื่น รวมถึงการให้ความสำคัญกับการดูแลสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทักษะและความสามารถทั้งหมดนี้ จะช่วยหล่อหลอมให้เด็กในประเทศฟินแลนด์เติบโตเป็นผู้ที่เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต

ด้านสิ่งแวดล้อม ประเทศฟินแลนด์มีนโยบายพัฒนาพลังงานอย่างยั่งยืนเพื่อตอบสนองการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยเฉพาะมีให้กระทบกรอบพันธกรณีต่าง ๆ เช่น พิธีสารเกียวโต และความร่วมมือใน EU เป็นต้น เมื่อ 6 พฤศจิกายน 2551 รัฐบาลฟินแลนด์ได้เห็นชอบต่อยุทธศาสตร์ว่าด้วยสภาพภูมิอากาศและพลังงาน (Climate and Energy Strategy) ซึ่งกำหนดนโยบายและมาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศและพลังงานของประเทศจนถึงปี 2563 (ค.ศ. 2020) และขยายเวลาไปจนถึงปี 2593 อาทิ การกำหนดการใช้พลังงานที่ 310 TWh และใช้ไฟฟ้าที่ 98 TWh ในปี 2563 การขยายแหล่งพลังงานที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในอัตราร้อยละ 38 ในปี 2563 โดยจะสนับสนุนให้ใช้พลังงานที่มาจากไม้ เชื้อเพลิงอื่น ๆ ที่นำกลับมาใช้ใหม่ พลังงานจาก heat pumps ก๊าซชีวภาพ และพลังงานลม นอกจากนี้ รัฐบาลส่งเสริมการผลิตพลังงานภายในประเทศและนำเข้าพลังงานจากแหล่งที่หลากหลาย ทั้งส่งเสริมให้พลังงานทดแทนมีราคาที่สามารถแข่งขันในตลาดได้ โดยตั้งเป้าให้มีการใช้พลังงานทดแทนถึงร้อยละ 60 ในปี 2558

การใช้พลังงานในประเทศฟินแลนด์ มีจุดเด่นที่การกระจายแหล่งพลังงาน โดยมีการใช้น้ำมัน ร้อยละ 27 ถ่านหิน ร้อยละ 12 นิวเคลียร์ ร้อยละ 17 ก๊าซธรรมชาติ ร้อยละ 11 และพลังงานทดแทนมากถึงร้อยละ 24 โดยประมาณร้อยละ 25 ของไฟฟ้าที่ใช้ในประเทศฟินแลนด์ผลิตจากพลังงานนิวเคลียร์ซึ่งมีจำนวน 5 แห่ง ทั้งนี้ พลังงานทดแทนที่ใช้ในประเทศฟินแลนด์ประกอบด้วยพลังงานจากกากเหลวจากภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 10 เชื้อเพลิงจากไม้ ร้อยละ 6 พลังงานจากพืช ร้อยละ 6 พลังน้ำ ร้อยละ 3 และที่เหลือเป็นพลังงานความร้อน ลม และอื่น ๆ

ด้านนโยบายประหยัดพลังงาน ประเทศฟินแลนด์มีมาตรการอนุรักษ์พลังงานและการประหยัดพลังงานไฟฟ้า เช่น ความตกลง Voluntary Energy Efficiency Agreements for 2008-2016 กับภาคเอกชนและเทศบาลเพื่อจัดทำแผนและกำหนดมาตรการในการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ การให้สิทธิพิเศษในการลดหย่อนภาษีสำหรับรถยนต์ส่วนบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริโภคเลือกใช้รถยนต์ขนาดเล็ก รถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซล และรถยนต์ที่มีอัตราการใช้เชื้อเพลิงต่ำ การดำเนินการตาม EU Energy Performance of Building Directives แผนปฏิบัติการแห่งชาติสำหรับการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ (National Energy Efficiency Action Plan-NEEAP ซึ่งผนวกอยู่ในยุทธศาสตร์ว่าด้วยสภาพ ภูมิอากาศและพลังงาน) โครงการส่งเสริมเทคโนโลยีชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable Community Technology Programme) เพื่อวิจัยและพัฒนาสาขาการใช้

พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ การให้เงินสนับสนุนการซ่อมแซมอาคารที่พักอาศัยที่มุ่งเน้นการประหยัดพลังงาน (Energy Grants for Residential Buildings) นโยบายการให้ความช่วยเหลือด้านพลังงาน (Energy Aid) สำหรับการศึกษา วิจัย เพื่อส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์/เทคโนโลยีที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และลดมลภาวะอันเนื่องมาจากการผลิตพลังงาน เป็นต้น

ประเทศฟินแลนด์มีความก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีพลังงานทดแทนมาก โดยเฉพาะพลังงานชีวภาพ ซึ่งการถ่ายทอดวิทยาการด้านนี้นำรายได้เข้าสู่ประเทศจำนวนมาก โดยสาขาที่ประเทศฟินแลนด์มีศักยภาพ ได้แก่

1. ชีวมวล ประเทศฟินแลนด์ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ในการผลิตพลังงาน และได้พัฒนาเทคโนโลยีนี้จนมีความก้าวหน้าอย่างมาก ทั้งมีโรงงานผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลที่จัดว่าใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก
2. Heat pump เป็นการผลิตความร้อนจากการปล่อยน้ำเสียที่ได้รับการบำบัด แล้วลงสู่ทะเลโดยผ่าน heat pump และความเย็นที่ได้โดยตรงจากทะเลผ่าน heat exchangers ซึ่งเทคโนโลยีนี้สามารถช่วยลดการปล่อยก๊าซ CO₂ ได้ถึงร้อยละ 80
3. พลังงานนิวเคลียร์ ประเทศฟินแลนด์ให้ความสำคัญต่อความปลอดภัย การกำจัดกากนิวเคลียร์โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การไม่พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ และมีนโยบายที่จะไม่สร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์เพื่อส่งออกไฟฟ้าในลักษณะถาวร
4. การเผาไหม้ตรง เป็นเทคโนโลยีการเผาไหม้เชื้อเพลิง รวมถึงถ่านหิน โดยไม่ให้ปล่อยก๊าซ CO₂

3.4 ประเทศนอร์เวย์

ประเทศนอร์เวย์เป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดเล็ก แต่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมสูง และได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่นำลงทุนอันดับ 2 ในทวีปยุโรป และอันดับ 9 ของโลก เป็นประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี เนื่องจากมีแหล่งน้ำมันเป็นของตนเอง

เดิมทีประเทศนอร์เวย์เป็นประเทศยากจน แต่เมื่อปลายปี 2512 มีการค้นพบแหล่งน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติในทะเลเหนือ ทะเลนอร์เวย์ และทะเลเรเรนส์ ทำให้ประเทศนอร์เวย์เป็นประเทศรวยภายในพริบตา โดยประเทศนอร์เวย์มีการวางแผนคิดในการใช้น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม พร้อมกับเพิ่มคุณภาพชีวิตควบคู่กับการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ประเทศนอร์เวย์ตั้งบริษัท Statoil ซึ่งรัฐบาลถือหุ้น ร้อยละ 67 ทำหน้าที่สำคัญในการสร้างความมั่นคงมั่งคั่งด้านพลังงาน นอกจากนี้ มีบริษัท Statkraft ทำหน้าที่ผลิตกระแสไฟฟ้า

เหมือนกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ บริษัท Statnett คูแอสายส่งกระแสไฟฟ้าซึ่งมี 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ (Central Grid) ระดับภูมิภาค (Regional Grid) และระดับท้องถิ่น (Distribution Grid) ประเทศนอร์เวย์ดำเนินนโยบายด้านพลังงานบนแนวคิดที่ว่า ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสมบัติของสมาชิกสังคมปัจจุบัน และสมาชิกรุ่นต่อไปในอนาคตอย่างเท่าเทียมกัน ประเทศนอร์เวย์ใช้กระแสไฟฟ้าจากพลังน้ำที่มีต้นทุนต่ำที่สุดมากกว่า 90% ของความต้องการภายในประเทศ เพื่อขับเคลื่อนทั้งแสงสว่าง การขนส่งสาธารณะระบบราง ไปจนถึงอุตสาหกรรม ซึ่งเขื่อนผลิตไฟฟ้ามีจำนวนมาก เนื่องจากแต่ละปีหิมะขั้วโลกเหนือละลายเป็นน้ำไหลเข้าสู่ทะเลสาบเป็นจำนวนมากขึ้นตามอุณหภูมิของโลก

สำหรับแนวทางการพัฒนาแหล่งปิโตรเลียม ประเทศนอร์เวย์เลือกส่งออกน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นหลัก คิดอันดับ 3 ของโลก โดยส่งออกให้กลุ่มประเทศยุโรป และใช้บริโภคภายในประเทศเป็นส่วนน้อย ซึ่งชาวนอร์เวย์จะต้องซื้อน้ำมันและก๊าซธรรมชาติตามราคาที่สูงขึ้น ต้นทุนที่แท้จริง ไม่มีการอุดหนุนราคาเหมือนในหลายประเทศ เนื่องจากรัฐบาลตระหนักถึงทรัพยากรทางพลังงานที่มีจำกัด ซึ่งกำไรที่ได้จากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติถูกนำมาจัดตั้งกองทุน Government Pension Fund-Global ซึ่งเปรียบเสมือนเงินออมจำนวนมากที่รัฐบาลออมให้ประชาชน ในปัจจุบันประเทศนอร์เวย์มีเงินกองทุนจำนวนมหาศาลสำหรับอนาคตของคนรุ่นต่อไป จนเกิดความมั่นใจได้ว่าแม้ทรัพยากรปิโตรเลียมของประเทศจะมีน้อยลง แต่ชาวนอร์เวย์ก็มีกองทุนที่มีศักยภาพในการจัดหาพลังงานมาใช้ได้ในอนาคตอย่างไม่เป็นปัญหา นอกจากนี้ ยังนำมาจัดสรรเป็นสวัสดิการให้กับประชากรในประเทศ อาทิ การรักษาฟรี เรียนฟรี และสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าบนเวทีโลก เป็นต้น โดยชาวนอร์เวย์มีรายได้ต่อหัวประมาณ 88,000 เหรียญสหรัฐฯ สูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก (ปตท., 2557) แต่ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่มั่งคั่งและใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง เงินเดือนและค่าแรงของประชาชนในประเทศมีระดับที่ค่อนข้างเสมอภาค ความแตกต่างระหว่างรายได้ของพนักงานใช้แรงงานและพนักงานในบริษัทนั้นมีไม่มากนัก (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2558)

นอกจากนี้ ประเทศนอร์เวย์กำลังจะเป็นชาติแรกในโลกที่ก้าวสู่การใช้พลังงานทดแทนอย่างเต็มรูปแบบ โดยหน่วยงานที่วางแผนด้านการพัฒนาพลังงานสีเขียวคาดว่าจะเป็นไปได้ที่ประเทศนอร์เวย์จะสามารถใช้พลังงานทดแทนได้ทั้งหมดในปี 2593 โดยนอร์เวย์เป็นประเทศที่มีการใช้พลังงานไฟฟ้ามากที่สุดในโลก จำนวนกว่า 110,000 ล้าน กิโลวัตต์ชั่วโมง ซึ่งรัฐบาลประกาศว่าจะไม่มีการใช้ยานพาหนะที่ขับเคลื่อนโดยเชื้อเพลิงจากซากดึกดำบรรพ์ (Fossil Fuel) ในนอร์เวย์หลังจากปี 2568

3.5 ประเทศชิลี

หลังจากที่ประเทศชิลีได้เข้าเป็นสมาชิกของ OECD ในปี 2553 ทาง OECD ได้สนับสนุนให้ชิลีได้พัฒนากลยุทธ์การเติบโตสีเขียว เพื่อที่จะสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม การสร้างงาน และการสนับสนุนความเท่าเทียมกันทางสังคม โดยกลยุทธ์นี้ได้เสนอว่า เพื่อที่จะให้ความเสี่ยงของสุขภาพประชากรลดลง พัฒนาคุณภาพชีวิต และรักษามรดกทางสิ่งแวดล้อมของประเทศ มีความจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งในเครื่องมือจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ มีการออกแบบเครื่องมือใหม่ ๆ มีการดำเนินการตามการปฏิบัติที่ดีที่สุดของกฎระเบียบในระดับนานาชาติ และมีการสนับสนุนการสร้างตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ ทั้งนี้ กลยุทธ์การเติบโตสีเขียวแห่งชิลีได้ถูกพัฒนาขึ้นในปี 2556 ด้วยความร่วมมือของกระทรวงการคลังและกระทรวงสิ่งแวดล้อม โดยมีการดำเนินงานแยกออกเป็น 3 ช่วง คือ ระยะสั้น (ปี 2557) ระยะกลาง (ปี 2561) ระยะไกล (ปี 2565)

วัตถุประสงค์ของ Chile's National Green Growth Strategy

1. เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสร้างโอกาสต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน การคำนึงถึงผลกระทบภายนอกทางสิ่งแวดล้อม และการสนับสนุนตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมให้ปราศจากมลพิษ และเพื่อตั้งมาตรฐานความเสี่ยงทางคุณภาพและสิ่งแวดล้อมขั้นต่ำ ที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถทวนสอบได้ รวมทั้งมีกรอบเวลาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
3. เพื่อพัฒนาพันธสัญญาของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในระดับนานาชาติ โดยคำนึงถึงสัดส่วนและความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน รักษาความสามารถในการแข่งขันของชิลี และย้ายจุดยืนการบูรณาการไปสู่ตลาดโลก
4. เพื่อให้มั่นใจว่าประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ถูกจัดเก็บไว้โดยหน่วยงานของภาครัฐ และเพื่อให้มั่นใจว่าปัจเจกบุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ระบุไว้ใน Law 19.300 ได้

เพื่อที่จะประสบความสำเร็จตาม 4 วัตถุประสงค์ข้างต้น กลยุทธ์การเติบโตสีเขียวแห่งชิลีจึงประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก คือ (1) การใช้เครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อม (Implementation of Environmental Management Instruments) (2) การสนับสนุนตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Promotion of the Market of Environmental Goods and Services) และ (3) การติดตามและการวัดผลความก้าวหน้าของกลยุทธ์ (Monitoring and Measuring of the Strategy) โดยทั้ง 3 เสาหลักมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน กล่าวคือ การใช้เครื่องมือการจัดการ

สิ่งแวดล้อมจะก่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการติดตามและการวัดผลความก้าวหน้าผ่านทางดัชนีชี้วัดต่าง ๆ

เพื่อที่จะบรรลุผลสำเร็จตาม 3 เสาหลัก จึงมีการกำหนดแกนกลยุทธ์ (Strategic Axes) และแนวทางการดำเนินการ (Lines of Action) ไว้ ซึ่งเมื่อดูในรายละเอียดจะพบว่า การใช้เครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อมจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การแบ่งตามชนิดของเครื่องมือ เช่น มาตรการกำกับและควบคุม และเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และเครื่องมือที่สอดคล้องกัน เป็นต้น และการแบ่งตามกลยุทธ์การพัฒนาที่ยั่งยืนรายสาขา เช่น การท่องเที่ยว และการก่อสร้าง เป็นต้น ส่วนการสนับสนุนตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจะเกี่ยวข้องกับนวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาธุรกิจ และการอบรมสีเขียว เป็นต้น (โครงการพัฒนาศูนย์วิจัยนโยบายด้านเศรษฐกิจสีเขียว, 2561)

ตารางที่ 3-3 แกนกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินการของ Chile's National Green Growth Strategy

เสาหลัก	แกนกลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ
ทั่วไป	การเติบโตสีเขียว	สนับสนุนความสมดุลระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการรักษาสิ่งแวดล้อม
	มาตรฐานความเสี่ยงทางคุณภาพและสิ่งแวดล้อม	นับจำนวนมาตรฐานความเสี่ยงทางคุณภาพและสิ่งแวดล้อม ขั้นต่ำ
	พันธมิตรระหว่างประเทศ	สร้างความมั่นใจในการยินยอมทำตามพันธมิตรระหว่างประเทศ
การใช้เครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อม	มาตรการกำกับและควบคุม	ปรับปรุงมาตรฐานมลพิษและการใช้มาตรฐานมลพิษ
		สนับสนุนการพัฒนาแผนป้องกันและกำจัดการปนเปื้อน
		สร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาแผนการจัดการ
		สร้างความเข้มแข็งในการออกแบบและการจัดการพื้นที่อนุรักษ์
		ปรับปรุงระบบประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 3-3 แกนกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินการของ Chile's National Green Growth Strategy (ต่อ)

เสาหลัก	แกนกลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ
การใช้เครื่องมือ การจัดการ สิ่งแวดล้อม	เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ และเครื่องมือที่สอดคล้องกัน	ทบทวนการวางหลักเกณฑ์ภาษีเชื้อเพลิงใหม่
		สนับสนุนการใช้ใบอนุญาตปล่อยมลพิษที่สามารถค้าขายได้
		ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผู้ผลิตเพิ่มขึ้น
		พัฒนาและดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่ยั่งยืน
		สนับสนุนตลาดสิ่งแวดล้อม
		สร้างความเข้มแข็งให้กับการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม
		สนับสนุนและขยายข้อตกลงการผลิตที่สะอาด
		สนับสนุนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร
		สนับสนุนและขยายการใช้ NAMAs
	กลยุทธ์การพัฒนาที่ยั่งยืนรายสาขา	สนับสนุนกลยุทธ์ที่ยั่งยืนในภาคการท่องเที่ยว การก่อสร้าง และพลังงาน
การปฏิบัติที่ดีที่สุดของ กฎระเบียบ		สร้างความเข้มแข็งในการประเมินผลกระทบของกฎระเบียบ
		ดำเนินการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์
		สร้างความเข้มแข็งในการประสานงานระหว่างกระทรวง
		สร้างความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของประชาชน
สนับสนุนตลาด สินค้าและบริการ ที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม	นวัตกรรมที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมและความเป็น ผู้ประกอบการ	สนับสนุนความเป็นผู้ประกอบการในบริบทด้านสิ่งแวดล้อม
		สนับสนุนนวัตกรรมและการวิจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ

ตารางที่ 3-3 แกนกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินการของ Chile's National Green Growth Strategy (ต่อ)

เสาหลัก	แกนกลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ
สนับสนุนตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	งานและการอบรมสีเขียว	สนับสนุนการสร้างงานสีเขียว
		สนับสนุนการอบรมด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม
การติดตามและการวัดผลความก้าวหน้าของกลยุทธ์	ดัชนีการเติบโตสีเขียว	สร้างดัชนีในระดับชาติและท้องถิ่น
	ดัชนีพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อม	พัฒนาเครื่องมือสำหรับการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชน
	ดัชนีความเป็นอยู่ที่ดี	พัฒนาบัญชีสิ่งแวดล้อม
		สนับสนุนการใช้ดัชนีเศรษฐกิจสังคม

ที่มา: โครงการพัฒนาศูนย์วิจัยนโยบายด้านเศรษฐกิจสีเขียว

3.6 ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์นับได้ว่าเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าในเรื่องการเติบโตอย่างยั่งยืนมากที่สุดในอาเซียนเพราะนับตั้งแต่ได้รับเอกราชเพียงแค่ 2 ปี ประเทศสิงคโปร์ก็ได้ริเริ่มการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและการเติบโตที่ยั่งยืนแล้ว โดยโครงการแรกคือ “เมืองแห่งสวน” (Garden City) ในปี 2510 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้สิงคโปร์ปกคลุมด้วยความเขียวขจีจากต้นไม้และมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ต่อมาในปี 2511 ก็ได้มี “โครงการรณรงค์ความสะอาดแห่งสิงคโปร์” (Singapore Clean Campaign) ส่วนในปี 2514 ได้มีการออกกฎหมายด้านมลพิษทางอากาศ ซึ่งบรรจุอยู่ใน “พระราชบัญญัติอากาศสะอาด” (Clean Air Act) นอกจากนี้ ประเทศสิงคโปร์ยังได้ตัดสินใจที่จะตั้งเขตอุตสาหกรรมให้อยู่ห่างจากตัวเมืองในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 70 และการบำบัดแม่น้ำสิงคโปร์ที่เต็มไปด้วยมลพิษจากการสัญจรทางน้ำ ให้กลายเป็นพื้นที่ตัวเมืองที่มีความสวยงามและมีชีวิตชีวา ในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 80

พิมพ์เขียวด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Blueprint) ของประเทศสิงคโปร์ฉบับแรกได้ริเริ่มขึ้นในปี 2535 โดยใช้ชื่อว่า “แผนสีเขียวแห่งสิงคโปร์” (Singapore Green Plan: SGP) โดยกระทรวงสิ่งแวดล้อม (ปัจจุบันคือกระทรวงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรน้ำ) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจนทำให้ประเทศสิงคโปร์กลายเป็น “เมืองสีเขียว” (green city) ภายในปี 2543 ต่อมาในปี 2545 ได้มีการนำแนวคิดและปัญหาทางสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ เพิ่มเข้าไป อาทิเช่น มลพิษข้ามแดน และ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น จึงเกิดเป็นพิมพ์เขียวด้านสิ่งแวดล้อมฉบับที่ 2 ที่มีชื่อว่า “แผนสีเขียวแห่งสิงคโปร์ ปี ค.ศ. 2012” (Singapore Green Plan 2012: SGP2012) โดยมุ่งเน้นในเรื่องความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมของประเทศสิงคโปร์เป็นหลัก ซึ่งพิมพ์เขียวฉบับนี้ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม ในปี 2549 ถึงแม้ว่าเป้าหมายต่าง ๆ ใน SGP2012 ได้ประสบความสำเร็จแล้ว แต่เพื่อให้การพัฒนาความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมของประเทศมีความต่อเนื่องไปจนถึงปี 2573 ประเทศสิงคโปร์จึงได้เริ่มดำเนินการพิมพ์เขียวด้านสิ่งแวดล้อมฉบับที่ 3 “พิมพ์เขียวที่ยั่งยืนแห่งสิงคโปร์” (Sustainable Singapore Blueprint) ในเดือน เมษายน พ.ศ. 2552 โดยมีวิสัยทัศน์ให้ประเทศสิงคโปร์เป็นเมืองที่น่าอยู่และมีชีวิตชีวาและเป็นเมืองที่คนสิงคโปร์รักและภาคภูมิใจที่จะเรียกว่า “บ้าน” ต่อจากนั้น ได้มีการพัฒนาพิมพ์เขียวด้านสิ่งแวดล้อมฉบับที่ 4 “พิมพ์เขียวที่ยั่งยืนแห่งสิงคโปร์ ปี ค.ศ. 2015” (Sustainable Singapore Blueprint 2015: SSB2015) ซึ่งได้เริ่มดำเนินการในเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2552

SSB2015 ได้วางวิสัยทัศน์ออกเป็น 3 เรื่อง คือ บ้านอันเป็นที่รักและน่าอยู่ (Liveable and Endearing Home) เมืองที่ยั่งยืนและมีชีวิตชีวา (Vibrant and Sustainable City) และชุมชนที่งดงามและกะตือรือร้น (Active and Gracious Community) โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเด็นหลัก คือ เมืองนิเวศน์อัจฉริยะอันเป็นที่รัก (“Eco-smart” Endearing Towns) ประเทศสิงคโปร์ที่ลดการใช้รถยนต์ (A “Car-Lite” Singapore) การมุ่งสู่ประเทศปลอดขยะ (Towards a Zero Waste Nation) การเป็นผู้นำทางด้านเศรษฐกิจสีเขียว (A Leading Green Economy) และชุมชนที่งดงามและกะตือรือร้น (An Active and Gracious Community) ซึ่งจะกล่าวโดยย่อ ดังนี้

1. บ้านอันเป็นที่รักและน่าอยู่ (Liveable and Endearing Home) แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) เมืองนิเวศน์อัจฉริยะอันเป็นที่รัก (“Eco-smart” Endearing Towns) มีโครงการต่างๆ เช่น การริเริ่มเขตที่อยู่อาศัยแบบใหม่ที่เปรียบพร้อมด้วยเทคโนโลยีและการออกแบบเชิงนวัตกรรม เช่น Punggol Northshore, Jurong Lake District, Kampong Bugis และ Marina South การฟื้นฟูที่ดินให้มีความยั่งยืนผ่านทางโครงการต่างๆ เช่น Remaking Our Heart Land และ HDB Greenprint (โดย HDB เป็นคำย่อของ Housing Development Board) การสนับสนุนความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่และอาคารต่าง ๆ ในวงกว้างผ่านทางโครงการ BCA Green Mark (โดย BCA ย่อมาจาก Building and Construction Authority) การจัดหาและรักษาพื้นที่สีเขียวในตัวเมือง และอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติ เพื่อให้ตระหนักถึงการเป็น “เมืองในสวน”(City in a Garden) การดำเนินโครงการ Active, Beautiful, Clean Waters (ABC Waters) เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เกิดพื้นที่สีน้ำเงิน (Blue Space) สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจเพิ่มมากขึ้น การให้โอกาสแก่ชุมชนในการเพิ่มพื้นที่สาธารณะในละแวกบ้าน การช่วยเหลือผู้อยู่อาศัยในการประหยัดน้ำและพลังงาน รวมทั้งดำเนิน

กิจการ 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) ได้ง่ายขึ้น และ 2) ประเทศสิงคโปร์ที่ลดการใช้รถยนต์ (A “Car -Lite” Singapore) มีโครงการต่างๆ เช่น การริเริ่มเมืองที่มีนวัตกรรมและการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมของการเดินและการจักรยานที่ดีขึ้น โดยเริ่มจาก Ang Mo Kio การพัฒนาโครงข่ายจักรยานให้ครอบคลุมมากกว่า 700 ก.ม. ภายในปี 2573 ด้วยโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยและมาตรฐานทางจริยธรรมที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนการจักรยานที่ปลอดภัยภายในเมืองและระหว่างเมือง การสร้างพื้นที่ปลอดรถยนต์ในหมู่บ้านจัดสรรและตัวเมือง เช่น Civic District ที่ถนนจะถูกปิดชั่วคราวหรือถาวร เพื่อทำกิจกรรมสาธารณะ การนำร่องโครงการแบ่งปันรถยนต์ไฟฟ้า (Electric Car-sharing Scheme) เพื่อให้ผู้พักอาศัยมีความสะดวกสบายในการเข้าถึงรถยนต์ไฟฟ้า โดยที่ไม่ต้องเป็นเจ้าของ เป็นต้น

2. เมืองที่ยั่งยืนและมีชีวิตชีวา (Vibrant and Sustainable City) แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การมุ่งสู่ประเทศปลอดขยะ (Towards a Zero Waste Nation) มีโครงการต่าง ๆ เช่น การใช้ปล่องทิ้งขยะกลางสำหรับขยะที่สามารถนำมารีไซเคิลได้ในแพลตฟอร์มเคหะแห่งใหม่ และอำนวยความสะดวกสำหรับการรีไซเคิลขยะในบ้านเรือนที่มีการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้น การใช้ระบบลำเลียงขยะอัตโนมัติ (Pneumatic Waste Conveyance System) ในเมืองการเคหะเพื่อสนับสนุนให้มีการกำจัดขยะที่สะดวกสบายและถูกสุขลักษณะ การสร้างโรงงานกำจัดขยะแบบครบวงจร (Integrated Waste Management Facility) ที่สามารถคัดแยกขยะรีไซเคิลออกมาจากขยะทั้งหมดได้ การริเริ่มโครงการที่ลดอาหารที่ถูกทิ้ง (Food Waste) ในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มและปรับปรุงการรีไซเคิลขยะผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Electrical and Electronic Waste) เพิ่มมากขึ้น และ 2) การเป็นผู้นำทางด้านเศรษฐกิจสีเขียว (A Leading Green Economy) มีโครงการต่าง ๆ เช่น การริเริ่มเขตนวัตกรรมใหม่ เช่น การบูรณาการ Clean Tech Park, Nanyang Technological University และนิคมอุตสาหกรรมในอนาคต (เช่น Bulim, Jalan Bahar, และ Tengah) เป็นต้น เพื่อให้เป็นห้องทดลองที่มีชีวิตและสามารถอุ้มชูความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้ การเพิ่มการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในระบบพลังงานเป็น 350 MWp ภายในปี ค.ศ. 2020 ผ่านทาง Solar Nova programme การพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมนวัตกรรมอาคารเขียว (Green Buildings Innovation Cluster) มูลค่า 52 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาอาคารเขียว เป็นต้น

3. ชุมชนที่งดงามและกะตือรือร้น (Active and Gracious Community) มีโครงการต่าง ๆ เช่น การจัดหาพื้นที่สาธารณะให้กับชุมชนมากขึ้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำให้ลานสาธารณะของเมืองการเคหะแห่งใหม่ใน Punggol และ Bedok มีความคึกคักมากขึ้น การให้สาธารณะมีส่วนร่วมใน Ubin Project เพื่อปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในภาพรวมให้ดีขึ้น สร้างประสบการณ์และทดลองเทคโนโลยีที่ยั่งยืนใหม่ ๆ การปรับปรุง

Rail Corridor ให้ดีขึ้น เพื่อเป็นพื้นที่สีเขียวสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ การสร้างพื้นที่ปลอดขยะ “Bright Spots” มากขึ้น ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ Keep Singapore Clean Movement การสนับสนุนธุรกิจให้ใส่ใจกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และให้มีส่วนร่วมในโครงการภาคสมัครใจต่าง ๆ เป็นต้น

ทั้งนี้ ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศขนาดเล็กและมีทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างจำกัด จึงต้องมีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยประเทศสิงคโปร์มีหน่วยงานรัฐบาลที่ดูแลรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม คือ องค์กรด้านสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (National Environment Agency: NEA)

NEA รับผิดชอบการรักษาสิ่งแวดล้อมให้สะอาดของประเทศสิงคโปร์ โดยมีหน้าที่รักษาสาธารณสุขให้มีมาตรฐานสูง ปรับปรุงและรักษาสิ่งแวดล้อม ให้บริการข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับอากาศ และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ NEA มีนโยบายในการรักษาสิ่งแวดล้อม ดังนี้

3.6.1 คุณภาพอากาศ

ประเทศสิงคโปร์ได้ให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพอากาศ ซึ่งให้ความสนใจในเรื่องการป้องกันการปล่อยอากาศเป็นพิษโดยมุ่งไปยัง 2 ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้อากาศเป็นพิษก็คือ โรงงานอุตสาหกรรม และ ยานยนต์

โรงงานอุตสาหกรรม NEA ได้จัดให้มีแผนการที่มีชื่อ NEA’s Source Emission Test Scheme สำหรับโรงงานอุตสาหกรรม โดยโรงงานอุตสาหกรรมจะต้องดำเนินการทดสอบการปล่อยอากาศจากแหล่งผลิตของตน ซึ่งจะช่วยให้โรงงานอุตสาหกรรมได้รับการตรวจสอบมลพิษทางอากาศของพวกเขาอย่างสม่ำเสมอ

ยานยนต์ NEA ได้ควบคุมชนิดและคุณภาพของน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในประเทศสิงคโปร์และได้มีการกำหนดมาตรฐานการปล่อยไอเสียสำหรับรถทุกคันภายใต้กฎข้อบังคับ Regulation 19 of the Environmental Protection and Management (Vehicular Emissions) Regulations เช่น การจำกัดการปล่อยไอเสียของรถยนต์นั่งส่วนบุคคลที่ใช้น้ำมันเบนซิน ต้องมีค่าคาร์บอนมอนอกไซด์อยู่ที่ 2.2 กรัมต่อกิโลเมตร ส่วนรถยนต์นั่งส่วนบุคคลที่ใช้น้ำมันดีเซล ต้องมีค่าคาร์บอนมอนอกไซด์อยู่ที่ 1.0 กรัมต่อกิโลเมตร

3.6.2 คุณภาพน้ำ

NEA ได้มีการควบคุมมลพิษทางน้ำและคุณภาพในระบบท่อน้ำทิ้งของประเทศสิงคโปร์เช่นเดียวกับแหล่งน้ำและพื้นที่ชายฝั่งทะเล โดยน้ำเสียทั้งหมดจะต้องถูกปล่อยในระบบท่อน้ำทิ้งสาธารณะ ทั้งนี้ การปล่อยน้ำเสียลงท่อระบายน้ำเปิด คลอง และ แม่น้ำ จะอยู่ภายใต้

การควบคุมโดย Environment Protection and Management Act (EPMA) และ NEA's Pollution Control Department (PCD) ส่วนทางด้าน การปล่อยน้ำเสียจาก โรงงานอุตสาหกรรมจะต้องได้รับการบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ระบุไว้ก่อนที่จะถูกปล่อยลงท่อระบายน้ำหรือแม่น้ำลำคลอง

3.6.3 ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน

NEA ได้มีการส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาครัฐ อุตสาหกรรม และ คริวเรือน โดยผ่านบทบัญญัติ การสร้างแรงจูงใจ และการให้ข้อมูล

ภาครัฐ NEA ได้มีการส่งเสริมหน่วยงานภาครัฐให้มีมาตรการด้าน สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนที่รวมประสิทธิภาพการใช้พลังงาน พลังงานน้ำ และการรีไซเคิล

ภาคอุตสาหกรรม NEA ได้มีหน่วยงานภายในที่ชื่อว่า The Energy Efficiency Promotion Centre (EEPC) ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางครบวงจรสำหรับการจัดการพลังงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยเกี่ยวกับการจัดการด้านพลังงานที่สำคัญภายใต้ Energy Conservation Act และ การลงทุนด้านพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาคครัวเรือน NEA ได้มีการส่งเสริมให้ภาคครัวเรือนซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มาประหยัดพลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม

3.6.4 การรีไซเคิล

NEA ได้เปิดตัวโปรแกรมการรีไซเคิล เพื่อส่งเสริมการลดปริมาณของ เสีย และการรีไซเคิลในบ้าน โรงเรียนและนิคมอุตสาหกรรม

บ้าน (Housing & Development Board : HDB) NEA มีโครงการที่ชื่อว่า "Door-to-Door collection with recycling bags" โดยประชาชนได้มีการรวบรวมสิ่งของที่ต้องการรีไซเคิลไว้ที่หน้าประตูบ้านก่อนเวลา 7.30 ในช่วงเช้าของวันที่กำหนดเก็บ ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่มาเก็บ สิ่งของเหล่านั้นเพื่อถูกนำไปรีไซเคิลอีกครั้ง

โรงเรียน NEA มีโครงการที่ชื่อว่า The Schools Recycling Corner Program ซึ่งมีเป้าหมายที่จะให้ความรู้และปลูกฝังนิสัยการนำสิ่งของเหลือใช้มารีไซเคิลแก่นักเรียน โดยการจัดตั้งมุมรีไซเคิลใน โรงเรียนที่ซึ่งมีถังขยะรีไซเคิลสำหรับกระดาษ กระจก และขวดน้ำ พลาสติกเช่นเดียวกับอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่ต้องการรีไซเคิลไว้ให้บริการแก่เด็กนักเรียนด้วย

นิคมอุตสาหกรรม NEA มีมาตรการการรณรงค์รีไซเคิลสำหรับ JTC Industrial Estates โดยการจัดตั้งศูนย์ถังขยะไว้ทุกมุมของนิคมอุตสาหกรรมเพื่อเก็บเศษไม้สำหรับการนำมาใช้ใหม่ นอกจากนี้ ยังมีถังขยะสำหรับเก็บกระดาษ อลูมิเนียม พลาสติก โลหะ และกระจก อีกด้วย

3.6.5 ด้านสาธารณสุข

ประเทศสิงคโปร์ได้มีกฎหมายห้ามสูบบุหรี่ในบางพื้นที่ (Prohibition in Certain Places) เพื่อให้ประเทศสิงคโปร์มีสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และมีสุขภาพที่ดี ดังนั้น ประเทศสิงคโปร์จึงได้กำหนดพื้นที่ที่ประชาชนสามารถสูบบุหรี่ได้ เช่น ในเขตพื้นที่อาศัย สามารถสูบบุหรี่ได้ตรงบริเวณทางเชื่อมต่อจากรถประจำทางไปยังบ้านประชาชน บริเวณที่โล่ง และบันได ส่วนในเขตสาธารณะ เช่น สะพานทางเดิน ผู้สูบบุหรี่อยู่ห่างจากขอบของป้ายรถเมล์ 5 เมตร และผู้สูบบุหรี่สามารถสูบบุหรี่ด้านนอกตัวอาคารของโรงพยาบาลเท่านั้น เป็นต้น

สุขอนามัยอาหาร ประเทศสิงคโปร์ได้มีกฎระเบียบเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติการด้านอาหาร (Food Handlers) ผู้ที่มีส่วนในการเตรียมความพร้อมของอาหาร เช่น พ่อครัว ผู้ช่วยพ่อครัวฯ พวกเขาจะต้องลงทะเบียนกับ NEA และจะต้องเข้าร่วมหลักสูตรที่ทาง NEA ได้กำหนดไว้ คือ WDA Food Hygiene Course ทั้งนี้ผู้ประกอบการร้านอาหารจะต้องส่งพนักงานจำนวน 1 คน เพื่อที่จะได้รับการฝึกฝนให้ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลด้านสุขอนามัยของร้าน

การจัดการศูนย์อาหาร (Hawker Centers) และตลาดปัจจุบันนี้ NEA ได้ดูแลจัดการและควบคุมการจัดการศูนย์อาหารและตลาดในสิงคโปร์จำนวน 107 แห่ง ซึ่ง NEA จะทำหน้าที่ในการดูแลในเรื่องใบอนุญาตและด้านสุขอนามัยให้มีคุณภาพอยู่เสมอ

การรักษาความสะอาดที่สาธารณะ NEA ได้ทำงานอย่างใกล้ชิดกับประชาชน ภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อรวบรวมชุมชนให้หันมาใส่ใจรักษาสิ่งแวดล้อมให้สะอาด โดย NEA ได้ออกมาตรการบังคับใช้อย่างเข้มงวด เช่น ค่าปรับ ถ้ามีการทำผิดกฎรักษาความสะอาด นอกจากนี้ NEA ยังได้ส่งเสริมการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการรักษาความสะอาดที่สาธารณะด้วย

สรุป

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นเป้าหมายการพัฒนา ที่นานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยได้ลงนามและมีคำมั่นร่วมกันในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อเดือน กันยายน พ.ศ. 2558 ซึ่งถือว่าเป็นวาระการพัฒนาในระดับโลกที่สำคัญที่สุด วาระหนึ่ง และจะเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2559 ไปจนถึงปี พ.ศ. 2573

ทั้งประเทศไทยและประเทศกรณีศึกษาต่างก็มีความตระหนักและตื่นตัวกับการดำเนินการตามเป้าหมาย SDGs เห็นได้จากแต่ละประเทศมีความพยายามในการกำหนดนโยบายที่

เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีทั้งนโยบายที่มีอยู่เดิม และนโยบายที่พัฒนาขึ้นใหม่เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในแต่ละด้าน

สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนมาอย่างยาวนาน โดยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ซึ่งหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ตลอดจนได้เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีซึ่งก็ได้ผนวกเป้าหมาย SDGs เข้าไว้ด้วย โดยรัฐบาลไทยได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกเป้าหมายและทุกพื้นที่ ทั้งนี้ รัฐบาลได้มีการมอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบแต่ละเป้าหมาย SDGs รวมไปถึงการกำหนดนโยบายเพื่อให้บรรลุแต่ละเป้าหมายไว้อย่างค่อนข้างครอบคลุม

สำหรับประเทศกรณีศึกษา ประเทศในกลุ่มนอร์ดิกมีการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบรัฐสวัสดิการเป็นพื้นฐาน ซึ่งเน้นการใช้จ่ายในด้านสวัสดิการสังคม เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชากร จึงมีนโยบายที่มีอยู่เดิมจำนวนมากที่สอดคล้องกับการดำเนินงานตามเป้าหมาย SDGs โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและสังคม ในด้านสิ่งแวดล้อมก็มีความพยายามในกำหนดนโยบายข้อบังคับ และกฎหมายที่เข้มงวด รวมไปถึงการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้ประเทศบรรลุเป้าหมายในด้านนี้อย่างจริงจัง ส่วนประเทศชิลีหลังจากที่เข้าเป็นสมาชิกของ OECD ในปี 2553 ทาง OECD ได้สนับสนุนให้ประเทศชิลีได้พัฒนากลยุทธ์การเติบโตสีเขียว เพื่อที่จะสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม การสร้างงาน และการสนับสนุนความเท่าเทียมกันทางสังคม โดยใช้กลยุทธ์การเติบโตสีเขียวแห่งชิลีได้ถูกพัฒนาขึ้นในปี 2556 เป็นกลไกหลักในการพัฒนา ขณะที่ ประเทศสิงคโปร์นับได้ว่าเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าในเรื่องการเติบโตอย่างยั่งยืนเป็นอันดับต้น ๆ ในอาเซียน เพราะมีการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดทำพิมพ์เขียวออกมาหลายฉบับนับตั้งแต่ปี 2535 จนมาถึงฉบับล่าสุดที่ชื่อว่า “พิมพ์เขียวที่ยั่งยืนแห่งสิงคโปร์ ปี ค.ศ. 2015” (SSB2015) ซึ่งใช้เป็นกลไกหลักในการพัฒนาที่ยั่งยืน

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลการดำเนินนโยบายของประเทศไทย เปรียบเทียบกับ ประเทศกรณีศึกษา

วิเคราะห์ผลการดำเนินนโยบายของประเทศไทยตามแนวทาง SDGs

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) เป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาของ UN ที่มีความกว้างขวางและครอบคลุมแทบทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ มีเป้าหมายที่จะบรรลุให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2573 ในการที่จะทราบว่าสถานะของเป้าหมายทั้งในระดับโลกและของแต่ละประเทศเป็นอย่างไร บรรลุเป้าหมายหรือไม่ จำเป็นต้องมีตัวชี้วัด (Indicators) มาเป็นเครื่องบ่งชี้สถานะเหล่านั้น

จากเป้าหมายทั้งหมด 17 ข้อ เป้าประสงค์ร่วม 169 เป้าประสงค์ SDGs มีตัวชี้วัดรวมทั้งหมด 241 ตัวชี้วัด กระจายอยู่ในแต่ละเป้าประสงค์ กล่าวคือ ทุกเป้าประสงค์จะมีตัวชี้วัดอย่างน้อย 1 ตัว หรือมากกว่านั้น ตัวชี้วัดสำหรับบางเป้าประสงค์อาจจะไม่เกี่ยวกับประเทศไทย ชุดตัวชี้วัดของบางเป้าประสงค์อาจดูแคบ และไม่ครอบคลุม ซึ่งส่วนนี้เป็นเรื่องของแต่ละประเทศที่จะพัฒนาตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศนั้น ๆ และครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้อง

สำหรับกรณีประเทศไทยนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และสำนักงานสถิติแห่งชาติ ร่วมกันรวบรวมสถิติทุกอย่างที่ภาครัฐมีอยู่เพื่อตรวจสอบว่า ปัจจุบันสถานะด้านข้อมูลทางสถิติของประเทศไทยมีความพร้อมเพียงใด และจะปรับปรุงให้ครอบคลุมเพื่อให้การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ SDGs มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้อย่างไร (SDG Move Thailand, Online, 2016)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำผลการดำเนินการตามแผนการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติจากรายงาน SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงเทียบเคียงกับตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือกตามรายละเอียดในบทที่ 3

ทั้งนี้ รายงาน SDG Index and Dashboards Report 2017 เป็นรายงานที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงสถานะในเบื้องต้นของแต่ละประเทศ ซึ่งตัวชี้วัดที่เลือกมาใช้ เป็นตัวชี้วัดที่มีข้อมูลครอบคลุมประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ โดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น World Data Lab, OECD, FAO, UNICEF และ WHO เป็นต้น มีการแสดงผลจากเกณฑ์การวัดในแต่ละเป้าหมาย โดยมีคะแนน

เต็ม เท่ากับ 100 และแบ่งสถานะแสดงผลเป็น 4 สี คือ สีเขียว หมายถึง บรรลุตามเกณฑ์เป้าหมาย ตามด้วย สีเหลือง สีส้ม และสีแดง แสดงถึงความห่างจากเป้าหมายที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ

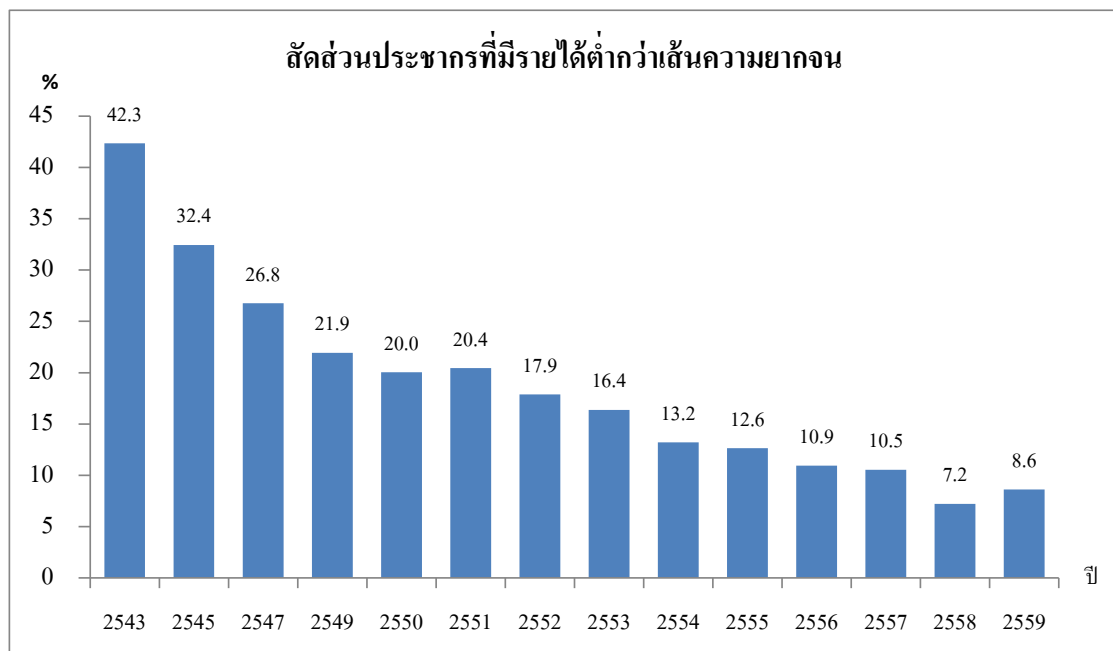
ใน SDG Index and Dashboards Report 2017 ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 55 ได้คะแนนรวม 69.5 จากทั้งหมด 157 ประเทศ ทั้งนี้ คะแนนเฉลี่ยของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและ เอเชียใต้ เท่ากับ 63.3 ขณะที่ ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับสูงสุด 4 อันดับแรก ได้แก่ สวีเดน เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และนอร์เวย์ โดยมี SDG Index อยู่ที่ 85.6 84.2 84.0 และ 83.9 ตามลำดับ

1. เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตาม เป้าหมายที่ 1 ของประเทศไทย เป็น “สีเขียว” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 100.0

หากพิจารณาจากตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ ต่ำกว่าเส้นความยากจน พบว่า ลดลงจากร้อยละ 42.3 ในปี 2543 เหลือร้อยละ 8.6 ในปี 2559 แสดง ดังแผนภาพที่ 4-1

แผนภาพที่ 4-1 สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความยากจน และความเหลื่อมล้ำปรากฏอยู่ในหลายรูปแบบ แม้ประชากรร้อยละ 8.6 มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนของประเทศ แต่หากนับรวมประชากรที่มี รายได้อ่อนอยู่เหนือความยากจนเพียงเล็กน้อย สัดส่วนจะเพิ่มขึ้นสูงมาก (กระทรวงการต่างประเทศ, 2560)

การดำเนินมาตรการของรัฐบาลตั้งที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 หลายโครงการยังเป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาในระยะสั้น เช่น โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐแก่ผู้มีรายได้น้อย (ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี) โดยในปี 2559 ได้เบิกจ่ายเงินครั้งแรก 17,469 ล้านบาท แก่ผู้ผ่านเกณฑ์ 7.5 ล้านคน และโครงการให้เงินอุดหนุนสำหรับเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 3 ปี โดยจ่ายเป็นเงิน 600 บาท ต่อคนต่อเดือน เป็นต้น

ทั้งนี้ การแก้ปัญหาค่าความยากจนในระยะยาว ควรจะเป็นไปในทางที่ช่วยส่งเสริมอาชีพ หรือให้ประชาชนสามารถนำไปต่อยอดให้เกิดประโยชน์ ควรเน้นสนับสนุนให้ประชาชนรู้จักพึ่งพาตนเองให้ได้ แทนที่จะรอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลตลอดเวลา

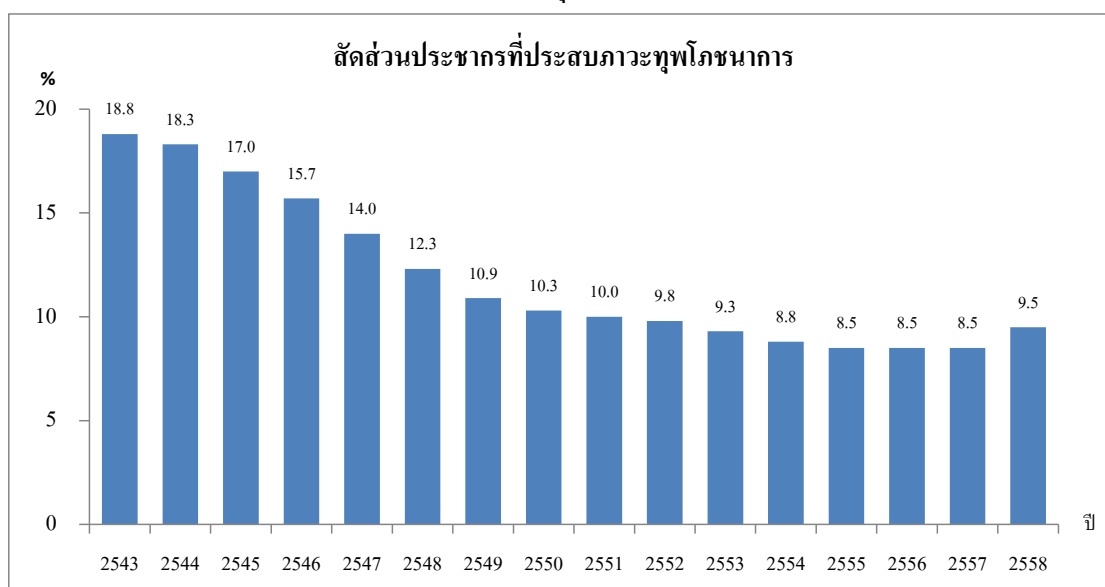
2. เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุงโภชนาการและสนับสนุนการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 2 ของประเทศไทย เป็น “สีแดง” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 55.0

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ สัดส่วนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ ความชุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็น ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ความชุกของภาวะทุพโภชนาการพอม ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี และความชุกของภาวะน้ำหนักเกิน ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

สัดส่วนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ พบว่า ในช่วงปี 2543-2558 มีแนวโน้มลดลง โดยลดลงจากร้อยละ 18.8 ในปี 2543 เหลือร้อยละ 9.5 ในปี 2558 แสดงดังแผนภาพที่ 4-2

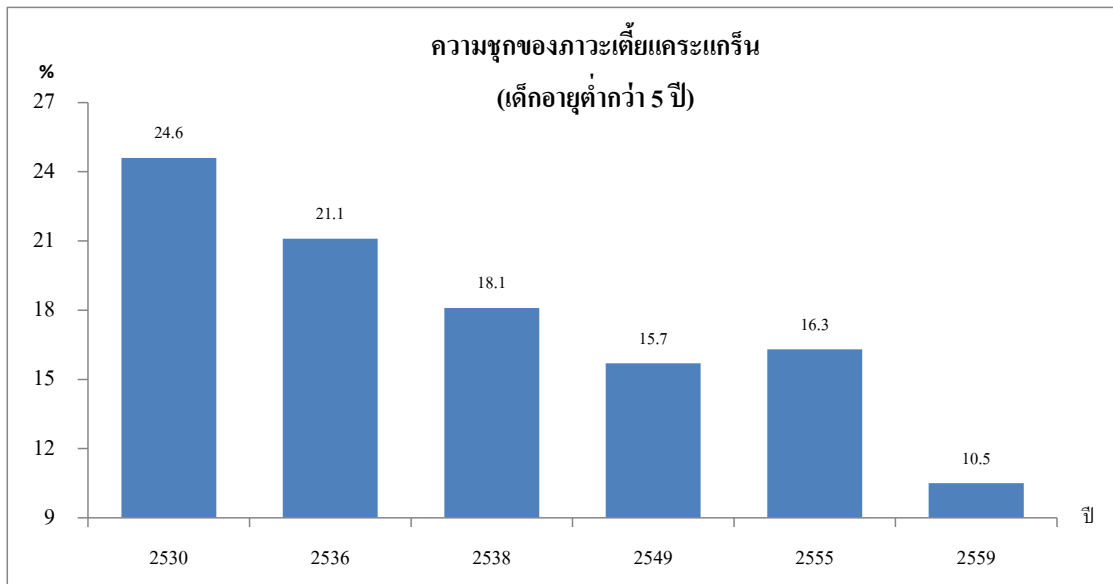
แผนภาพที่ 4-2 สัดส่วนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ

ที่มา: World Bank

ความชุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็น ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี พบว่า ในช่วงปี 2530-2559 มีแนวโน้มลดลง โดยลดลงจากร้อยละ 24.6 ในปี 2530 เหลือร้อยละ 10.5 ในปี 2559 แสดงดังแผนภาพที่ 4-3

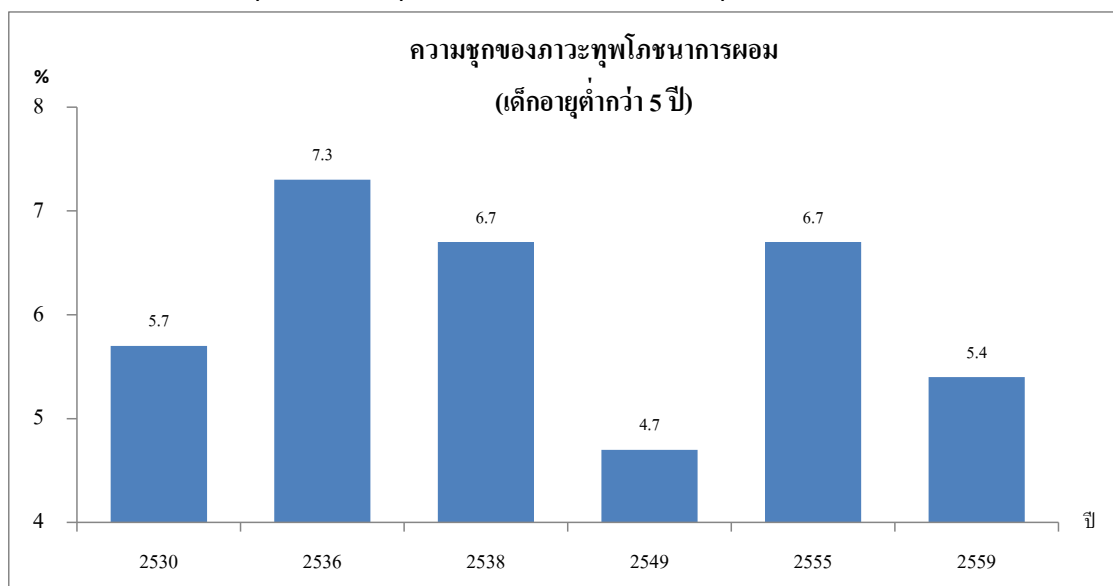
แผนภาพที่ 4-3 ความชุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็น ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

ที่มา: World Bank

ความชุกของภาวะทุพโภชนาการผอม ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี พบว่า ในช่วงปี 2530-2559 ยังมีความผันผวน ทั้งนี้ ลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 5.7 ในปี 2530 เหลือร้อยละ 5.4 ในปี 2559 โดย แสดงดังแผนภาพที่ 4-4

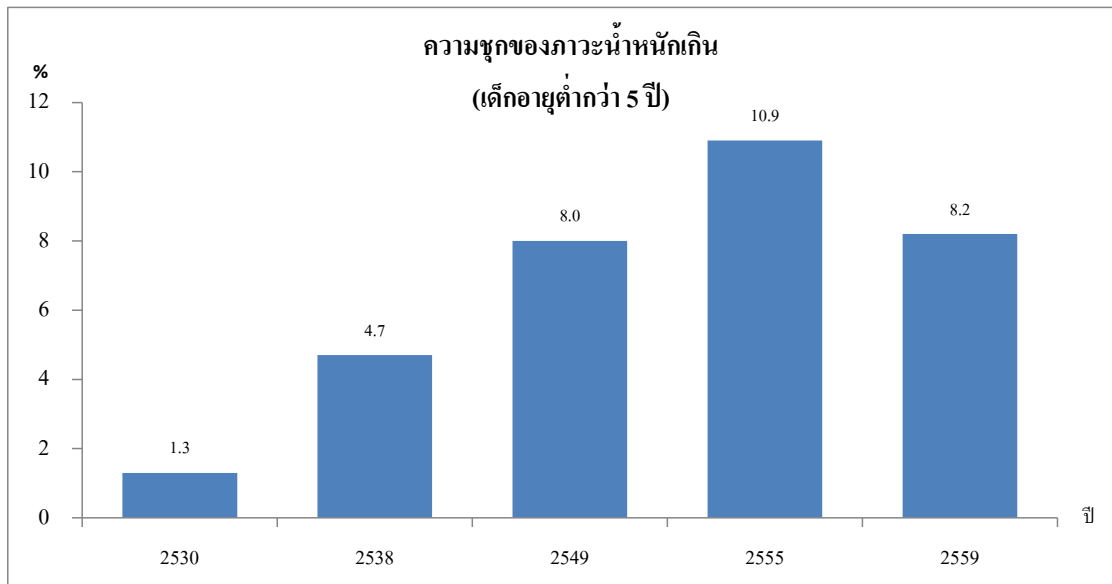
แผนภาพที่ 4-4 ความชุกของภาวะทุพโภชนาการผอม ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

ที่มา: World Bank

ความชุกของภาวะน้ำหนักเกิน ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี พบว่า ในช่วงปี 2530-2559 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.3 ในปี 2530 เป็นร้อยละ 8.2 ในปี 2559 โดยแสดงดังแผนภาพที่ 4.5

แผนภาพที่ 4-5 ความชุกของภาวะน้ำหนักเกิน ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

ที่มา: World Bank

จากข้อมูลตัวชี้วัดของผู้วิจัยได้ทำการศึกษา พบว่า ในช่วงปี 2543-2559 ประเทศไทยมีแนวโน้มภาวะความมั่นคงทางด้านอาหารที่ดีขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลของ SDG Index and Dashboards Report 2017 ที่รายงานว่าสถานการณ์ดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 2 ของประเทศไทย เป็น “สีแดง” อันเนื่องมาจาก SDG Index and Dashboards Report มีข้อจำกัดจากการใช้ข้อมูลแบบจุดเวลาในการคำนวณสถานะ และไม่ได้วัดถึงแนวโน้ม โดยข้อมูลแบบจุดเวลาที่ใช้ในการบ่งชี้สถานะนั้นล่าช้ากว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยทำการศึกษา รวมถึงเป็นปีที่ผลของค่าสถิติออกมาในทางลบ จึงส่งผลให้สถานะโดยรวมในรายงานออกมาไม่ดีนัก

ทั้งนี้ การที่ประเทศไทยมีภาวะความมั่นคงทางด้านอาหารที่ดีขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านการเกษตรกรรม สามารถผลิตอาหารได้เพียงพอสำหรับการบริโภคในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ ประกอบกับรัฐบาลดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างหลักประกันให้ทุกคน โดยเฉพาะคนยากจนและกลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการ และเพียงพอ และกำหนดมาตรการเร่งรัดดำเนินงาน โภชนาการสตรีและเด็กปฐมวัยเพื่อลดจำนวนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ ตลอดจนผลักดันพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารทารกและเด็กเล็กและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ รัฐบาลยังสร้างหลักประกันให้มีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตร

ที่มีภูมิคุ้มกันเพื่อเพิ่มผลิตภาพและการผลิตที่รักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัย และภัยพิบัติอื่น ๆ และจะพัฒนาที่ดินและคุณภาพดินอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม ในภาวะปัจจุบันที่มีปัจจัยแวดล้อมหลากหลาย เช่น ความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ และความผันผวนทางเศรษฐกิจ เป็นความท้าทายสำคัญของรัฐบาลที่จะต้องปรับและวางแผนมาตรการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ขณะเดียวกันยังคงรักษาความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพไว้ โดยอาจนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาช่วยส่งเสริมและแก้ไขปัญหาเพื่อให้ประเทศไทยสามารถปรับตัวและคงไว้ซึ่งการเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ต่อไปอย่างยั่งยืน

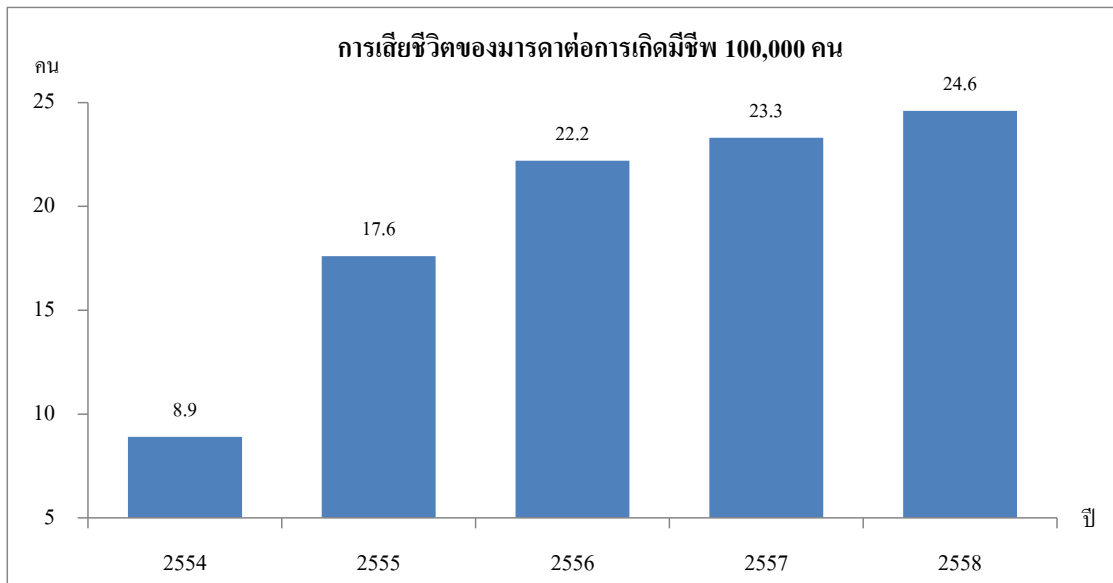
3. เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสุขภาพที่ดีของคนทุกเพศทุกวัย

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 3 ของประเทศไทย เป็น “สีแดง” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 76.2

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน การเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน และการเสียชีวิตจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน ต่อประชากร 100,000 คน

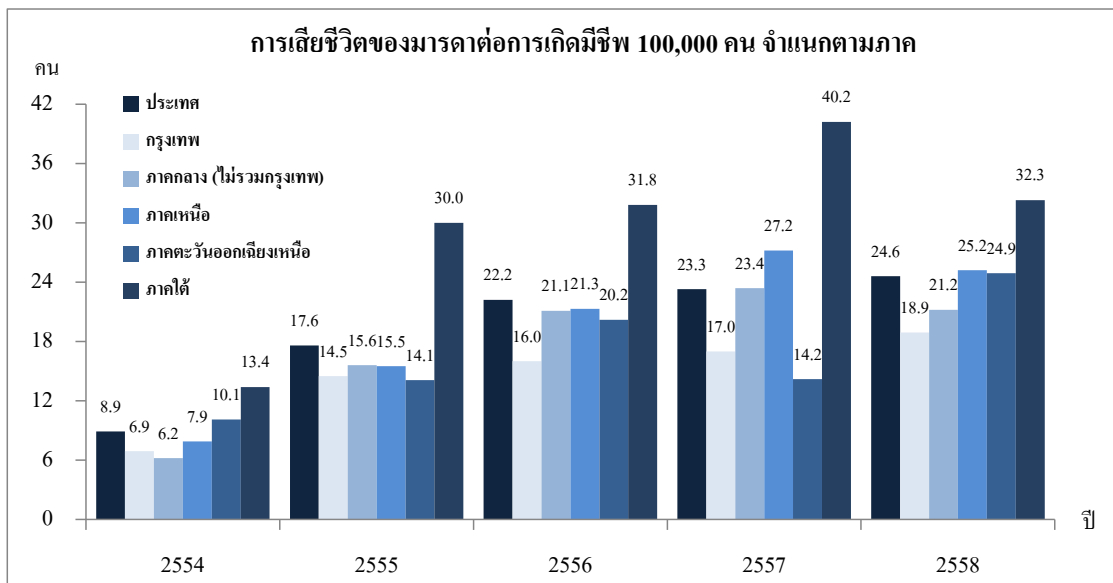
การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน พบว่า ในช่วงปี 2554-2558 มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 8.9 คน ในปี 2554 เป็น 24.6 คน ในปี 2558 หากพิจารณาจำแนกตามภาค พบว่า ภาคใต้ มีอัตราการเสียชีวิตสูงที่สุด แสดงดังแผนภาพที่ 4-6 และ 4-7 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 4-6 การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

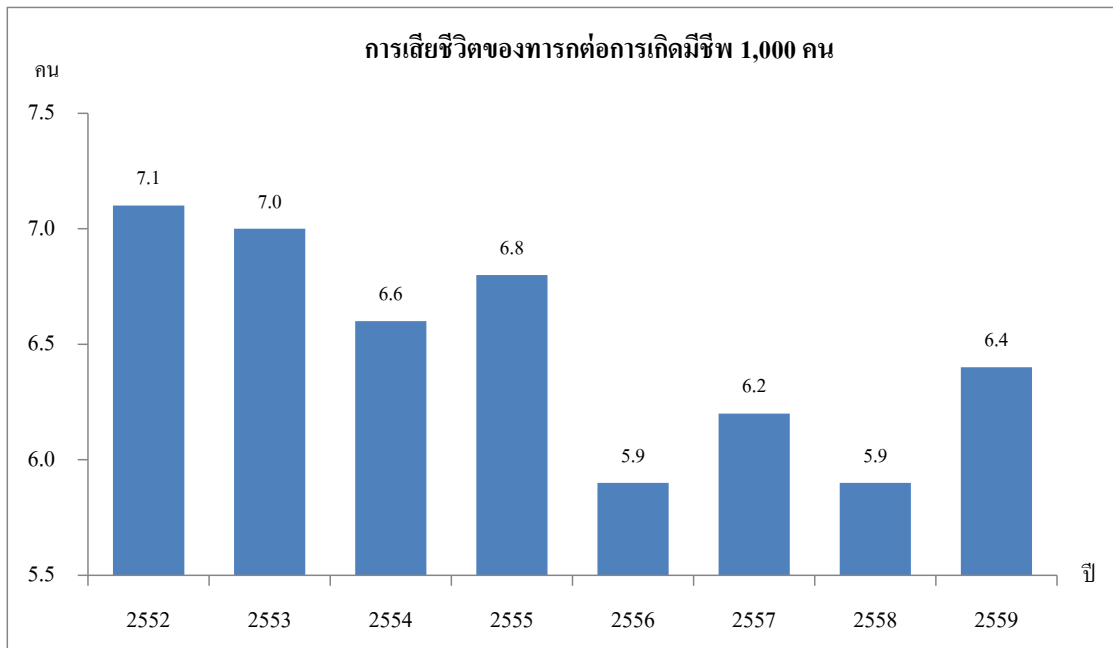
แผนภาพที่ 4-7 การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน จำแนกตามภาค

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

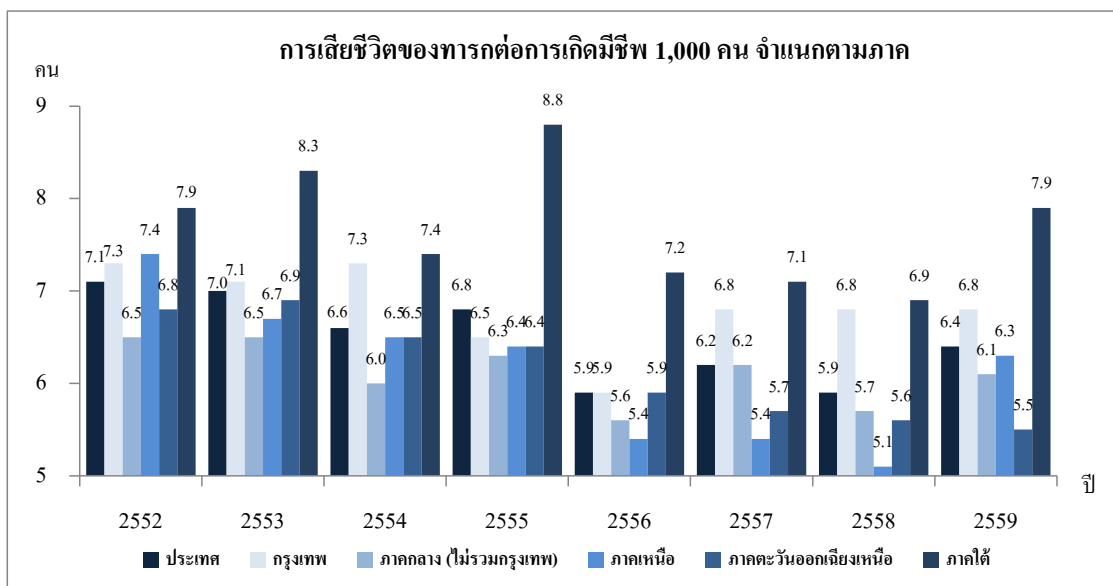
การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน พบว่า ในช่วงปี 2552-2559 มีแนวโน้มลดลง แต่ยังมีความผันผวน โดยลดลงจาก 7.1 คน ในปี 2552 เหลือ 6.4 คน ในปี 2559 หากพิจารณาจำแนกตามภาค พบว่า ภาคใต้ มีอัตราการเสียชีวิตที่สูงที่สุด แสดงดังแผนภาพที่ 4-8 และ 4-9 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 4-8 การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน

ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

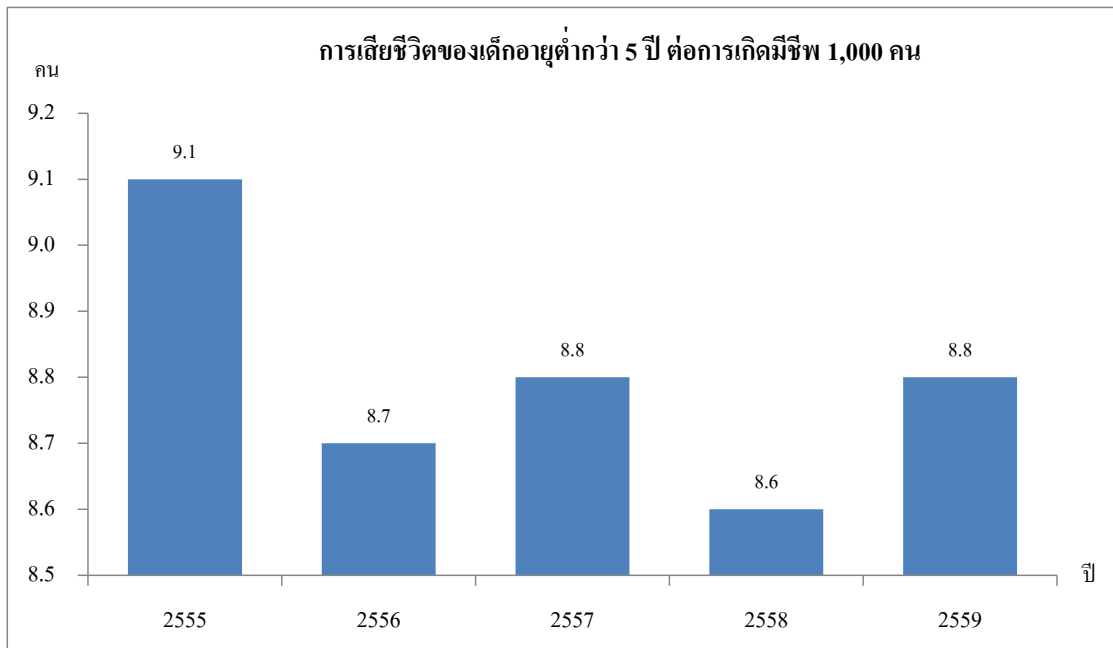
แผนภาพที่ 4-9 การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน จำแนกตามภาค

ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

การเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน พบว่า ในช่วงปี 2555-2559 มีแนวโน้มลดลง แต่ยังมีคามผันผวน โดยลดลงจาก 9.1 คน ในปี 2555 เหลือ 8.8 ในปี 2559 แสดงดังแผนภาพที่ 4-10

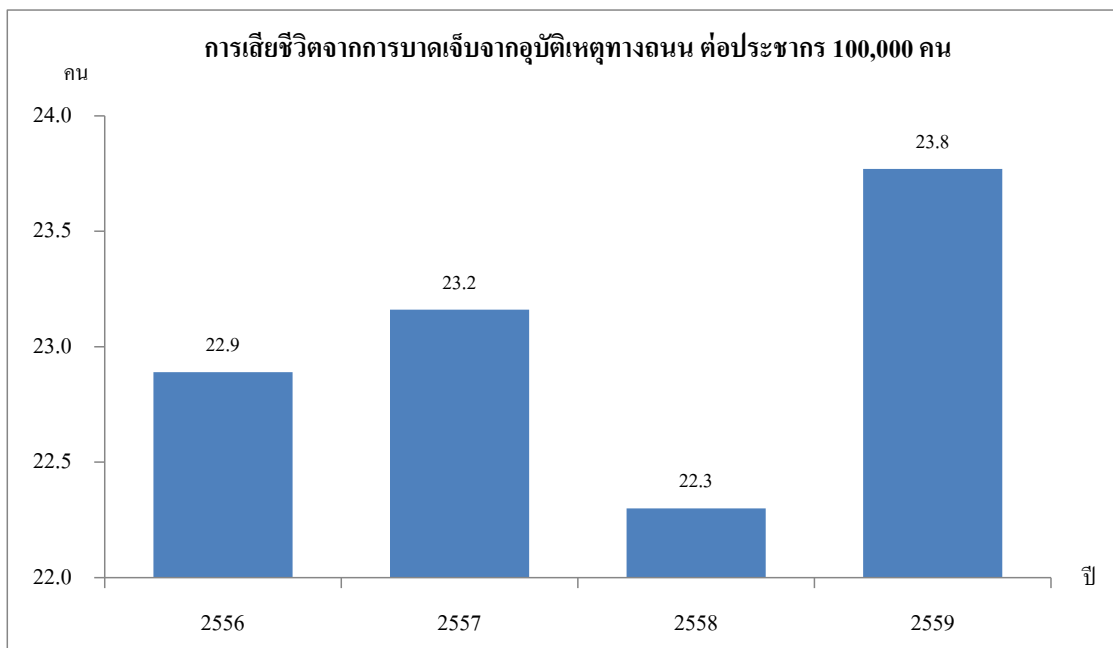
แผนภาพที่ 4-10 การเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน

ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

การเสียชีวิตจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน ต่อประชากร 100,000 คน พบว่าในช่วงปี 2556-2559 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และยังคงอยู่ในอัตราที่สูง โดยเพิ่มขึ้นจาก 22.9 คน ในปี 2555 เป็น 23.8 ในปี 2559 แสดงดังแผนภาพที่ 4-11

แผนภาพที่ 4-11 การเสียชีวิตจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน ต่อประชากร 100,000 คน

ที่มา: กรมควบคุมโรค

จากสถิติตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยทำการศึกษา การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน เป็นไปตามเป้าหมายของ SDGs ที่ต้องการลดอัตราการตายของมารดาเหลือน้อยกว่า 70 คนต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน ภายในปี 2573 อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความเสี่ยงจากการที่แนวโน้มการเสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในภาคใต้ ขณะที่ การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน และการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน เป็นไปตามเป้าหมายของ SDGs ที่ต้องการลดอัตราการตายของทารกแรกเกิดอย่างน้อยให้ต่ำที่สุดที่ 12 คนต่อเด็กเกิดมีชีพ 1,000 คน และลดอัตราการตายของเด็กที่อายุต่ำกว่า 5 ปีให้น้อยที่สุดที่ 25 คนต่อเด็กเกิดมีชีพ 1,000 คน ซึ่งสถานะของตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัวสอดคล้องกับ SDG Index and Dashboards Report 2017

ด้านการเสียชีวิตจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน ต่อประชากร 100,000 คน มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลกอีกด้วย (WHO, Online, 2560) ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของ SDGs ที่ต้องการลดอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางจราจรบนท้องถนนลงครึ่งหนึ่งภายในปี 2563

ในปี 2559 องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้รับรองให้ประเทศไทยเป็นประเทศแรกของเอเชียและประเทศที่สองของโลกที่ได้ยุติการแพร่เชื้อ โรคเอดส์ (HIV) และซิฟิลิสจากแม่สู่ลูกได้สำเร็จ โดย UNAIDS ได้ประมาณการเมื่อปี 2557 ว่า จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์รายใหม่ต่อประชากรแสนคนที่ไม่ติดเชื้อของไทย มีอยู่เพียง 0.06–0.16 คน องค์การอนามัยโลก รายงานว่า จำนวนผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ อยู่ที่ 171 คนต่อประชากรแสนคน และผู้ป่วยโรคมาลาเรียรายใหม่ อยู่ที่ 37.9 คนต่อประชากรพันคน ซึ่งนับว่าจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันคาดว่าผู้ป่วยโรคตับอักเสบเรื้อรังจากไวรัสตับอักเสบบีและไวรัสตับอักเสบบีเป็นจำนวนมากโดยยังอยู่ระหว่างการเก็บข้อมูล แต่คาดว่าอาจจะมีจำนวนมากกว่า 2 ล้านคน

ในส่วนของโรคไม่ติดต่อและการสนับสนุนสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดี องค์การอนามัยโลกประมาณการอัตราการตายจากโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน และโรคระบบทางเดินหายใจเรื้อรังต่อประชากรไทยอายุ 30-70 ปี เท่ากับ 16.16 คนต่อแสนคน และอัตราการฆ่าตัวตายที่ 13.08 คนต่อประชากรแสนคน ทั้งนี้ การเข้าถึงบริการสนับสนุนด้านสุขภาพจิตสำหรับผู้ประสบปัญหาโรคซึมเศร้าในประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มสูงขึ้น ขณะที่ สถิติผู้ป่วยยาเสพติดที่หยุดเสพต่อเนื่อง 3 เดือนหลังจำหน่ายจากการบำบัดรักษา อยู่ที่ร้อยละ 88.9 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

นอกจากโรคภัยไข้เจ็บแล้ว มลพิษทางอากาศ และมลภาวะในน้ำและดินก็มีผลกระทบต่อสุขภาพ องค์การอนามัยโลกรายงานว่า มีประชากรไทยเสียชีวิตจากมลพิษทางอากาศ 6.48 คนต่อประชากรแสนคน (ปี 2556) และเสียชีวิตเนื่องจากสารเคมีอันตราย มลภาวะในน้ำและใน

ดิน และการปนเปื้อนที่ 1.87 คนต่อประชากรแสนคน (ปี 2555) และเสียชีวิตจากการได้รับสารพิษอันตรายและมลพิษที่เจือปนในสิ่งแวดล้อมเพียง 0.15 คนต่อประชากรแสนคน (ปี 2555)

อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่เป็นความท้าทายของประเทศไทย เช่น ด้านการวางแผนครอบครัว ข้อมูลจากการสำรวจเมื่อปี 2557 พบว่า การคุมกำเนิดในสตรีวัยเจริญพันธุ์ อายุ 15-49 ปี อยู่ที่ร้อยละ 89.2 แต่อัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น 15-19 สูงถึง 47.9 ต่อประชากรหญิงวัยรุ่นพันคน ซึ่งมีแนวโน้มลดลงเพียงเล็กน้อย โดยที่การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นส่งผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และเศรษฐกิจในภาพรวม นอกจากนี้ อีกความท้าทายที่สำคัญ คือ อุบัติเหตุทางถนนที่ยังมีจำนวนผู้เสียชีวิตสูงถึง 23.8 คน ต่อประชากรแสนคน ในปี 2559 รัฐบาลมุ่งปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายด้านความปลอดภัยทางถนนเพื่อช่วยให้ผู้ใช้ถนนมีพฤติกรรมดีขึ้น และลดอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ และการเสียชีวิตจากการจราจรทางถนน รวมทั้งรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ของประชาชนเพื่อช่วยให้ผู้ใช้ถนนมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปในเชิงบวกมากขึ้น โดยเน้นจัดการที่ปัจจัยเสี่ยงต่อความปลอดภัยทางถนน เช่น ความเร็วในการขับขี่ การเมาแล้วขับ และการสวมหมวกนิรภัยและคาดเข็มขัดนิรภัย เป็นต้น

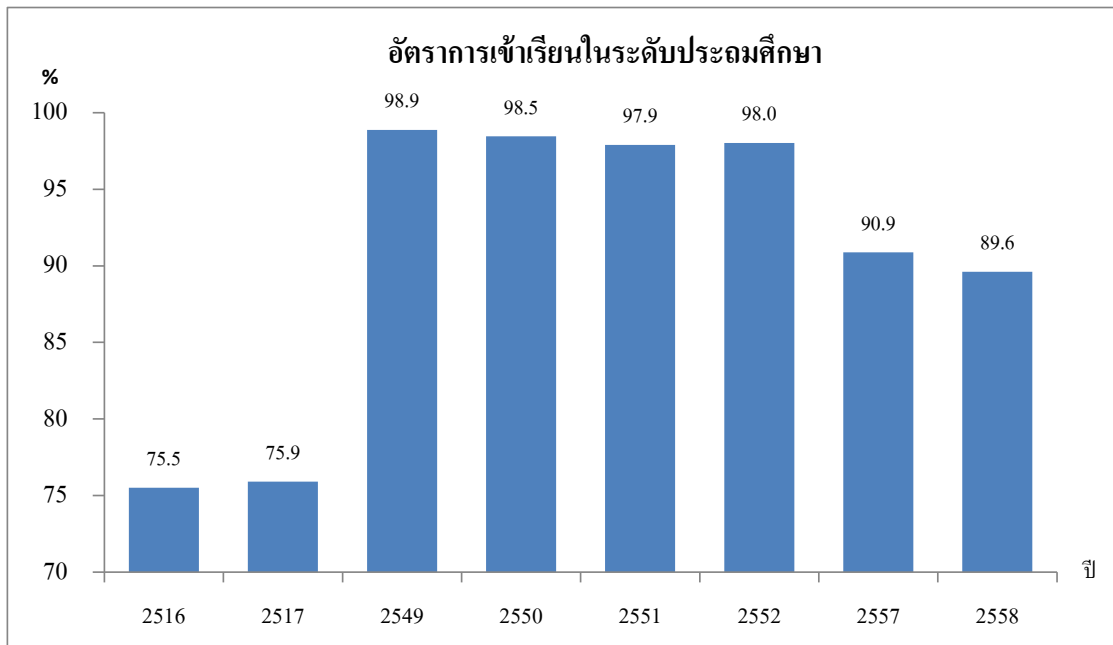
4. เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันให้ การศึกษามีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและครอบคลุม และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 4 ของประเทศไทย เป็น “สีส้ม” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 76.2

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และอัตราการอ่านออกเขียนได้ของคนอายุ 15-24 ปี

อัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา พบว่า เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 75.5 ในปี 2516 เป็นร้อยละ 89.6 ในปี 2558 แต่หากพิจารณาช่วงปี 2552-2558 อัตราการเข้าเรียนในระดับประถมเริ่มมีแนวโน้มลดลง แสดงดังแผนภาพที่ 4-12

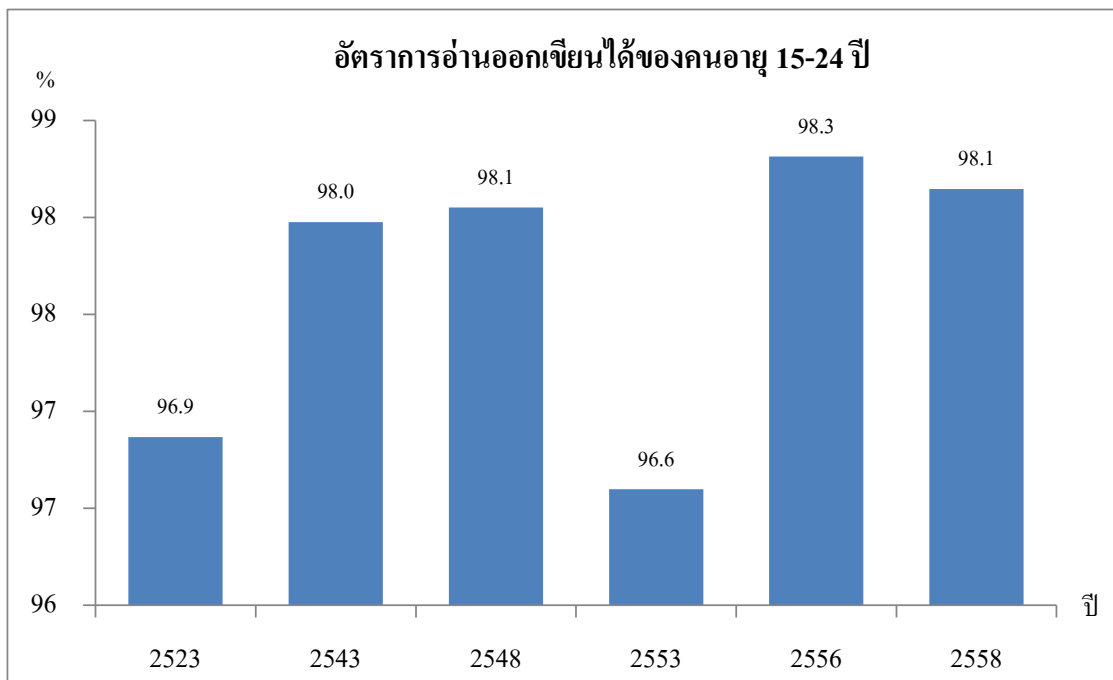
แผนภาพที่ 4-12 อัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

ที่มา: World Bank

อัตราการอ่านออกเขียนได้ของคนอายุ 15-24 ปี พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 96.9 ในปี 2523 เป็นร้อยละ 98.1 ในปี 2558 แสดงดังแผนภาพที่ 4-13

แผนภาพที่ 4-13 อัตราการอ่านออกเขียนได้ของคนอายุ 15-24 ปี

ที่มา: World Bank

หากพิจารณาจากทั้ง 2 ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือกมา นับได้ว่าการศึกษาของไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่อัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ก็ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่สหประชาชาติ

กำหนด และในผลของ SDG Index and Dashboards Report 2017 เป้าหมายที่ 4 ยังมีการคำนึงถึงตัวแปรอื่นร่วมด้วย เช่น จำนวนปีที่เด็กได้รับการศึกษา เป็นต้น ทำให้ประเทศไทยยังไม่ผ่านเกณฑ์ในเป้าหมายที่ 4

ในด้านการดำเนินนโยบายของประเทศไทย รัฐบาลมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้ได้รับสิทธิเข้าเรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ครอบคลุมถึงคนที่ไม่ใช่หลักฐานทางทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทยมาตั้งแต่ปี 2548 อย่างไรก็ตาม ขณะที่โอกาสทางการศึกษาของประเทศไทยเปิดกว้างอย่างทั่วถึงและครอบคลุมสำหรับทุกคน ยังมีความท้าทายในเชิงคุณภาพ เพราะเมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปี 2558 พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และผลคะแนนสอบ Programme for International Student Assessment (PISA) อยู่ในระดับต่ำกว่าอีกหลายประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน และพบว่า ยังคงมีความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพในเชิงที่ตั้งและขนาดสถานศึกษา อีกทั้งปัจจัยสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนและครูที่มีคุณภาพยังกระจายไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล นอกจากนี้ ในระดับอาชีวศึกษามีนักเรียนที่สนใจเรียนต่อสายอาชีพ น้อยกว่าระดับอุดมศึกษา ในปี 2559 IMD จัดอันดับคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยของไทยให้อยู่ในลำดับที่ 47 จาก 61 ประเทศ การศึกษาไทยทุกระดับจึงยังมีปัญหาเชิงคุณภาพที่ต้องเร่งแก้ไข ดังนั้น ความท้าทายที่สำคัญของประเทศไทย คือ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ รัฐบาลจึงจะมุ่งเน้นในการนำแผนและนโยบายสู่การปฏิบัติจริง สร้างครูที่เน้นสมรรถนะ มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นผู้แนะนำและสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างมาตรการจูงใจให้ผู้มีศักยภาพสูงเข้ามาเป็นครู และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอย่างต่อเนื่อง

5. เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง

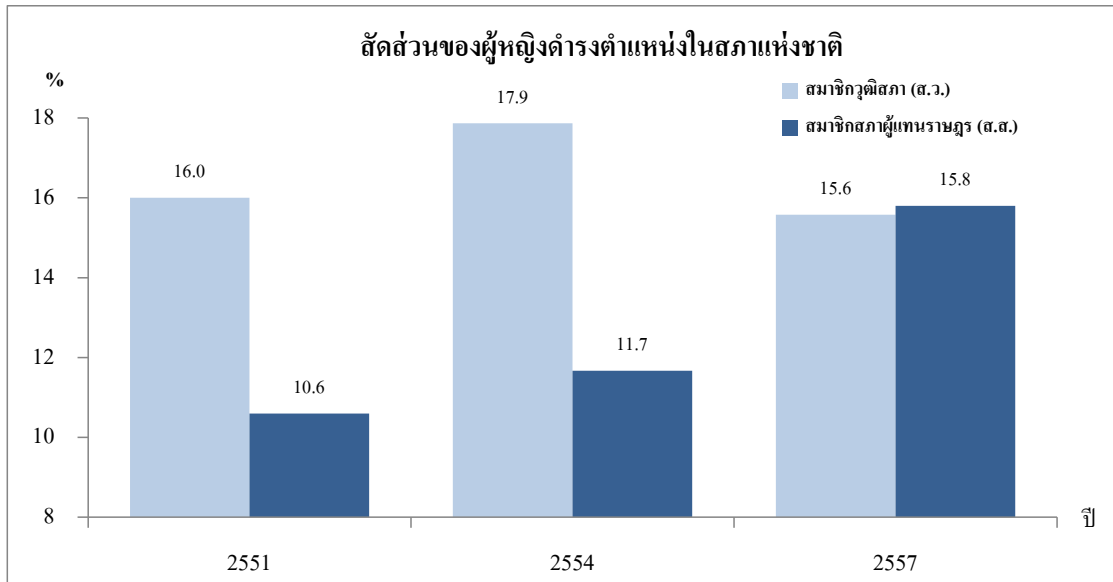
SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 5 ของประเทศไทย เป็น “สีส้ม” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 65.7

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ สัดส่วนของผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งในสภาแห่งชาติ สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในองค์กรท้องถิ่น และสัดส่วนของจำนวนประชากรภาคการเกษตรที่เป็นเจ้าของหรือมีสิทธิเหนือพื้นที่ทำการเกษตร จำแนกตามเพศ

สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในสภาแห่งชาติ พบว่า ยังมีสัดส่วนน้อยมากทั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กล่าวคือ ในปี 2557 มีสัดส่วนผู้หญิง

ดำรงตำแหน่งใน ส.ว. และ ส.ส. เพียงร้อยละ 15.6 และร้อยละ 15.8 ตามลำดับ โดย ส.ว. ยังมีแนวโน้มไม่ชัดเจนค่อนข้างผันผวน แต่ ส.ส. มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แสดงดังแผนภาพที่ 4-14

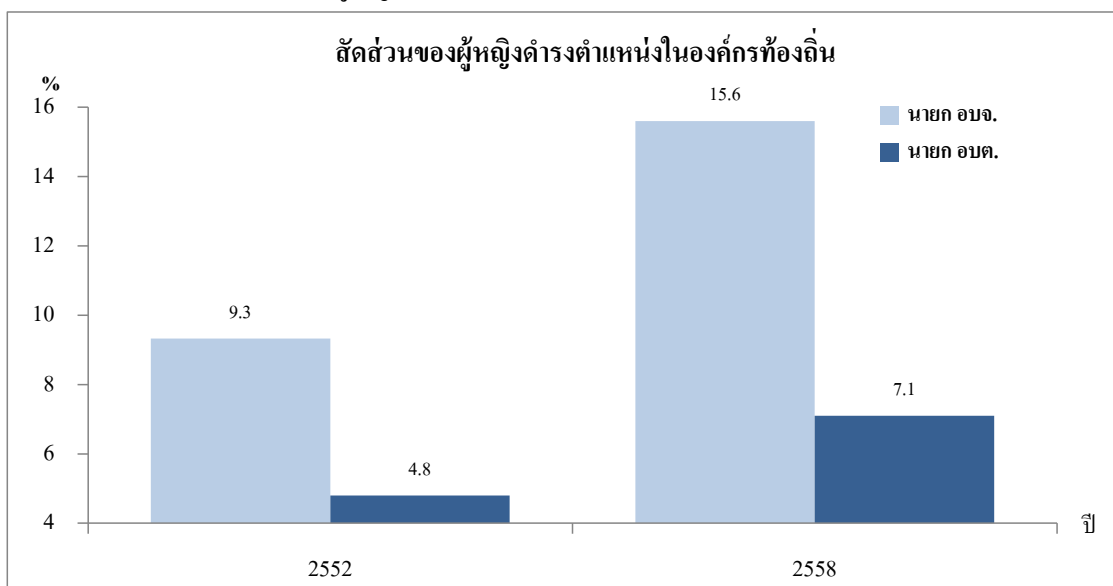
แผนภาพที่ 4-14 สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในสภาแห่งชาติ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในองค์กรท้องถิ่น พบว่า ยังมีสัดส่วนน้อยมากทั้งที่เป็นนายก อบจ. และ อบต. กล่าวคือ ในปี 2557 มีสัดส่วนผู้หญิงดำรงตำแหน่งนายก อบจ. และ อบต. เพียงร้อยละ 15.6 และร้อยละ 7.1 ตามลำดับ แม้จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้ง 2 องค์กร แต่นับว่า สัดส่วนยังน้อยมาก แสดงดังแผนภาพที่ 4-15

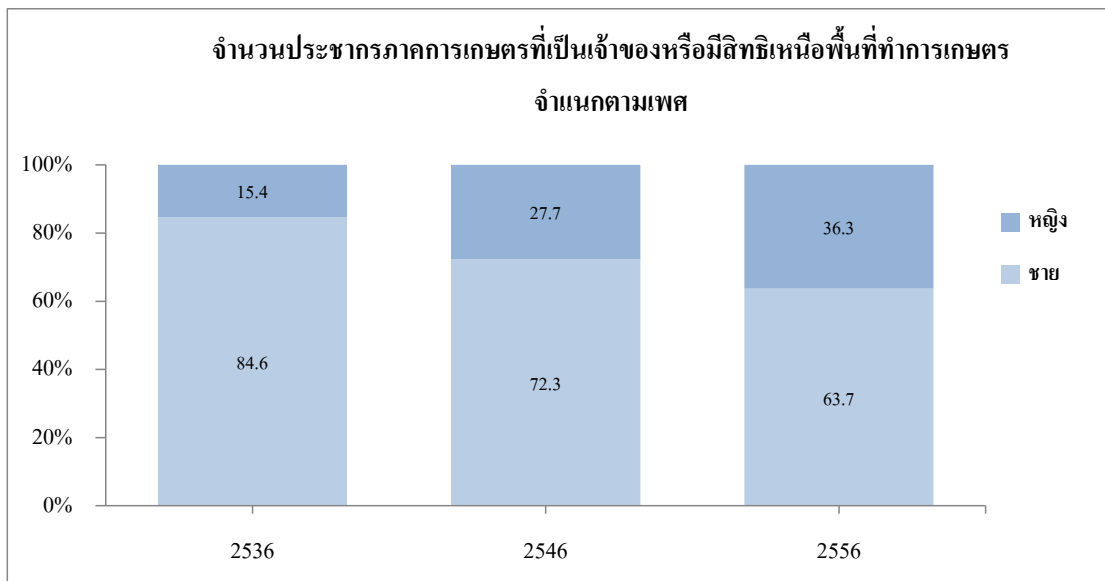
แผนภาพที่ 4-15 สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในองค์กรท้องถิ่น

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สัดส่วนของจำนวนประชากรภาคการเกษตรที่เป็นเจ้าของหรือมีสิทธิเหนือพื้นที่ทำการเกษตรพบว่า สัดส่วนของผู้หญิงที่เป็นเจ้าของหรือมีสิทธิเหนือพื้นที่ทำการเกษตรค่อนข้างน้อย กล่าวคือ ในปี 2556 มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 36.3 แม้ว่าจะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2536-2556 ก็ตาม แสดงดังแผนภาพที่ 4-16

แผนภาพที่ 4-16 สัดส่วนของจำนวนประชากรภาคการเกษตรที่เป็นเจ้าของหรือมีสิทธิเหนือพื้นที่ทำการเกษตร จำแนกตามเพศ

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หากพิจารณาจากทั้ง 3 ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือกมา นับได้ว่าความเท่าเทียมระหว่างเพศของประเทศไทยยังมีน้อย แม้ว่าจะมีแนวโน้มดีขึ้นจากในอดีตก็ตาม สอดคล้องกับผลการวัดของ SDG Index and Dashboards Report 2017

ในด้านการดำเนินนโยบายของประเทศไทย รัฐบาลมีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายความเท่าเทียมระหว่างเพศ โดยมีการจัดทำนโยบายต่าง ๆ เช่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาศตริ พ.ศ. 2560-2564 ส่งเสริมการจัดตั้งเครือข่ายสตรีผู้ประกอบการอาเซียน จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศถานภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) และคณะกรรมการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ (สทพ.) และออกพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริง ในสังคมไทยยังคงมีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศอยู่มาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะปัจจัยทางโครงสร้างทางกายภาพของเพศชายแข็งแกร่งกว่าเพศหญิง ปัจจัยทางวัฒนธรรมและบรรทัดฐานทางสังคม ที่มักให้ความสำคัญกับชายมากกว่าหญิง ความเชื่อที่ว่า งานบ้าน งานดูแลครอบครัวเป็นงานของผู้หญิง ซึ่งการจะเปลี่ยนแปลงค่านิยม ทักษะคติเรื่องเหล่านี้อาจต้องใช้เวลาและการปลูกฝังอย่างจริงจัง

6. เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ และมีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 6 ของประเทศไทย เป็น “สีเหลือง” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 95.1

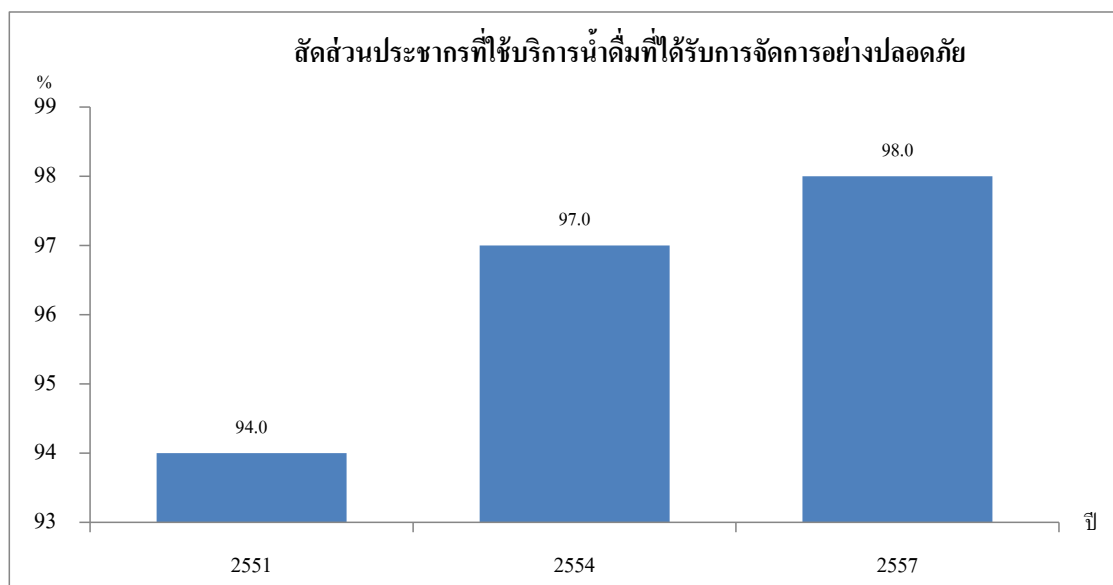
ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ สัดส่วนของประชากรที่ใช้บริการน้ำดื่มที่ได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย และสัดส่วนของแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี

สัดส่วนของประชากรที่ใช้บริการน้ำดื่มที่ได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย พบว่า มีสัดส่วนค่อนข้างสูง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กล่าวคือ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 94.0 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 98.0 ในปี 2557 แสดงดังแผนภาพที่ 4-17

สัดส่วนของแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี พบว่า มีสัดส่วนค่อนข้างสูง แต่มีแนวโน้มไม่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 78.0 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 80.0 ในปี 2559 แสดงดังแผนภาพที่ 4-18

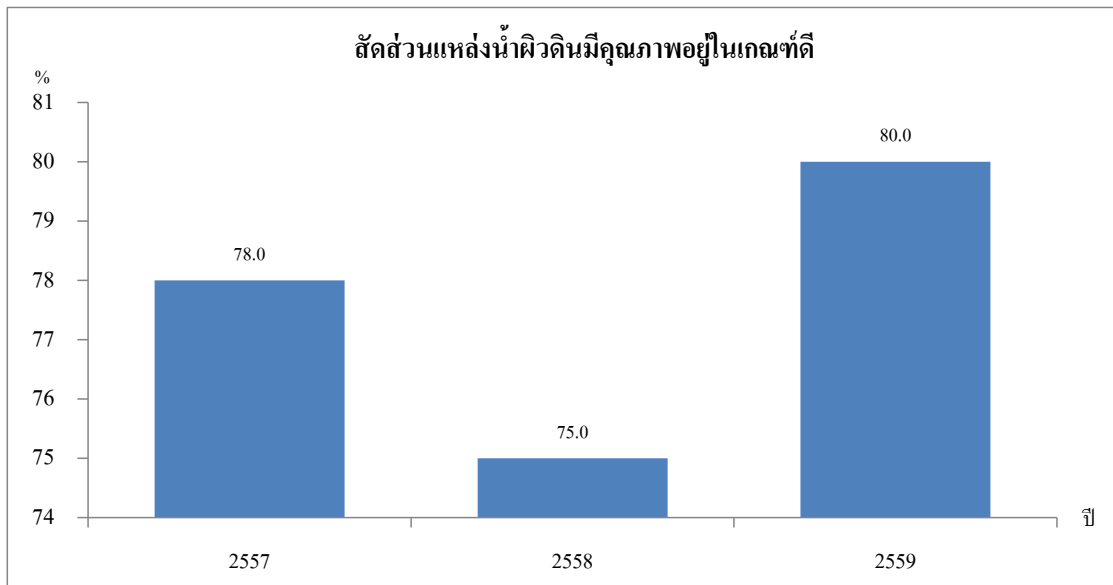
หากพิจารณาจากทั้ง 2 ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือกมา นับได้ว่าประชากรไทยสามารถเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัย มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพดี อย่างไรก็ตาม ยังไม่ถึงเกณฑ์เป้าหมายที่สหประชาชาติตั้งไว้ แต่ก็ถือว่าเข้าใกล้เกณฑ์เป้าหมาย สอดคล้องกับการวัดผลของ SDG Index and Dashboards Report 2017 ทั้งนี้ SDG Index and Dashboards Report 2017 มีการพิจารณาตัวแปรอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ผู้วิจัยเลือกมา เช่น สัดส่วนของประชากรที่สามารถเข้าถึงส้วมที่ถูกสุขลักษณะ และสัดส่วนของน้ำที่นำกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น

แผนภาพที่ 4-17 สัดส่วนของประชากรที่ใช้บริการน้ำดื่มที่ได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพที่ 4-18 สัดส่วนของแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

ในด้านการดำเนินนโยบาย ประเทศไทยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการน้ำของประเทศ มีการกำหนดวิสัยทัศน์น้ำแห่งชาติซึ่งระบุว่า “ภายในปี 2568 ประเทศไทยจะมีน้ำใช้อย่างเพียงพอและมีคุณภาพ โดยมีระบบการบริหารจัดการองค์กร ระบบกฎหมายในการใช้ทรัพยากรน้ำที่เป็นธรรม และยั่งยืน” นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2558-2569

อย่างไรก็ดี ในภาพรวมของประเทศยังปรากฏความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงน้ำสะอาดสำหรับการบริโภค โดยความรุนแรงของการขาดแคลนน้ำสะอาดในชนบทสูงกว่าในเมือง และยังมีปัญหาคุณภาพน้ำบริโภคไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน น้ำประปาของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานยังคงมีระดับต่ำ เนื่องจากการประปามีระบบโครงสร้างไม่สมบูรณ์ และขาดความต่อเนื่องด้านการบำรุงรักษาคุณภาพน้ำ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษในด้านสัดส่วนแม่น้ำสายหลักที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่ระดับที่พอใช้ขึ้นไป และการเพิ่มสัดส่วนการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ โดยขยะมูลฝอยยังคงมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและขยะมูลฝอยส่วนมากยังถูกกำจัดด้วยวิธีการที่ไม่ถูกหลักวิชาการ

การสร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้และมีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการดำเนินการอย่างครบวงจรในทุกระดับ ดังนั้น นอกจากการมีน้ำดื่มที่ปลอดภัยและการสุขาภิบาลที่พอเพียงแล้ว จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพน้ำและ

การบริหารจัดการน้ำเสีย การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการน้ำอย่างมีบูรณาการและการปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำด้วย

7. เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตาม เป้าหมายที่ 7 ของประเทศไทย เป็น “สีส้ม” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 76.9

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้ พลังงานขั้นสุดท้าย

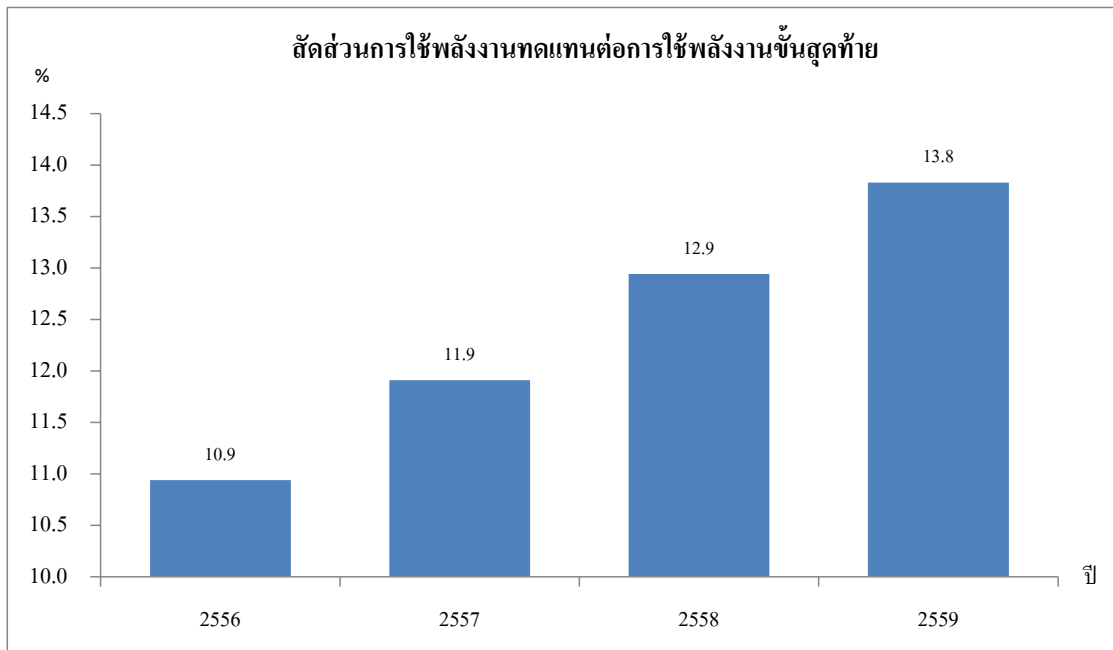
สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย พบว่า มีสัดส่วน ก่อนข้างต่ำ แม้ว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กล่าวคือ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.9 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 13.8 ในปี 2559 แสดงถึงแผนภาพที่ 4-19 ในขณะที่กลุ่มประเทศนอร์ดิก เช่น นอร์เวย์ และสวีเดน มี สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ในปี 2558 สูงถึงร้อยละ 57.8 และ ร้อยละ 53.2 ตามลำดับ (World Bank, Online, 2018)

จากตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือกมา นับได้ว่าประชากรไทยใช้พลังงานทดแทนอยู่ในระดับ ต่ำ สอดคล้องกับผลของ SDG Index and Dashboards Report 2017 อย่างไรก็ตาม SDG Index and Dashboards Report 2017 มีการพิจารณาตัวแปร เช่น สัดส่วนประชากรที่สามารถเข้าถึงไฟฟ้า ซึ่ง ประเทศไทยถือว่าผ่านเกณฑ์ในด้านนี้ โดยในปี 2559 สัดส่วนประชากรที่สามารถเข้าถึงไฟฟ้าของ ประเทศไทยสูงถึงร้อยละ 99.69 แต่สัดส่วนของประชากรที่ไม่ต้องพึ่งพาเชื้อเพลิงแข็ง ประเทศไทย ยังไม่ผ่านเกณฑ์ในข้อนี้

หากพิจารณาด้านการดำเนินนโยบาย รัฐบาลได้จัดให้มีแผนบูรณาการพลังงาน ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2558-2579) ให้ความสำคัญทั้งในด้านความมั่นคงของระบบไฟฟ้าต้นทุนการผลิตไฟฟ้าที่เหมาะสมและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาพลังงาน ทดแทนและพลังงานทางเลือก (AEDP 2015) โดยมีเป้าหมายเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน จากร้อยละ 13.8 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 30 ภายในปี 2579

ล่าสุด รัฐบาลได้ริเริ่มนโยบายพลังงาน 4.0 หรือ Energy 4.0 เพื่อให้สอดคล้องกับ กรอบยุทธศาสตร์ชาติในการขับเคลื่อนประเทศสู่ประเทศไทย 4.0 ซึ่งหมายถึงการขับเคลื่อนประเทศ ด้วยนวัตกรรมเพื่อยกระดับให้ประเทศมีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้น หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปาน กลาง เปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไปสู่ “Value Based Economy”

แผนภาพที่ 4-19 สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย

ที่มา: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทนของรัฐบาลจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ยังคงมีความไม่ชัดเจน และไม่ต่อเนื่อง ทำให้ผู้ประกอบการขาดความเชื่อมั่น ผู้บริโภคมีความสับสน โดยในปัจจุบันประเทศไทยยังต้องพึ่งพาพลังงาน โดยเฉพาะน้ำมันและก๊าซจากต่างประเทศมากกว่าร้อยละ 70

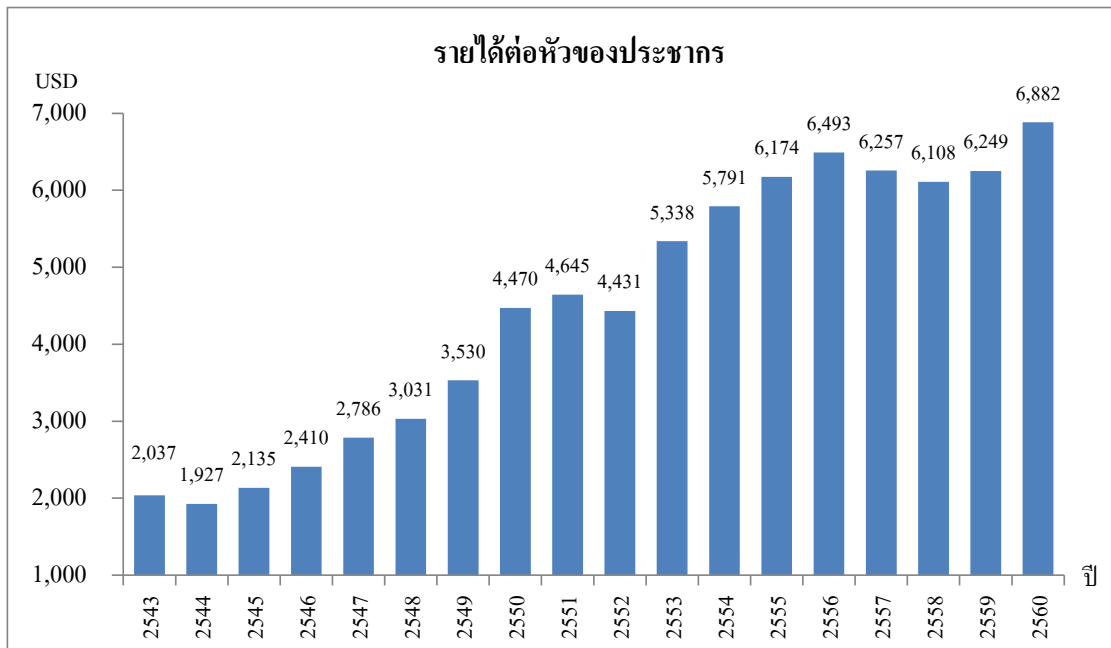
8. เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 8 ของประเทศไทย เป็น “สีเหลือง” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 85.2

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ รายได้ต่อหัวของประชากร อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อัตราการว่างงาน และสัดส่วนของเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในการทำงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม

รายได้ต่อหัวของประชากร พบว่า ในช่วงปี 2543-2556 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง และเริ่มชะลอตัวลงในปี 2557-2559 และกลับมาอยู่ในระดับสูงที่สุดในปี 2560 ที่ 6,882 USD โดยเพิ่มขึ้นมาจาก 2,037 USD ในปี 2543 แสดงดังแผนภาพที่ 4-20

แผนภาพที่ 4-20 รายได้ต่อหัวของประชากร

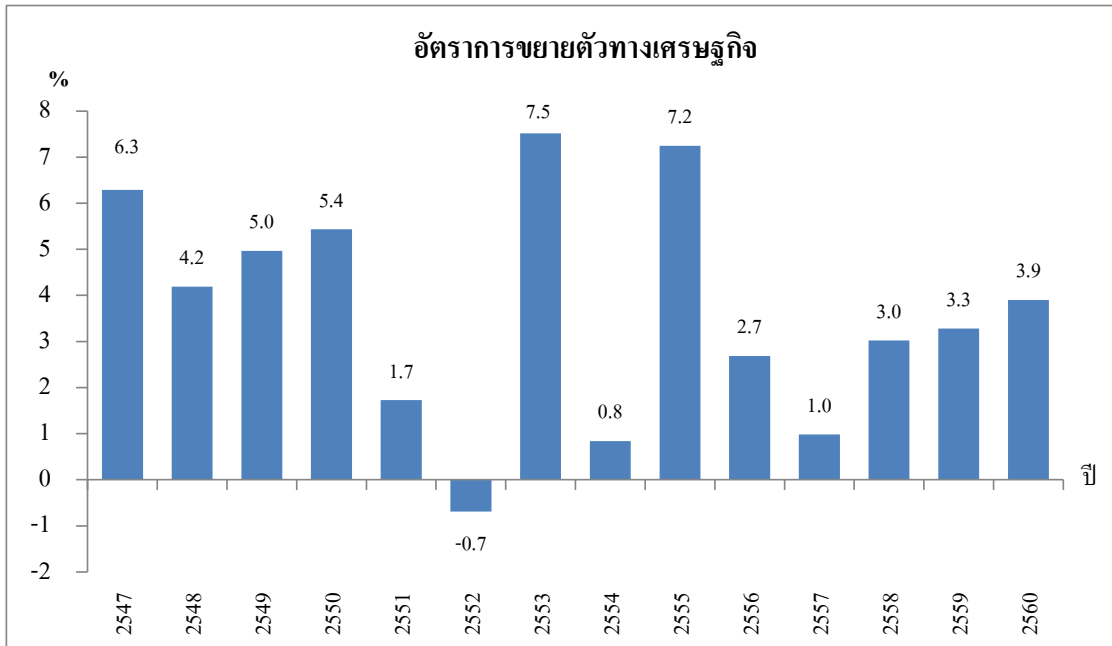
ที่มา: CEIC Data

อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ พบว่า ในช่วงปี 2547-2560 ขยายตัวเกือบทุกปี โดยในช่วงปี 2547-2550 มีอัตราการขยายตัวในระดับค่อนข้างสูง จนกระทั่งประสบวิกฤตเศรษฐกิจโลก ในช่วงปี 2551-2552 และกลับมาขยายตัวได้ในอัตราที่สูงในปี 2553 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากฐานที่ต่ำในปีก่อน โดยในปี 2554 ประเทศไทยประสบกับอุทกภัยครั้งใหญ่ทำให้เศรษฐกิจขยายตัวในอัตราชะลออีกครั้ง และฟื้นตัวกลับมาในปี 2555 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากฐานที่ต่ำในปีก่อนเช่นกัน หลังจากนั้น ในช่วงปี 2556-2560 เศรษฐกิจก็มีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่อง แต่ขยายตัวอยู่ในระดับต่ำกว่าช่วงปี 2547-2550 ทั้งนี้ ในปี 2560 เศรษฐกิจไทย ขยายตัวร้อยละ 3.9 แสดงดังแผนภาพที่ 4-21

อัตราการว่างงาน พบว่า ในช่วงปี 2544-2554 มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยลดลงจากร้อยละ 3.3 ในปี 2544 มาเป็นร้อยละ 0.7 ในปี 2554 และในช่วงปี 2555-2560 อัตราการว่างงาน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องในอัตราที่ไม่สูงนัก และยังคงอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.7 ในปี 2555 มาเป็นร้อยละ 1.2 ในปี 2560 แสดงดังแผนภาพที่ 4-22

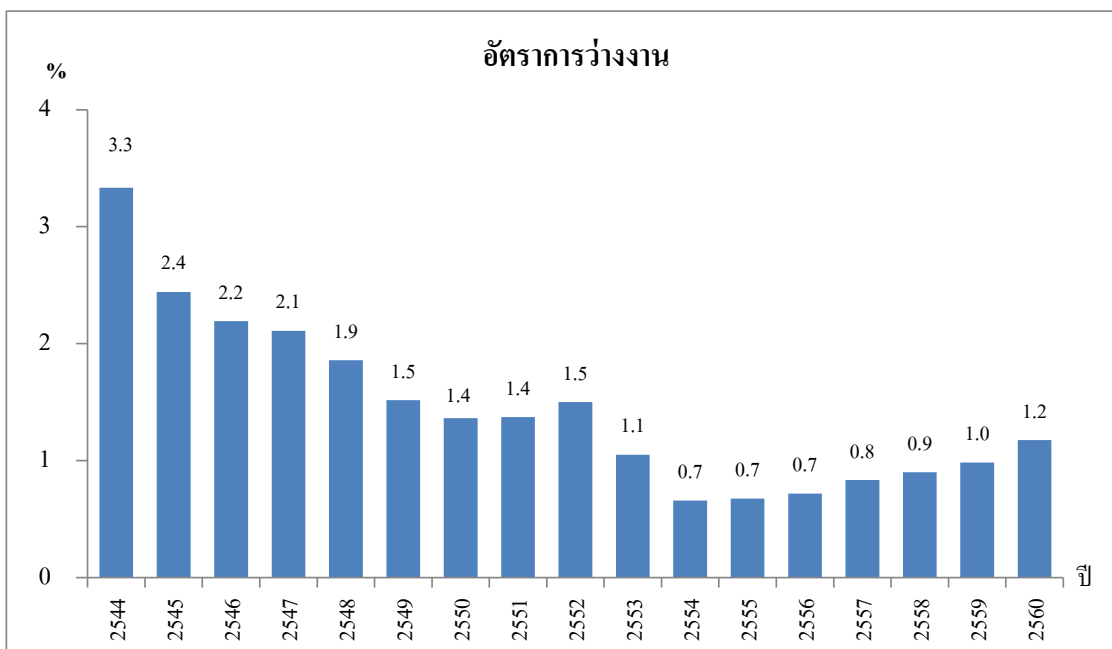
สัดส่วนของเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในการจ้างงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม พบว่า ในช่วงปี 2557-2559 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12.7 ในปี 2557 มาเป็นร้อยละ 13.7 ในปี 2559 แสดงดังแผนภาพที่ 4-23

แผนภาพที่ 4-21 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

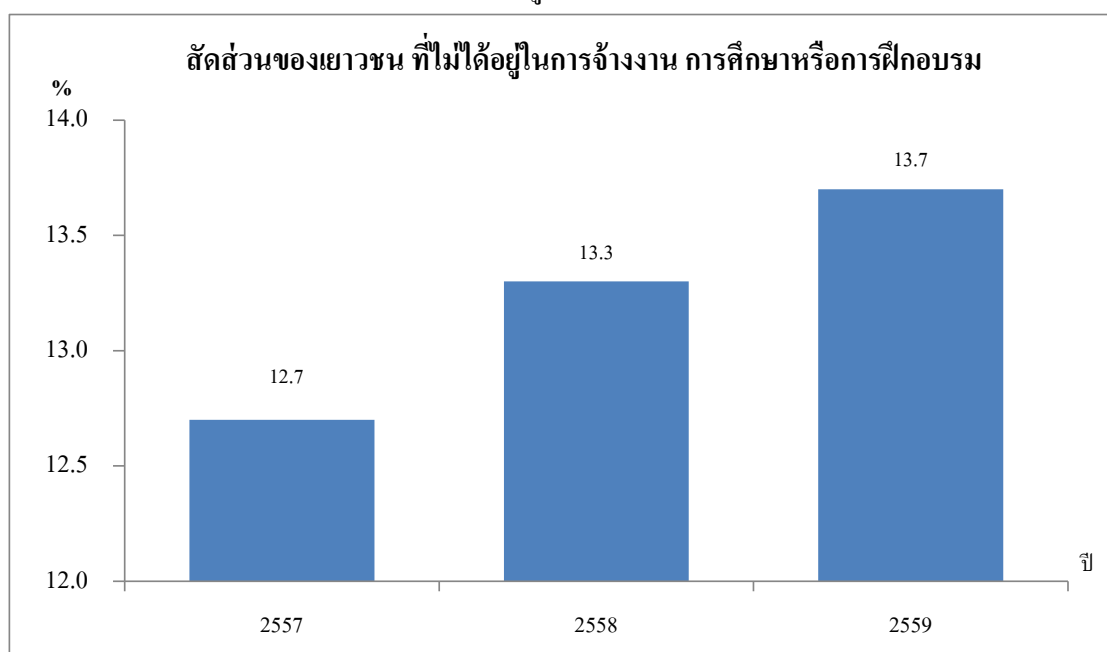
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนภาพที่ 4-22 อัตราการว่างงาน

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพที่ 4-23 สัดส่วนของเยาวชน ที่ไม่ได้อยู่ในการจ้างงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยทำการศึกษา พบว่า รายได้ต่อหัวของประชากรไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนอัตราการว่างงานอยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ขยายตัวดี แม้จะประสบกับภาวะวิกฤติต่าง ๆ เช่น วิกฤตเศรษฐกิจโลก อุทกภัยหรือปัญหาทางด้านการเมือง เป็นต้น เศรษฐกิจสามารถฟื้นกลับมาขยายตัวได้ แม้อัตราการขยายตัวจะชะลอตัวลงจากช่วงปี 2547-2550 ขณะที่ ตัวชี้วัดที่แสดงผลในทางลบ คือ สัดส่วนของเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในการจ้างงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยภาพรวมตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกับสถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 8 ของ SDG Index and Dashboards Report 2017

การที่รัฐบาลตั้งเป้าหมายที่จะยกระดับประเทศให้ก้าวข้ามประเทศรายได้ปานกลางไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงในปี 2579 (มีรายได้ต่อหัวประมาณ 13,000 USD ต่อคนต่อปี) ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นั้น ส่งผลให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พยายามออกแบบให้ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โดยจะปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่ม และสนับสนุนผู้ประกอบการของคนรุ่นใหม่และผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งการสนับสนุนเหล่านี้ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐบาลต้องร่วมมือกับเอกชนอย่างจริงจังในการพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ ผ่านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ในขณะที่ ต้องคำนึงถึงความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมถึงการกระจายรายได้ นอกจากนี้ รัฐบาลต้องกำกับดูแลการดำเนินโครงการกระตุ้น

เศรษฐกิจต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด ให้ดำเนินงานอย่างโปร่งใส และตรวจสอบได้ พร้อมทั้งเน้นสนับสนุนโครงการที่สร้างผลประโยชน์ให้กับเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนในระยะยาว และฝึกทักษะแรงงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและอุตสาหกรรม

การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยยังต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยภายนอกและภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประเทศไทยจะต้องวางแผนปรับตัวและปฏิรูปโครงสร้างรองรับเพื่อเตรียมรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ เช่น ความไม่แน่นอนของการปรับเปลี่ยนทิศทางการดำเนินนโยบายการเงินของมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ตลาดการเงินโลกไร้พรมแดน ซึ่งเป็นผลจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเงิน มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การเปิดเสรีมากขึ้นทั้งในภาคสินค้าและบริการ การเคลื่อนย้ายเสรีแรงงานที่มีทักษะ ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและอุปสรรค อีกทั้งหลายประเทศมีเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการในอนาคตที่คล้ายคลึงกัน ทำให้การพัฒนาของแต่ละประเทศต้องคำนึงถึงความได้เปรียบเฉพาะตัว ในการวางตำแหน่งทางยุทธศาสตร์การค้าสินค้าและบริการของตนเอง ทั้งนี้ การวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม และเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตของคนในทุกสังคม ทุกเพศ ทุกวัย การแข่งขันแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีระดับสูงมีความสามารถเฉพาะทาง หรือมีทักษะหลายด้าน (Multi-Skills) ในตลาดแรงงานจะสูงขึ้น โดยแรงงานทักษะต่ำจะไม่ใช่ที่ต้องการของตลาดแรงงาน เพราะสามารถแทนที่ด้วยการใช้ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ เป็นผลให้แรงงานต้องมีการปรับตัวพัฒนาศักยภาพของตนให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีระดับสูงมากขึ้นรวมทั้งการเพิ่มการลงทุนที่จำเป็นและเพียงพอต่อการยกระดับศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ที่จะทำให้สามารถหลุดพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลางได้ในระยะเวลาอันเหมาะสม

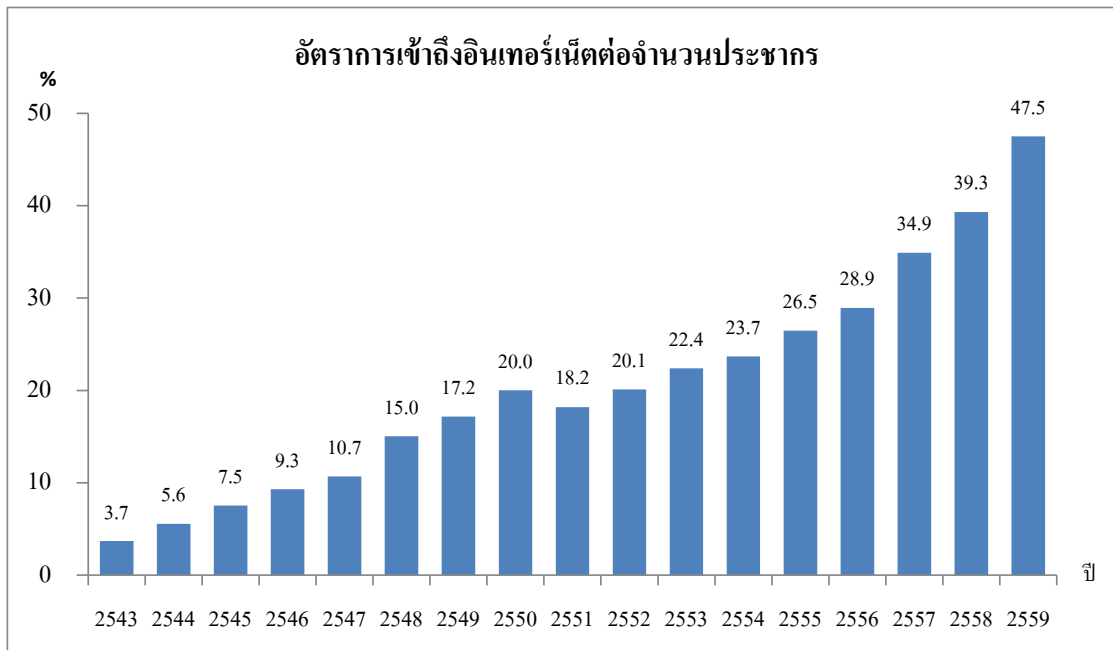
9. เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและส่งเสริมนวัตกรรม

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 9 ของประเทศไทย เป็น “สีแดง” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 39.8

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตต่อจำนวนประชากร อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากร สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางคิดเป็นร้อยละต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด ต้นทุนค่าขนส่งสินค้า ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และสัดส่วนรูปแบบการขนส่ง ต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ

อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตต่อจำนวนประชากร พบว่า ในช่วงปี 2543-2559 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.7 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 47.5 ในปี 2559 แสดงดังแผนภาพที่ 4-24

แผนภาพที่ 4-24 อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตต่อจำนวนประชากร

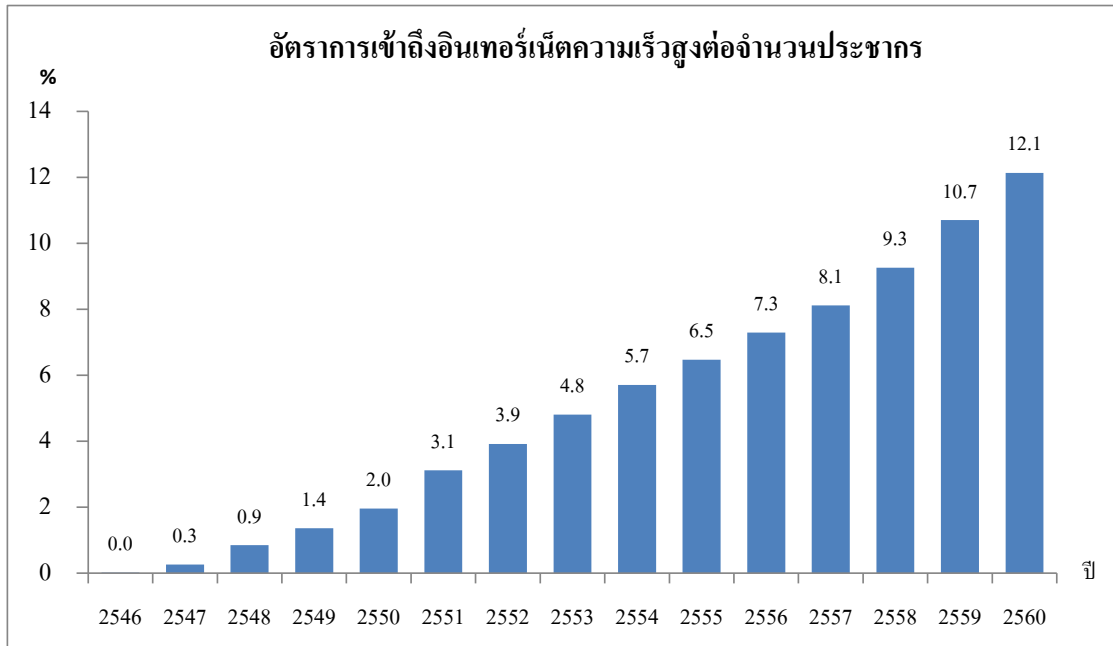
ที่มา: ITU

อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากร พบว่า ในช่วงปี 2546-2560 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.0 ในปี 2546 เป็นร้อยละ 12.1 ในปี 2560 แสดงดังแผนภาพที่ 4-25

สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางคิดเป็นร้อยละต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด พบว่า ในช่วงปี 2553-2557 มีแนวโน้มลดลง โดยลดลงจากร้อยละ 26.4 ในปี 2553 เหลือร้อยละ 23.5 ในปี 2557 แสดงดังแผนภาพที่ 4-26

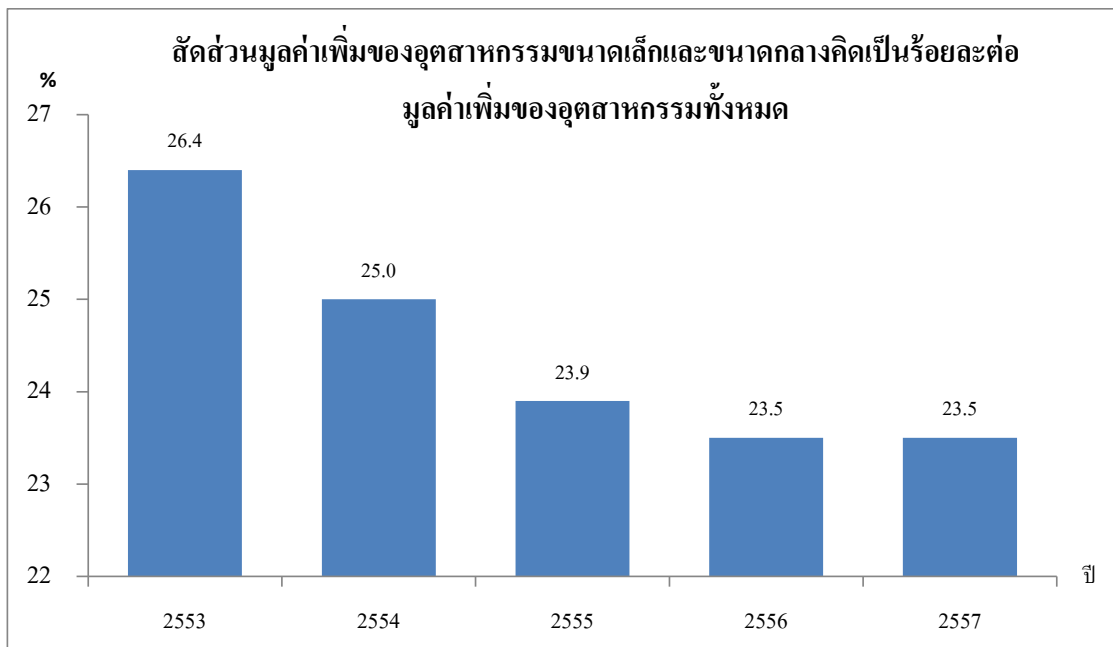
ต้นทุนค่าขนส่งสินค้า ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พบว่า ในช่วงปี 2552-2559 อยู่ในระดับที่ทรงตัวอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ลดลงจากช่วงปี 2550-2551 ทั้งนี้ ในปี 2559 อยู่ที่ร้อยละ 7.5 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ แสดงดังแผนภาพที่ 4-27

แผนภาพที่ 4-25 อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากร

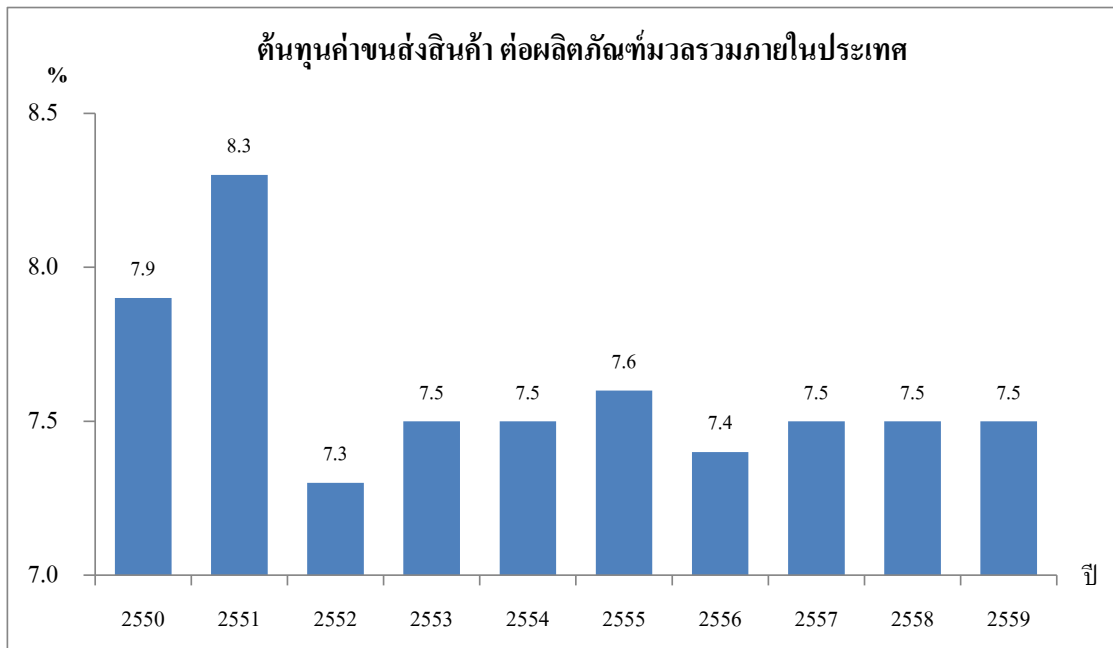
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์

แผนภาพที่ 4-26 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางคิดเป็นร้อยละต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด

ที่มา: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

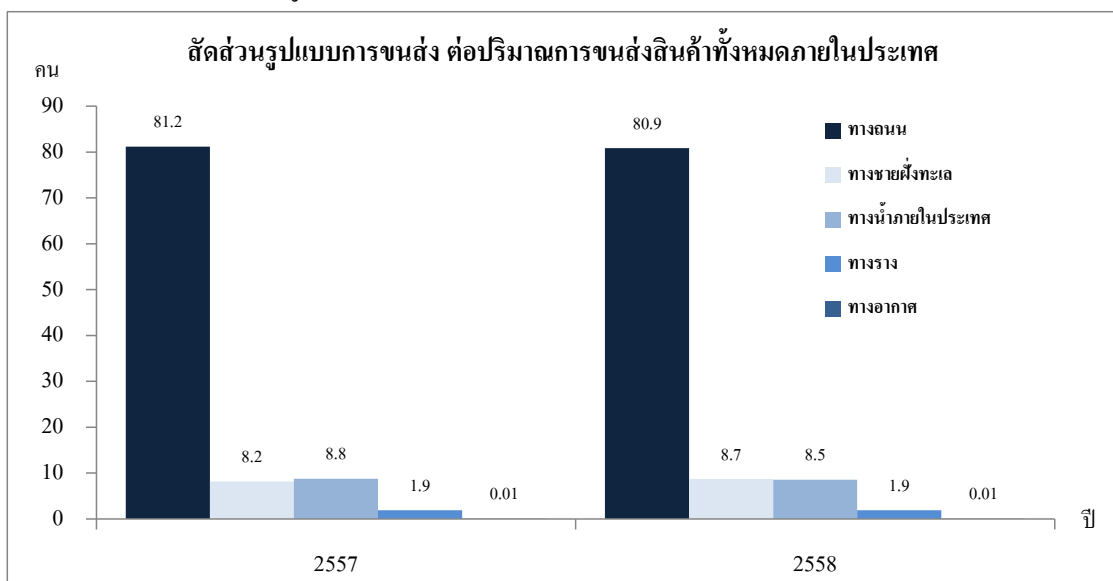
แผนภาพที่ 4-27 ต้นทุนค่าขนส่งสินค้า ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ที่มา: กระทรวงคมนาคม

สัดส่วนรูปแบบการขนส่ง ต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ พบว่า ในปี 2558 การขนส่งทางถนน ทางชายฝั่งทะเล ทางน้ำภายในประเทศ ทางราง และทางอากาศ คิดเป็นร้อยละ 80.9 8.7 8.5 1.9 และ 0.01 ของปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ ตามลำดับ โดยสัดส่วนค่อนข้างใกล้เคียงกับปี 2557 แสดงดังแผนภาพที่ 4-28

แผนภาพที่ 4-28 สัดส่วนรูปแบบการขนส่ง ต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ

ที่มา: กระทรวงคมนาคม

จากดัชนีที่ผู้วิจัยทำการศึกษา พบว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 9 ของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ไม่ดีนัก สอดคล้องกับผลของ SDG Index and Dashboards Report 2017 ทั้งนี้ แม้อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากร จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่สัดส่วนก็ยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำ

สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางคิดเป็นร้อยละต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด พบว่า ในช่วงปี 2553-2557 ก็มีแนวโน้มลดลง สะท้อนถึงการที่ประเทศไทยไม่สามารถกระจายการพัฒนาหรือการสร้างมูลค่าเพิ่มไปยังอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางได้

เมื่อพิจารณาด้านต้นทุนการขนส่ง พบว่า แม้อัตราต้นทุนค่าขนส่งสินค้า ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในช่วงปีที่ผ่านมาจะค่อนข้างทรงตัว แต่ก็ยังอยู่ในระดับที่สามารถลดให้ต่ำลงได้อีก เพราะหากดูสัดส่วนรูปแบบการขนส่งต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศแล้ว พบว่า ประเทศไทยยังคงใช้การขนส่งทางถนนซึ่งมีต้นทุนสูงในสัดส่วนที่สูงมาก (ร้อยละ 80.9) ในขณะที่ ใช้การขนส่งทางรางซึ่งมีต้นทุนการขนส่งที่ต่ำในสัดส่วนที่น้อยมาก (ร้อยละ 1.9) สะท้อนถึงความไม่พร้อมของการวางระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการขนส่งของประเทศ

ด้านความพยายามในการเพิ่มการวิจัยและพัฒนา ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในระดับที่ต่ำ โดยในปี 2559 อยู่ที่เพียงร้อยละ 0.5 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีการวิจัยและพัฒนาสูงสุด 5 ประเทศที่ร้อยละ 3.7 ค่อนข้างมาก (Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network, 2017)

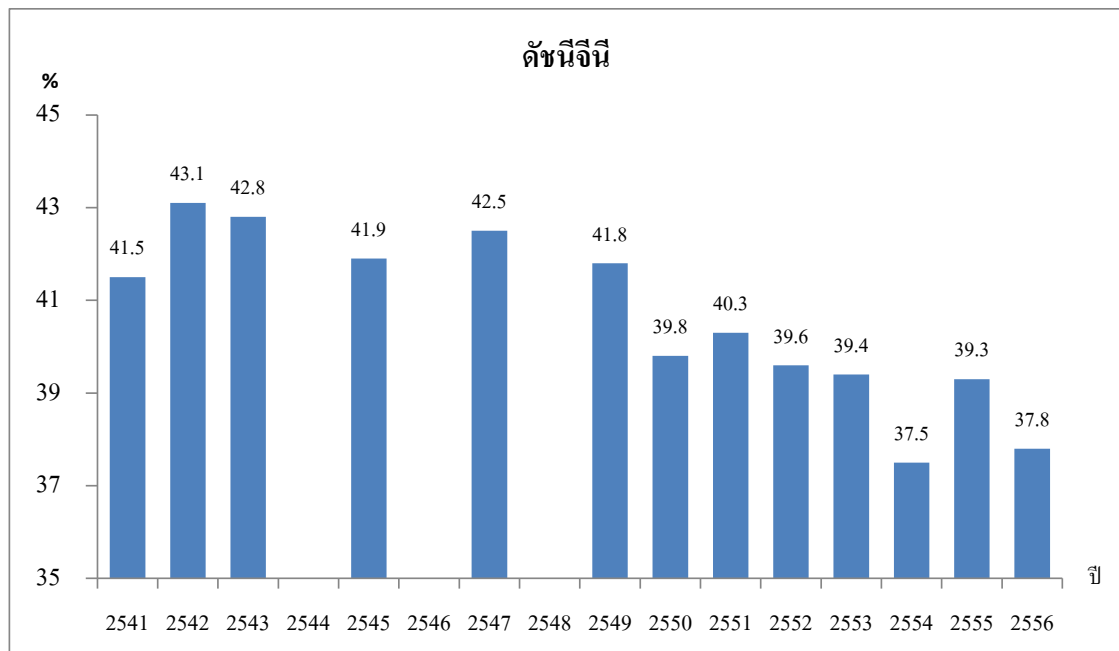
ทั้งนี้ ในแผนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ รวมถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ในระยะ 20 ปี ต่างก็มีเนื้อหาครอบคลุมการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 9 ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้ไทยบรรลุเป้าหมายได้ คือ การพยายามดำเนินการตามแผนอย่างเป็นรูปธรรม และคอยติดตามผลอย่างต่อเนื่องให้เกิดผลลัพธ์จริงตามแผนที่กำหนดไว้ รวมถึงเสริมสร้างกลไกส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ภาคการศึกษา ในการพัฒนาโครงสร้างด้านการคมนาคมและการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคตที่อยู่บนพื้นฐานการพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อเป็นการยกระดับผลิตภาพและมาตรฐาน ควบคู่กับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย

10. เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ ไม่เท่าเทียม

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 10 ของประเทศไทย เป็น “สีส้ม” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 64.8

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ ดัชนีจีดีพี
 ดัชนีจีดีพี ใช้วัดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ โดยมีค่า 0-100 โดย 0 แสดง
 ถึงการกระจายรายได้เท่าเทียมกันมากที่สุด และ 100 คือการกระจายรายได้ไม่เท่าเทียมกัน
 จากแผนภาพที่ 4-29 จะเห็นได้ว่าการกระจายรายได้ของไทยมีแนวโน้มดีขึ้น โดย
 ค่าดัชนีจีดีพีลดลงจาก 41.5 ในปี 2541 เป็น 37.8 ในปี 2556

แผนภาพที่ 4-29 ดัชนีจีดีพี

ที่มา: World Bank

ใน SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่าสถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 10 ของประเทศไทย เป็น “สีส้ม” เนื่องจากเกณฑ์การบรรลุเป้าหมายคือค่าดัชนีจีดีพี ต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 แสดงว่าแม้ไทยจะมีการกระจายรายได้ที่มีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังคงห่างไกลจากเป้าหมาย และยังคงมีปัญหาความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้ อย่างไรก็ตามยังมีความจำกัดด้านข้อมูล เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีการจัดทำดัชนีจีดีพีขึ้น และข้อมูลที่ผู้วิจัยค้นหาได้ไม่เป็นปัจจุบัน

ที่ผ่านมารัฐบาลได้แสดงถึงความพยายามแก้ไขปัญหาหนี้ โดยได้กำหนดให้เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับรายได้คนกลุ่มร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด

การบรรเทา และแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม รัฐบาลได้ออกมาตรการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพ เช่น มาตรการสินเชื่อประชารัฐเพื่อประชาชน เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ เป็นต้น และโครงการเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ที่มี

รายได้น้อย เช่น โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการให้เงินอุดหนุนสำหรับเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 3 ปี และการปรับเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำ เป็นต้น เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิต เป็นต้น

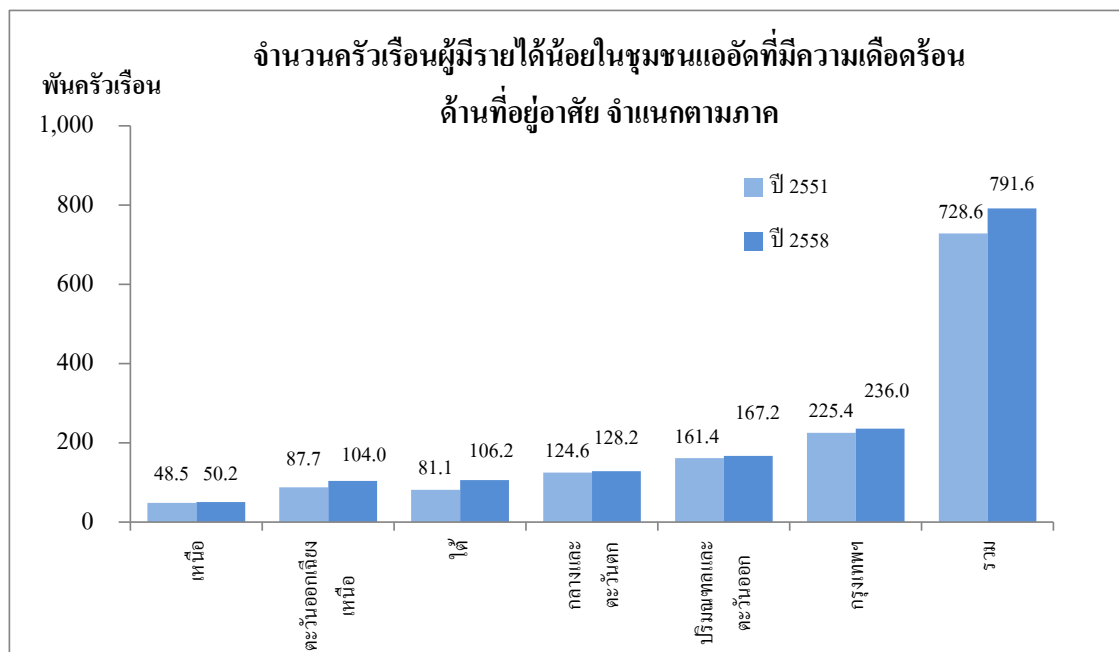
11. เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความทั่วถึง ปลอดภัย พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 11 ของประเทศไทย เป็น “สีส้ม” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 75.1

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัดที่มีความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย และปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายที่ได้รับการจัดการ

จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัดที่มีความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย จำแนกตามภาค พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกภูมิภาค โดยรวมทั้งประเทศ จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัดที่มีความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย ในปี 2558 มีจำนวน 791.6 ครัวเรือน เพิ่มขึ้นจาก 728.6 ครัวเรือน ในปี 2551 แสดงดังแผนภาพที่ 4-30

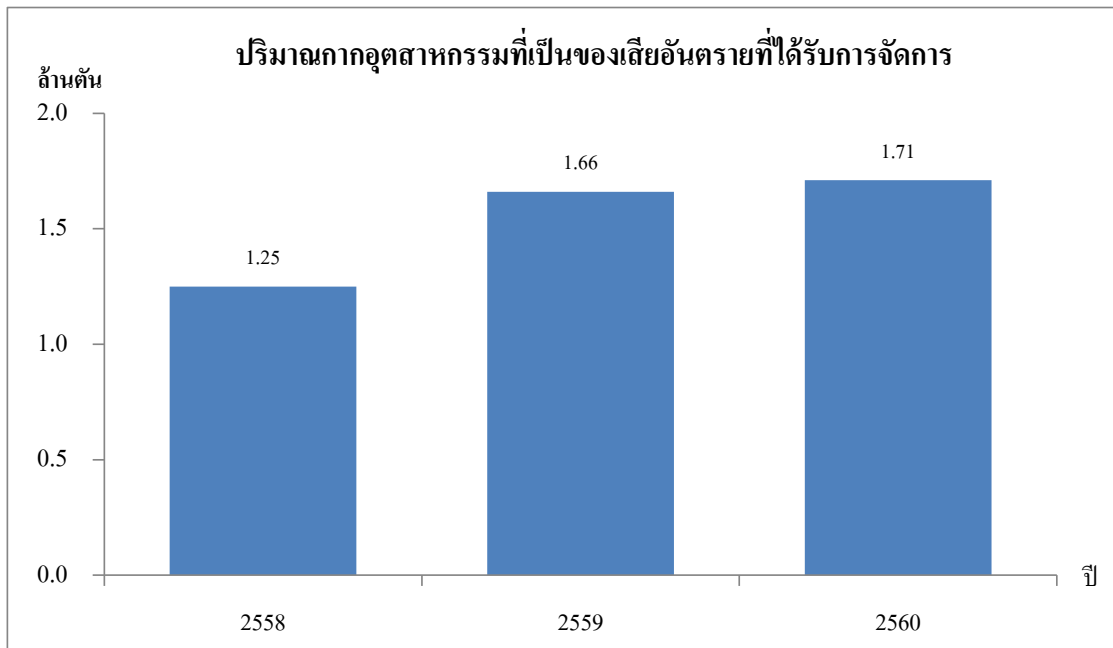
แผนภาพที่ 4-30 จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัดที่มีความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย จำแนกตามภาค

ที่มา: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายที่ได้รับการจัดการ พบว่า มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 1.25 ล้านตัน ในปี 2558 เป็น 1.71 ล้านตัน ในปี 2560 แสดงดังแผนภาพที่ 4-31

แผนภาพที่ 4-31 ปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายที่ได้รับการจัดการ

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม

หากพิจารณาจากทั้ง 2 ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือกมา นับได้ว่าคนไทยยังคงมีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ส่วนในด้านการจัดการของเสียที่เป็นอันตราย แม้ว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีปริมาณน้อย และควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคอุตสาหกรรมตระหนักในเรื่องนี้มากขึ้น รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีปลอดภัยของชุมชน หากพิจารณาเทียบกับผลของ SDG Index and Dashboards Report 2017 ก็ถือว่ามีความสอดคล้องกัน คือยังไม่เข้าใกล้เกณฑ์ที่สหประชาชาติกำหนด โดย SDG Index and Dashboards Report 2017 มีตัวแปรที่ใช้พิจารณา เช่น สัดส่วนของประชากรในเมืองที่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำที่ถูกละเลยลักษณะ และระดับฝุ่นละอองโดยรอบ เป็นต้น

ในด้านการดำเนินนโยบายของประเทศไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้บรรจุยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองไว้เป็นการเฉพาะเป็นครั้งแรก และมีนโยบายที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 11 เช่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี (พ.ศ. 2559-2568) และแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593 เป็นต้น

อย่างไรก็ดี โครงการพัฒนาเมืองยังมีลักษณะเป็นส่วน ๆ ตามประเด็นที่แต่ละหน่วยงานให้ความสำคัญ (selected issue-based entry points) อาทิ โครงการการพัฒนา Smart City จังหวัดภูเก็ต โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โครงการสนับสนุนการออกแบบเมืองอัจฉริยะ (Smart Cities-Clean Energy) โดยกระทรวงพลังงาน โครงการเทศบาลน่าอยู่ยั่งยืน (Livable City) โครงการเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (Green City) โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม และโครงการฟื้นฟูเมือง (Urban Regeneration and Conservation) หรือโครงการกรุงเทพฯ 250 ที่มีเป้าหมายเพื่อพลิกฟื้นพื้นที่ย่านเมืองเก่า 17 เขตให้น่าอยู่ มีประสิทธิภาพ เป็นมหานครระดับโลก ซึ่งในอนาคตการขยายผลโครงการต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน เพื่อให้การพัฒนาเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

การพัฒนาเมืองของไทยยังคงมีสิ่งที่จะต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จ อาทิ การจัดทำนโยบายพัฒนาเมืองระดับชาติ (National Urban Policy) และการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเมืองระดับชาติ (National Urban Committee) เพื่อการบูรณาการการพัฒนาเมืองที่เชื่อมโยงเชิงพื้นที่ การกระจายอำนาจให้หน่วยงานท้องถิ่นอย่างป็นรูปธรรม รวมถึงยังต้องบังคับใช้ผังเมืองอย่างเคร่งครัด ในทุกระดับเพื่อจัดการกับปัญหาการเมืองขยายตัวอย่างไร้ทิศทาง (urban sprawl) การแก้ปัญหาการจราจร การใช้ประโยชน์ และการถือครองที่ดิน การเร่งพัฒนาแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาเมือง และการปรับปรุงการบริหารจัดการขยะและของเสียซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งวาระสำคัญของประเทศ

12. เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

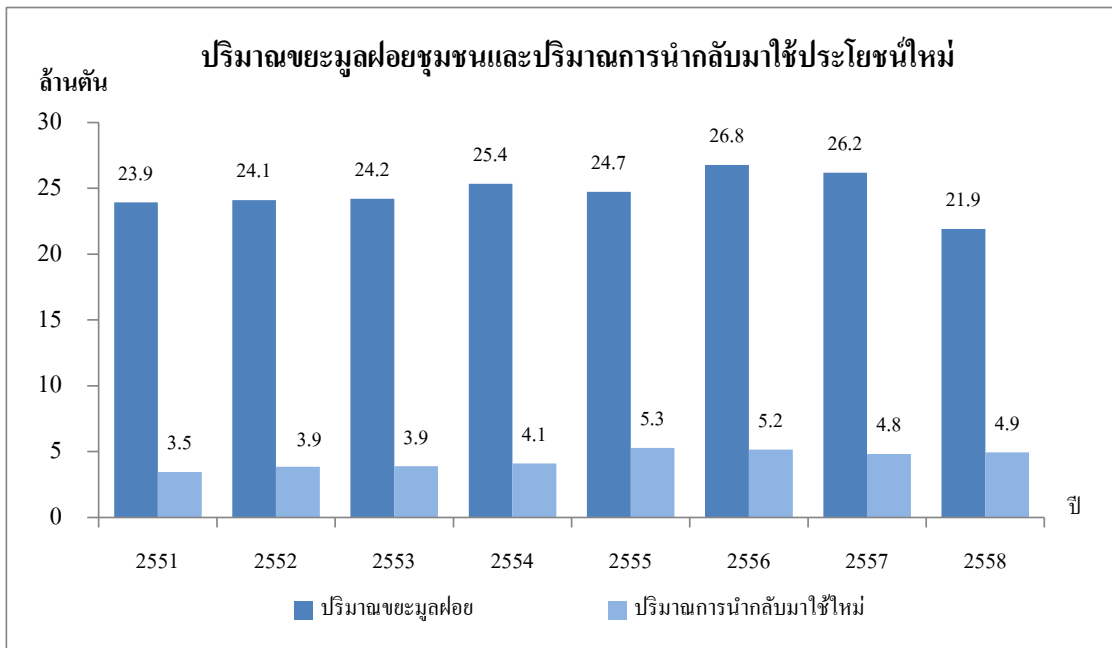
SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 12 ของประเทศไทย เป็น “สีส้ม” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 70.4

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ ปริมาณการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) และปริมาณของเสียและการใช้ประโยชน์ของเสียภาคอุตสาหกรรม

ปริมาณการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอย ในช่วงปี 2551-2556 แนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 23.9 ล้านตัน ในปี 2551 เป็น 26.8 ล้านตัน ในปี 2556 แต่ในช่วงปี 2557-2558 เริ่มลดลง โดยอยู่ที่ 21.9 ล้านตัน ในปี 2558 ขณะที่ ปริมาณการนำกลับมาใช้ใหม่ ในช่วงปี 2551-2558 แนวโน้มเพิ่มขึ้น จาก 3.5 ล้านตัน ในปี 2551 เพิ่มขึ้นเป็น 4.9 ล้านตัน ในปี 2558 แสดงดังแผนภาพที่ 4-32

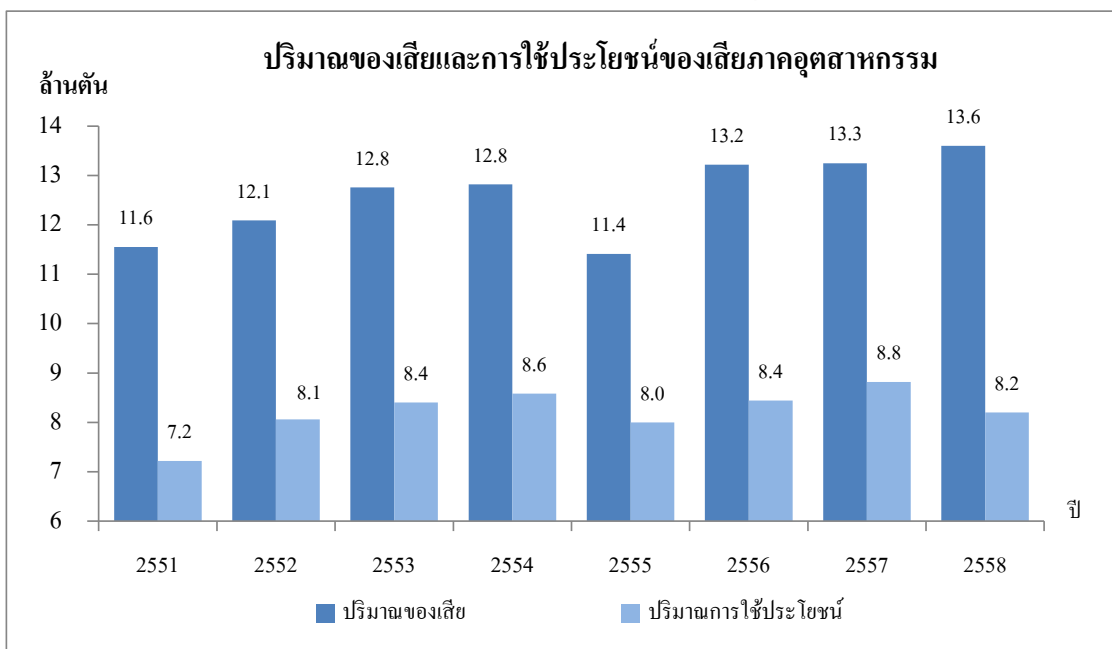
ปริมาณของเสียและการใช้ประโยชน์ของเสียภาคอุตสาหกรรม พบว่า ปริมาณของเสียภาคอุตสาหกรรม ในช่วงปี 2551-2556 แนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 11.6 ล้านตัน ในปี 2551 เป็น 13.6 ล้านตัน ในปี 2559 ขณะที่ ปริมาณการใช้ประโยชน์ของเสียภาคอุตสาหกรรม ในช่วงปี 2551-2559 แนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่มีลดลงในบางปี เช่น ปี 2555 และปี 2558 เป็นต้น แสดงดังแผนภาพที่ 4-33

แผนภาพที่ 4-32 ปริมาณการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนภาพที่ 4-33 ปริมาณของเสียและการใช้ประโยชน์ของเสียภาคอุตสาหกรรม

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แม้ว่าในปี 2558 แนวโน้มปริมาณขยะมูลฝอยลดลง และปริมาณการนำกลับมาใช้ใหม่เพิ่มขึ้น แต่เมื่อเทียบสัดส่วนการนำกลับมาใช้ใหม่ต่อปริมาณขยะมูลฝอยแล้วยังถือว่าต่ำ ส่วนปริมาณของเสียภาคอุตสาหกรรม และการใช้ประโยชน์จากของเสียภาคอุตสาหกรรม ต่างมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่อัตราการขยายตัวของการใช้ประโยชน์จากของเสียภาคอุตสาหกรรม ยังต่ำกว่าอัตราการ

ขยายตัวของปริมาณของเสียภาคอุตสาหกรรม แนวโน้มดังกล่าว ค่อนข้างสอดคล้องกับผลของ SDG Index and Dashboards Report 2017 ที่รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 12 ของประเทศไทย เป็น “สีส้ม” สะท้อนว่า ปัญหาปริมาณขยะมูลฝอย และปริมาณของเสียภาคอุตสาหกรรม ยังคงเป็นปัญหา และต้องได้รับการแก้ไข

เพื่อแก้ปัญหาขยะมูลฝอย และของเสียภาคอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น รัฐบาลได้กำหนด แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564 เพื่อบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในภาพรวมของประเทศให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการลดการเกิดขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตราย นอกจากนี้ รมรณรงค์ให้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ร่วมกันหันมาใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกเพื่อลดปริมาณขยะ และนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ลดการใช้ทรัพยากรและพลังงาน และลดของเสียจากการผลิต

การสร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน ประเทศไทยมีการส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริโภค โดยการให้ความรู้เพื่อเกิดการปรับตัวและการปรับทัศนคติ เช่น การจัดทำหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดทำโครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Eco-school) เป็นต้น ส่งเสริมการติดฉลากเพื่อสิ่งแวดล้อม เช่น ฉลากเขียว และฉลากคาร์บอน เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้ภาคเอกชนยกระดับมาตรฐานของสินค้าและบริการให้สูงขึ้นเพื่อแสดงถึงความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การสร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน ต้องได้รับความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน และดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อความยั่งยืนในระยะยาว

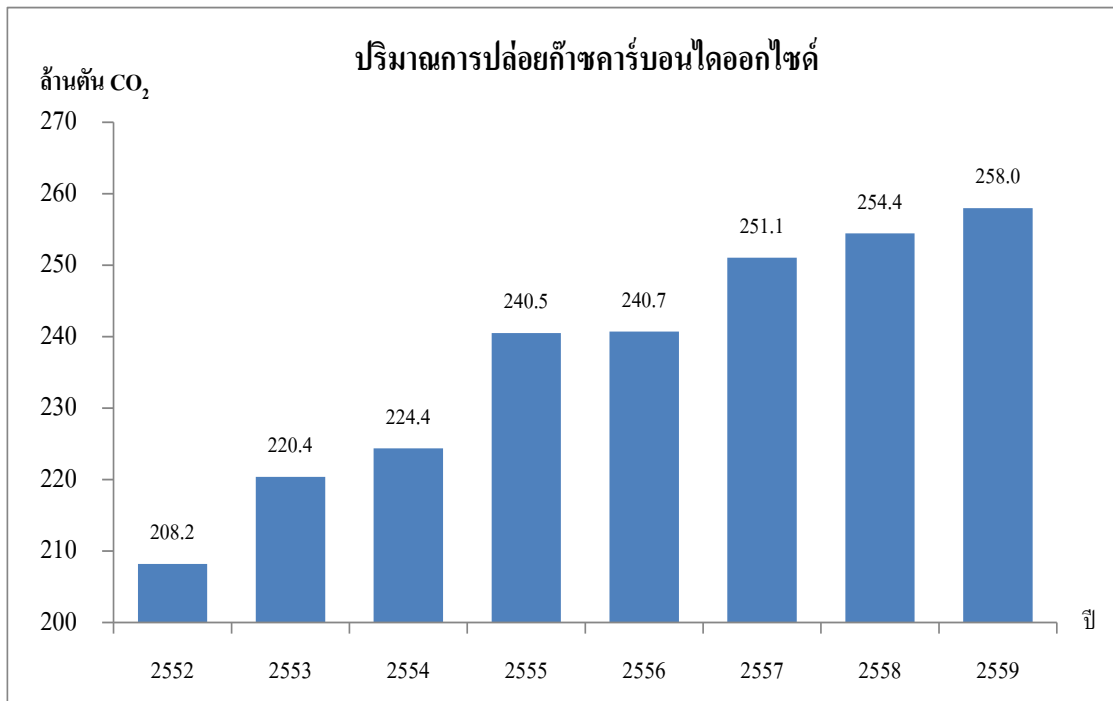
13. เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับสถานะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 13 ของประเทศไทย เป็น “สีแดง” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 73.0

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ พบว่า ในช่วงปี 2552-2559 แนวโน้มเพิ่มขึ้นมาจาก 208.2 ล้านตัน CO₂ ในปี 2552 เป็น 258.0 ล้านตัน CO₂ ในปี 2559 แสดงดังแผนภาพที่ 4-34

แผนภาพที่ 4-34 ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

ที่มา: กระทรวงพลังงาน

ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ พบว่า เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลของ SDG Index and Dashboards Report 2017 ที่รายงานว่าสถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 13 ของประเทศไทย เป็น “สีแดง” สะท้อนว่า ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ยังคงเพิ่มสูงขึ้น โดยส่วนใหญ่มาจากภาคพลังงานที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง ซึ่งรวมถึงการผลิตพลังงานไปใช้ในภาคอื่น ๆ เช่น การขนส่ง อุตสาหกรรม และครัวเรือน เป็นต้น แม้หลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ร่วมลงนามและให้สัตยาบันในกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้ แต่ยังไม่เห็นผลชัดเจน

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยได้กำหนดแผนพัฒนาและส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน 15 ปี ระหว่าง 2555-2564 โดยตั้งเป้าให้มีการใช้พลังงานทดแทนเป็นสัดส่วนร้อยละ 20 ของพลังงานทั้งหมด เพื่อเป็นพลังงานทางเลือกที่สะอาด และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ประเทศไทยพยายามสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ต่อทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งทุกภาคส่วนล้วนเป็นส่วนสำคัญในการช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่และสร้างความตระหนักรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ และจัดทำหลักสูตรร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ

14. เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเล อย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 14 ของประเทศไทย เป็น “สีส้ม” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 45.0

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง แสดงดังตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง

%	2556	2558
เกณฑ์ดีมาก	0	0
เกณฑ์ดี	16	16
เกณฑ์พอใช้	35	72
เกณฑ์เสื่อมโทรม	36	9
เกณฑ์เสื่อมโทรมมาก	13	3
รวม	100	100

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง พบว่า มีแนวโน้มดีขึ้น โดยสัดส่วนน้ำทะเลชายฝั่งที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม และเสื่อมโทรมมาก ลดลง สัดส่วนที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้มีมากขึ้น อย่างไรก็ตาม คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งที่อยู่ในเกณฑ์ดี มีสัดส่วนคงที่ และที่อยู่ในเกณฑ์ดีมากยังคงเท่ากับร้อยละ 0 แสดงให้เห็นว่าคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งยังต้องได้รับการแก้ไขอีกมาก และยังห่างไกลจากเกณฑ์ของสหประชาชาติ สอดคล้องกับผลของ SDG Index and Dashboards Report 2017 ที่รายงานว่าการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 14 ของประเทศไทย เป็น “สีแดง”

นอกจากนี้ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของไทยยังมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง โดยพบว่าแนวชายฝั่งทะเลทั่วประเทศประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งรวมระยะทางประมาณ 830 กิโลเมตร แนวปะการังส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 อยู่ในสภาพเสียหายถึงเสียหายมาก สภาพของแหล่งหญ้าทะเลมีความสมบูรณ์ในระดับต่ำถึงเสื่อมโทรมประมาณร้อยละ 40 สัตว์ทะเลหายาก ได้แก่ พะยูน เต่าทะเล โลมา และวาฬ มีแนวโน้มเข้ามาเกยตื้นเพิ่มขึ้นในแต่ละปี การเพิ่มขึ้นของจำนวนเรือประมง และการพัฒนาประสิทธิภาพของเครื่องมือประมงในการจับสัตว์น้ำโดยไม่สอดคล้องกับกำลังผลิตของทรัพยากรตามธรรมชาติ ส่งผลให้ปริมาณและความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำลดลงอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติ ก็นับเป็นแรงบีบบังคับสำคัญที่

กระทบและสร้างความเสียหายเพิ่มขึ้น (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, Online, 2561)

ด้านการดำเนินนโยบาย รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 14 เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 แผนปฏิบัติการระดับชาติในการป้องกัน ยับยั้งและจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม พ.ศ. 2559-2563 (Thailand National Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate IUU Fishing (Thailand NPOA-IUU) และแผนแม่บทการจัดการประมงทะเลไทย พ.ศ. 2552-2561

อย่างไรก็ดี ประเทศไทยยังคงประสบความท้าทายในการบริหารจัดการชายฝั่งอย่างยั่งยืน ซึ่งประเทศไทยจะต้องเร่งลดความขัดแย้งเชิงนโยบายระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน การท่องเที่ยว การประมง และวิถีของชุมชน และโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในบริเวณพื้นที่ชายฝั่ง รวมถึงต้องเร่งดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อแก้ปัญหาการกัดเซาะและพังทลายของชายฝั่ง อนุรักษ์ฟื้นฟูสัตว์ทะเล เพิ่มพื้นที่คุ้มครองทางทะเลเพื่อสัตว์น้ำ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในกลุ่มประชาชนเด็ก และเยาวชน ให้สามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพและยั่งยืน ไม่ทำลายระบบนิเวศทางทะเลและไม่กระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

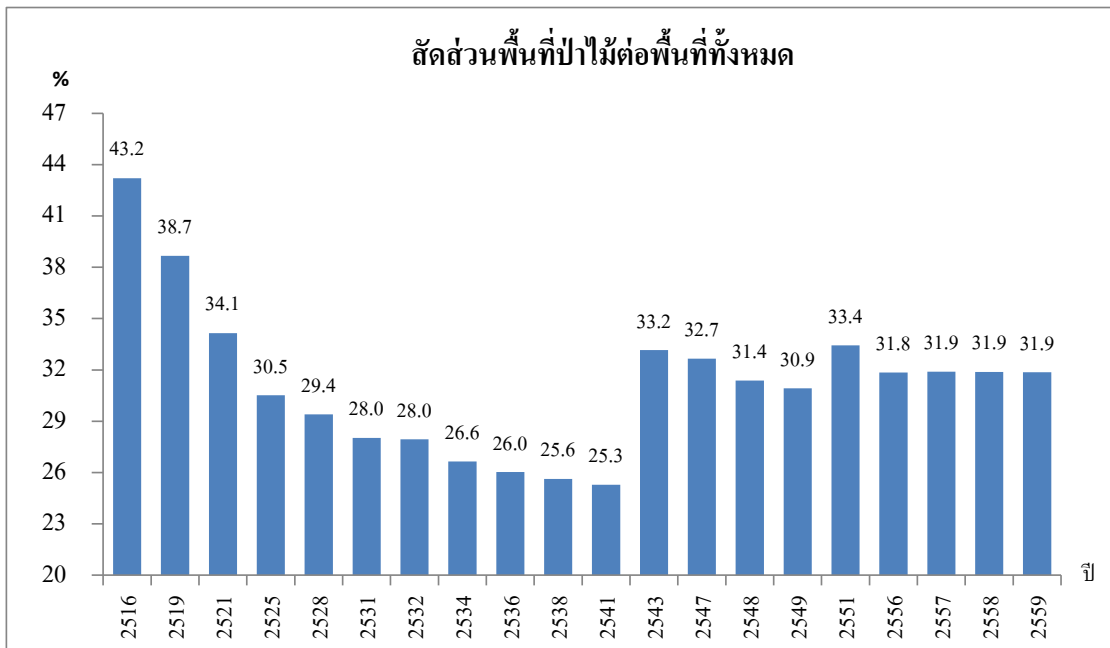
15. เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ฟื้นฟู และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดินและฟื้นฟูสภาพดินและหยุดยั้งการสูญเสียมลพิษความหลากหลายทางชีวภาพ

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 15 ของประเทศไทย เป็น “สีแดง” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 63.2

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด แสดงดังแผนภาพที่ 4-35

สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด พบว่า มีแนวโน้มลดลง อย่างชัดเจนในช่วงปี 2516-2541 โดยลดลงจากร้อยละ 43.2 ในปี 2516 เป็นร้อยละ 25.3 ในปี 2541 จากนั้นในปี 2543 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 33.2 และค่อนข้างทรงตัวเรื่อยมา อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยคาดว่ามีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในการสำรวจ ทำให้ตัวเลขเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด

แผนภาพที่ 4-35 สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด

ที่มา: กรมป่าไม้

นอกจากนี้ ในช่วงปี 2548-2558 ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยถูกคุกคามอย่างต่อเนื่อง และมีอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้นทั้งพันธุ์กรรม ชนิดพันธุ์ และระบบนิเวศ ทั้งจากการใช้ประโยชน์มากเกินไป การทำลายแหล่งที่อยู่อาศัย และการนำพันธุ์ต่างถิ่นเข้ามา การขยายตัวและพัฒนาของเมือง การลักลอบล่าสัตว์และเก็บหาของป่า การถมพื้นที่ชุ่มน้ำและภาวะมลพิษ ดังนั้น SDG Index and Dashboards Report 2017 จึงรายงานสถานะเป้าหมายที่ 15 ของประเทศไทยเป็นสีแดง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ร้อยละ 25 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ 15 และเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนเป็น 1.58 ล้านไร่ มีการกำหนดแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558-2564 ซึ่งเป็นแผนหลักของประเทศด้านความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) เมื่อปี 2526 โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เมื่อปี 2535 เพื่อบังคับตามกลไกของอนุสัญญา

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ประเทศไทยต้องเร่งดำเนินการต่อไปเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายที่ 15 คือ การสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนต่อสิ่งแวดล้อมการกำหนดแผนที่และเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินตาม

ศักยภาพของพื้นที่ การพัฒนากฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และในระยะยาวจะต้องพัฒนากลไกทางการเงินการคลังเพื่อบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสร้างแรงจูงใจในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ บริหารข้อมูลข่าวสารด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชนหรือคนในสังคม และส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญยิ่ง คือ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

16. เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และทุกคนสามารถเข้าถึงในทุกระดับ

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 16 ของประเทศไทย เป็น “สีแดง” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 58.0

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI) โดย CPI คือ ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาการคอร์รัปชันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเป็นการวัดจากภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของภาครัฐหรือราชการในสายตาผู้เชี่ยวชาญและนักธุรกิจ ด้วยการให้คะแนนตั้งแต่ระดับ 0 คือ คอร์รัปชันมากที่สุด ไปจนถึง 100 คือ คอร์รัปชันน้อยที่สุด

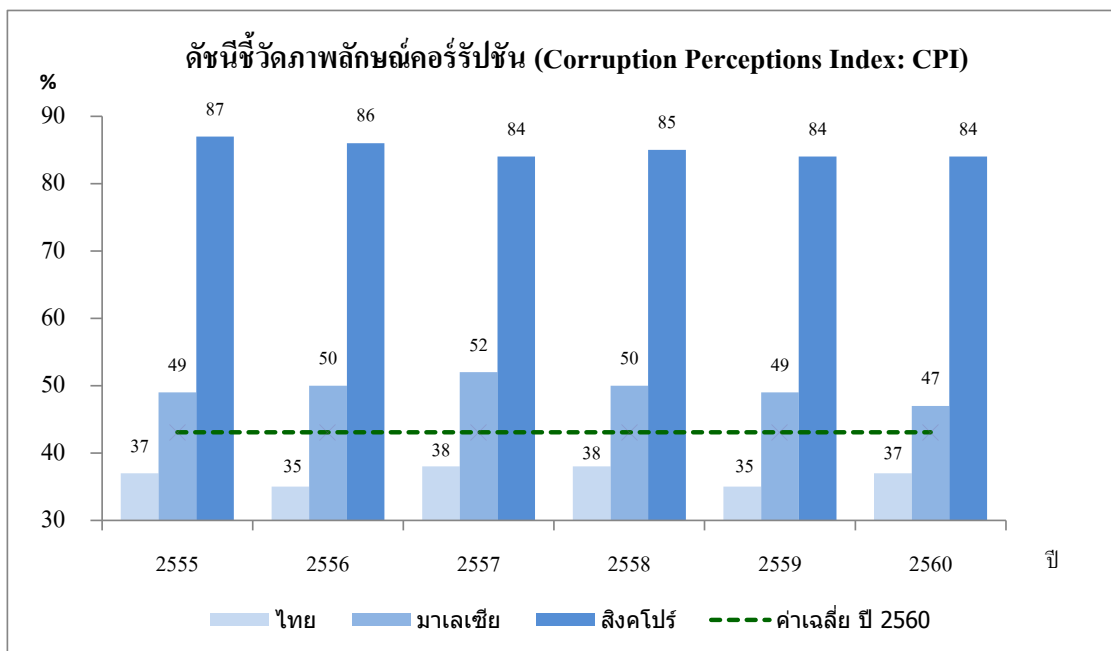
ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน พบว่า ประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ มีค่า CPI อยู่ที่ 37 49 และ 87 ตามลำดับ ในปี 2555 และมีค่า CPI อยู่ที่ 37 47 และ 84 ตามลำดับ ในปี 2560 แสดงดังแผนภาพที่ 4-36

ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีปัญหาการคอร์รัปชันสูง ขณะที่ ประเทศสิงคโปร์มีปัญหาการคอร์รัปชันต่ำ และปัญหาการคอร์รัปชันของประเทศไทย ในช่วงปี 2555-2560 ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับผลของ SDG Index and Dashboards Report 2017 ที่รายงานว่าสถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 16 ของประเทศไทย เป็น “สีแดง”

นอกจากการชี้วัดความยั่งยืนด้วยปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันแล้ว ปัจจัยอื่นที่ควรพิจารณาคือ เช่น ปัญหาอาชญากรรม การค้ามนุษย์ ปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรี และการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในภาครัฐ และภาคเอกชน เป็นต้น โดยประเทศไทยได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระเร่งด่วนระดับชาติ เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งระบบได้อย่างยั่งยืน และปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นอีกหนึ่งเป้าหมายที่พยายามแก้ไข โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) และศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ

(ศอตช.) ทำหน้าที่เป็นองค์กรอำนาจการระดับชาติเพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังมีภารกิจแก้ไขร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ที่เพิ่มบทลงโทษกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับสินบนและเอาผิดกับเอกชนที่จ่ายสินบน ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ต้องได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคมด้วย เพื่อลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อให้สังคมน่าอยู่ สงบสุข และปลอดภัยอย่างยั่งยืน

แผนภาพที่ 4-36 ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI)

ที่มา: Transparency International

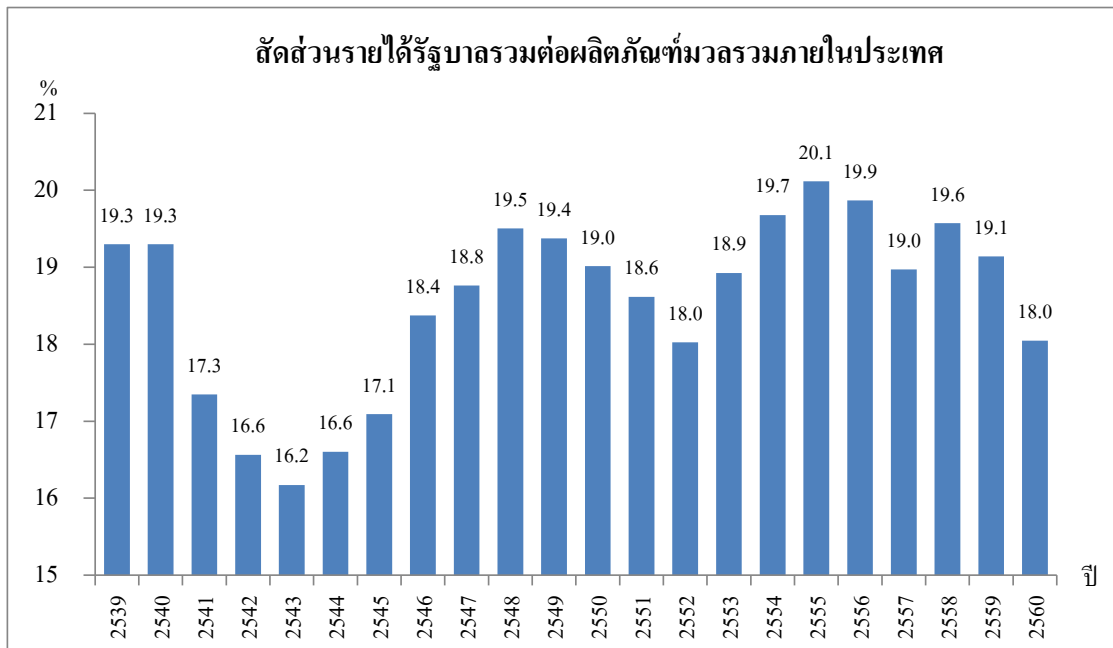
17.เป้าหมายที่ 17 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลไกการดำเนินงาน และฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่า สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 17 ของประเทศไทย เป็น “สีส้ม” โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 62.6

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ได้แก่ สัดส่วนรายได้รัฐบาลรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ สัดส่วนรายได้จากภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษาและสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

สัดส่วนรายได้รัฐบาลรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พบว่า ตลอดช่วงปี 2539-2560 ค่อนข้างมีความผันผวน ทั้งนี้ ในปี 2560 อยู่ที่ร้อยละ 18.0 ลดลงจากร้อยละ 19.3 ในปี 2539 แสดงดังแผนภาพที่ 4-37

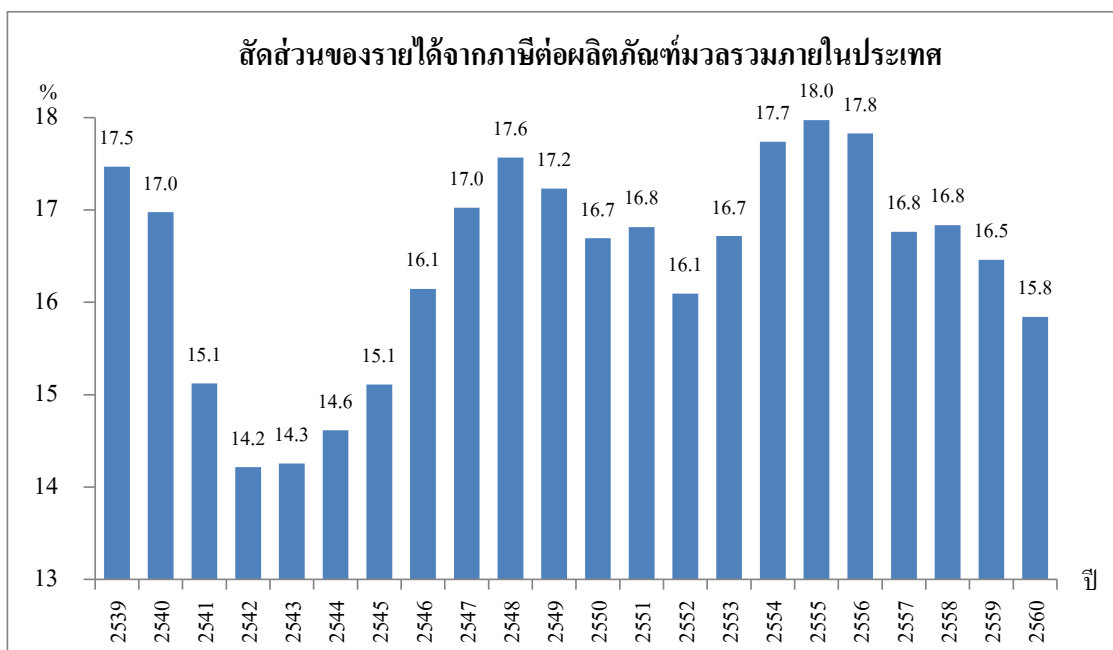
แผนภาพที่ 4-37 สัดส่วนรายได้รัฐบาลรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สัดส่วนรายได้จากภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พบว่า ตลอดช่วงปี 2539-2560 ก่อนข้างมีความผันผวน โดยในช่วงปี 2548-2555 มีสัดส่วนค่อนข้างสูง และมีแนวโน้มลดลงนับตั้งแต่ปี 2556 ทั้งนี้ ในปี 2560 อยู่ที่ร้อยละ 15.8 ลดลงจากร้อยละ 17.5 ในปี 2539 แสดงดังแผนภาพที่ 4-38

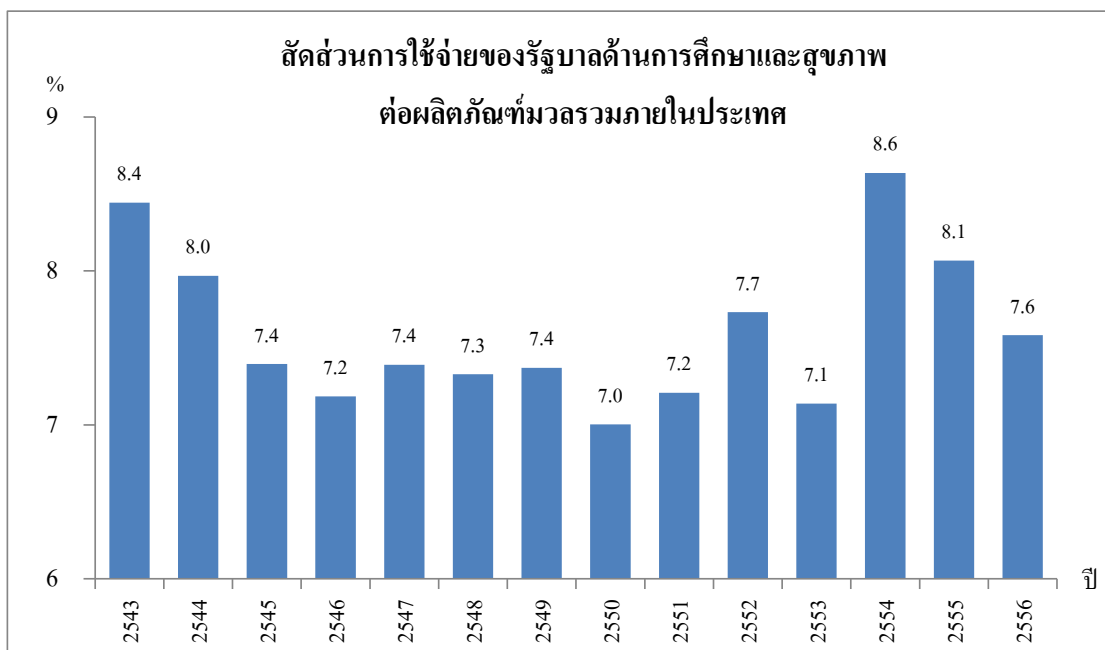
แผนภาพที่ 4-38 สัดส่วนรายได้จากภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษาและสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พบว่า ลดลงจากร้อยละ 8.4 ในปี 2543 เหลือร้อยละ 7.6 ในปี 2556 แสดงดังแผนภาพที่ 4-39

แผนภาพที่ 4-39 สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษาและสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ที่มา: UNESCO และ WHO

SDG Index and Dashboards Report 2017 รายงานว่าสถานะการบรรลุเป้าหมายที่ 17 ของไทยยังไม่เห็นเป็นรูปธรรมนัก ทั้งนี้ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องอาศัยงบประมาณดำเนินการที่มากขึ้น ในปี 2560 รายได้รัฐบาลรวม คิดเป็นร้อยละ 18.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ประเทศไทยต้องพยายามเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีผ่านการวางแผนการปฏิรูประบบภาษีอย่างต่อเนื่องในระยะกลางจนถึงระยะยาว สร้างความเข้มแข็งการคลังท้องถิ่น สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำโดยมีความสอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจในอนาคต รวมถึงเน้นให้ความสำคัญกับการเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษาและสุขภาพให้มากขึ้น

เมื่อพิจารณาความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะกลไกสนับสนุน และสร้างสถานะที่เอื้ออำนวย พบว่ายังคงมีความท้าทายอยู่ เช่น การยกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Policy Coherence) ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีหลายกลไกที่ทำหน้าที่ดังกล่าวอยู่ อาทิ คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) เป็นกลไกหลักในการกำกับดูแลและกำหนดนโยบาย รวมถึงดำเนินการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องเชิงนโยบายในการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงคณะกรรมการระดับชาติอื่น ๆ ที่ดูแลประเด็นที่ตัดขวาง เช่น

คณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ สำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี (Prime Minister Delivery Unit) ซึ่งทำหน้าที่วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการในการขับเคลื่อนนโยบาย ตลอดจนประสานงานเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบาย และมีความสอดคล้องในการดำเนินการ เป็นต้น นอกจากนี้ กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จะช่วยกำหนดกรอบการกำหนดแผนงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในระยะยาวให้มีความสอดคล้องและมุ่งไปในทิศทางและสู่เป้าหมายเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังต้องการเรียนรู้และศึกษาตัวอย่างเครื่องมือและกลไกจากประเทศอื่น ๆ ที่จะช่วยยกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย โดยพึงตระหนักว่า กลไกการดำเนินงานเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้สำหรับการบรรลุวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่นเดียวกับความมุ่งมั่น ไม่ว่าประเทศจะมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด หากมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงก็จะสามารถผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้

วิเคราะห์ผลการดำเนินนโยบายของประเทศกรณีศึกษาตามแนวทาง SDGs

การวิจัยครั้งนี้จะวิเคราะห์ผลการดำเนินนโยบายของประเทศกรณีศึกษา โดยอิงจากผลในรายงาน SDG Index and Dashboards Report 2017 ดังนี้

1. ประเทศสวีเดน

ประเทศสวีเดน เป็นประเทศที่ได้คะแนนอยู่ในอันดับ 1 อยู่ที่ 85.6 (เต็ม 100) โดยหากพิจารณาในรายละเอียด 17 เป้าหมาย พบว่า เป้าหมายที่สวีเดนบรรลุตามเกณฑ์สหประชาชาติแล้ว หรือมีสถานะ “สีเขียว” มีทั้งสิ้น 7 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจน เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่เท่าเทียม เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ เป้าหมายที่ 9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ และเป้าหมายที่ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สถานะ “สีเหลือง” มีทั้งสิ้น 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ เป้าหมายที่ 6 การจัดการน้ำและสุขาภิบาล เป้าหมายที่ 8 การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ และเป้าหมายที่ 11 เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน

สถานะ “สีส้ม” มีทั้งสิ้น 3 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย เป้าหมายที่ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล และเป้าหมายที่ 16 สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก

สถานะ “สีแดง” มีทั้งสิ้น 3 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 12 แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป้าหมายที่ 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก

2. ประเทศเดนมาร์ก

ประเทศเดนมาร์ก เป็นประเทศที่ได้คะแนนอยู่ในอันดับ 2 อยู่ที่ 84.2 (เต็ม 100) โดยหากพิจารณาในรายละเอียด 17 เป้าหมาย พบว่า เป้าหมายที่เดนมาร์กบรรลุตามเกณฑ์สหประชาชาติแล้ว หรือมีสถานะ “สีเขียว” มีทั้งสิ้น 6 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจน เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่เท่าเทียม เป้าหมายที่ 9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ และเป้าหมายที่ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สถานะ “สีเหลือง” มีทั้งสิ้น 6 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย เป้าหมายที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ เป้าหมายที่ 6 การจัดการน้ำและสุขาภิบาล เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ เป้าหมายที่ 11 เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน และเป้าหมายที่ 16 สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก

สถานะ “สีส้ม” มีทั้งสิ้น 2 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 8 การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ และเป้าหมายที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สถานะ “สีแดง” มีทั้งสิ้น 3 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 12 แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล และเป้าหมายที่ 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก

3. ประเทศฟินแลนด์

ประเทศฟินแลนด์ เป็นประเทศที่ได้คะแนนอยู่ในอันดับ 3 ของ โดยได้คะแนน 84.0 (เต็ม 100) โดยหากพิจารณาในรายละเอียด 17 เป้าหมาย พบว่า เป้าหมายที่ฟินแลนด์บรรลุตามเกณฑ์สหประชาชาติแล้ว หรือมีสถานะ “สีเขียว” มีทั้งสิ้น 5 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจน เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ เป้าหมายที่ 9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน และเป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ

สถานะ “สีเหลือง” มีทั้งสิ้น 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่เท่าเทียม เป้าหมายที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ เป้าหมายที่ 6 การจัดการน้ำและสุขาภิบาล เป้าหมายที่ 11 เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล และเป้าหมายที่ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สถานะ “สีส้ม” มีทั้งสิ้น 3 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 2 จัดความหวียวโหย เป้าหมายที่ 8 การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ และเป้าหมายที่ 16 สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก

สถานะ “สีแดง” มีทั้งสิ้น 3 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 12 แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป้าหมายที่ 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก

4. ประเทศนอร์เวย์

ประเทศนอร์เวย์ เป็นประเทศที่ได้คะแนนอยู่ในอันดับ 4 อยู่ที่ 83.9 (เต็ม 100) โดยหากพิจารณาในรายละเอียด 17 เป้าหมาย พบว่า เป้าหมายที่นอร์เวย์บรรลุตามเกณฑ์สหประชาชาติแล้ว หรือมีสถานะ “สีเขียว” มีทั้งสิ้น 8 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 จัดความยากจน เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่เท่าเทียม เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ เป้าหมายที่ 8 การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ เป้าหมายที่ 9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ และเป้าหมายที่ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สถานะ “สีเหลือง” มีทั้งสิ้น 3 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ เป้าหมายที่ 6 การจัดการน้ำและสุขาภิบาล และเป้าหมายที่ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล

สถานะ “สีส้ม” มีทั้งสิ้น 5 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 2 จัดความหวียวโหย เป้าหมายที่ 11 เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายที่ 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก และเป้าหมายที่ 16 สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก

สถานะ “สีแดง” มีทั้งสิ้น 1 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 12 แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

5. ประเทศชิลี

ประเทศชิลี เป็นประเทศที่ได้คะแนนอยู่ในอันดับ 44 อยู่ที่ 71.6 (เต็ม 100) โดยหากพิจารณาในรายละเอียด 17 เป้าหมาย พบว่า เป้าหมายที่ชิลีบรรลุตามเกณฑ์สหประชาชาติแล้ว หรือมีสถานะ “สีเขียว” มีทั้งสิ้น 1 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 6 การจัดการน้ำและสุขาภิบาล

สถานะ “สีเหลือง” มีทั้งสิ้น 2 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 จัดความยากจน และเป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้

สถานะ “สีส้ม” มีทั้งสิ้น 6 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความ เป็นอยู่ที่ดี เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่เท่าเทียม เป้าหมายที่ 8 การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทาง เศรษฐกิจ เป้าหมายที่ 11 เมืองและถิ่นฐานมนุษย์ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 แผนการบริโภคและการผลิตที่ ยั่งยืน และเป้าหมายที่ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สถานะ “สีแดง” มีทั้งสิ้น 8 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย เป้าหมายที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ เป้าหมายที่ 9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ เป้าหมายที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายที่ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล เป้าหมายที่ 15 การใช้ ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก และเป้าหมายที่ 16 สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก

6. ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศที่ได้คะแนนอยู่ในอันดับ 61 อยู่ที่ 69.0 (เต็ม 100) โดยหากพิจารณาในรายละเอียด 17 เป้าหมาย พบว่า เป้าหมายที่สิงคโปร์บรรลุตามเกณฑ์ สหประชาชาติแล้ว หรือมีสถานะ “สีเขียว” มีทั้งสิ้น 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 ขจัดความ ยากจน เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ เป้าหมายที่ 8 การจ้างงานที่มีคุณค่าและการ เติบโตทางเศรษฐกิจ และเป้าหมายที่ 9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน

สถานะ “สีเหลือง” มีทั้งสิ้น 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและ ความเป็นอยู่ที่ดี เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่เท่าเทียม เป้าหมายที่ 6 การจัดการน้ำและสุขาภิบาล และ เป้าหมายที่ 11 เมืองและถิ่นฐานมนุษย์ยั่งยืน

สถานะ “สีส้ม” มีทั้งสิ้น 5 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย เป้าหมายที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ เป้าหมายที่ 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก เป้าหมายที่ 16 สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก และเป้าหมายที่ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืน

สถานะ “สีแดง” มีทั้งสิ้น 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ เป้าหมายที่ 12 แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ และเป้าหมายที่ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล

เปรียบเทียบผลการดำเนินนโยบายของประเทศไทยกับประเทศกรีนศึกษา

จากหัวข้อที่ผ่านมาสามารถสรุปสถานะผลการพัฒนาตามแนวทาง SDGs ได้ดังตารางที่ 4-2

จากตารางที่ 4-2 โดยรวมจะเห็นได้ว่ากลุ่มประเทศนอร์ดิก มีสถานะการดำเนินการตามเป้าหมาย SDGs ค่อนข้างดีในเป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจน เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความปลอดภัย เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่เท่าเทียม เป้าหมายที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ เป้าหมายที่ 6 การจัดการน้ำและสุขาภิบาล เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ เป้าหมายที่ 9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ เป้าหมายที่ 11 เมืองและถิ่นฐาน มนุษย์อย่างยั่งยืน และเป้าหมายที่ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ส่วนเป้าหมายที่ยังต้องปรับปรุง ได้แก่

เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย โดยประชากรยังมีปัญหาภาวะน้ำหนักเกิน และปัญหาเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซไนโตรเจนในการเพาะปลูก จึงทำให้ได้คะแนนต่ำในเป้าหมายนี้

เป้าหมายที่ 8 การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเศรษฐกิจของเดนมาร์ก และฟินแลนด์ ในช่วงที่เก็บข้อมูลยังหดตัว จึงทำให้ได้คะแนนต่ำในเป้าหมายนี้

เป้าหมายที่ 12 แผนการบริหารและการผลิตที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายที่ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล และเป้าหมายที่ 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก หรือโดยรวมคือเป้าหมายด้านความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม โดยกลุ่มประเทศนอร์ดิกส่วนใหญ่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การปล่อยก๊าซเรือนกระจก การกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ คุณภาพน้ำทะเล การทำการประมง การทำลายพื้นที่ป่าไม้ การทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น

เป้าหมายที่ 16 สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก โดยประเทศสวีเดน ฟินแลนด์ และนอร์เวย์ ยังมีการส่งออกอาวุธ จึงทำให้ได้คะแนนต่ำในเป้าหมายนี้

ส่วนไทย สิงคโปร์ และชิลี จะเห็นได้ว่าผลการพัฒนาตาม SDGs ค่อนข้างต่างจากประเทศในกลุ่มนอร์ดิก โดยส่วนใหญ่ยังไม่ประสบความสำเร็จตาม SDGs หากพิจารณาแยกรายประเทศ ประเทศชิลีบรรลุตามเกณฑ์สหประชาชาติเพียง 1 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 6 การจัดการน้ำและสุขาภิบาล ประเทศสิงคโปร์บรรลุตามเกณฑ์สหประชาชาติ 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจน เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ เป้าหมายที่ 8 การจ้างงานที่มีคุณค่า และการเติบโตทางเศรษฐกิจ และเป้าหมายที่ 9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจ ในขณะที่ ประเทศไทย บรรลุตามเกณฑ์สหประชาชาติเพียง 1

เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 การขจัดความยากจน ส่วนเป้าหมายอื่น ๆ ที่เหลือ ถือว่ายังห่างไกล และต้องปรับปรุง

หากมองทางด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศกลุ่มนอร์ดิกทั้ง 4 ประเทศมีพื้นฐานการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจแบบรัฐสวัสดิการ ซึ่งสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในแง่ของสังคมและเศรษฐกิจ ส่วนประเทศชิลี ได้รับการสนับสนุนจาก OECD ให้พัฒนากลยุทธ์การเติบโตสีเขียว เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาสีเขียว การสร้างงานและสนับสนุนความเท่าเทียมกันทางสังคม ขณะที่ ประเทศสิงคโปร์มีความก้าวหน้าในเรื่องการเติบโตอย่างยั่งยืนเป็นอันดับต้น ๆ ในอาเซียน เพราะนับตั้งแต่ได้รับเอกราชเพียงแค่ 2 ปีสิงคโปร์ก็ได้ริเริ่มการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและการเติบโตที่ยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ทางด้านสังคม ประเทศกรีนิศึกษาในกลุ่มนอร์ดิก เน้นการใช้จ่ายในด้านสวัสดิการสังคม เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชากร เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา การจัดระบบบำนาญบำนาญ การดูแลผู้พิการและผู้สูงอายุ และให้ความสำคัญอย่างมากกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้ฟรี รวมทั้งส่งเสริมให้มีการกระจายรายได้เท่าเทียมอีกด้วย ส่วนประเทศชิลี ในกลยุทธ์การเติบโตสีเขียวแห่งชาติ (Chile's National Green Growth Strategy) ปี 2556 ทางด้านสังคมมุ่งเน้นในด้านการสร้างงานและการสนับสนุนความเท่าเทียมกันทางสังคม ลดความเสี่ยงของสุขภาพประชากร พัฒนาคุณภาพชีวิต และรักษามรดกทางสิ่งแวดล้อมของประเทศ อย่างไรก็ตาม แม้ชิลีจะเป็นประเทศที่มีรายได้ประชากรต่อหัวสูงในอันดับต้น ๆ ของละตินอเมริกา แต่ยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้อยู่มาก ขณะที่ ประเทศสิงคโปร์ มีการพัฒนาพิมพ์เขียวเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง โดยในพิมพ์เขียวฉบับล่าสุด “พิมพ์เขียวที่ยั่งยืนแห่งสิงคโปร์ ปี ค.ศ. 2015” (SSB2015) ทางด้านสังคมส่วนใหญ่เน้นพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การจัดหาพื้นที่สาธารณะให้กับชุมชนมากขึ้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำให้ลานสาธารณะของเมืองการเคหะแห่งใหม่ใน Punggol และ Bedok มีความคึกคักมากขึ้น การร่วมทำงานกับผู้มีส่วนได้เสีย ในการปรับปรุง Rail Corridor ให้ดีขึ้น เพื่อเป็นพื้นที่สีเขียวสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

ตารางที่ 4-2 เปรียบเทียบสถานะ SDGs จาก SDG Index and Dashboards Report 2017

ประเทศ	สวีเดน	เดนมาร์ก	ฟินแลนด์	นอร์เวย์	ชิลี	ไทย	สิงคโปร์	เวียดนาม
Global Index Rank	1	2	3	4	44	55	61	68
Global Index Score (0-100)	85.6	84.2	84.0	83.9	71.6	69.5	69.0	67.9
ภูมิภาค	OECD	OECD	OECD	OECD	OECD	East & South Asia	East & South Asia	East & South Asia
คะแนนเฉลี่ยของภูมิภาค	77.7	77.7	77.7	77.7	77.7	63.3	63.3	63.3
SDG 1	Green	Green	Green	Green	Yellow	Green	Green	Green
SDG 2	Orange	Yellow	Orange	Orange	Red	Red	Orange	Red
SDG 3	Green	Green	Green	Green	Orange	Red	Yellow	Red
SDG 4	Green	Green	Yellow	Green	Orange	Orange	Yellow	Orange
SDG 5	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Red	Orange	Orange	Yellow
SDG 6	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Yellow	Yellow	Yellow
SDG 7	Green	Yellow	Green	Green	Yellow	Orange	Green	Orange
SDG 8	Yellow	Orange	Orange	Green	Orange	Yellow	Green	Red
SDG 9	Green	Green	Green	Green	Red	Red	Green	Red
SDG 10	Green	Green	Green	Green	Red	Orange	Red	Orange
SDG 11	Yellow	Yellow	Yellow	Orange	Orange	Orange	Yellow	Red
SDG 12	Red	Red	Red	Red	Orange	Orange	Red	Orange
SDG 13	Red	Orange	Red	Orange	Red	Red	Red	Orange
SDG 14	Orange	Red	Yellow	Yellow	Red	Orange	Red	Orange
SDG 15	Red	Red	Red	Orange	Red	Red	Orange	Red
SDG 16	Orange	Yellow	Orange	Orange	Red	Red	Orange	Orange
SDG 17	Green	Green	Yellow	Green	Orange	Orange	Orange	Yellow

→ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย SDGs

ทางด้านเศรษฐกิจ ประเทศกรีซศึกษาในกลุ่มนอร์ดิกสามารถรักษาระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจต่อหัวที่สอดคล้องกับสภาวะการณของแต่ละประเทศได้เป็นอย่างดี ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำมาสู่กระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น มีโครงสร้างพื้นฐานที่มีความพร้อมและเพียงพอที่จะรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมถึงดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจแบบที่คำนึงถึงการเติบโตอย่างยั่งยืนเป็นหลัก เช่น ประเทศนอร์เวย์ ที่มี

แหล่งน้ำมันเป็นของตนเอง แต่เลือกที่จะส่งออกมากกว่าใช้บริโภคภายในประเทศ ซึ่งชาวออร์เวย์จะต้องซื้อน้ำมันและก๊าซธรรมชาติตามราคาที่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง ไม่มีการอุดหนุนราคาเหมือนในหลายประเทศ เพราะรัฐบาลตระหนักถึงทรัพยากรทางพลังงานที่มีจำกัด และนำกำไรที่ได้จากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติมาจัดตั้งกองทุน Government Pension Fund-Global ซึ่งเปรียบเสมือนเงินออมจำนวนมากที่รัฐบาลออมให้ประชาชนและคนรุ่นต่อไป รวมถึงนำมาจัดสรรเป็นสวัสดิการให้กับประชากรในประเทศ อาทิ การรักษาฟรี เรียนฟรี และสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ ประเทศครีกีศึกษามีการดูแลให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งพลังงานด้วยราคาที่เหมาะสมอย่างทั่วถึง รวมถึงสนับสนุนการใช้พลังงานสะอาดและพลังงานทดแทนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ประเทศสวีเดนมีมาตรการลดภาษีให้กับรถยนต์ที่ใช้พลังงานสะอาด และเก็บภาษีรถยนต์ที่ใช้พลังงานฟอสซิลในสัดส่วนที่สูงกว่า ทำให้ปริมาณการใช้รถยนต์พลังงานสะอาดมีสัดส่วนสูงขึ้นในแต่ละปี ขณะที่ ประเทศนอร์เวย์กำลังจะเป็นชาติแรกในโลกที่ก้าวสู่การใช้พลังงานทดแทนอย่างเต็มรูปแบบ โดยเป็นประเทศที่มีการใช้รถพลังงานไฟฟ้ามากที่สุดในโลก ซึ่งรัฐบาลประกาศว่าจะไม่มีการใช้ยานพาหนะที่ขับเคลื่อนโดยเชื้อเพลิงจากซากดึกดำบรรพ์หลังจากปี 2568 ส่วนประเทศฟินแลนด์มีความก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีพลังงานทดแทนมาก โดยเฉพาะพลังงานชีวภาพ ซึ่งการถ่ายทอดวิทยาการด้านนี้นำรายได้เข้าสู่ประเทศจำนวนมาก เป็นต้น

ส่วนประเทศสิงคโปร์ ประสบความสำเร็จในการดำเนินการตาม SDGs ทางด้านเศรษฐกิจ โดยบรรลุเป้าหมายทั้งในด้านพลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน เนื่องจากประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่เป็นศูนย์กลางการค้าและการลงทุนที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศต่อ GDP สูงสุดในโลก คือ เฉลี่ยประมาณร้อยละ 400 ต่อ GDP สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและในโลก รัฐบาลสิงคโปร์มีนโยบายเศรษฐกิจสนับสนุนการค้าเสรี ส่งผลให้สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีพลวัตทางเศรษฐกิจสูง โดยมีความเข้มแข็งในสาขาบริการและการผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง รวมถึงสินค้านวัตกรรม ทั้งยังมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่งและโลจิสติกส์ อีกทั้งยังเป็นประเทศที่มีความง่ายในการทำธุรกิจมากที่สุดในโลก นอกจากนี้ สิงคโปร์ให้ความสำคัญกับลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอีกด้วย หากพิจารณา ประเทศชิลี ยังคงต้องพัฒนาการดำเนินการตาม SDGs ทางด้านเศรษฐกิจอีกค่อนข้างมาก โดยการดำเนินการตามเป้าหมายที่ 8 การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ชิลียังมีสัดส่วนของเยาวชน ที่ไม่ได้อยู่ในการจ้างงาน

การศึกษาหรือการฝึกอบรม ก่อนข้างสูง ส่วนในเป้าหมายที่ 9 เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตต่อจำนวนประชากรและการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) ของชิลียังอยู่ในระดับต่ำ

ทางด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศกรณีศึกษาในกลุ่มนอร์ดิก และชิลีมีการใช้จ่ายของรัฐบาลในด้านการศึกษาและสุขภาพอยู่ในสัดส่วนที่สูง ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และในฐานะที่เป็นประเทศในกลุ่ม OECD มีการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการแก่ประเทศกำลังพัฒนา แสดงถึงการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ในขณะที่ สิงคโปร์ยังมีการใช้จ่ายของรัฐบาลในด้านการศึกษาและสุขภาพอยู่ในสัดส่วนที่ยังต่ำ

ทางด้านสิ่งแวดล้อม เป็นด้านที่ประเทศกรณีศึกษาทุกประเทศยังต้องพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม มีความพยายามในการดำเนินนโยบายด้านนี้อย่างเคร่งครัดและเห็นเป็นรูปธรรม เช่น ประเทศสวีเดนได้มีการจัดลิขสิทธิ์แนวคิดเมืองต้นแบบอย่าง “ซิมไบโอซิตี (SymbioCity)” ซึ่งมีการบริหารจัดการเมืองแบบบูรณาการ พัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนและเป็นองค์รวม โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในเมืองให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีกระบวนการวางผังเมืองอย่างเป็นระบบ และเน้นให้มีพื้นที่สีเขียว ออกแบบสถาปัตยกรรมของอาคารอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้พลังงานความร้อนและส่วนเกินจากอุตสาหกรรมมาใช้ในครัวเรือน และนำขยะและน้ำเสียจากบ้านเรือนมาผลิตเป็นก๊าซชีวภาพ รวมถึงใช้พลังงานหมุนเวียนอย่างเป็นระบบ ขณะที่ ประเทศเดนมาร์ก มีการกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวดและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง มีการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ผู้ก่อให้เกิดมลพิษจะต้องเป็นผู้จ่ายเงินภาษีให้กับรัฐบาล เช่น ภาษีการปล่อยน้ำเสีย ภาษีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ภาษีบรรจุภัณฑ์ ภาษีน้ำมันเชื้อเพลิง ภาษีไฟฟ้า และภาษีผลิตภัณฑ์จาก PVC เป็นต้น มีการนำขยะมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบของการรีไซเคิลเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 60 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 35 ถูกนำไปเผาทำลาย และนำความร้อนจากการเผาไหม้มาใช้ประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้าเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 95 เน้นส่งเสริมการประหยัดพลังงานในบ้านเรือน กำหนดมาตรการบังคับให้บ้านเรือนต้องติดตั้งฉนวนอย่างหนาภายในอาคารเพื่อลดการสูญเสียความร้อนที่ให้ความอบอุ่นแก่บ้านเรือนในฤดูหนาว เป็นต้น

ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศชิลี มีการกำหนดกลยุทธ์การเติบโตสีเขียวแห่งชาติ ซึ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเห็นได้ชัด มีการปรับปรุงมาตรฐานมลพิษและการใช้มาตรฐานมลพิษ การปรับปรุงระบบประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม การทบทวนการวางหลักเกณฑ์ภาษีเชื้อเพลิงใหม่ การสนับสนุนการใช้ไบโอพลาสติกย่อยสลายที่สามารค่าขายได้ และ

การพัฒนาาระบบการติดตามและการวัดผลความก้าวหน้าของกลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศสิงคโปร์ ใน SSB2015 มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมจำนวนมาก เช่น การสนับสนุนความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่และอาคารต่าง ๆ ในวงกว้างผ่านทางโครงการ BCA Green Mark (โดย BCA ย่อมาจาก Building and Construction Authority) การพัฒนาโครงข่ายจักรยานให้ครอบคลุมมากกว่า 700 ก.ม. ภายในปี ค.ศ. 2030 ด้วยโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยและมาตรฐานทางจริยธรรมที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนการจักรยานที่ปลอดภัยภายในเมืองและระหว่างเมือง การนำร่องโครงการแบ่งปันรถยนต์ไฟฟ้า (Electric Car-sharing Scheme) เพื่อให้ผู้พักอาศัยมีความสะดวกสบายในการเข้าถึงรถยนต์ไฟฟ้าโดยไม่ต้องเป็นเจ้าของ การใช้ระบบลำเลียงขยะอัตโนมัติ (Pneumatic Waste Conveyance System) ในเมืองการเคหะเพื่อสนับสนุนให้มีการกำจัดขยะที่สะดวกสบายและถูกสุขลักษณะ การสร้างโรงงานกำจัดขยะแบบครบวงจร (Integrated Waste Management Facility) ที่สามารถคัดแยกขยะรีไซเคิลออกจากขยะทั้งหมดได้ ความพยายามในเพิ่มการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในระบบพลังงานเป็น 350 MWp ภายในปี ค.ศ. 2020 ผ่านทาง Solar Nova Programme เป็นต้น

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ากลุ่มประเทศนอร์ดิกค่อนข้างประสบความสำเร็จในการดำเนินการตามเป้าหมาย SDGs ซึ่งจุดเด่นสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จนั้น เกิดจากการที่แต่ละประเทศมีการดำเนินนโยบายอย่างจริงจังและเข้มงวด เช่น การบังคับใช้เป็นกฎหมาย การมอบหมายผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานในแต่ละเป้าหมายอย่างครอบคลุมและเพียงพอ และการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ประเทศสิงคโปร์ประสบความสำเร็จตาม SDGs เพียงด้านเศรษฐกิจ แต่ด้านอื่นยังคงต้องปรับปรุง อย่างไรก็ตาม ประเทศสิงคโปร์มีจุดเด่นในด้านการบริหารจัดการเมืองที่ดี มีการวางยุทธศาสตร์เมืองที่มีความก้าวหน้าทันสมัย เนื่องด้วยความสามารถเปรียบทางด้านประชากรศาสตร์ และประเทศมีขนาดเล็ก นอกจากนี้ยังมีจุดเด่นในเรื่อง ความเข้มงวดของการบังคับใช้กฎหมาย เช่น โทษปรับ เมื่อมีการทำผิดกฎหมายการรักษาความสะอาด เป็นต้น

ส่วนประเทศไทย และชิลี นับว่ายังต้องปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้บรรลุ SDGs ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และด้านความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งการดำเนินการตามเป้าหมายจำนวนมากยังไม่ได้ก้าวหน้าไปอย่างที่ควรจะเป็น อย่างไรก็ตาม ไทยอาจศึกษาเรียนรู้ข้อดีในด้านที่ชิลีมีจุดแข็ง เช่น ในเรื่องของการจัดเก็บข้อมูล การติดตาม และการวัดผลความก้าวหน้าของการดำเนินการตาม SDGs ซึ่งมีการระบุไว้ในกฎหมาย Law 19.300 เพื่อให้มั่นใจว่าประชาชนทุกคน

จะสามารถเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกจัดเก็บไว้โดยหน่วยงานของภาครัฐ นอกจากนี้ ยังมีจุดเด่นด้านการสนับสนุนตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ทั้งนี้ ในรายงาน Sustainable Development Solutions Network พบว่า จาก 17 เป้าหมายของ SDGs มี 6 เป้าหมายที่เป็นประเด็นที่เร่งด่วนมากของประเทศไทย ได้แก่

เป้าหมายที่ 2 การขจัดความหิวโหย ซึ่งครอบคลุมประเด็นเรื่อง ความมั่นคงทางอาหารและการเกษตรที่ยั่งยืนด้วยนั้น ตัวชี้วัดที่เป็นปัญหาของไทยนอกจากสถานะแคระแกร็นของประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปีแล้ว ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับเรื่องที่สำคัญในการจัดการในโตรเจนอย่างยั่งยืน จากการใช้ปุ๋ยเคมีในการทำเกษตรกรรม และการใช้ปุ๋ยอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งมี 2 ประเด็น คือ การเป็นวันโรคและการตายจากอุบัติเหตุรถยนต์ ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมายที่ 9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน จากตัวชี้วัด สิ่งที่ทำให้ประเทศไทยได้คะแนนไม่ดีนักมาจากประเด็นเชิง โครงสร้างของสัดส่วนประชากรที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและสัดส่วนในการวิจัย อย่างไรก็ตาม ในประเด็นนี้มีแนวโน้มที่ดีบ้าง แต่ก็ยังต่ำหากเปรียบเทียบกับประเทศอย่าง ประเทศอิสราเอล เดนมาร์ก ฟินแลนด์ เกาหลีใต้ สวีเดน หรือสิงคโปร์

เป้าหมายที่ 13 การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2 ประเด็นที่เร่งด่วนและเป็นปัญหาของประเทศไทย คือ เรื่องการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO2) ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงความเปราะบางต่อเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งเรื่องภัยพิบัติ สภาพอากาศ การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล การสูญเสียผลผลิตด้านการเกษตร

เป้าหมายที่ 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก ประเด็นที่ทำให้ประเทศไทยอยู่ในภาวะวิกฤติคือเรื่องป่าไม้และสัตว์สงวน โดยอัตราการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่ามีค่อนข้างสูง รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงในทางลบของสัตว์สงวน

เป้าหมายที่ 16 สังคมสงบสุข ยุติธรรม และการไม่แบ่งแยก ถือเป็นเรื่องเร่งด่วนเช่นกัน ทั้งปัญหาเรื่องอาชญากรรม จำนวนคนในคุก และปัญหาคอร์รัปชัน

ด้านนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย ในช่วงสองทศวรรษหลังได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเห็นได้ชัด โดยมีการกำหนดกรอบเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างชัดเจน อาทิ เป้าหมายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เช่น การพัฒนาคุณภาพคน การพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืน และการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เป้าหมายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 เช่น ความอยู่เย็นเป็นสุขและความสงบสุขของสังคมไทยเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง สัดส่วนผู้สูงอายุได้

เส้นความยากจนลดลง สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่เหมาะสมตามศักยภาพของประเทศ การให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ เป็นต้น และเป้าหมายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เช่น การลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจน ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ ทุนทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การมีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ เป็นต้น

ในส่วนของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

โดยในด้าน “ความยั่งยืน” ในยุทธศาสตร์ชาตินั้น หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษาและการฟื้นฟู ฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม จนเกินความสามารถในการรองรับ และเยียวยาของระบบนิเวศน์ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า นโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย นับได้ว่ามีอยู่มาก และเพียงพอ แต่มีหลายปัจจัยที่ทำให้ประเทศไทยไม่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาที่ยั่งยืนเท่าที่ควร โดยภาคประชาชน และภาคเอกชน ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก ในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย SDGs ในขณะที่ในกลุ่มประเทศนอร์ดิก มีการบรรจุเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้เยาวชน ได้ซึมซับ ตระหนัก และถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันที่จะต้องช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากร เพื่อคนรุ่นหลัง

ปัจจัยต่อมา คือ นโยบายที่มุ่งแก้ไขปัญหาลเฉพาะหน้า เช่น โครงการลงทะเบียนเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในปี 2559 เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ เป็นต้น ซึ่งนโยบายลักษณะนี้ ไม่อาจช่วยแก้ไขความยากจนได้ในระยะยาว หากเป็นเพียงการแก้ไขเฉพาะหน้าเท่านั้น ทั้งนี้ การแก้ปัญหาความยากจนในระยะยาว ควรจะต้องเป็นไปในทางที่ช่วยส่งเสริมอาชีพ การให้ประชาชนรู้จักทำมาหากินด้วยตนเอง พึ่งตนเองได้ ไม่ต้องรอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาล

อีกประเด็นหนึ่งคือ นโยบายไม่มีความชัดเจน และต่อเนื่อง เช่น นโยบายส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน ที่เกิดขึ้นเฉพาะในช่วงที่ราคาน้ำมันแพง ทำให้ผู้ประกอบการไม่กล้าลงทุน เพราะขาดความเชื่อมั่น

แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลในการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร. นิรมล สุธรรมกิจ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการศูนย์วิจัยนโยบายด้านเศรษฐกิจสีเขียว โดยมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนมีคำนิยามอยู่ 2 แบบ ได้แก่

แบบที่ 1 คือ คำนิยามตามเอกสาร Future We Want หรือ The Brundtland Report (1987) ที่นิยามว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ “การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนในอนาคตต้องยอมลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตน” นิยามนี้เป็นนิยามมาตรฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนตั้งแต่ปี 2530 จนถึงปัจจุบัน สะท้อนความยุติธรรมแบบข้ามเวลา (Intergenerational Justice)

แบบที่ 2 คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนคือการพัฒนาที่มุ่งเน้นความสมดุลระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความครอบคลุมทางสังคมและความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Gupta and Vegelin, 2016) โดยการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อมจะต้องคำนึงถึง 3 มิตินี้ อย่างบูรณาการ และมุ่งให้เกิดการเสริมพลังกัน (Synergy) และการลดผลกระทบทางลบที่จะมีต่อกัน (Trade off) ความสมดุลระหว่างมิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมนี้เป็นพื้นฐานของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติที่ 193 ประเทศรับรองและร่วมกันบรรลุภายในปี 2573

2. แนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” และการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีความสอดคล้องเป็นส่วนใหญ่กับการพัฒนาที่ยั่งยืน หากใช้ SDGs เป็นกรอบในการพิจารณา โดยหลักการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของหน่วยเศรษฐกิจภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความมั่นคงในระดับพื้นฐานและสามารถต้านทานและ/หรือปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงที่ฉับพลัน (Shock) ได้ (3 ห่วง พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และ 2 เงื่อนไข ความรู้และคุณธรรม) และด้วยเศรษฐกิจพอเพียงถูกประยุกต์ใช้ในกลุ่มเกษตรกรก่อนภาคส่วนอื่น ๆ ทำให้สะท้อนให้เห็นว่า แนวคิด

เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเกี่ยวพันอย่างแนบแน่นกับการช่วยให้คนจน คนด้อยโอกาส ซึ่งส่วนมากเป็นเกษตรกร มีความมั่นคงในชีวิตและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ นี่คือการตีความอย่างแคบ

ในบางโอกาส เศรษฐกิจพอเพียงถูกตีความว่าครอบคลุมสิ่งที่เรียกว่า “ศาสตร์พระราชา” ด้วยซึ่งเป็นองค์ความรู้และหลักการซึ่งถอดบทเรียนมาจากการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 การตีความนี้ถือว่าเป็นการตีความเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้าง ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์พระราชามีความครอบคลุมประเด็นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม/สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

การตีความเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแคบ มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากตัวปรัชญานั้นมุ่งหมายในเบื้องต้นเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มคนที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังจากนโยบายการพัฒนาของรัฐ ซึ่งส่วนใหญ่คือเกษตรกร มุ่งให้พวกเขาพอมีรายได้ พอมีความมั่นคงทางอาหาร ทัดทานและปรับตัวกับความผันผวนทางด้านราคาและสภาพอากาศได้ ซึ่งก็สอดคล้องกับเรื่องการลดความยากจน (SDG 1) ความมั่นคงทางอาหาร (SDG 2) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (SDG 8) และการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (SDG 13)

หากเศรษฐกิจพอเพียงถูกประยุกต์ในบริบทอื่น เช่น ภาคเอกชนหรือภาครัฐ ก็ยังมีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง การประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงในภาคเอกชนและภาครัฐทำให้ภาคส่วนเหล่านี้มีการดำเนินการที่มีเหตุมีผล ใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพ ดูแลคุณภาพชีวิตของแรงงาน พนักงานและข้าราชการ และดำเนินการทางธุรกิจและทางราชการในแบบที่มีความคำนึงต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ฉะนั้นโดยหลักการก็มีความสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

หากตีความเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้าง ครอบคลุมศาสตร์พระราชา ประเด็นการพัฒนาที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 เคยทรงงานไว้ทั้งหมดก็เรียกได้ว่าครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ใน SDGs ทั้ง 17 เป้าหมาย

อย่างไรก็ดี ประเด็นหนึ่งที่เศรษฐกิจพอเพียงอาจไม่ช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น ก็คือปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำ คำอธิบายง่าย ๆ ก็คือ เศรษฐกิจพอเพียงสนับสนุนให้คนเติบโต ก้าวหน้าตามศักยภาพในการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจของเขา นั่นหมายถึง คนที่จนก็จะค่อย ๆ เติบโต และก้าวหน้าอย่างมั่นคง ในขณะที่คนรวยก็เติบโตก้าวหน้าในอัตราที่รวดเร็วตามศักยภาพในการเข้าถึงทรัพยากรของเขา ฉะนั้นหากเป็นเช่นนี้ ช่องว่างทางรายได้ของคนจนกับคนรวยย่อมจะห่างกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง และถูกกติกา แต่เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ครอบคลุมประเด็นนี้จึงอาจไม่สามารถช่วยในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำได้

3. วิเคราะห์การดำเนินนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในช่วงที่ผ่านมา

ประเทศไทยมีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเพียงพอ หน่วยงานทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องความยั่งยืนนั้นได้ทำงานอย่างเต็มที่ ทั้งตามกฎหมายกติกาสากล และได้พยายามออกกฎกติกาต่าง ๆ ภายในประเทศ

ปัญหาสำคัญ คือ นโยบายที่ไม่ได้เกี่ยวกับประเด็นความยั่งยืนโดยตรงต่างหากที่ไม่ยั่งยืน โดยเฉพาะนโยบายทางเศรษฐกิจและนโยบายด้านการปกครองและบริหารรัฐกิจที่มักไม่ได้เอาเรื่องความครอบคลุมทางสังคม การลดความเหลื่อมล้ำ สิทธิมนุษยชน และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เข้ามาพิจารณาด้วยมากกว่า ซึ่งสิ่งนี้สะท้อนปัญหาเรื่องการขาดการบูรณาการของหน่วยงานของภาครัฐ

ประเทศไทย ไม่มี “นโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน” ประเทศไทยมีเพียง “เป้าประสงค์” คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน (เช่น “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”) และพยายามขับเคลื่อนให้ภาคส่วนต่าง ๆ คำนึงถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ในการขับเคลื่อน ก็อาจจะเกิดขึ้นเฉพาะ “ชุมชน” เท่านั้น ยังไม่สามารถ “ยกระดับ” เป็นตำบลหรืออำเภอหรือจังหวัดได้

นโยบายแต่ละประเด็น เช่น ด้านเกษตร ด้านท่องเที่ยว ด้านอุตสาหกรรม ด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า “ไม่ได้เดินไปในทิศทางเดียวกัน” นั่นคือ ความยั่งยืนของประเทศที่มีกรอบเวลานานกว่า 20 ปี ตัวอย่างเช่น

การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 40 (จากร้อยละ 35) ก็อาจจะขัดแย้งกับ การขยายพื้นที่เพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (เช่น สนามบิน ทางรถไฟความเร็วสูง ถนน พื้นที่การเกษตร) เป็นต้น

การส่งเสริมธุรกิจ (ทั้งภาคสถาบันการเงิน และภาครัฐ) ไม่มีเงื่อนไขในการอนุมัติเงินกู้หรือการอำนวยความสะดวกในการลงทุนด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของธุรกิจที่ขอรับการสนับสนุนจากสถาบันการเงินหรือจากหน่วยราชการ และสถาบันการเงินไม่นำประเด็นการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น บำบัดน้ำเสีย หรือการดูแลชุมชนรอบข้าง มาเป็นเงื่อนไขในการอนุมัติเงินกู้ (เพราะกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าว เป็นภาระค่าใช้จ่ายที่สูง หากโรงงานหรือธุรกิจดำเนินการโดยไม่ใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อม โรงงานหรือธุรกิจก็จะมีกำไร เพียงพอที่จะชำระเงินต้นและดอกเบี้ย) เป็นต้น

ในมุมมองของนักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม (รศ.ดร. นิรมล สุธรรมกิจ) เห็นว่า ประเทศไทยควรแก้ไขในด้าน “วิสัยทัศน์” ของนโยบายด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ที่จะต้องนำเรื่อง “สิ่งแวดล้อม” อยู่ในกระบวนการทัศน์ของการกำหนดนโยบายด้วย เช่น นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว ก็ต้องมีมาตรการ “คุ้มครอง” แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและแหล่ง

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อาทิ การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมเกาะหรือวัด (ต่อวันหรือต่อรอบ) และ ต้องมีมาตรการ “จัดการของเสียและขยะ” ที่เกิดจากนักท่องเที่ยว เป็นต้น

กล่าวในเบื้องต้น คือ ประเทศไทย ควรมี 3 สิ่ง คือ (1) “กรอบการประเมินหรือชี้วัดความสำเร็จ” ของการพัฒนาที่ยั่งยืน (2) เป้าหมายหรือตัวชี้วัด ของแต่ละภาคส่วน ทั้งในระดับประเทศ และระดับจังหวัด และ (3) หน่วยงานที่รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบ (Monitoring) และเข้าถึงข้อมูลเพื่อประเมินความสำเร็จ

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย

4.1 การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย “การพัฒนาที่ยั่งยืน” มิใช่หน้าที่ของภาครัฐฝ่ายเดียว

4.2 การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยในบางประเด็นจำเป็นต้องมีการปรับกฎระเบียบ เพื่อให้กลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติหรือดำเนินการขัดแย้งกับเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องรับผิดชอบในการกระทำของตน

4.3 ปังเจกชนและธุรกิจเอกชนส่วนใหญ่ของสังคม ยังไม่ “เข้าใจ” ปรัชญาของการพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุป

ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทาง Sustainable Development Goals (SDGs) ของสหประชาชาติ กล่าวคือ อาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) มุ่งเน้นความสมดุลระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความครอบคลุมทางสังคม และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยในช่วงสองทศวรรษหลัง ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9-12 ตลอดจนแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีการกำหนดกรอบเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างชัดเจน

ผลการศึกษาพัฒนาการของการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยจากตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยคัดเลือกมา พบว่า ตัวชี้วัดส่วนใหญ่แสดงถึงพัฒนาการที่ดีขึ้น แต่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ของสหประชาชาติ มีเพียงเป้าหมายที่ 1 การขจัดความยากจนเท่านั้นที่ผ่านเกณฑ์ ทั้งนี้ หากพิจารณาแยกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศไทยนับว่ายังไม่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 4 ด้าน

ส่วนสถานะของผลการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศกรณีศึกษา ในกลุ่มประเทศนอร์ดิก ทำได้ดีในด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน มีเพียงด้านสิ่งแวดล้อมที่ถือว่ายังห่างไกลเป้าหมาย SDGs แต่กลุ่มประเทศนอร์ดิกก็มีความพยายามในการดำเนินนโยบายด้าน

นี้อย่างเคร่งครัดและเห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งจุดเด่นสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จนั้น เกิดจากการที่แต่ละประเทศมีการดำเนินนโยบายอย่างจริงจังและเข้มงวด เช่น การบังคับใช้เป็นกฎหมาย การมอบหมายผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานในแต่ละเป้าหมายอย่างครอบคลุมและเพียงพอ และการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ในขณะที่ ประเทศสิงคโปร์ประสบความสำเร็จตาม SDGs เพียงด้านเศรษฐกิจ แต่ด้านอื่นยังคงต้องปรับปรุง อย่างไรก็ตาม ประเทศสิงคโปร์มีจุดเด่นในด้านการบริหารจัดการเมืองที่ดี มีการวางยุทธศาสตร์เมืองที่มีความก้าวหน้าทันสมัย เนื่องด้วยความสามารถเทียบทางด้านประชากรศาสตร์ และประเทศมีขนาดเล็ก นอกจากนี้ยังมีจุดเด่นในเรื่อง ความเข้มงวดของการบังคับใช้กฎหมาย เช่น โทษปรับ เมื่อมีการทำผิดกฎหมายการรักษาความสะอาด เป็นต้น

ส่วนประเทศชิลี นับว่ายังต้องปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้บรรลุ SDGs ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และด้านความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ไทยอาจศึกษาเรียนรู้ข้อดีในด้านที่ประเทศชิลีมีจุดแข็ง เช่น ในเรื่องของการจัดเก็บข้อมูล การติดตาม และการวัดผลความก้าวหน้าของการดำเนินการตาม SDGs ซึ่งมีการระบุไว้ในกฎหมาย Law 19.300 เพื่อให้มั่นใจว่าประชาชนทุกคนจะสามารถเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกจัดเก็บไว้โดยหน่วยงานของภาครัฐ นอกจากนี้ ยังมีจุดเด่นด้านการสนับสนุนตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

จากการศึกษาประเทศกรณีศึกษา ทำให้วิเคราะห์ได้ว่ามีหลายปัจจัยที่ทำให้ประเทศไทยไม่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาที่ยั่งยืนเท่าที่ควร ได้แก่ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก ในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย SDGs ปัจจัยต่อมาคือ นโยบายที่มุ่งแก้ไขปัญหเฉพาะหน้า ไม่อาจช่วยแก้ไขความยากจนได้ในระยะยาว และนโยบายไม่มีความชัดเจน และต่อเนื่อง ทำให้ผู้ประกอบการมีความสับสน และไม่กล้าลงทุน

ทั้งนี้จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ผลการวิเคราะห์ก่อนข้างสอดคล้องกัน กล่าวคือ ในการศึกษาเรื่อง “โครงการขับเคลื่อนการเติบโตสีเขียวของเมือง ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11” ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จของการเติบโตสีเขียวของเมือง ได้แก่ ความชัดเจนและต่อเนื่องของนโยบาย การจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ การปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เป็นต้น ในขณะที่ปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนการเติบโตสีเขียวของเมือง ได้แก่ ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันเกี่ยวกับโมทัศน์ และความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เครื่องมือทาง

นโยบายที่มีอยู่ไม่เพียงพอหรือไม่มีประสิทธิภาพ นโยบายขาดความต่อเนื่องหรือให้ความสำคัญกับนโยบายเพียงด้านใดด้านหนึ่ง และการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ส่วนการศึกษาเรื่อง “เศรษฐกิจสีเขียวในบริบทของภาคการเกษตร” ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก็มีผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ การสร้างความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี-นวัตกรรมใหม่ ๆ สนับสนุนการลงทุน การให้เงินอุดหนุน และสร้างแรงจูงใจการใช้กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของผู้วิจัย ทั้งในแง่ของปัจจัยสู่ความสำเร็จ รวมถึงปัญหาและอุปสรรค

ในด้านความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยในประเด็นที่ว่า นโยบายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยนั้น มีอยู่ค่อนข้างมาก และเพียงพอ มีความพยายามออกกฎกติกาต่าง ๆ ภายในประเทศจำนวนมาก แต่ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และการขับเคลื่อนส่วนใหญ่ เกิดขึ้นเฉพาะระดับชุมชน ยังไม่สามารถยกระดับให้เกิดการขับเคลื่อนในระดับประเทศได้

นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิยังได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า นโยบายทางเศรษฐกิจและนโยบายด้านการปกครองมักไม่ได้เอาเรื่องความครอบคลุมทางสังคม การลดความเหลื่อมล้ำ สิทธิมนุษยชน และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เข้ามาพิจารณาด้วย การพัฒนาต่าง ๆ เช่น ด้านเกษตร ด้านท่องเที่ยว ด้านอุตสาหกรรม ด้านการศึกษา และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า “ไม่ได้เดินไปในทิศทางเดียวกัน” มีความขัดแย้งไม่สอดคล้องซึ่งกันและกัน

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย “การพัฒนาที่ยั่งยืน” มิใช่หน้าที่ของภาครัฐฝ่ายเดียว และการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยในบางประเด็นจำเป็นต้องมีการปรับกฎระเบียบ เพื่อให้กลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติหรือดำเนินการขัดแย้งกับเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องรับผิดชอบในการกระทำของตน

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง “การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนในอนาคตต้องยอมลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตน” หรืออีกนัยหนึ่ง หมายถึง การพัฒนาที่มุ่งเน้นความสมดุลระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความครอบคลุมทางสังคม และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับประเทศไทยหากพิจารณาศาสตร์ของพระราชทานเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” นับว่าเป็นแนวคิดที่ตอบสนองกับเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เป็นอย่างดี หากบุคคลและองค์กรนำเอาหลักความพอดีมาใช้ในการดำเนินชีวิตและการบริหารจัดการ ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล มีความพอประมาณในการบริโภค และคำนึงถึงผลที่จะเกิดจากการกระทำอย่างรอบคอบแล้ว ก็จะเป็นการสร้างความยั่งยืนให้กับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และประชาคมโลกได้

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้น โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย (Goals) 169 เป้าประสงค์ (Targets) โดยกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดในปี พ.ศ. 2573 ซึ่งเป็นการสานต่อเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ที่หมดอายุลงในปี พ.ศ. 2558

สำหรับประเทศไทย ซึ่งมีพันธกิจที่จะต้องดำเนินการตาม SDGs 17 เป้าหมายเช่นกัน รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ขึ้น มีหน้าที่ช่วยผลักดันให้ความสมดุลของทั้ง 3 มิติของการพัฒนาได้รับการถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติ มีหน้าที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและบูรณาการ ตลอดจนกำกับกับการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ นอกจากนี้ เป้าหมายทั้ง 17 เป้าหมายของ SDGs ยังมีกระทรวงต่าง ๆ รับผิดชอบในเป้าหมายที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน และมีนโยบายต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ทั้ง 17 เป้าหมายจำนวนมาก

ในรายงาน SDG Index and Dashboards Report 2017 ซึ่งเป็นรายงานที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงสถานะ SDGs ในเบื้องต้น ของแต่ละประเทศ ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 55 จาก

ทั้งหมด 157 ประเทศ ในขณะที่ ประเทศที่นำมาเป็นกรณีศึกษา ได้แก่ สวีเดน เดนมาร์ก ฟินแลนด์ นอร์เวย์ ชิลี และสิงคโปร์ ได้อันดับที่ 1 2 3 4 44 และ 61 ตามลำดับ

หากพิจารณาผลการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยตาม รายงาน SDG Index and Dashboards Report 2017 และตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก สามารถสรุปได้ ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 จัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีเขียว” โดยหากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน พบว่ามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แสดงถึงพัฒนาการที่ดีขึ้นจากอดีต

เป้าหมายที่ 2 จัดความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุงโภชนาการและ สนับสนุนการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะ ของประเทศไทยเป็น “สีแดง” โดยหากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ สัดส่วนประชากรที่ ประสบภาวะทุพโภชนาการ และความชุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็น ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีของไทยมี แนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการที่ดีขึ้นจากอดีต แต่ความชุกของภาวะทุพ โภชนาการผอม ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ยังมีความผันผวน และความชุกของภาวะน้ำหนักเกิน ในเด็ก อายุต่ำกว่า 5 ปี ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของ คนทุกเพศทุกวัย SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สี แดง” โดยหากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน พบว่าผ่านเกณฑ์ของสหประชาชาติ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความเสี่ยงจากการที่แนวโน้มการ เสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน และการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน เป็นไปตามเป้าหมาย SDGs แต่การเสียชีวิตจากการบาดเจ็บจาก อุบัติเหตุทางถนน ต่อประชากร 100,000 คนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงยังห่างไกลจากเกณฑ์ ของสหประชาชาติ

เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันให้ การศึกษามีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและครอบคลุม และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีส้ม” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ อัตราการเข้า เรียนในระดับประถมศึกษา และอัตราการอ่านออกเขียนได้ของคนอายุ 15-24 ปี ทั้ง 2 ตัวชี้วัด นับว่า มีพัฒนาการที่ดีขึ้นจากอดีต แต่ก็ยังไม่ผ่านเกณฑ์ของ SDGs

เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรี และเด็กหญิง SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีส้ม” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ สัดส่วนของผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งในสภาแห่งชาติ สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในองค์กรท้องถิ่น และสัดส่วนของจำนวนประชากรภาคการเกษตรที่เป็นเจ้าของหรือมีสิทธิเหนือพื้นที่ทำการเกษตร จำแนกตามเพศ พบว่าความเท่าเทียมระหว่างเพศของประเทศไทยยังมีน้อย แม้ว่าจะมีแนวโน้มดีขึ้นจากในอดีตก็ตาม จึงทำให้ยังห่างไกลจากเป้าหมาย SDGs

เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ และมีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีเหลือง” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ สัดส่วนของประชากรที่ใช้บริการน้ำดื่มที่ได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย และสัดส่วนของแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี พบว่าทั้ง 2 ตัวชี้วัดมีสัดส่วนค่อนข้างสูง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จึงเรียกได้ว่าเข้าใกล้เกณฑ์เป้าหมาย SDGs

เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีส้ม” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย พบว่า มีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ แม้ว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีเหลือง” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ รายได้ต่อหัวของประชากร พบว่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ขยายตัวดี อัตราการว่างงาน อยู่ในระดับต่ำ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของเยาวชน ที่ไม่ได้อยู่ในการจ้างงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและส่งเสริมนวัตกรรม SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีแดง” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตต่อจำนวนประชากร และอัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากร พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงต่ำกว่าเกณฑ์ของสหประชาชาติ ขณะที่ สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางคิดเป็นร้อยละต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด มีแนวโน้มลดลง ดัชนีทุนค่าขนส่งสินค้า ต่อ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ยังอยู่ในระดับสูง เนื่องจากรูปแบบการขนส่ง สินค้าภายในประเทศ ส่วนใหญ่ยังเป็นการขนส่งทางถนน ซึ่งมีต้นทุนสูง

เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ ไม่เท่าเทียม SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีส้ม” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ ดัชนีจีนิพบว่าไทยมีแนวโน้มการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น แต่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่สหประชาชาติกำหนด

เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความทั่วถึง ปลอดภัย พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีส้ม” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัดที่มีความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกภูมิภาค และปริมาณการอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายที่ได้รับการจัดการ แม้ว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีปริมาณน้อย

เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีส้ม” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ ปริมาณการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) พบว่ายังมีสัดส่วนต่ำ แม้ว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการใช้ประโยชน์ของเสียภาคอุตสาหกรรม

เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีแดง” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีส้ม” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง พบว่า คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งยังต้องได้รับการแก้ไขอีกมาก และยังมีห่างไกลจากเกณฑ์ของสหประชาชาติ

เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ฟื้นฟู และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดิน และฟื้นฟูสภาพดินและหยุดยั้งการสูญเสียดินหลากหลายทางชีวภาพ SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีแดง” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด พบว่า มีแนวโน้มลดลง

เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และทุกคนสามารถเข้าถึงในทุกระดับ SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทย

เป็น “สีแดง” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน พบว่าของไทยอยู่ในระดับต่ำ แสดงว่าประเทศไทยมีปัญหาคอร์รัปชันสูง

เป้าหมายที่ 17 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลไกการดำเนินงาน และฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG Index and Dashboards Report 2017 แสดงสถานะของประเทศไทยเป็น “สีส้ม” หากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือก ได้แก่ สัดส่วนรายได้รัฐบาลรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ สัดส่วนรายได้จากภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษาและสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พบว่าค่อนข้างต่ำ และมีความผันผวน นั่นคือ ไทยต้องพยายามเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีผ่านการวางแผนการปฏิรูประบบภาษีอย่างต่อเนื่อง เน้นให้ความสำคัญกับการเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษาและสุขภาพให้มากขึ้น

ตารางที่ 5-1 สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านเศรษฐกิจ

SDGs	SDG IDR 2017	ตัวชี้วัด (Indicators)	ผล
SDG 7	Orange	สัดส่วนการใช้จ่ายพลังงานทดแทนต่อการใช้จ่ายพลังงานขั้นสุดท้าย	มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง แต่มีสัดส่วนต่ำ
SDG 8	Yellow	รายได้ต่อหัวของประชากร	มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
		อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ	ส่วนใหญ่ขยายตัวดี ยกเว้นบางปีที่มีวิกฤติเศรษฐกิจ
		อัตราการว่างงาน	อยู่ในระดับต่ำ
		สัดส่วนของเยาวชน ที่ไม่ได้อยู่ในการทำงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม	มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
SDG 9	Red	อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตต่อจำนวนประชากร	แนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง แต่มีสัดส่วนต่ำ
		อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากร	แนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง แต่มีสัดส่วนต่ำ
		สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด	แนวโน้มลดลง และสัดส่วนต่ำ
		ต้นทุนค่าขนส่งสินค้าต่อ GDP	อยู่ในระดับสูง และทรงตัว
		สัดส่วนรูปแบบการขนส่ง ต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ	ใช้การขนส่งทางถนนในสัดส่วนสูง ทางราง สัดส่วนต่ำ
SDG 11	Orange	จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัดที่มีความเค็มร้อนด้านที่อยู่อาศัย	แนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกภูมิภาค
		ปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายที่ได้รับการจัดการ	แนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 5-2 สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านสังคม

SDGs	SDG IDR 2017	ตัวชี้วัด (Indicators)	ผล
SDG 1	Green	สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน	ลดลงอย่างต่อเนื่อง
SDG 2	Red	สัดส่วนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ	แนวโน้มลดลง
		ความชุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็น ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	แนวโน้มลดลง
		ความชุกของภาวะทุพโภชนาการผอม ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	ผันผวน
SDG 3	Red	ความชุกของภาวะน้ำหนักเกิน ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	แนวโน้มเพิ่มขึ้น
		การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน	เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
		การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน	แนวโน้มลดลง แต่ยังผันผวน
SDG 4	Orange	การเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน	แนวโน้มลดลง แต่ยังผันผวน
		การเสียชีวิตจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน ต่อประชากร 100,000 คน	แนวโน้มเพิ่มขึ้น
SDG 5	Orange	อัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา	เพิ่มขึ้นในช่วงแรก และลดลง
		อัตราการอ่านออกเขียนได้ของคนอายุ 15-24 ปี	แนวโน้มเพิ่มขึ้น
SDG 10	Orange	สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในสภาแห่งชาติ	แนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่มีสัดส่วนต่ำ
		สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในองค์กรท้องถิ่น	แนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่มีสัดส่วนต่ำ
		สัดส่วนของจำนวนประชากรภาคการเกษตรที่เป็นเจ้าของหรือมีสิทธิเหนือพื้นที่ทำการเกษตร จำแนกตามเพศ	เพศหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่มีสัดส่วนต่ำ
SDG 11	Orange	ดัชนีจีนิ	แนวโน้มลดลง (กระจายรายได้ดีขึ้น) แต่ยังอยู่ในระดับสูง (ยังมีความเหลื่อมล้ำสูง)
SDG 11	Orange	จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัดที่มีความเดือนร้อนด้านที่อยู่อาศัย	แนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกภูมิภาค
		ปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายที่ได้รับการจัดการ	แนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
SDG 16	Red	ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI)	อยู่ในระดับต่ำ (ยังมีปัญหาคอร์รัปชันสูง)

ตารางที่ 5-3 สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านสิ่งแวดล้อม

SDGs	SDG IDR 2017	ตัวชี้วัด (Indicators)	ผล
SDG 6	Yellow	สัดส่วนของประชากรที่ใช้บริการน้ำดื่มที่ได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย	มีสัดส่วนค่อนข้างสูง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
		สัดส่วนของแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี	มีสัดส่วนสูง แต่มีแนวโน้มไม่ชัดเจน
SDG 12	Orange	ปริมาณการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle)	แนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่มีสัดส่วนต่ำ
		การใช้ประโยชน์ของเสียภาคอุตสาหกรรม	แนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่มีสัดส่วนต่ำ
SDG 13	Red	ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	แนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
SDG 14	Orange	คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง	แนวโน้มดีขึ้น แต่น้ำทะเลคุณภาพดีมากมีสัดส่วนต่ำ
SDG 15	Red	สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด	แนวโน้มลดลง

ตารางที่ 5-4 สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน

SDGs	SDG IDR 2017	ตัวชี้วัด (Indicators)	ผล
SDG 17	Orange	สัดส่วนรายได้รัฐบาลรวมต่อ GDP	ผันผวน
		สัดส่วนรายได้จากภาษีต่อ GDP	ผันผวน
		สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษาและสุขภาพต่อ GDP	ผันผวน และอยู่ในระดับต่ำ

หากพิจารณาแยกเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศไทย นับว่ายังอยู่ห่างไกลจากเป้าหมาย SDGs ทั้ง 4 ด้าน

ด้านประเทศกรณีศึกษา จะเห็นได้ว่า กลุ่มประเทศนอร์ดิก ส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์เป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ในด้านสิ่งแวดล้อม สิงคโปร์ประสบความสำเร็จตาม SDGs เพียงด้านเศรษฐกิจ แต่ด้านอื่นยังคงต้องปรับปรุง ส่วนชิลี นับว่ายังต้องปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้บรรลุ SDGs ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และด้านความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน

หากพิจารณาด้านการดำเนินนโยบายของทั้งไทย และประเทศกรณีศึกษา จะเห็นได้ว่า ในช่วงที่ผ่านมา ทั้งไทย และประเทศกรณีศึกษาต่างก็ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่นเดียวกัน มีการดำเนินนโยบายจำนวนมากที่มุ่งสู่การบรรลุเป้าหมาย SDGs แต่จุดเด่นสำคัญที่ทำให้ประเทศกรณีศึกษาประสบความสำเร็จในการดำเนินการตามเป้าหมาย SDGs นั้น เกิดจากการที่แต่ละประเทศมีดำเนินนโยบายอย่างจริงจังและเข้มงวด เช่น การบังคับใช้เป็นกฎหมาย การมอบหมายผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานในแต่ละเป้าหมายอย่าง

ครอบคลุมและเพียงพอ และการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการปลูกฝังเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนแก่ประชาชน ทำให้ทุกคนตระหนัก และรับผิดชอบร่วมกัน ในการที่จะให้คนรุ่นหลังได้มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ ได้เหมือนคนรุ่นปัจจุบัน มีการบรรจุเป็นหลักสูตรในการเรียนการสอน เป็นต้น

นอกจากนี้ การมีลักษณะโครงสร้างเป็นรัฐสวัสดิการของกลุ่มประเทศนอร์ดิก ทำให้นโยบายที่มีอยู่เดิมจำนวนมากสอดคล้องกับการดำเนินงานตามเป้าหมาย SDGs โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและสังคม ขณะที่ สิงคโปร์มีจุดเด่นในด้านการบริหารจัดการเมืองที่ดี เนื่องจากมีข้อได้เปรียบด้านประชากรศาสตร์และประเทศที่มีขนาดเล็ก

สำหรับประเทศไทย ปัจจัยที่ทำให้เป้าหมายจำนวนมากยังไม่ได้ก้าวหน้าไปอย่างที่ควรจะเป็น แม้ว่าจะมีนโยบายที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก คือ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก ในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ที่จะทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย SDGs ได้

นอกจากนี้ นโยบายที่มุ่งแก้ไขปัญหาลเฉพาะหน้า เช่น โครงการลงทะเบียนเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในปี 2559 โอนเงินผ่านระบบพร้อมเพย์ เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ เป็นต้น ซึ่งนโยบายลักษณะนี้ ไม่อาจช่วยแก้ไขความยากจนได้ในระยะยาว หากเป็นเพียงการแก้ไขเฉพาะหน้าเท่านั้น ทั้งนี้ การแก้ปัญหาคความยากจนในระยะยาว ควรจะต้องเป็นไปในทางที่ช่วยส่งเสริมอาชีพ การให้ประชาชนรู้จักทำมาหากินด้วยตนเอง ฟังตนเองให้ได้ แทนที่จะรอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลตลอดเวลา

อีกประเด็นหนึ่งคือ นโยบายไม่มีความชัดเจน และต่อเนื่อง เช่น นโยบายส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน ที่เกิดขึ้นเฉพาะในช่วงที่ราคาน้ำมันแพง แต่เมื่อราคาลดลงนโยบายส่งเสริมต่างๆ ก็ถูกพับไป ทำให้ผู้ประกอบการไม่กล้าลงทุน เพราะขาดความเชื่อมั่น เกี่ยวกับนโยบาย

นอกจากนี้ การส่งเสริมธุรกิจ (ทั้งภาคสถาบันการเงิน และภาครัฐ) ไม่มีเงื่อนไขในการอนุมัติเงินกู้หรือการอำนวยความสะดวกในการลงทุนด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของธุรกิจที่ขอรับการสนับสนุนจากสถาบันการเงินหรือจากหน่วยราชการ และสถาบันการเงินไม่นำประเด็นการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น บำบัดน้ำเสีย หรือการดูแลชุมชนรอบข้าง มาเป็นเงื่อนไขในการอนุมัติเงินกู้

ทั้งนี้ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย “การพัฒนาที่ยั่งยืน” มิใช่หน้าที่ของภาครัฐฝ่ายเดียว และการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยในบางประเด็นจำเป็นต้องมีการปรับกฎระเบียบ เพื่อให้กลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติหรือดำเนินการขัดแย้งกับเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องรับผิดชอบในการกระทำของตน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลควรกำหนดหน่วยงานเฉพาะที่เพียงพอ สำหรับการติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงนโยบายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 รัฐบาลควรกำหนดนโยบายในด้านต่าง ๆ ให้เดินไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การกำหนดนโยบายที่สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ ก็ต้องคำนึงถึงด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย

1.3 รัฐบาลควรมีนโยบายกระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับประเทศ มิใช่เพียงระดับชุมชนเท่านั้น

1.4 รัฐบาลควรกำหนดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาด้วย เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม ปัจจุบันไทยมีแผนเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ครอบคลุมและเพียงพอ ซึ่งความท้าทายต่อจากนี้ เป็นเรื่องของการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมและสามารถวัดผลได้ โดยแต่ละฝ่ายจะต้องร่วมมือร่วมใจกันอย่างพร้อมเพรียงในการลงมือปฏิบัติ และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ปรับปรุงตัวชี้วัดด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนให้มีความครอบคลุมและได้มาตรฐาน ปัจจุบันไทยยังมีข้อจำกัดด้านการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดที่ไม่ครบถ้วน ค่าซ้ำ และกระจายกระจาย ภาครัฐควรจัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ติดตามและรวบรวมข้อมูลเหล่านี้อย่างจริงจัง ให้มีความถูกต้องครบถ้วน และมีความเป็นปัจจุบัน นอกจากนี้ ต้องพัฒนาข้อมูลตัวชี้วัดที่ไทยยังไม่มีเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมมากขึ้น เพราะตัวชี้วัดเหล่านี้ เป็นเครื่องมือสำคัญในการบ่งชี้สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมาย SDGs ของประเทศ

2.3 วัดผลและประเมินผลกระทบบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเข้มงวดบ่อยครั้ง และต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารจัดการผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทราบถึงผลกระทบด้านต่าง ๆ หลังจากที่ได้ลงมือปฏิบัติ รวมถึงนำผลลัพธ์ที่ได้มาปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

2.4 สื่อสารและทำความเข้าใจเรื่องเป้าหมาย SDGs ในเชิงลึกกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานรัฐฯ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยตรงยังมีปัญหาในเรื่องของความเข้าใจในทฤษฎีเชิงลึกเพื่อนำไปกำหนดกลยุทธ์ กรอบการ

ปฏิบัติ และกระบวนการในการวัดผล หากภาครัฐมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ก็จะทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้มาทำการศึกษาและปรับใช้ก่อนกำหนดเป็นนโยบายและกฎระเบียบข้อบังคับ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนำไปปฏิบัติตามต่อไป ซึ่งจะนำทางให้ทุกภาคส่วนเดินไปสู่เป้าหมายอย่างถูกต้อง

2.5 สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจถึงความสำคัญของประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมไปจนถึงสิทธิมนุษยชน ปลูกฝังจิตสำนึกให้ทุกภาคส่วนเข้าใจว่า หน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศไม่ได้เป็นของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในชาติที่ต้องร่วมกันแก้ไขและบรรเทาปัญหา รวมไปถึงหาแนวทางในการพัฒนาสู่ความยั่งยืนไปพร้อม ๆ กัน

2.6 ผลักดันให้เกิดความร่วมมือในทุกภาคส่วน การที่จะบรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้น ภาครัฐควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงความร่วมมือ โดยเฉพาะ ซึ่งไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เชื่อมโยงในหน่วยงานของรัฐบาลด้วยกันเท่านั้น แต่ต้องเชื่อมโยงไปยังภาคเอกชน และภาคประชาชนด้วย ซึ่งในปัจจุบันมีการดำเนินการตามเป้าหมาย SDGs ในหลายภาคส่วน แต่ยังคงขาดเรื่องการเชื่อมโยง การบูรณาการ ทั้งในด้านข้อมูล กลยุทธ์ในการดำเนินงาน และการติดตามผล

2.7 เผยแพร่ให้ทุกภาคส่วนทราบและเข้าใจร่วมกันถึงสถานะการดำเนินงานตามเป้าหมาย SDGs ในปัจจุบัน และแนวทางการพัฒนาในอนาคต เพื่อที่ทุกฝ่ายจะได้ทราบถึงสิ่งที่ต้องพัฒนาปรับปรุงแก้ไข และนำไปวางแผนการดำเนินงานในส่วนย่อยได้อย่างเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 เพิ่มจำนวนตัวชี้วัดในแต่ละเป้าหมายหลัก และเป้าหมายย่อย เพื่อการติดตามผลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 พิจารณาประเทศกรณีศึกษาที่แตกต่างออกไปจากงานวิจัยฉบับนี้ โดยอาจเลือกจากประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกับไทย

3.3 สืบค้นความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อสำรวจถึงความตระหนักรู้ และการดำเนินงานในภาคปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้การดำเนินการตาม SDGs เป็นไปอย่างถูกต้องมากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

ความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ, สำนัก. “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน”. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2556.

วารสาร

คมศักดิ์ สว่างไสว. “กลยุทธ์การเติบโตสีเขียวแห่งชาติ”, โครงการพัฒนาศูนย์วิจัยนโยบายด้านเศรษฐกิจสีเขียว. (ฉบับที่ 8), วันที่ 27 มกราคม 2561. หน้า 1-4.

คมศักดิ์ สว่างไสว. “พิมพ์เขียวที่ยั่งยืนแห่งสิงคโปร์ ปี ค.ศ. 2015”, โครงการพัฒนาศูนย์วิจัยนโยบายด้านเศรษฐกิจสีเขียว. (ฉบับที่ 5), วันที่ 27 มกราคม 2561. หน้า 1-4.

ภิกษุศักดิ์ กัลยาณมิตร. “การพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศกลุ่มนอร์ดิก”. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, ปีที่ 4 (ฉบับที่ 2), กรกฎาคม-ธันวาคม 2558. หน้า 17-37.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

การต่างประเทศ, กระทรวง. “ข้อมูลด้านพลังงานของประเทศฟินแลนด์”. 17 มีนาคม 2553.

ชวลิตพร บุญมาลิก และคณะ. “โครงการขับเคลื่อนการเติบโตสีเขียวของเมือง ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11”. รายงานการศึกษา, คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน, 2557.

อัยฎาพร ไกรพานนท์. “การเจรจาความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย กรณี Rio+20”. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล, สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ, กระทรวงการต่างประเทศ, 2554.

สัมภาษณ์

นิรมล สุธรรมกิจ, ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยนโยบายด้านเศรษฐกิจสีเขียว. สัมภาษณ์. 8 มิถุนายน 2561.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง. “การศึกษาเศรษฐกิจสีเขียว ในบริบทภาคการเกษตร”. เอกสารวิชาการ, 2556.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112418.pdf. 19 ตุลาคม 2549.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112431.pdf. 26 ตุลาคม 2554.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http://www.nesdb.go.th/download/document/%E0%B8%A3%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4%20%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A2%E0%B8%B0%20%20%E0%B8%9B%E0%B8%B5%20\(%E0%B8%9E.%E0%B8%A82560%20-%202579\).pdf](http://www.nesdb.go.th/download/document/%E0%B8%A3%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4%20%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A2%E0%B8%B0%20%20%E0%B8%9B%E0%B8%B5%20(%E0%B8%9E.%E0%B8%A82560%20-%202579).pdf). 24 สิงหาคม 2560.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nesdb.go.th/download/plan12/%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%9B%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%AA%E0%B8%B3%E0%B8%84%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A3%E0%B8%A9%E0%B8%90%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B9%81%E0%B8%AB%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%89%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%8812.pdf>. 29 ธันวาคม 2559.

ณัฐพร ศรีศิริรังสีมากุล. “SUPER SWEDE : นวัตกรรมเพื่อคุณภาพชีวิต”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.tcdc.or.th/creativethailand/article/CreativeCity/19577>, 8 กุมภาพันธ์ 2554.

“เคนมาร์ค...ตัวอย่างความสำเร็จจากการพัฒนาอย่างยั่งยืน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:2mpjq6UE6n0J:https://mgronline.com/daily/detail/951000013767+&cd=1&hl=en&ct=clnk&gl=th>, 3 กุมภาพันธ์ 2551.

ที่ปรึกษาด้านอุตสาหกรรมในต่างประเทศ ประจำกรุงเวียนนาม, สำนักงาน. “ความเชื่อมั่นต่อรัฐบาลและการวางแผนเพื่ออนาคต – กรณีศึกษาจากประเทศนอร์เวย์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://thaiindustrialoffice.wordpress.com/2014/08/27/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%8A%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%A1%E0%B8%B1%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A5/>. 27 สิงหาคม 2557.

“นอร์เวย์เตรียมขึ้นแท่นชาติแรกในโลก ใช้พลังงานไฟฟ้าเต็มรูปแบบ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.thairath.co.th/content/1048522>, 25 สิงหาคม 2560.

““นอร์เวย์” รวยยั่งยืน จากน้ำมันหยดเดียว-ก๊าซธรรมชาติ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1414500023, 29 ตุลาคม 2557.

“นโยบายพลังงานไทยเปรียบเทียบกับนอร์เวย์ ก๊าซ LNG ทางเลือกใหม่ที่ไทยใช้เพิ่มขึ้น”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:aRN7LqYyMpwJ:imgads.manager.co.th/iBizChannel/ViewNews.aspx?NewsID%3D9570000117885%26Html%3D1%26TabID%3D1%26&num=1&hl=en&gl=th&strip=1&vwsrc=0>, 13 ตุลาคม 2557.

“ประเทศชิลี”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.dtn.go.th/files/60/south_america/Chile/01.pdf, 2555.

ราชภัฏนครปฐม, มหาวิทยาลัย. “แนวคิดของการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ATZOG1Z4z_MJ:home.npru.ac.th/phatthaya/subjects/aj32/Lesson%25206.pdf+&cd=22&hl=th&ct=clnk&gl=th, 2561.

วอยซ์ทีวี. “ยุทธศาสตร์ชาติฟินแลนด์ 2020: เต็มครุในช่องว่าง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.voicetv.co.th/read/532516>, 17 ตุลาคม 2560.

- สิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, สถาบัน. “การพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.iei.or.th/media/www/file/423/34361211378723017.pdf>, 2561.
- “สวีเดนผ่านกฎหมายเพื่อเป็นประเทศที่ไม่มีการปล่อยคาร์บอนภายในปี 2045”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:K7IO4YAat84J:https://www.takieng.com/stories/4957+&cd=71&hl=th&ct=clnk&gl=th>, 23 มิถุนายน 2560.
- “สวีเดนครองแชมป์ ใช้พลังงานอย่างยั่งยืน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thansettakij.com/content/18487>, 19 พฤศจิกายน 2558.
- “สวีเดนรีไซเคิลขยะจนหมด ต้องนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.posttoday.com/world/470071>, 13 ธันวาคม 2559.
- “สาธารณรัฐสิงคโปร์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.thaifita.com/ThaiFTA/Portals/0/ctrprof_sgdec57full.pdf, 2561.
- ศูนย์ข้อมูลด้านการมาตรฐาน. “Eco Industrial Town เมืองแห่งความลงตัวระหว่างสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรม (ตอนที่ 2)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://intelligence.masci.or.th/upload_images/file/EcoIndustrialTown2.pdf, 2561.
- ศุภวุฒิ สายเชื้อ. “การพัฒนาอย่างยั่งยืน มลภาวะและผลกระทบต่ออุตสาหกรรมรถยนต์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/639317>, 31 ตุลาคม 2559.
- “หลักสูตรใหม่ “ฟินแลนด์” พัฒนา 7 ทักษะสร้างคนแห่งอนาคต”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.prachachat.net/education/news-67203>, 7 พฤศจิกายน 2560.
- AEC Business Support Center, Singapore. “นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมประเทศสิงคโปร์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://cks.ditp.go.th/KM_Document/46dadaa8-a7a5-4fcc-a2fa-f1418b95c0b5_%E0%B8%99%E0%B9%82%E0%B8%A2%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%81%E0%B8%A7%E0%B8%94%E0%B8%A5%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A1.pdf, 2561.

ภาษาต่างประเทศ

Non-Published Document

Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network. “SDG Index and Dashboards Report 2017”, July 2017.

Food and Agriculture Organization of the United Nations. “The State of Food Security and Nutrition in the World 2017”, 2017.

Government of Sweden. “Sweden and the 2030 Agenda - Report to the UN High Level Political Forum 2017 on Sustainable Development”, June 2017.

Ministry of Finance, The Danish Government. “Report for the Voluntary National Review Denmark’s implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development”, June 2017.

Ministry of Social Affairs and Health. “Socially Sustainable Finland 2020”, June 2016.

Tharan Doris. “Denmark Case Study Analysis of National Strategies for Sustainable Development”. Unedited Working Paper, June 2004.

Electronic Database

“Transparency International’s 2016 Corruption Perceptions Index (CPI)”. (Online). Available : <http://www.nationsonline.org/oneworld/corruption.htm>, 2017.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	ไชยฤทธิ์ อนุชิตวรวงศ์
วัน เดือน ปีเกิด	12 สิงหาคม พ.ศ. 2508
การศึกษา	ปริญญาโท (ทุนธนาคาร) M.B.A. (Finance & Banking), University College of North Wales, England ปริญญาตรี Business Administration, Assumption Business Administration College

ประวัติการทำงานโดยย่อ

5 พ.ศ. 33	พนักงานวิเคราะห์ โครงการพิเศษ กิจการการเงินธนกิจ ธนาคารกรุงเทพ
1 ม.ค. 38	ผู้ชำนาญการประจำฝ่ายผู้จัดการใหญ่
6 ก.ค. 38	AVP ส่วนเลขานุการผู้จัดการใหญ่
1 ต.ค. 42	VP ฝ่ายผู้จัดการใหญ่
1 ต.ค. 43	VP ผู้จัดการฝ่ายผู้จัดการใหญ่
7 ต.ค. 47	SVP ผู้จัดการฝ่ายผู้จัดการใหญ่
1 ต.ค. 50	SVP & General Manager – Hong Kong Branch
1 มิ.ย. 53	SVP ฝ่ายผู้จัดการใหญ่
1 ธ.ค. 53	ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ รับผิดชอบ งานโครงการ ฝ่ายการประชาสัมพันธ์ และงานนักลงทุนสัมพันธ์
26 พ.ค. 54	ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ รับผิดชอบ งานโครงการ ฝ่ายการประชาสัมพันธ์ และงานนักลงทุนสัมพันธ์ และผู้จัดการสายสาขาท่างประเทศ
11 เม.ย. 56	ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ รับผิดชอบกิจการธนาคารต่างประเทศ (ร่วม) ผู้จัดการสายสาขาท่างประเทศ กิจการธนาคารต่างประเทศ และรับผิดชอบงานโครงการ ฝ่ายการประชาสัมพันธ์ งานนักลงทุนสัมพันธ์
16 พ.ย. 58	ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ รับผิดชอบกิจการธนาคารต่างประเทศ (ร่วม) ผู้จัดการสายสาขาท่างประเทศ กิจการธนาคารต่างประเทศ และรับผิดชอบงานโครงการ งานนักลงทุนสัมพันธ์
22 ธ.ค. 59	รองผู้จัดการใหญ่ รับผิดชอบกิจการธนาคารต่างประเทศ (ร่วม) ผู้จัดการสายสาขาท่างประเทศ กิจการธนาคารต่างประเทศ และรับผิดชอบงานโครงการ งานนักลงทุนสัมพันธ์

ตำแหน่งปัจจุบัน รองผู้จัดการใหญ่ รับผิดชอบกิจการธนาคารต่างประเทศ (ร่วม) ผู้จัดการสาขา
สาขาต่างประเทศ กิจการธนาคารต่างประเทศ และรับผิดชอบงานโครงการ งาน
นักลงทุนสัมพันธ์ ธนาคารกรุงเทพ

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง การศึกษาแนวทางการปรับปรุงการดำเนินนโยบาย การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของประเทศไทย เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ผู้วิจัย ไชยฤทธิ์ อนุชิตวรวงศ์

หลักสูตร วปอ.

รุ่นที่ 60

ตำแหน่ง รองผู้จัดการใหญ่ รับผิดชอบกิจการธนาคารต่างประเทศ (ร่วม) ผู้จัดการสายสาขาต่างประเทศ กิจการธนาคารต่างประเทศ และรับผิดชอบงานโครงการ งานนักลงทุนสัมพันธ์ ธนาคารกรุงเทพ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมา การพัฒนาเศรษฐกิจของโลก รวมถึงประเทศไทย ต่างมุ่งไปที่ตัวเลขการเติบโตด้านการผลิต การบริโภค การลงทุน การค้า โดยมีได้คำนึงถึงความยั่งยืนของการเติบโต กล่าวคือมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อตอบสนองความต้องการที่ไม่มีสิ้นสุดของมนุษย์ จนส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อระบบนิเวศน์ในวงกว้าง สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง รวมถึงคุณภาพชีวิตประชาชนแย่ลง ปัจจุบันจึงได้มีการตื่นตัวในการนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาใช้ โดยในเวทีโลก เริ่มมีการประชุมสหประชาชาติเรื่องสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (UN Conference on the Human Environment) ที่กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ในปี 1972 และมีการประชุมด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนครั้งสำคัญหลายครั้งเรื่อยมา จนกระทั่งในปี 2000 มีการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้ประเทศสมาชิกดำเนินการไปในแนวทางเดียวกัน โดย MDGs มีระยะเวลา 15 ปี และสิ้นสุดลงเมื่อปี 2015 และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนา องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่ เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย (Goals) 169 เป้าประสงค์ (Targets)

สำหรับประเทศไทย มีพันธสัญญาที่จะต้องปฏิบัติตาม SDGs เช่นกัน มีการรับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน มาปรับใช้ในการวางแผนพัฒนาประเทศ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา ได้ปรับเปลี่ยนทิศทางไปสู่ความยั่งยืนมากขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 สืบเนื่องต่อมาจนถึงฉบับที่ 12 นอกจากนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนยังได้ถูกกำหนดเป็นหนึ่งในวิสัยทัศน์ของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีด้วย นั่นคือ วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

อย่างไรก็ตาม นอกจากการกำหนดกรอบแนวทางการวางแผนพัฒนาแล้ว การกำหนดนโยบายลงไปยังหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมทั้งแผนปฏิบัติการ ที่สื่อสารลงไปยังทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับประชาชนคนทั่วไปก็เป็นสิ่งสำคัญ งานวิจัยฉบับนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อศึกษา และรวบรวมนโยบายของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินนโยบาย รวมถึงศึกษาแนวทางการใช้นโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน จากประเทศที่ผู้วิจัยนำมาเป็นกรณีศึกษา และศึกษาพัฒนาการของประเทศไทยจากตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยคัดเลือกมา เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนสู่การปฏิบัติการของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมทั้งนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศที่นำมาเป็นกรณีศึกษา และศึกษาพัฒนาการในการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย
2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
3. เสนอแนะแนวทาง ในการปรับปรุงการดำเนินนโยบายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนสู่การปฏิบัติ และตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษานโยบายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่สอดคล้องกับ Sustainable Development Goals (SDGs) ของสหประชาชาติ
2. ศึกษาพัฒนาการ และประเมินผล ความสำเร็จ/ความล้มเหลว ในดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน จากตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยคัดเลือกมา โดยแบ่งเป็นตัวชี้วัด ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. ศึกษาแนวทางการใช้นโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศที่นำมาเป็นกรณีศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมและศึกษานโยบายของประเทศไทย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในแผนพัฒนาฯ และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และวิเคราะห์พัฒนาการ และประเมินผล จากตัวชี้วัด ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเทียบเคียงกับ SDGs 17 เป้าหมาย ของสหประชาชาติ รวมถึงวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินนโยบาย และเปรียบเทียบกับประเทศที่นำมาเป็นกรณีศึกษา รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้แนวทางในการเสนอแนะการปรับปรุงการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 ศึกษานโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย

นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย ในช่วงสองทศวรรษหลังได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเห็นได้ชัด โดยมีการกำหนดกรอบเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างชัดเจน ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 ซึ่งให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน มีการอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางการพัฒนาและบริหารประเทศ ต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ยังคงให้ความสำคัญด้านการพัฒนาคุณภาพคน การพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืน และการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีเป้าหมายด้านความอยู่เย็นเป็นสุขและความสงบสุขของสังคมไทย ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมลง ลดสัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลง เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่เหมาะสมตามศักยภาพของประเทศ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีเป้าหมายด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้และความยากจน ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็ง คุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจ การมีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ เป็นต้น

ในส่วนของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

โดยในด้าน “ความยั่งยืน” ในยุทธศาสตร์ชาตินั้น หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโต

ของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษาและการฟื้นฟู ฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม จนเกินความสามารถในการรองรับ และขยายของระบบนิเวศน์ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับ เป้าหมาย SDGs ของสหประชาชาติ

1.2 นโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศที่นำมาเป็นกรณีศึกษา

ด้านสังคม

กลุ่มประเทศนอร์ดิก เน้นการใช้จ่ายในด้านสวัสดิการสังคม เพื่อเสริมสร้างคุณภาพ ชีวิตของประชากร ให้ความสำคัญอย่างมากกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้าน การศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้มีการกระจายรายได้เท่าเทียมอีกด้วย

ประเทศชิลี ในกลยุทธ์การเติบโตสีเขียวแห่งชาติ (Chile's National Green Growth Strategy) ปี 2556 มุ่งเน้นในด้านการสร้างงานและการสนับสนุนความเท่าเทียมกันทางสังคม ลด ความเสี่ยงของสุขภาพประชากร พัฒนาคุณภาพชีวิต และรักษามรดกทางสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ประเทศสิงคโปร์ “พิมพ์เขียวที่ยั่งยืนแห่งสิงคโปร์ ปี ค.ศ. 2015” (SSB2015) เน้น พัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การจัดหาพื้นที่สาธารณะให้กับชุมชนมากขึ้น การ ปรับปรุง Rail Corridor ให้ดีขึ้น เพื่อเป็นพื้นที่สีเขียวสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

ด้านเศรษฐกิจ

กลุ่มประเทศนอร์ดิกสามารถรักษาระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจต่อหัวที่สอดคล้อง กับสภาวะการณ์ของแต่ละประเทศได้เป็นอย่างดี ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำมาสู่ กระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น มีโครงสร้างพื้นฐานที่มี ความพร้อมและเพียงพอที่จะรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมถึงดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ แบบที่คำนึงถึงการเติบโตอย่างยั่งยืนเป็นหลัก

ประเทศสิงคโปร์ มีนโยบายเศรษฐกิจสนับสนุนการค้าเสรี ส่งผลให้สิงคโปร์เป็น ประเทศที่มีพลวัตทางเศรษฐกิจสูง โดยมีความเข้มแข็งในสาขาบริการและการผลิตสินค้าที่ใช้ เทคโนโลยีขั้นสูง รวมถึงสินค้านวัตกรรม ทั้งยังมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่ง และโลจิสติกส์ นับได้ว่าเป็นประเทศที่มีความง่ายในการทำธุรกิจมากที่สุดเป็นอันดับต้นของโลก

ประเทศชิลี มีนโยบายด้านการค้าการลงทุนที่เปิดกว้าง โปร่งใส คาดการณ์ได้ และเป็นกลาง เป็นประเทศที่มีรายได้ประชากรต่อหัวสูงในอันดับต้น ๆ ของละตินอเมริกา แต่ยังมีปัญหา ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้

ด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มประเทศนอร์ดิก มีความพยายามในการดำเนินนโยบายด้านนี้อย่างเคร่งครัด เช่น ประเทศสวีเดนได้มีการจัดลึขิตธิ์แนวคิดเมืองต้นแบบอย่าง “ซิมไบโอซิตี (SymbioCity)”

ขณะที่ประเทศเดนมาร์ก มีการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ภาษีการปล่อยน้ำเสีย ภาษีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ภาษีบรรจุก๊าซ ภาษีน้ำมันเชื้อเพลิง ภาษีไฟฟ้า และภาษีผลิตภัณฑ์จาก PVC เป็นต้น มีการนำขยะมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบของการรีไซเคิลเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 60

ประเทศชิลี มีการกำหนดกลยุทธ์การเติบโตสีเขียวแห่งชาติ ซึ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเห็นได้ชัด มีการปรับปรุงมาตรฐานมลพิษ การทบทวนการวางหลักเกณฑ์ภาษีเชื้อเพลิงใหม่ การสนับสนุนการใช้ใบอนุญาตปล่อยมลพิษที่สามารถค้าขายได้

ประเทศสิงคโปร์ NEA ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รักษาสาธารณสุขให้มีมาตรฐานสูง ปรับปรุงและรักษาสิ่งแวดล้อม ให้บริการข้อมูลต่าง ๆ มีนโยบายทั้งในด้านคุณภาพอากาศ น้ำ ส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การรีไซเคิล ด้านสาธารณสุข

ด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

กลุ่มประเทศนอร์ดิก และชิลีมีการใช้จ่ายของรัฐบาลในด้านการศึกษาและสุขภาพ อยู่ในสัดส่วนที่สูง ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และในฐานะที่เป็นประเทศในกลุ่ม OECD มีการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการแก่ประเทศกำลังพัฒนา แสดงถึงการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ในขณะที่ สิงคโปร์ยังมีการใช้จ่ายของรัฐบาลในด้านการศึกษาและสุขภาพอยู่ในสัดส่วนที่ยังต่ำ

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาสถานะการดำเนินการตาม SDGs ใน SDG Index and Dashboards Report 2017 แยกเป็น 4 ด้านดังที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่า กลุ่มประเทศนอร์ดิก ค่อนข้างประสบความสำเร็จในเป้าหมายด้านสังคม เศรษฐกิจ และความร่วมมือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ยังห่างไกลจากเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม

ประเทศสิงคโปร์ประสบความสำเร็จในเป้าหมายด้านเศรษฐกิจ แต่ด้านอื่นยังคงต้องปรับปรุง อย่างไรก็ตาม ประเทศสิงคโปร์มีจุดเด่นในด้านการบริหารจัดการเมืองที่ดี และความเข้มงวดของการบังคับใช้กฎหมาย

ประเทศชิลี ยังไม่บรรลุเป้าหมายทั้ง 4 ด้าน อย่างไรก็ตาม มีจุดแข็งในเรื่องของการจัดเก็บข้อมูล การติดตาม และการวัดผลความก้าวหน้าของการดำเนินการตาม SDGs มีการระบุไว้ในกฎหมาย เกี่ยวกับความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังมีจุดเด่นด้านการสนับสนุนตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.3 พัฒนาการในการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย

งานวิจัยฉบับนี้นำเสนอพัฒนาการ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด และนำมาเทียบเคียงกับสถานะในรายงาน SDG Index and Dashboards Report 2017 ซึ่งเป็นรายงานที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงสถานะการดำเนินการตาม SDGs ในเบื้องต้น ของแต่ละประเทศ ผลที่ได้แบ่งตามมิติการพัฒนา แสดงดังตารางที่ 2-ตารางที่ 5 (ใน SDG Index and Dashboards Report 2017 ไทยถูกจัดให้อยู่ใน

อันดับที่ 55 สวีเดน เดนมาร์ก ฟินแลนด์ นอร์เวย์ ชิลี และสิงคโปร์ ถูกจัดอยู่ในอันดับ 1 2 3 4 44 และ 61 ตามลำดับ จากทั้งหมด 157 ประเทศ)

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยเลือกส่วนใหญ่แสดงผลสอดคล้องกับสถานะในรายงาน SDG Index and Dashboards Report 2017 และจากอดีตถึงปัจจุบันการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยในช่วงที่ผ่านมา ยังไม่สามารถทำให้ไทยผ่านเกณฑ์เป้าหมายของสหประชาชาติ มีเพียงเป้าหมายที่ 1 เรื่องการจัดความยากจน เท่านั้นที่ผ่านเกณฑ์ โดยตัวชี้วัดส่วนใหญ่แสดงถึงพัฒนาการที่ดีขึ้น แต่ยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่สหประชาชาติกำหนด

ตารางที่ 2 สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านสังคม

SDGs	SDG IDR 2017	ตัวชี้วัด (Indicators)	ผล
SDG 1	Green	สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน	ลดลงอย่างต่อเนื่อง
SDG 2	Red	สัดส่วนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ	แนวโน้มลดลง
		ความชุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็น ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	แนวโน้มลดลง
		ความชุกของภาวะทุพโภชนาการผอม ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	ผันผวน
		ความชุกของภาวะน้ำหนักเกิน ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	แนวโน้มเพิ่มขึ้น
SDG 3	Red	การเสียชีวิตของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน	เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
		การเสียชีวิตของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน	แนวโน้มลดลง แต่ยังมีผันผวน
		การเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน	แนวโน้มลดลง แต่ยังมีผันผวน
		การเสียชีวิตจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน ต่อประชากร 100,000 คน	แนวโน้มเพิ่มขึ้น
SDG 4	Orange	อัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา	เพิ่มขึ้นในช่วงแรก และลดลง
		อัตราการอ่านออกเขียนได้ของคนอายุ 15-24 ปี	แนวโน้มเพิ่มขึ้น
SDG 5	Orange	สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในสภาแห่งชาติ	แนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่มีสัดส่วนต่ำ
		สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในองค์กรท้องถิ่น	แนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่มีสัดส่วนต่ำ
		สัดส่วนของจำนวนประชากรภาคการเกษตรที่เป็นเจ้าของหรือมีสิทธิเหนือพื้นที่ทำการเกษตร จำแนกตามเพศ	เพศหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่มีสัดส่วนต่ำ
SDG 10	Orange	ดัชนีจินี	แนวโน้มลดลง (กระจายรายได้ดีขึ้น) แต่ยังอยู่ในระดับสูง (ยังมีความเหลื่อมล้ำสูง)
SDG 11	Orange	จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัดที่มีความเดือนร้อนด้านที่อยู่อาศัย	แนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกภูมิภาค
		ปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายที่ได้รับการจัดการ	แนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
SDG 16	Red	ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI)	อยู่ในระดับต่ำ (ยังมีปัญหาคอร์รัปชันสูง)

ตารางที่ 3 สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านเศรษฐกิจ

SDGs	SDG IDR 2017	ตัวชี้วัด (Indicators)	ผล
SDG 7	Orange	สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง แต่มีสัดส่วนต่ำ
SDG 8	Yellow	รายได้ต่อหัวของประชากร	มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
		อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ	ส่วนใหญ่ขยายตัวดี ยกเว้นบางปีที่มีวิกฤติเศรษฐกิจ
		อัตราการว่างงาน	อยู่ในระดับต่ำ
		สัดส่วนของเยาวชน ที่ไม่ได้อยู่ในการจ้างงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม	มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
SDG 9	Red	อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตต่อจำนวนประชากร	แนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง แต่มีสัดส่วนต่ำ
		อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อจำนวนประชากร	แนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง แต่มีสัดส่วนต่ำ
		สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด	แนวโน้มลดลง และสัดส่วนต่ำ
		ต้นทุนค่าขนส่งสินค้าต่อ GDP	อยู่ในระดับสูง และทรงตัว
		สัดส่วนรูปแบบการขนส่ง ต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ	ใช้การขนส่งทางถนนในสัดส่วนสูง ทางราง สัดส่วนต่ำ
SDG 11	Orange	จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัดที่มีความเดือนร้อนด้านที่อยู่อาศัย	แนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกภูมิภาค
		ปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายที่ได้รับการจัดการ	แนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4 สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านสิ่งแวดล้อม

SDGs	SDG IDR 2017	ตัวชี้วัด (Indicators)	ผล
SDG 6	Yellow	สัดส่วนของประชากรที่ใช้บริการน้ำดื่มที่ได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย	มีสัดส่วนค่อนข้างสูง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
		สัดส่วนของแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี	มีสัดส่วนสูง แต่มีแนวโน้มไม่ชัดเจน
SDG 12	Orange	ปริมาณการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle)	แนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่มีสัดส่วนต่ำ
		การใช้ประโยชน์ของเสียภาคอุตสาหกรรม	แนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่มีสัดส่วนต่ำ
SDG 13	Red	ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	แนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
SDG 14	Orange	คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง	แนวโน้มดีขึ้น แต่น้ำทะเลคุณภาพดีมี สัดส่วนต่ำ
SDG 15	Red	สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด	แนวโน้มลดลง

ตารางที่ 5 สรุปผลตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในแต่ละเป้าหมาย: ด้านความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน

SDGs	SDG IDR 2017	ตัวชี้วัด (Indicators)	ผล
SDG 17	Orange	สัดส่วนรายได้รัฐบาลรวมต่อ GDP	ผันผวน
		สัดส่วนรายได้จากภาษีต่อ GDP	ผันผวน
		สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษาและสุขภาพต่อ GDP	ผันผวน และอยู่ในระดับต่ำ

หมายเหตุ: SDG Index and Dashboards Report 2017 (SDG IDR 2017) แบ่งสถานะผลออกเป็น 4 สี คือ สีเขียว หมายถึง บรรลุตามเกณฑ์เป้าหมาย ตามด้วย สีเหลือง สีส้ม และสีแดง แสดงถึงความห่างจากเป้าหมายที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ

หากพิจารณาแยกเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศไทยนับว่ายังอยู่ห่างไกลจากเป้าหมาย SDGs ทั้ง 4 ด้าน

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ ดังนี้

นโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย นับได้ว่ามีอยู่มาก และเพียงพอ แต่มีหลายปัจจัยที่ทำให้ประเทศไทยไม่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาที่ยั่งยืนเท่าที่ควร อาทิเช่น ภาคประชาชน และภาคเอกชน ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก ในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ที่จะทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย SDGs ได้ ในขณะที่ในกลุ่มประเทศนอร์ดิก มีการบรรจุเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้เยาวชน ได้ซึมซับ ความตระหนัก และถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันที่จะต้องช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากร เพื่อคนรุ่นหลัง

ปัจจัยต่อมาคือ นโยบายที่มุ่งแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เช่น โครงการลงทะเบียนเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในปี 2559 โอนเงินผ่านระบบพร้อมเพย์ เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ เป็นต้น ซึ่งนโยบายลักษณะนี้ ไม่อาจช่วยแก้ไขความยากจนได้ในระยะยาว หากเป็นเพียงการแก้ไขเฉพาะหน้าเท่านั้น ทั้งนี้ การแก้ปัญหาค่าความยากจนในระยะยาว ควรจะต้องเป็นไปในทางที่ช่วยส่งเสริมอาชีพ การให้ประชาชนรู้จักทำมาหากินด้วยตนเอง พึ่งตนเองให้ได้ แทนที่จะรอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลตลอดเวลา

นอกจากนี้ การส่งเสริมธุรกิจ (ทั้งภาคสถาบันการเงิน และภาครัฐ) ไม่มีเงื่อนไขในการอนุมัติเงินกู้หรือการอำนวยความสะดวกในการลงทุนด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของธุรกิจที่ขอรับการสนับสนุนจากสถาบันการเงินหรือจากหน่วยราชการ และสถาบันการเงินไม่นำประเด็นการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น บำบัดน้ำเสีย หรือการดูแลชุมชนรอบข้าง มาเป็นเงื่อนไขในการอนุมัติเงินกู้

อีกประเด็นหนึ่งคือ นโยบายไม่มีความชัดเจนและต่อเนื่อง ทำให้ผู้ประกอบการไม่กล้าลงทุน เพราะขาดความเชื่อมั่นเกี่ยวกับนโยบาย

สุดท้ายกระบวนการวัดผลการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยยังไม่เห็นเป็นรูปธรรม ขาดการติดตามตรวจสอบที่เข้มงวดและต่อเนื่อง รวมถึงตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการบ่งชี้สถานะยังไม่ครอบคลุม ไม่ครบถ้วน ค่าซ้ำ และกระจัดกระจาย ส่งผลให้ไม่สามารถแสดงถึงสถานะที่เป็นปัจจุบันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลควรกำหนดหน่วยงานเฉพาะที่เพียงพอ สำหรับการติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงนโยบายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 รัฐบาลควรกำหนดนโยบายในด้านต่าง ๆ ให้เดินไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การกำหนดนโยบายที่สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ ก็ต้องคำนึงถึงด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย

1.3 รัฐบาลควรมีนโยบายกระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับประเทศ มิใช่เพียงระดับชุมชนเท่านั้น

1.4 รัฐบาลควรกำหนดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาด้วย เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ต้องมีการสื่อสารและทำความเข้าใจเรื่องเป้าหมาย SDGs ในเชิงลึกกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

2.2 สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจถึงความสำคัญของประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมไปจนถึงสิทธิมนุษยชน ปลูกฝังจิตสำนึกให้ทุกภาคส่วนเข้าใจว่า หน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศเป็นของทุกคนในชาติ

2.3 ภาครัฐควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงความร่วมมือ โดยเฉพาะ ซึ่งไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เชื่อมโยงในหน่วยงานของรัฐบาลด้วยกันเท่านั้น แต่ต้องเชื่อมโยงไปยังภาคเอกชน และภาคประชาชนด้วย

2.4 ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

2.5 ปรับปรุงระบบฐานข้อมูล เพื่อจัดทำตัวชี้วัดด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนให้มีความครอบคลุมและได้มาตรฐาน ตัวชี้วัดเหล่านี้ เป็นเครื่องมือสำคัญในการบ่งชี้สถานะการดำเนินงานตามเป้าหมาย SDGs ของประเทศ

2.6 วัดผลและประเมินผลกระทบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเข้มงวดบ่อยครั้ง และต่อเนื่อง

2.7 เผยแพร่ให้ทุกภาคส่วนทราบและเข้าใจร่วมกันถึงสถานะการดำเนินงานตามเป้าหมาย SDGs ในปัจจุบัน และแนวทางการพัฒนาในอนาคต

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 เพิ่มจำนวนตัวชี้วัดในแต่ละเป้าหมายหลัก และเป้าหมายย่อย เพื่อการติดตามผลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 พิจารณาประเทศกรณีศึกษาที่แตกต่างออกไปจากงานวิจัยฉบับนี้ โดยอาจเลือกจากประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกับไทย

3.3 สัมภาษณ์ความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อสำรวจถึงความตระหนักรู้ และการดำเนินงานในภาคปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้การดำเนินการตาม SDGs เป็นไปอย่างถูกต้องทิศทางมากขึ้น